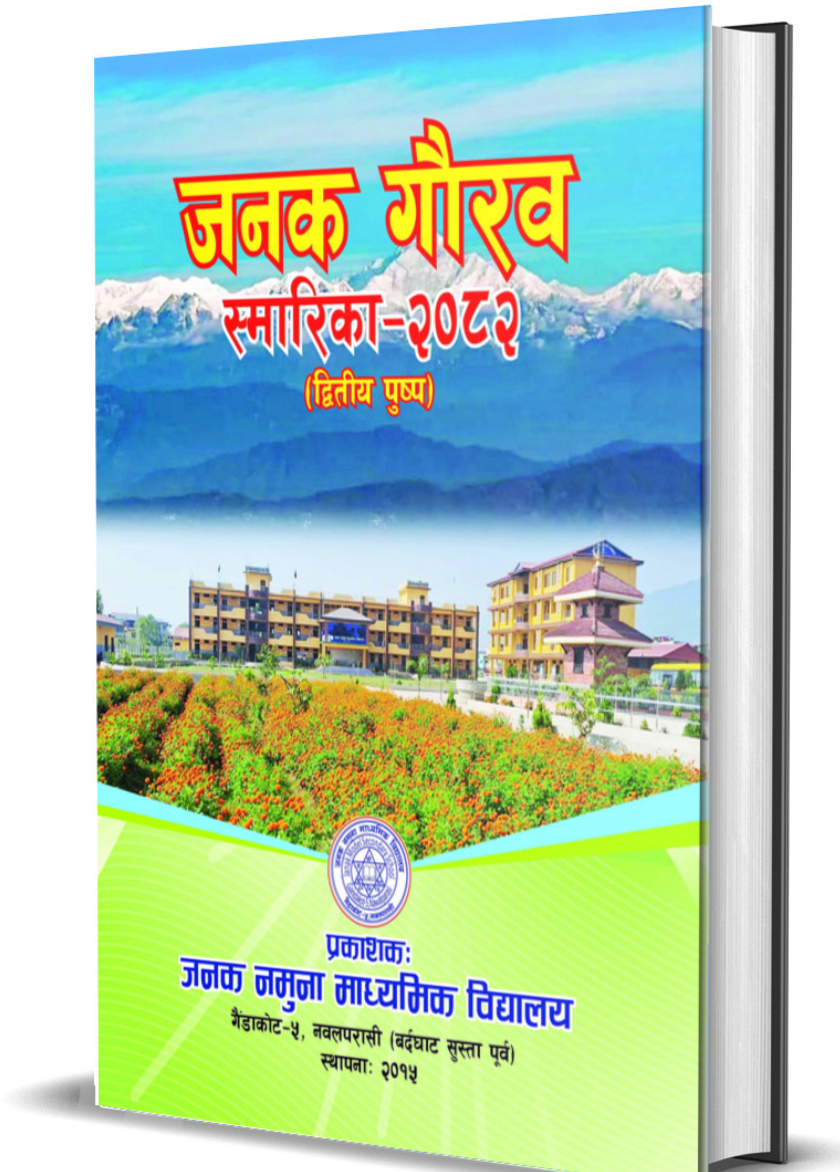

प्रकाशकः

जनक नमुना माध्यमिक विद्यालय

गैंडाकोट-५, नवलपरासी (बर्दघाट सुस्ता पूर्व)

स्थापना: २०१५

जनक गौरव
स्मारिका–२०८२
(द्वितीय पुष्प)

संरक्षक	:	केशवप्रसाद सापकोटा (अध्यक्ष, वि.व्य.स)
प्रधानाध्यापक	:	चूडामणि शर्मा कण्डेल
सहायक प्रधानाध्यापक	:	नारायणप्रसाद शर्मा
प्रधान सम्पादक	:	डा. रामचन्द्र कण्डेल
प्रकाशक	:	जनक नमुना माध्यमिक विद्यालय गैंडाकोट -५, नवलपुर फोनः ०७८-५९०२४१, ५०१४३२, ५०११११२, ५०१७६२ इमेलः janakschool5@gmail.com वेवसाइटः www.jhss.edu.np
संस्करण	:	दोस्रो, वर्ष २०८२ भाद्र
संख्या	:	१,१०१ प्रति
सर्वाधिकार	:	प्रकाशकमा निहित
कम्प्युटर सेटिङ	:	ACS कम्प्युटर सर्भिस, प्रेसमार्ग, नारायणगढ
मुद्रण	:	चित्रवन प्रिन्टर्स प्रा.लि., प्रेसमार्ग, नारायणगढ

सरस्वती-वन्दना

सरस्वती मया दृष्टा वीणापुस्तकधारिणी ।
हंसवाहनसंयुक्ता विद्यादानं करोतु मे ॥

प्रथमं भारती नाम द्वितीयञ्च सरस्वती ।
तृतीयं शारदा देवी चतुर्थं हंसवाहिनी ॥

पञ्चमं तु जगन्माता षष्ठं वागीश्वरी तथा ।
सप्तमं चैव कौमारी अष्टमं वरदायिनी ॥

नवमं बुद्धिदात्री च दशमं ब्रह्मचारिणी ।
एकादशं चन्द्रघण्टा द्वादशं भुवनेश्वरी ॥

द्वादशैतानि नामानि त्रिसन्ध्यं य पठेन्नरः ।
जिह्वाग्रे वसते तस्य ब्रह्मरूपा सरस्वती ॥

राष्ट्रिय गान

सयौं थुँगा फूलका हामी एउटै माला नेपाली
सार्वभौम भई फैलिएका, मेची महाकाली ।

प्रकृतिका कोटिकोटि सम्पदाको आँचल
वीरहरूका रगतले स्वतन्त्र र अटल ।

ज्ञानभूमि, शान्तिभूमि तराई, पहाड, हिमाल
अखण्ड यो प्यारो हाम्रो मातृभूमि नेपाल ।

बहुल जाति, भाषा, धर्म, संस्कृति छन् विशाल
अग्रगामी राष्ट्र हाम्रो, जय जय नेपाल ।

शुभकामनापुष्प

गैंडाकोट विकासको सुनहला सोपान पैह्लो तिमी
शिक्षा ज्योति, नयाँ वसन्त युगको उद्यान पैह्लो तिमी,
नौलो जागृति चेतना - हृदयको आवाज हो सुन्दर
झर्छौं झर्झर भै पवित्र जनमा प्रज्ञा-सुधा-निर्झर ।

ज्यादै स्वच्छ परोपकारपनको सद्‌वृत्तिले ध्यानले
तिम्रो स्नेहिल काखमा समयका नक्षत्र खेल्छन् नयाँ,
तिम्रो दृष्टि लिएर विज्ञजनले संसार हेर्छन् नयाँ !
बढ्दै छौ युगको अनन्त-पथमा-विज्ञानले ज्ञानले ।

प्यारा, अक्षर-शब्दका घर तिमी, हे ज्ञानका मन्दिर,
विद्याका हिमशैल, उन्नत तिमी वाणी, कला सागर
तिम्रा हातहरू अझै बढिरहून् निर्माणका खातिर
राखी उज्ज्वल कीर्तिमान् उठ तिमी पारेर ठाडो शिर ।

गोराबि

मुख्यमन्त्री

माननीय मुख्यमन्त्रीको निजी सचिवालय
गण्डकी प्रदेश सरकार
पोखरा, नेपाल

गण्डकी प्रदेश सरकार
पोखरा, नेपाल

शुभकामना

गैंडाकोट नगरपालिका वडा नं.-५, नवलपरासी (व.सु.पू) स्थित जनक माध्यमिक विद्यालयले शिक्षा क्षेत्रको विकासमा पुऱ्याउँदै आएको योगदान, शिक्षक-विद्यार्थीको सिर्जनशील क्षमता अभिव्यक्त गर्ने लेख, रचना र विद्यालयका विविध गतिविधि तथा असल अभ्यासलाई दस्तावेजिकरण गर्ने उद्देश्यले तयार पारिएको **"जनक गौरव"** स्मारिकाको द्वितीय पुष्प प्रकाशन हुन लागेको खबरले अत्यन्त खुसी लागेको छ।

ज्ञान, सीप र मूल्य मान्यताको संवाहक शिक्षालयहरू समाज रूपान्तरणको आधारस्तम्भ हुन्। यस स्मारिकाले विद्यालय समुदायको मेहनत, प्रतिबद्धता र सफलताका ऐतिहासिक पाइलाहरूलाई उजागर गर्नुका साथै विद्यार्थी, शिक्षक, अभिभावक र सम्पूर्ण सरोकारवालामा थप ऊर्जा र प्रेरणा जगाउने विश्वास लिएको छु।

जनक नमुना माध्यमिक विद्यालयले हजारौं दक्ष जनशक्ति उत्पादन गरिसकेको छ। यहाँबाट अध्ययन गरेर निस्किएका विद्यार्थीहरु राज्यका विभिन्न क्षेत्रमा अब्बल सावित भएका छन्, यो सबैका लागि गौरवको विषय हो। शिक्षाले हरेक नागरिकको व्यक्तित्व विकासमा सबैभन्दा बढी टेवा दिन्छ। देशलाई आवश्यक पर्ने असल, योग्य, सक्षम, प्रतिस्पर्धी र उत्पादनमूलक जनशक्ति तयार गर्न मद्दत गर्दछ।

विद्यालय तहको शिक्षालाई सर्वशुलभ र गुणस्तरीय बनाउन जनक नमुना मा.वि.को योगदान अतुलनीय छ। पछिल्ला दिनहरुमा सामुदायिक विद्यालयहरूको पूर्वाधार विकासका निम्ति राज्यको लगानी अत्यधिक भएपनि शैक्षिक गुणस्तर अपेक्षाकृत हुन सकेको छैन। गुणस्तरीय शिक्षाको खोजीमा विदेशिने लाखौं विद्यार्थीलाई देशभित्रै पढ्ने प्रारम्भिक वातावरण तयार गर्नु माध्यमिक तहका विद्यालयहरुको प्रमुख चुनौति हुन्।

यस विद्यालयले प्रदान गर्ने शिक्षा सामाजिक चेतना, राष्ट्र र राष्ट्रियता केन्द्रित हुने विश्वास लिएको छु। भावी दिनहरुमा विद्यालयको शैक्षिक गुणस्तर अभिवृद्धि गर्ने कार्यमा सम्पूर्ण शुभचिन्तक तथा शिक्षाप्रेमी महानुभावहरुलाई एकैसाथ जुट्न अपिल गर्दै यस विद्यालयको उज्ज्वल भविष्यको कामना गर्दछु।

अन्त्यमा, यस महत्त्वपूर्ण प्रकाशनले विद्यालयको शैक्षिक यात्रा अझ सुदृढ बनाई भावी पुस्तालाई मार्गदर्शन गर्नेछ भन्ने अपेक्षाका साथ **"जनक गौरव"** स्मारिकाको द्वितीय पुष्प प्रकाशन सफल, उपयोगी र प्रेरणादायी होस् भन्ने हार्दिक शुभकामना व्यक्त गर्दछु।

धन्यवाद। जय नेपाल।
२०८२, भदौ

सुरेन्द्रराज पाण्डे
मुख्यमन्त्री

☎ 061-457683 Google Plus Code: 6X4F+62X, Pokhara 33700 Email: ocmcmsachibalaya@gmail.com
Office of the Chief Minister and Council of Ministers
Gandaki Province, Pokhara, Nepal

गैंडाकोट नगरपालिका
नगर कार्यपालिका
गैंडाकोट, नवलपरासी(बर्दघाट सुस्ता पूर्व)
गण्डकी प्रदेश, नेपाल
२०७३
☎ ०७८-५०३१८४

प. सं. : ०८२/८३
च.नं. : २१६

शुभकामना सन्देश

जनक माध्यमिक विद्यालय परिवारले ऐतिहासिक दस्तावेज र विद्यालयको गौरवशाली यात्रालाई समेटेर जनक गौरव स्मारिकाको द्वितीय पुष्प प्रकाशन गर्न लागेको खबर सुनेर म अत्यन्त हर्षित भएको छु । यस महत्वपूर्ण अवसरमा विद्यालय परिवार, विद्यालय व्यवस्थापन समिति , विद्यार्थी, अभिभावक, पूर्वविद्यार्थी, विद्यालयका शुभेच्छुक तथा यस विद्यालयसँग प्रत्यक्ष-अप्रत्यक्ष सम्बन्ध राख्ने सबैमा हार्दिक बधाई तथा शुभकामना व्यक्त गर्दछु ।

शिक्षा मानव जीवनको आधारभूत आवश्यकता मात्र नभई समाजलाई सभ्य, सुसंस्कृत र समुन्नत बनाउने प्रमुख आधार हो । नेपालमा शिक्षाको उज्यालो ज्योति फैलाउन, सामाजिक चेतना जगाउन र भविष्यका पुस्तालाई राष्ट्र निर्माणको बाटोमा डोऱ्याउन विद्यालयहरूको भूमिका ऐतिहासिक रूपमा अत्यन्त महत्वपूर्ण रहँदै आएको छ । यही सन्दर्भमा वि.सं. २०१५ सालमा मेरो पूजनीय पिता यस क्षेत्रका अग्रणी सामाजिक, राजनैतिक एवम् शैक्षिक व्यात्तित्व स्व.श्री सूर्यभक्त अधिकारिले नेपाल शम्शेर प्राइमरी स्कूलको स्थापना गर्नु भएको जगमा नै हालको भौतिक सुविधा सम्पन्न, उच्च शैक्षिक गुणस्तरयुक्त, जिल्लामै सर्वाधिक विद्यार्थी संख्या भएको जनक नमुना माध्यमिक विद्यालयका रुपमा रुपान्तरण विकसित हुन सफल भएको हो । जसको उद्देश्य यस क्षेत्रका बालबालिकालाई शिक्षाको उज्यालोमा ल्याउने मात्र नभई सामाजिक रूपान्तरणमा टेवा पुऱ्याउनु पनि रहेको कुरा म स्मरण गर्दछु । बुवाले देखेका सपनाहरु मगमगाउदै देशविदेशमा महत्वपूर्ण कार्यसम्पादन सहित सवल र सक्षम नागरिक बनेको देख्दा मलाई आनन्दको अनुभूति भएको छ । मलाई विभिन्न कलाखण्डमा गरी करिब २५ वर्ष भन्दा बढी विद्यालय व्यस्थापन समितिको अध्यक्षको रुपमा समेत नेतृत्व गर्ने अवसर प्राप्त भयो । मेरो पहलमा विद्यालयको भौतिक, शैक्षिक एवम् व्यवस्थापकीय सुधार सँगै नमुना विद्यालय विकास वहुवर्षीय गुरुयोजना कार्यक्रम स्वीकृती भयो र त्यसलाई सम्पन्न गर्न विद्यालयको प्रशासनिक जिम्मेवारीका लागि शिव मा.वि कावासोतीबाट यस विद्यालयमा वर्तमान प्रधानाध्यापक श्री चूडामणि शर्मालाई सरुवा गरी नमुना विद्यालय विकास कार्यक्रम सफल बनाउने सम्मको कार्य मेरै पहलमा सम्पन्न भयो ।

विद्यालयले आफ्नो स्थापनाकालदेखि नै ज्ञान, सीप र संस्कारसहित जिम्मेवार नागरिक तयार पारी समाजमा महत्वपूर्ण भूमिका निर्वाह गरेको छ । यहाँ अध्ययन गरेका असंख्य दक्ष विद्यार्थीहरू अहिले देशका विभिन्न क्षेत्रमा मात्र नभई अन्तर्राष्ट्रिय क्षेत्रमा पनि सक्रिय भएर विद्यालय र राष्ट्रको गौरव बढाइरहेका छन्। विद्यालयको यस गौरवशाली इतिहासले स्वतः यसको महत्व प्रष्ट पार्दछ । आजको युग विज्ञान तथा प्रविधिको युग हो । जनक नमुना माध्यमिक विद्यालयले विगतमा बनाएको शैक्षिक परम्परा र गौरवपूर्ण यात्रालाई निरन्तरता दिँदै, युगानुकुल शैक्षिक आवश्यकता पुरा गर्न निरन्तर अघि बढ्नेमा म पूर्ण विश्वस्त छु ।

गैंडाकोट नगरपालिकाले शिक्षा क्षेत्रलाई विकासको मेरुदण्डका रूपमा स्वीकार गरेर नर्सरी देखि कक्षा ८ सम्म निशुल्क शिक्षा प्रदान तथा विभिन्न कार्यक्रमहरू कार्यान्वयन गर्दै आएको छ । नगरका सबै विद्यालयलाई सबल र गुणस्तरीय बनाउन हामी प्रतिबद्ध छौं। यसै सन्दर्भमा जनक नमुना माध्यमिक विद्यालयलाई पनि नगरपालिकाबाट आवश्यक सहयोग, सहकार्यका लागि सधैं सकारात्मक रहने प्रतिबद्धता पुनः व्यक्त गर्न चाहन्छु ।

अन्त्यमा, स्मारिका प्रकाशन कार्यले विद्यालयको ऐतिहासिक, सामाजिक र शैक्षिक योगदानलाई उजागर गर्नेछ भन्ने मेरो विश्वास छ । यो जनक गौरव स्मारीकाको द्वितीय पुष्प विद्यालयलाई भावी पुस्ताका लागि शिक्षाको यात्रामा मार्गदर्शन गर्ने एउटा जीवित दस्तावेज बन्नेछ । यस ऐतिहासिक अवसरमा पुनः विद्यालयको थप उज्ज्वल भविष्य एवम् लोकख्याती सहित निरन्तर प्रगतिको कामना गर्दछु ।

....
मदनभक्त अधिकारी
नगरप्रमुख

Email:- gaindakotmun@gmail.com, info@gaindakotmun.gov.np Website:- www.gaindakotmun.gov.np

नेपाल सरकार
शिक्षा, विज्ञान तथा प्रविधि मन्त्रालय
शिक्षा तथा मानवस्रोत विकास केन्द्र
शिक्षा विकास तथा समन्वय इकाइ

☎०७८-५४१११८

च.नं. : १४१
प.सं. : ०८२/०८३
नवलपरासी (बर्दघाट सुस्ता पूर्व)
गण्डकी प्रदेश, नेपाल
मिति : २०८२।०५।१२

शुभकामना सन्देश

यस जिल्लाको पूर्वी क्षेत्रको उत्कृष्ट सामुदायिक विद्यालयको रुपमा परिचित श्री जनक नमूना माध्यमिक विद्यालय, गैडाकोट–५, नवलपरासी (ब.सु.पू.)ले विद्यालयको विविध गतिविधि, उत्कृष्ट शैक्षिक अभ्यास, शिक्षक विद्यार्थीको सिर्जनशीलता तथा सरोकारवालाहरुको योगदानलाई समेटेर *"जनक गौरव"* नामक स्मारिकाको द्वितीय पुष्प प्रकाशन गर्न लागेको समाचारले म अत्यन्त गौरवान्वित भएको छु।

विद्यालय कुनै पनि समाजको प्रगति र समृद्धिको आधार हो। शैक्षिक क्षेत्रको निरन्तर विकासमा विद्यालयको योगदान अमूल्य छ। समय समयमा विद्यालयबाट प्रकाशित यस्ता स्मारिकाहरु विद्यालयको ऐतिहासिक अभिलेख मात्र नभई विद्यार्थी एवं शिक्षकका सिर्जनात्मक प्रतिभा अभिव्यक्त गर्ने सशक्त माध्यमका रूपमा कार्य गर्दछन्। साथै यसले शिक्षक, विद्यार्थी, अभिभावक र सम्पूर्ण सरोकारवाला समुदायबीचको सम्बन्धलाई अझ घनिष्ठ बनाउन सहयोग पुर्‍याउँछ।

शिक्षा विकास तथा समन्वय इकाइको तर्फबाट यस स्मारिकाको प्रकाशनमा संलग्न सम्पूर्ण परिवारलाई हार्दिक बधाई ज्ञापन गर्दै आगामी दिनमा विद्यालयले अझ उत्कृष्ट शैक्षिक उपलब्धि हासिल गर्दै समाज र राष्ट्रको उज्ज्वल भविष्य निर्माणमा महत्त्वपूर्ण कोशेढुंगा सावित हुन सकोस् भन्ने शुभकामना व्यक्त गर्दछु।

धन्यवाद ।

२०८२/५/१२

दिपेन्द्र राज श्रेष्ठ
इकाई प्रमुख

deonawalpur@gmail.com

अध्यक्षको कलमबाट.....

केशवप्रसाद सापकोटा
अध्यक्ष
विद्यालय व्यवस्थापन समिति
जनक नमुना माध्यमिक विद्यालय, गैंडाकोट

विद्यालय केवल भवन र कक्षाकोठाहरूको संरचना मात्र होइन, यो त उज्यालो भविष्यको बिरुवा हुर्काउने उर्वर भूमि हो। जनक नमुना माध्यमिक विद्यालय, गैंडाकोट, दृढ संकल्प र बृहद् योजनाका साथ उर्वर भूमिमा सपनाका बीउ उमार्न सदा क्रियाशील छ। यस क्षेत्रका अग्रणी सामाजिक, राजनैतिक एवम् शैक्षिक धरोहर स्व. सूर्यभक्त अधिकारीले स्थापना गरेको यो विद्यालयमा धेरै सपनाहरू फुलेका छन् जसले राष्ट्रिय र अन्तर्राष्ट्रिय रूपमा सुगन्ध फैलाएका छन्।

मलाई वि.सं. २०३० सालदेखि अनवरत रूपमा विद्यालय व्यवस्थापन समितिमा रही विभिन्न कालखण्डमा विद्यालय सञ्चालन, रेखदेख र व्यवस्थापनका कार्य गर्ने अवसर प्राप्त भयो। विभिन्न समस्याहरूका बाबजुत विद्यालयको शैक्षिक तथा भौतिक उन्नयनमा काम गर्ने क्रममा वि.सं. २०५३ सालमा यस विद्यालयको भवन निर्माण समितिको अध्यक्षको रूपमा कार्य गर्ने अवसरसमेत प्राप्त भएको थियो। उक्त समयमा विद्यालयको भौतिक संरचना मध्य नेपालको एक उत्कृष्ट संरचनाको रूपमा थियो। त्यो अनुभवले विद्यालयप्रति सेवा गर्ने मेरो भावना अझ गहिरो बनायो। अहिले विद्यालय व्यवस्थापन समितिको अध्यक्षको रूपमा जिम्मेवारी संहाल्दा, त्यही अनुभवले मलाई दिशा निर्देशन दिने काम गरिरहेको छ। अहिले पनि विद्यालय समायनुकूल मध्य नेपालको उत्कृष्ट विद्यालय बनेको छ।

प्रधानाध्यापक श्री चूडामणि शर्माज्यूको दूरदर्शी नेतृत्व एवम् सक्रियता, विद्यालय व्यवस्थापन समितिका सदस्यज्यूहरूको लगाव, शिक्षक अभिभावक संघका सदस्यज्यूहरूको साथ, शिक्षकहरूको समर्पण, विद्यार्थीहरूको परिश्रम र समुदायको गहिरो विश्वासका कारण हाम्रो विद्यालय आज जिल्लामात्र नभई, प्रदेशमै अनुकरणीय बनेको छ। शैक्षिक उत्कृष्टता, भौतिक पूर्वाधारको विस्तार, प्रविधिमैत्री वातावरण, बालमैत्री शैक्षिक कार्यक्रम र समुदाय-विद्यालयको सहकार्य हाम्रो सफलता र पहिचानका आधारस्तम्भ हुन्। राष्ट्रिय तथा अन्तर्राष्ट्रियस्तरमा विद्यार्थीहरूले गरेको उत्कृष्ट प्रदर्शन हाम्रो गौरव हो।

यस स्मारिकाको प्रकाशन हाम्रो विद्यालयको उपलब्धि, प्रगति र भविष्यका योजनाहरूको दर्पण हो। म यस कार्यमा जुट्नु हुने र विद्यालयको अभिलेखीकरणसहित असल अभ्यास सम्प्रेषणमा भूमिका निर्वाह गर्नुहुने सम्बद्ध सम्पूर्णलाई हार्दिक धन्यवाद ज्ञापन गर्दछु र भविष्यमा अझै उच्च शिखर चुम्ने यात्रामा सबैको साथ र समर्पणको अपेक्षा गर्दछु।

प्रधानाध्यापकको कलमबाट...

चूडामणि शर्मा
प्रधानाध्यापक
जनक नमुना माध्यमिक विद्यालय
गैंडाकोट

शिक्षा केवल पाठ्यक्रमको पाठ होइन, यो योजना हो, संस्कार र संस्कृतिको संरक्षण, आधुनिक प्रविधिको विकास र विस्तारसँगै जीवन रूपान्तरणको यात्रा हो। २०४३ सालदेखि कालिका मा.वि., २०६६ मंसिर २२ देखि २०७५ मंसिर २५ सम्म शिव माध्यमिक विद्यालय, कावासोती र २०७५ मंसिर २६ देखि अहिलेसम्म जनक नमुना माध्यमिक विद्यालय, गैंडाकोटमा कार्यरत रहँदा मैले यो सत्यलाई बारम्बार अनुभूत गरेँ । विद्यालयमा कार्यरत रहँदा आउने आन्तरिक र बाह्य चुनौती सामान्य थिएनन् जसले मलाई पनि असामान्य तरिकाले काम गर्न सिकायो र विद्यालयको सर्वाङ्गीण विकासमा टेवा पुऱ्यायो। विद्यालयको विकासलाई हितमा राखेर काम गर्ने क्रममा हातमा हात अनि साथमा साथ मिलाउने स्थानीय सरकार, विद्यालय व्यवस्थापन समिति, शिक्षक अभिभावक संघ, सहकर्मी साथीहरू, विद्यार्थी भाइ-बहिनीहरू साथै सबै सरोकारवालाहरूको भूमिका अत्यन्त सम्मानजनक रहनेमा विश्वस्त छु।

विद्यालयको गुणस्तरवृद्धि, विद्यार्थी संख्यामा बढोत्तरी, उत्कृष्ट नतिजामा उत्कृष्टता, शिक्षकको पेशागत दक्षतामा निखारता, विद्यार्थीको सिकाइ सक्रियतामा वृद्धि, समुदाय सहभागितामा वृद्धिलगायत यी सबै हाम्रो सामूहिक श्रमका उपज हुन्। भौतिक पूर्वाधारको विस्तार, प्रविधिमैत्री वातावरणको निर्माण र समुदायसँगको अटुट सहकार्यले विद्यालयलाई नयाँ पहिचान दिएको छ।

खाली चौरमा आजको यो उच्च सुविधासम्पन्न संरचनासहितको नमुना कार्यक्रम सम्पन्न भई विद्यालय ४ ओटा ब्लकबाट व्यवस्थित रूपमा सञ्चालन हुनु र मध्य नेपालको उत्कृष्ट सिकाइ केन्द्रको रूपमा स्थापित हुनु हामी सबैको लागि गौरवको विषय हो। आज जनक नमुना मा.वि. समुदायको साझा सम्पत्ति बनेको छ, जहाँ सपना रोपिन्छन् र भविष्य फुल्छ। यसै विद्यालयमा शिक्षा प्राप्त गरेका विद्यार्थीले राष्ट्रिय र अन्तर्राष्ट्रियस्तरमा उत्कृष्टता देखाउनु मेरो र हामी सबै विद्यालय परिवारको आत्म सम्मानको विषय हो।

समाज र राष्ट्रको आवश्यकतालाई परिपूर्ति गर्ने दक्ष, प्रविधियुक्त, सदाचारी, नैतिकवान् र संयमित नागरिक तयार गर्न विद्यालयले राखेको दूरदृष्टि अनुरूप निर्धारण गरिएका लक्ष्य र उद्देश्य अनुरूप शिक्षण सिकाइ क्रियाकलाप सञ्चालन गर्नु र त्यसको नियमनसहित आवश्यक पृष्ठपोषण गर्नु हामी सबैको दायित्व रहनेछ। नवीनतम सिकाइसहित २१ औं शताब्दी अनुरूपको सीप विकासका लागि आवश्यक शैक्षिक रणनीति उपयोग र विकास गर्नु र गराउनु आजको आवश्यकता हो।

यो यात्रा अझ अगाडि बढ्नेछ, किनकि हामी सबैको लक्ष्य एउटै छ, गुणस्तरीय, पहुँचयुक्त र समावेशी शिक्षा सबैका लागि, समाजको एकमात्र विश्वासिलो र गतिशील विद्यालय जनक मा.वि. ।

◆◆◆

सम्पादकीय..........

शिक्षा जीवनको मूल आधार हो । सुसंस्कृत समाज र उन्नत राष्ट्रनिर्माणको माध्यम शिक्षा हो । निर्देशित शिक्षा आर्जन गर्नुका साथै नवीनतम शैक्षिक क्रियाकलापसहित दर्शन र प्रविधिको प्रादुर्भाव गर्ने थलो विद्यालय हो, जहाँ केवल पढाउने-पढ्ने मात्र होइन संस्कार, मूल्य, दृष्टिकोण, र सामाजिक उत्तरदायित्वसमेत सिकाइन्छ। विद्यालयमा सामाजिक आवश्यकता पहिचान गरी नवीनतम प्रविधिको माध्यमबाट समालोचनात्मक चेतनासहित सिर्जनात्मक तरिकाले समस्या समाधान गर्न सक्ने मानव संसाधनको विकास गरिन्छ ।

वि.सं. २०१५ सालमा यस क्षेत्रका अग्रणी सामाजिक, राजनैतिक एवम् शैक्षिक व्यक्तित्व श्रद्धेय स्व.सूर्यभक्त अधिकारीले स्थापना गर्नुभएको जनक नमुना माध्यमिक विद्यालय विद्यार्थीको सामाजिक विकास, संज्ञानात्मक विकास, नैतिक विकास, शारीरिक विकास एवम् खोज तथा अनुसन्धान सीप विकाससहित समग्र शैक्षिक उन्नयनमा अग्रसर हुँदै आएको मध्य नेपालको एक उत्कृष्टतम विद्यालय हो ।

वि.सं. २०६७ असोज २१ गते ५२ औँ वार्षिकोत्सवको अवसरमा स्वर्णमहोत्सव मनाएको र सोही अवसरमा जनक स्वर्ण स्मारिका प्रकाशन गरिएको थियो । तत्पश्चात्का शैक्षिक गतिविधि र उपलब्धि समेट्ने गरी **जनक गौरव** नामक स्मारिकाको यो द्वितीयपुष्प शिक्षक, विद्यार्थी एवम् सरोकारवालाहरूका लेख-रचना एवम् विद्यालयको ऐतिहासिक पृष्ठभूमिसहित असल अभ्यासलाई सम्प्रेषण गर्ने एक महत्त्वपूर्ण दस्तावेज बनेको छ। यस स्मारिकाभित्र संस्थापक, विद्यालय स्थापना गर्दाको परिवेश, शिक्षाविद्का सन्देशमूलक आवाज, पूर्वविद्यार्थीका साथै वर्तमान समयमा अध्यनरत विद्यार्थीका अनुभूति एवम् विद्यालयका असल अभ्यासहरू भेटिन्छन् । ज्ञान, विज्ञान र प्रविधिको विकास - विस्तारसँगै संस्कार - संस्कृति, तथा नैतिकताजस्ता हाम्रा पहिचानलाईसमेत पुस्तान्तरण गर्ने उद्देश्य राखी हाम्रो विद्यालयले नवीनतमविधिको प्रयोग गरी शैक्षिक क्रियाकलाप अगाडि बढाइरहेको छ। यसैकारण हाम्रो विद्यालय निरन्तर प्रगतिको मार्गमा अघि बढ्न पूर्णसक्षम भएको छ।

खुल्ला सोचाइ, नियन्त्रित लचकता, चुनौतिको सिर्जना र त्यसको समाधान, समस्या समाधान विधि, परिवेश अनुरूपको परियोजना कार्य, खोजमा आधारित सिकाइ आदिको माध्यमबाट विद्यार्थीहरूमा अन्तर्निहित प्रतिभा उजागर गरी गतिशील सिकाइमा विद्यालय सदा अग्रसर छ। विद्यालयले सिकाइलाई पाठ्यक्रम र पाठ्यवस्तुभित्र मात्र सीमित नराखी प्रकृति, समाज र सामाजिक गतिविधिलाई सिकाइको स्रोतको रूपमा विकास गराउँदै आएको छ।

यसले विद्यार्थीको ज्ञान, सीप र दृष्टिकोणलाई फराकिलो बनाइदिएको छ। साथै, विद्यालयले सहक्रियाकलाप, खेलकुद एवम् नवप्रवर्तनलाईसमेत निरन्तर प्राथमिकता दिँदै

आएको छ। यो स्मारिका केवल अक्षरहरूको सङ्ग्रह मात्र नभई हाम्रो विद्यालयको जीवित इतिहास हो। यसले विद्यालयको ऐतिहासिक दस्तावेजलाई भोलिका पुस्तामा हस्तान्तरण गर्ने एवम् संस्थापकदेखि आजसम्म योगदान पुऱ्याउनुहुने सम्पूर्ण सदस्य महानुभावहरूको सत्कर्मलाई जीवन्त राखी विद्यालयको गौरवपूर्ण इतिहासलाई भोलिका दिनमा मार्गनिर्देशकको रूपमा योगदान प्रदान गर्नेछ भन्ने विश्वास लिएका छौं । विशेष गरी स्रष्टा महानुभावहरू, जसले आफ्ना बौद्धिकतापूर्ण अमूल्य लेखरचनाहरू स्मारिकाका लागि सहजरूपमा उपलब्ध गराउनु भयो उहाँहरूप्रति हामी अत्यन्त आभारी छौं ।

यो गहन जिम्मेवारी प्रदान गर्ने विद्यालय परिवार, प्रत्येक पाइलामा पृष्ठपोषण गर्नुहुने विद्यालय व्यवस्थापन समितिका सम्पूर्ण पदाधिकारीज्यूहरू, विद्यालयका आदरणीय प्रधानाध्यापक श्री चूडामणि शर्माज्यू, यसलाई टङ्कणमा सहयोग गर्नुहुने विकास जोशीज्यू, बाबुराम पोखेलज्यू, प्रकाशन समितिका सम्पूर्ण शिक्षकहरू, कार्यरत सम्पूर्ण सहकर्मी साथीहरू, छिटो छरितो रूपमा मुद्रण कार्य सम्पन्न गर्ने चित्रवन प्रिन्टर्स प्रा.लि. तथा प्राविधिक पक्षमा सहयोग गर्नुहुने सम्पूर्ण साथीहरूको अथक परिश्रमलाई प्रशंसासहित धन्यवाद ज्ञापनपूर्वक आभार व्यक्त गर्दछौं ।

यस अवसरमा यस स्मारिका प्रकाशनमा प्रत्यक्ष वा अप्रत्यक्ष रूपमा सहयोग गर्ने सबैप्रति हार्दिक कृतज्ञता ज्ञापन गर्दछौं । यस स्मारिकाले विद्यालयको इतिहास र गरिमालाई उच्च बनाउँदै विद्यार्थीहरूलाई अझ सिर्जनशील, जिज्ञासु र जिम्मेवार बनाउन प्रेरणा दिनेछ भन्ने विश्वास राख्दै विद्यालयको निरन्तर सर्वाङ्गीण प्रगतिको हार्दिक मङ्गलमय शुभकामना व्यक्त गर्दछौं ।

अन्तमा

विद्या ददाति विनयं विनयाद् याति पात्रताम् ।
पात्रात्वाद् धनमाप्नोति धनाद्धर्मः ततः सुखम् ॥

अर्थात् विद्याले व्यक्तिमा सबैभन्दा पहिला विनयता प्रदान गर्दछ। त्यस्तो विनयी वा अनुशासित व्यक्तिमा पात्रता वा योग्यता आउँछ। योग्यता भएको व्यक्तिले आफ्नो जीवन सञ्चालन गर्न चाहिने आवश्यक धन प्राप्त गर्दछ। न्यायपूर्वक कमाइएको धनबाट समाजसेवा, मानव हितकारी र लोककल्याणकारी सत्कर्महरू गरी धर्मको आर्जन हुन्छ। धर्माचरणयुक्त वा नैतिकतापूर्ण जीवन बाँच्नाले मात्र व्यक्तिलाई वास्तविक सुखको अनुभूति हुने कुरा नीतिशास्त्रहरूले बताएका छन् । यही नीतिको मूल मर्मलाई शिरोधार्य गरी जनक परिवार युगानुकूल रूपमा शिक्षा आदान-प्रदानजस्तो सारस्वतसाधनमा निष्काम भावले सक्रिय हुनेछौं भन्ने प्रतिबद्धतासहित सम्पादनसम्बन्धी त्रुटिहरूप्रति विज्ञजनसँग क्षमायाचनापूर्वक सम्पादकीय शब्दावलीलाई यहीँ विश्राम प्रदान गर्दछौं। **ॐ सह नाववतु । सह नौ भुनक्तु । सह वीर्यं करवावहै । तेजस्वि नावधीतमस्तु । मा विद्विषावहै । ॐ शान्तिः! शान्तिः! शान्तिः!**

◆◆◆

विषयसूची

क्र.सं.	लेख / रचना	लेखक / रचनाकार	पेज नं.
१	जनक मा.वि विगत र वर्तमान	चूडामणि शर्मा	१
२	अभिभावकको जिम्मेवारी	विष्णुप्रसाद सापकोटा	१२
३	विद्यार्थी जीवनमा खेलकुदको महत्त्व	आशिष गुरुङ	१५
४	जनक नमुना मा.वि.लाई फर्केर हेर्दा	कमलप्रसाद पराजुली	१७
५	म एक शिक्षक	कपिल दवाडी	१९
६	जनक मा.वि.मा मेरो यात्रा	कमला पौडेल तिवारी	२०
७	बाल मनोविज्ञान, चित्रकला र हस्तलेखन	कमला पौडेल नेपाल	२२
८	हाम्रो विद्यालय	ज्योति ढकाल	२३
९	जनक नमुना मा.वि.	गोविन्दराज विनोदी	२४
१०	हाम्रो शैक्षिक वातावरण र सुधारका लागि गर्नुपर्ने पहल	गीताकुमारी शर्मा	२५
११	सामाजिक अध्ययनमा परियोजना कार्य ढाँचा	गीता थापा	२८
१२	स्वार्थी	शिवप्रसाद कंडेल	२९
१३	आवश्यकतामा आधारित सिकाइ, सहजीकरण सिकाइ	गोपाल भण्डारी	३०
१४	“मनका कुरा”	चेतनाथ भूसाल	३२
१५	साकार सपना	जमुना लम्साल	३४
१६	विद्यार्थी जीवन	हरिमाया घिमिरे ‘समीक्षा’	३७
१७	म शिक्षक	पुरुषोत्तम रिजाल	३७
१८	स्काउट र नेपाल स्काउटबारे संक्षिप्त जानकारी	तुलसीप्रसाद उपाध्याय	३८
१९	शुभकामना	पुष्पराज कोइराला	३९
२०	मेरो देश	समारोह कँडेल	३९
२१	जनक मा.वि. संक्षिप्त ऐतिहासिक पृष्ठभूमि	दशरथ तिवारी	४०
२२	नेपालमा सरकारी विद्यालय र यसको व्यवस्थापन	दीपक ढुंगाना शर्मा	४२
२३	देशले के दियो ?	हिरालाल कँडेल (भारद्वाज)	४४
२४	मेरो अनुभवमा सहायक प्र.अ.को भूमिका	नारायणप्रसाद शर्मा	४५
२५	जनकमा विज्ञान र मेरो अनुभूति	नारायण शर्मा तिवारी	४८
२६	जनक नमुना मा.वि. र म	नवराज कँडेल	४९
२७	म र हाम्रो विद्यालय	खेमराज तिवारी	५०

क्र.सं.	लेख / रचना	लेखक / रचनाकार	पेज नं.
२८	आँखी झ्याल	निर्देश तिमिल्सिना	५१
२९	गुरुङ समुदायको संस्कार र संस्कृति	प्रिंकल गुरुङ	५२
३०	सामाजिक अध्ययनः मेरो विषयगत अनुभुति	पार्वती गौडेल पौडेल	५३
३१	व्यवस्थापन विषय आजको आवश्यकता	प्रेमप्रसाद आचार्य	५६
३२	ईश्वर एउटै हुन्	तुल्सी भण्डारी	५८
३३	मेरो विद्यालय	सोनिया थापा	५८
३४	"कानूनको अज्ञानता क्षम्य हुँदैन"	दयानाथ खरेल	५९
३५	जनक उच्च मा.वि लाई स्मरण गर्दा	बलराम चालिसे	६१
३६	सुन्दर नेपाली संस्कृति	सुवृत दाहाल	६२
३७	विद्यालयमा स्थापित अक्षयकोष	बाबुराम पोखरेल	६३
३८	मेरो सम्झनामा जनक नमुना मा.वि.	बृहस्पति तिवारी	६८
३९	स्काउटः अर्थ, इतिहास र नेपाली सन्दर्भ	भविष्य के.सी.	६९
४०	'जेन जी' एक परिचय	भक्तबहादुर के.सी.	७०
४१	नैतिक शिक्षाः आजको आवश्यकता	महेन्द्र ढुंगाना	७२
४२	विद्यालयमा विज्ञान क्लबको भूमिका	मोहन भण्डारी	७३
४३	सम्बन्ध	रञ्जिता आचार्य	७५
४४	श्रीमद्भगवद्गीताको दिव्य सन्देश	डा. रामचन्द्र कण्डेल	७७
४५	नारी शिक्षा आजको आवश्यकता	रूपादेवी पराजुली	७९
४६	स्वागत गीत	लिलाधर कँडेल	८१
४७	विद्यालय शिक्षामा जिम्मेवारीको खोजी	प्रा. डा. विद्यानाथ कोइराला	८२
४८	ॐ एक युग सकिँदै छ १	शंकरनाथ आचार्य	९४
४९	त्रिपक्षीय संगम विद्यालय : कसको भूमिका के ?	शिव शर्मा	९५
५०	सफल जीवनको तिमीलाई शुभकामना	सुमिना मगर	९६
५१	कलमबाट स्टेथेस्कोपसम्मको यात्रा	समीक्षा पराजुली	९७
५२	गैंडाकोट रमाइलो लाग्छ हजुर	आयुषा गौडेल	९८
५३	आमा	अनुष्का सापकोटा	९८
५४	विद्यालय शिक्षामा अभिभावकको भूमिका	सुशीला सिग्देल	९९
५५	मेरो उपलब्धि	बबिता लामिछाने ढकाल	१००
५६	जनक नमुना स्कुल	कृतिका गैरे	१००
५७	हार्दिक अभिवादन ! म मानवता बोल्दै छु...	प्रज्वल सागर पौडेल	१०१

क्र.सं.	लेख / रचना	लेखक / रचनाकार	पेज नं.
1	The Great Dying	Aayush Gautam	103
2	Chalkboards to Code: My AI Journey	Dr. Brahmananda Sapkota	105
3	The Science on Astrology: The Real Truth	Bigyan Bastakoti	107
4	From Janak Model to Chitwan Medical College: My Journey from Dreams to the Dissection Hall	Bimarsha Adhikari	108
5	History of Economic Thought	Bishnu Prasad Rijal	109
6	Benefits of Literature Oriented Teaching	Devendra Raj Tiwari	111
7	A Student Life from Dawn to Dusk	Dikshyanta Kandel	112
8	The Mystery of the Deep Oceans	Hemanta Parajuli	113
9	Some Keys to Maintain School Discipline: My Perspective	H.D. Pangeni	114
10	Teaching English in Nepal: A Challenging Yet Crucial Endeavor.	Manoj Bikram Bista	117
11	The Grandma's World	Monica Kandel	121
12	Adorable life?	Nirdeshika Timilsina	122
13	From Janak to the University of Toledo, USA	Prakat Tiwari	123
14	Friends	Prasuna Adhikari	124
15	"The School Nurse: A Daily Lifesaver"	Rachana Baral	125
16	'Well Coordination to Bring Change in Students' Activities	Rakesh Gupta	126
17	Message to Juniors	Samip Parajuli	128
18	We Three Musketeers	Sandesh Bista	130
19	The Silent Power of Sleep - Fuel for the Brain.	Shreejal Kafle	132
20	Evolution of AI in Today’s Welfare	Som Dev Gnyawali	134
21	Life After the Fall	Shusmita Kumari Sharma	136
	Building Dreams: From Janak Model to Civil Engineering at Pulchowk	Tunka Nath Sapkota	136
	शिक्षक तथा कर्मचारीहरूको विवरण २०८२		१३८
	हालसम्मका विद्यालय व्यवस्थापन समितिका अध्यक्षहरूको विवरण		१४०
	हालसम्मका प्रधानाध्यापकहरूको विवरण		१४१
	भूतपूर्व शिक्षक तथा कर्मचारीको नामावली		१४२
	जनक भूतपूर्व विद्यार्थी मञ्च		१४३
	पूर्व समितिहरूको नामावली		१४४
	एस्.एल्.सी./एस.ई.ई. सम्मिलित विद्यार्थीहरू		१४८
	पूर्वविद्यार्थी कक्षा १२		१७३
	विद्यालयका ऐतिहासिक दस्तावेजहरू		२०४

जनक मा.वि विगत र वर्तमान

चूडामणि शर्मा
प्रधानाध्यापक

गण्डकी प्रदेश अन्तर्गत नवलपरासी (बर्दघाट सूस्ता पूर्व) जिल्लाको गैंडाकोट नगरपालिका वडा नं.- ५, पूर्व-पश्चिम राजमार्गसँगै जोडिएको पूर्व, पश्चिम, उत्तर र दक्षिणमा सुसभ्य, सुसंस्कृत घनावस्तीको बीचमा समाजसेवी स्व. शमशेरबहादुर अधिकारीको स्मृतिमा उहाँका सुपुत्र स्व. सूर्यभक्त अधिकारी एवम् अन्य शिक्षाप्रेमी महानुभावहरूबाट मिति २०१५ साल फागुन १५ गते नेपाल राष्ट्रिय शमशेर आदर्श प्राइमरी स्कुलको नाममा स्थापित विद्यालयको नाम कालान्तरमा जनक मिडिल स्कुलसँग समायोजन भई आजको जनक माध्यमिक विद्यालयको रूपमा प्रख्यात भएको हो। जनक माध्यमिक विद्यालय गैंडाकोटकै सबैभन्दा पहिलो र जेठो विद्यालय हो। यो विद्यालय आजको अवस्थासम्म आइपुग्न गैंडाकोटका सयौँ शिक्षाप्रेमी तथा समाजसेवी व्यक्तिहरूको निरन्तर कठिन प्रयास र सद्भाव र शिक्षा प्रतिको समर्पित भाव नै मुख्य कारण रहेको छ।

विद्यालयको एतिहासिक पृष्ठभूमिको गहन अध्ययन गर्दा प्रारम्भमा गैंडाकोट-५, नारायणी नदी किनारमा रहेको कुटी भनिने जग्गामा नेपाल राष्ट्रिय शमशेर आदर्श प्राइमरी विद्यालयको शुभारम्भपूर्वक गोपी गिरीलाई पहिलो शिक्षकको रूपमा नियुक्त गरी पठन पाठन गरिएको कुरा पूराना अभिभावकहरुको भनाइ पाइन्छ। समयको परिवर्तनसँगै सो विद्यालय विभिन्न ठाउँहरूमा स्थानान्तरण हुँदै आएता पनि शमशेरबहादुर अधिकारीबाट विद्यालयलाई प्रदान गरिएको सो जमिन विद्यालयकै स्वामित्वमा रहेको छ।

युगानुकूल परिवर्तनसँगै गैंडाकोटका जनतामा शिक्षाको चेतना बढ्दै गयो। बोटे, कुमाल, दराई, दनुवार जस्ता आदिबासीहरूको बसोवास रहेको साविक गैंडाकोट गा.वि.स.मा अन्य ठाउँहरूबाट बसाइ सरी आएका बासिन्दाहरूको कारणले तीब्र जनसंख्या वृद्धि भएसँगै शैक्षिक संस्थाहरूको आवश्यकता बढ्दै गयो। हालको गैंडाकोट वडा नं ७ र ८ बेल्टारी हालको विजयनगर भन्ने ठाउँमा केही बाक्लो बसोबास भएको कारणले सो क्षेत्रका मानिसहरूको सक्रियतामा कुटीमा सञ्चालित विद्यालयलाई वडा नं ८ स्थित स्व. पदमबहादुर बस्नेतबाट विद्यालयलाई प्रदान गरिएको २१-४-०-० रोपनी जग्गामा विद्यालय स्थानान्तरण गरी सञ्चालन हुँदै आएका स्थानको सो जग्गा र हालको नमुना ब्लकबाट पूर्व तर्फको केहि क्षेत्रफल जग्गा समेत वि.सं. २०५०-०५२ तिर विद्यालयको शैक्षिक एवम् भौतिक विकासका लागि बिक्रि-वितरण गरी उपयोग गरेको पाइन्छ। हाल नमुना ब्लक निर्माण भएको स्थानमा गैंडाकोट खेलकुद समितिबाट भवन निर्माण हुनु भन्दा अगाडि विभिन्न खेलकुदका कार्यक्रमहरु सञ्चालन गर्दै आएकोमा भवन निर्माण पश्चात

यस विद्यालयले भोगचलन गर्दै आएको गैंडाकोट नगरपालिका वडा नं. ३,४,८ को सिमाना पर्ने भेल्लर घारीको जग्गामा गैंडाकोट खेलकुद समितिले कवर्ड हल, फुटबल मैदान निर्माण गरेको छ। त्यस समयमा यस क्षेत्रको शैक्षिक प्रशासन पाल्पा सदरमुकाम तानसेनबाट हेरिने र त्यहाँ जान आउन अपायक पर्ने भएकोले त्यसपछि वि.सं.२०१९ मा सो विद्यालयलाई तनहुँ जिल्ला शिक्षा कार्यालयको मातहतमा गएको देखिन्छ। सोही साल पूर्व-पश्चिम महेन्द्र राजमार्गको शिलन्यास भएको र रेखाङ्कन समेत भइसकेकोले सो विद्यालय राजमार्गको नजिक स्थानान्तरण गर्ने जनचाहना भयो। त्यसपछि हर्दिका मुखिया बलभद्र सिंजालीबाट विद्यालयलाई प्राप्त भएको गैंडाकोट वडा नं ५ राजमार्ग नजिकको जग्गामा कच्ची टहरो बनाई बेल्टारीमा रहेको नेपाल राष्ट्रिय शमशेर आदर्श प्राइमरी स्कुल स्थानान्तरण भएको पाइन्छ। यसरी समय समयमा स्थानान्तरण हुँदै हालको आदर्श ब्लक भएको स्थानमा विद्यालय स्थापित भएको देखिन्छ।

वि.सं.२०२७ साल भाद्र १ गतेको गाउँसभाको निर्णय अनुसार स्व. सूर्यभक्त अधिकारीको नेतृत्वमा प्राइमरी स्कुललाई स्तरोन्नति गरी मिडिल स्कुल सञ्चालन गर्ने योजना बन्यो। सोही साल भाद्र ४ गतेदेखि सञ्चालन हुने गरी जिल्ला शिक्षा कार्यालय, तनहुँबाट जनक मिडिल स्कुल सञ्चालन गर्न स्वीकृती प्राप्त भयो। यसरी जनक मिडिल स्कुलको रूपमा आजको जनक माध्यमिक विद्यालय सञ्चालन हुन थाल्यो। साबिकको नेपाल राष्ट्रिय शमशेर आदर्श प्राइमरी स्कुलको नाममा रहेको सम्पूर्ण चल-अचल सम्पत्ति सोही जनक मिडिल स्कुलले प्राप्त गरेको व्यहोरा जिल्ला शिक्षा कार्यालय तनहुँको मिति २०३१ पुष २६ चनं. ९०१ को पत्रबाट अवगत हुन्छ। विभिन्न शिक्षाप्रेमी तथा समाजसेवी व्यक्तिहरूको पहलमा हाल विद्यालय रहेको जग्गाको क्षेत्रफल बढाई जग्गा धनिदर्ता प्रमाण पुर्जा कायम भएको करिब १५० रोपनी र विभिन्न स्थानमा केही ऐलनी प्रति जग्गा समेत रहेको छ। त्यसैगरी २०२८/११/२१ को विद्यालय सञ्चालक समितिको निर्णय अनुसार तत्कालीन प्रधानपञ्च मदनभक्त अधिकारीले २०२८ साल चैत्र ३० गते जनक मिडिल स्कुल सञ्चालनको लागि पक्कि भवनको शिलन्यास गर्नु भएको थियो।

राष्ट्रिय शिक्षा पद्धतिको योजना २०२८ लागु भएपछि कक्षा ७ सम्म मिडिल स्कुलमा पढाइ हुने भएकाले सो भन्दा माथि अध्ययन गर्नका लागि विद्यार्थीहरूलाई नारायणी नदी पार गरी चितवन नारायण गढ जानु पर्ने बाध्यता भयो। दिनहुँ नारायणी नदीमा डुंगाद्वारा आवत जावत गर्न गाह्रो भएकोले र बढ्दो जनसंख्या र समाजको आवश्यकताले माध्यमिक तहको विद्यालय सञ्चालन गर्ने जन चाहना अनुरूप २०३३ साल पौष महिनाबाट कक्षा ८ पनि यसै विद्यालयमा सञ्चालन गर्न थालियो। देशको प्रशासनिक क्षेत्रमा भएको परिवर्तन अनुसार २०३२ सालमा नै गैंडाकोट गा.वि.स.लाई नवलपरासी तर्फ गाभिएको थियो। जिल्ला शिक्षा कार्यालय नवलपरासीको मिति २०३३/९/२२ को सिफारिस अनुसार माध्यमिक कक्षाहरू सञ्चालन गर्नका लागि पश्चिमाञ्चल क्षेत्रीय शिक्षा निर्देशनालय पोखरामा पटक पटक धाउँदा पनि स्वीकृति प्राप्त हुन नसकेकोले २०३५ सालको कक्षा ८ को जिल्लास्तरीय परीक्षाका आवेदन फारम देवचुली मा.वि. रजहरबाट भराइएको थियो। मिति २०३५/९/२० मा कक्षा ८ र ९ तथा २०३६/८/१८ मा कक्षा १० सञ्चालन गर्न स्वीकृति प्राप्त गरेपनि सो वर्ष विद्यार्थीहरुले एस.एल.सी परीक्षा फारम भरी सकेको हुँदा देवचुली मा.वि.बाटै एस.एल.सी परीक्षामा सहभागी भए। पहिलो पटक एस. एल.सी. परीक्षा वि.सं. २०३७ मा यस विद्यालयबाट विद्यार्थीहरू सामेल भएका थिए।

पहिलो पटक सामेल भएका ४९ विद्यार्थीहरू मध्ये ३२ छात्र र १७ छात्रा थिए ।

नेपाल सरकारको नीति तथा कार्यक्रम एवम् व्यस्त पूर्व- पश्चिम महेन्द्र राजमार्गको छेउमा विद्यालय रहेकोले स–साना बालबालिका आउने जाने गर्दा हुनसक्ने सम्भावित दुर्घटनाबाट जोगाउने उद्देश्यले प्राथमिक कक्षाहरू राजमार्गदेखि केही भित्र राख्ने जनचाहना अनुसार हाल गैंडाकोट नगरपालीका वडा नं.-४, झपर्दीमा रहेको ७-०-०-० रोपनी जग्गामा भवन निर्माण गरी प्राथमिक कक्षाहरू सञ्चालन हुन थाले । यसरी प्राथमिक तहका कक्षा नर्सरीदेखि कक्षा पाँचसम्म वडा नं.-४, झपर्दी ब्लकमा र कक्षा ६ देखि कक्षा १० सम्म वडा नं.५ स्थित राजमार्ग नजिकको आदर्श ब्लकमा सञ्चालन हुन थाल्यो ।

भौतिक तथा शैक्षिक अवस्था सबल रहेको जनक मा.वि.मा उच्च मा.वि.का कक्षाहरू सञ्चालन गर्नु अत्यावश्यक भैसकेको थियो। वि.सं. २०५३/२/१६ मा उच्च माध्यमिक शिक्षा परिषद्बाट स्वीकृति पाएपछि शिक्षक गोविन्दराज विनोदीको संयोजकत्वमा उच्च मा.वि.का कक्षाहरू सञ्चालन भए । त्यस्तै मिति वि.सं. २०५४/३/१९ मा शिक्षा, मानविकी र व्यवस्थापन समेतमा स्वीकृति लिई अंग्रेजी र नेपाली दुवै माध्यममा पढाइ सञ्चालन गर्न थालियो। विद्यालयले निरन्तररूपमा भौतिक तथा शैक्षिक विकासमा गति लिएकै अवस्थामा तत्कालीन वि.व्य.सं. अध्यक्ष कमलप्रसाद पराजुली र प्रधानाध्यापक चेतनाथ भुसालको नेतृत्वमा २०६७ साल असोज २१ गते ५२ औं वार्षिकोत्सवको अवसरमा गणतान्त्रिक नेपालका सम्माननीय प्रथम राष्ट्रपति डा. रामवरण यादवको प्रमुख आतित्थ्यमा ऐतिहासिक स्वर्ण महोत्सव मनाउन सफल भै सकेको यस विद्यालयमा शैक्षिक सत्र २०७३ बाट विज्ञान विषयका कक्षाहरू सञ्चालनमा आएका हुन् । त्यसै गरी २०७९ साल मंसिरबाट हालको नमुना ब्लकतर्फ कक्षा ५-१० र विज्ञान समूह तर्फका कक्षा ११ र १२ का कक्षाहरू सञ्चालनमा रहेका छन्। विद्यार्थी र अभिभावकको चाहना अनुरूप शैक्षिक सत्र २०८१ सालबाट स्वीकृति लिई आदर्श ब्लकतर्फ होटल व्यवस्थापन विषयकोसमेत पढाइ हुँदै आएको छ। हाल कक्षा ११ र १२ तर्फका विज्ञान समूहको पठन-पाठन नमुना ब्लकतर्फ दिवाकालीन समयमा र शिक्षा, मानविकी तथा व्यवस्थापन विषयहरुको पठन-पाठन प्रातकालीन समयमा आदर्श ब्लकतर्फ सञ्चालन भइरहेको छ। विद्यालयको भौतिक विकास र शैक्षिक उपलब्धि उत्कृष्ट हुँदै गएकाले विद्यार्थी र अभिभावकहरूको यस विद्यालयप्रति बढ्दै गएको आकर्षणका कारण विद्यार्थी संख्या वृद्धि भएकोले र गैंडाकोट-५, कुसुमनगर टोल, सरस्वती चोक स्थित सरस्वती आधारभूत विद्यालय शैक्षिक सत्र २०८१ श्रावणबाट जनक मा.वि.मा समायोजन भएसँगै विद्यार्थीहरुको सुविधाका लागि कक्षा १ देखि ५ सम्मका कक्षाहरू आदर्श ब्लकमा दिवाकालीन समयमा र बालविकासका कक्षाहरू हालको सरस्वती ब्लक (साबिक सरस्वती आधारभूत विद्यालय) बाट सञ्चालन भएका छन् ।

वि.सं. २०१५ मा एउटा सानो छाप्रोमा ने.रा. श.आ. प्रा.वि.को नामबाट शुरु गरिएको विद्यालय हाल राष्ट्रकै नमुना विद्यालय बन्ने क्रममा अघि बढिरहेको छ।यस विद्यालयलाई आजको नमुना विद्यालयका रूपमा ल्याउन विभिन्न कालखण्डमा अमूल्य योगदान पुऱ्याउने शिक्षाप्रेमी अभिभावकहरू समाजको लागि स्तुत्य हुनुहुन्छ ।

वि.सं. २०७३।१२।२८ मा सम्पन्न भेलाबाट गठित विद्यालय व्यवस्थापन समितिका अध्यक्ष मदनभक्त अधिकारीको कुशल नेतृत्वबाट नेपाल सरकारको नीति तथा कार्यक्रम अनुसार नमुना

विद्यालय छनौट प्रक्रिया अघि बढि रहेको अवस्थामा शिव मा.वि., कावासोतीमा प्रधानाध्यापकका रूपमा कार्यरत म यस विद्यालयमा २०७५ मंसिर २६ गतेदेखि सरुवा भई आएपछि पूर्णकालीन प्रधानाध्यापकको पदभार ग्रहणसँगै गैंडाकोट नगरकार्यपालिकाबाट मिति २०७५ माघ २७ गतेको बैठकबाट नमुना विद्यालय वहुवर्षीय गुरुयोजना स्वीकृत भएपछि नमुना विद्यालय विकास अन्तर्गतका सम्पूर्ण कार्यहरू नमुना विद्यालय सञ्चालन निर्देशिका अनुरूप सम्झौता गरी नियमिति रूपमा सञ्चालन हुँदै आइरहेका छन्।

विश्वभरमै फैलिएको कोभिड १९ को महामारी सँग देश आक्रान्त भएको आवस्थामा विद्यालयमा अभिभावक भेला आह्वान गरी वि.व्य.स गठन गर्न असम्भव भएका कारण गैंडाकोट नगरपालिकाको निर्णय बमोजिम मिति २०७७।०३।०६ गतेदेखि २०७९ वैशाख ९ गतेसम्म वडा नं. ५ का तत्कालीन वडाध्यक्ष नवराज कंडेलको अध्यक्षतामा विद्यालय व्यवस्थापन समिति गठन भई विद्यालयको संस्थागत विकासमा निरन्तर क्रियाशिल रह्यो भने स्थानीय तहको निर्वाचनका कारण वडाअध्यक्षको पद रिक्त हुन आएकोले जेष्ठ सदस्यका रूपमा २०७९ बैशाख १० गतेदेखि २०७९।०२।३० गते सम्म मदनभक्त अधिकारी कार्यवाहक अध्यक्षको रुपमा रही विद्यालय व्यवस्थापन समिति क्रियाशिल रह्यो। स्थानीय निर्वाचन २०७९ मा जेठमा नवनिर्वाचित वडाध्यक्ष रत्नप्रसाद सापकोटाको अध्यक्षतामा गैंडाकोट नगरपालिकाको कार्यविधि बमोजिम पुनः विद्यालय व्यवस्थापन समिति गठन भई २०७९ फागुन महिना २४ गतेसम्म क्रियाशिल रह्यो। मिति २०७९।९।२२ गते विद्यालय व्यवस्थापन समिति र शिक्षक अभिभावक संघ गठनार्थ आह्वान गरिएको भेलाको निर्णय अनुसार २०७९।१२।२ गते केशव प्रसाद सापकोटाको अध्यक्षतामा गठित विद्यालय व्यवस्थापन समिति हालसम्म क्रियाशील रहेको छ। यसै बिच २०७९।१२।०९ गते सम्म शंकरनाथ आचार्यको अध्यक्षतामा शिक्षक अभिभावक संघ क्रियाशिल रहेकोमा २०७९ चैत्र १२ को विद्यालय व्यवस्थापन समितिको निर्णयानुसार विष्णुप्रसाद सापकोटाको अध्यक्षतामा गठित शिक्षक अभिभावक संघलाई विद्यालय व्यवस्थापन समितिको बैठकले अनुमोदन गरी क्रियाशिल रह्यो। विद्यालयको भौतिक तथा शैक्षिक विकास, सामाजिक लेखा परीक्षण लगायतका क्रियाकलापमा उल्लेख्य योगदान पुऱ्याउँदै आउनु भएकोमा उहाँहरू सबै धन्यवादका पात्र हुनुहुन्छ।

गैंडाकोट नगरपालिका कार्यालयको समिपमा रहेको यस विद्यालयमा हाल पूर्णकालिन र आंशिक गरी ८५ जना शिक्षक तथा १६ जना कर्मचारी गरी जम्मा १०१ जना जनशक्ति कार्यरत रहेका छन्। ती मध्ये सरकारी अनुदानबाट जम्मा ४५ जना र बाँकि ५६ जना शिक्षक कर्मचारीलाई विद्यालयको आन्तरिक स्रोतबाट तलव-भत्ताको व्यवस्था हुँदै आएको छ। यसका लागि आर्थिक स्रोत व्यवस्थापन गर्नु अत्यन्त चुनौतीपूर्ण रहेको छ। सुझबुझ भएका यहाँका स्थानीय बासिन्दा, चन्दादाता, शिक्षाप्रेमी अभिभावक, भूतपूर्व विद्यार्थीहरूको असीम माया र विद्यालय प्रतिको सद् भाव, र सहयोगी हातहरूको कारण हालसम्म निरन्तर चलिरहेको छ। समयको मागका आधारमा आगामी दिनहरूमा विद्यालयले वैकल्पिक आयस्रोतहरूको खोजी गर्नु पर्ने आवश्यकता महशुस भएको छ।

यो विद्यालय सामुदायिक विद्यालयहरूमा राज्यको लगानी खेर जान नदिन, उच्चतम शैक्षिक उपलब्धिहरू हाँसिल गर्दै यस क्षेत्रकै अग्रणी शैक्षिक केन्द्र (हव) बनिरहेको छ। उत्कृष्ट सिकाइ उपलब्धि दिन सफल यो विद्यालय स्थानीय, प्रदेश तथा संघीय तहबाट पुरस्कृत हुँदै आइरहेको अवस्थामा शैक्षिक

उपलब्धिलाई अभिवृद्धि गर्न निरन्तर क्रियाशील रहेको छ।

शैक्षिक उन्नयनमा क्रियाशील यहाँका कर्मठ एवम् लगनशील शिक्षक, मेहेनती एवम् अनुशासित विद्यार्थी, सकरात्मक सोचका धनी शिक्षाप्रेमी स्थानीय अभिभावक एवम् चन्दादाता, अक्षयकोष संस्थापक, भूतपूर्व विद्यार्थीहरूको असीम माया, सद्भाव र सहयोगी हातहरूका कारण विद्यालय वर्तमान अवस्थासम्म ल्याई पुऱ्याउन योगदान गर्नुहुने सम्पूर्णमा विद्यालय परिवारकोतर्फबाट हार्दिक आभार व्यक्त गर्दछु।

नमुना विद्यालय विकासका निम्ति नेपाल सरकारको नीति तथा कार्यक्रमअनुरूप छनौट भई नमुना विद्यालय विकासका प्रथम पञ्चवर्षीय योजनामा प्रस्तावित भौतिक पूर्वाधारका योजनाहरू सम्पन्न गरी शैक्षिक गुणस्तर अभिवृद्धिका साथै सीप र संस्कारयुक्त सृजनशील विद्यार्थी उत्पादन गर्ने प्राथमिक लक्ष्यसहित विद्यालयमा विविध अभ्यासहरू गरिँदै आइएको छ।

यस आलेखमा विद्यालयका इतिहासदेखि वर्तमानसम्मका सबै गविधिहरूलाई आद्योपान्त प्रस्तुत गर्न सम्भव नहुने हुँदा मेरो प्रधानाध्यापकत्वको छोटो कार्यकालमा सम्पन्न भएका केही भौतिक शैक्षिक तथा व्यवस्थापकीय सुधारका कार्यहरूको संक्षिप्त विवरण निम्नलेखानुसार निवेदन गर्दछु।

क. पुरानो मूल शिक्षण भवन (आदर्श ब्लक) मा गरिएका भौतिक निर्माणका कार्यहरू

१. संसदीय निर्वाचन क्षेत्र विकास कार्यक्रमबाट रु. ५० लाख र अन्य आन्तरिक स्रोत समेतबाट शैक्षिक भवनमा ट्रससहित तला थप गरी कक्षाकोठा थप, सभाहलको निर्माण (टायल, मार्बल, सभाहल स्टेज निर्माण, कार्पेट पर्दा, साउन्ड सिस्टम जडान)शौचालय निर्माण र व्यवस्थापन।

२. भुइँ तलाको बरण्डा, ८ वटा कक्षा कोठा मर्मत, दक्षिणतर्फको शौचालय मर्मत सम्पन्न।

३. राजमार्गतर्फ मूल गेटसँगै निर्मित पुरानो मन्दिरलाई विस्थापन गरी साँघुरो विद्यालयको आन्तरिक प्रवेश मार्गलाई चौडा बनाई व्यावसायिक भवनको (भूमिगत कक्ष अगाडि दायाँतर्फ हल) सरस्वतीको नयाँ मन्दिर निर्माण तथा प्राणप्रतिष्ठा गरिएको साथै विद्यालयका संस्थापक स्व. सूर्यभक्त अधिकारीको धर्मपत्नी सहितको अर्धकदको शालिक माथि छाना राखिएको।

४. दूर सञ्चार प्राधिकरणबाट प्राप्त २४ थान ब्राण्डेड कम्प्युटर र वैकल्पिक उर्जा सहित मार्वल टायलयुक्त कम्प्युटर प्रयोगशाला व्यवस्थापन गरिएको।

५. बाढीबाट डुबानमा परेको लेखाशाखालाई भूमिगत कक्षबाट हटाई अति न्यून क्षतिका साथ शैक्षिक भवनको पहिलो तलामा सारिएको।

६. राष्ट्रिय युवा परिषदको रु. ४ लाख अनुदान सहयोगमा युवा स्वरोजगार कार्यक्रमअन्तर्गत पञ्चै बाजा बजाउने विद्यार्थी समूह र भजन किर्तनका लागि वाद्यवादन सामग्री खरिद गरी विद्यार्थीहरूलाई तालिम प्रदान गरिएको।

७. पुरानो शैक्षिक भवनमा होटल म्यानेजमेन्ट विषयको पठन-पाठन र प्रयोगात्मक अभ्यासका लागि ल्याब निर्माण गरिएको।

८. हरेक वर्ष फरक-फरक उत्प्रेरकद्वारा विद्यर्थी, शिक्षक तथा अभिभावकहरूका लागि उत्प्रेरणात्मक कार्यक्रमहरू सञ्चालन गरिएको।

९. शैक्षिक भवनअगाडि आन्तरिक स्रोतबाट मोजाइक टायल बिछ्याउने, पुष्प बाटिका निर्माण, मञ्च निर्माण गरिएको।

१०. कोपिला नेपालको सहयोगमा अपाङ्गमैत्री र्‍याम

तथा शौचालय निर्माण गरिएको।

११. CC Camera TV जडान गरिएको।

१२. राजमार्गतर्फका दुइवटा व्यापारिक भवन मर्मत तथा फलामको भऱ्याङ निर्माणसँगै पाली राखी प्रतिक्षालय निर्माण गरिएको।

१२. १-६ कक्षासम्म पठन-पाठन सञ्चालन गरिएको।

१३. आँपका बोटहरूका वरीपरि चौतारी निर्माण गरिएको।

१४. एन सि.सि. बैंकको आर्थिक सहयोगमा पिउनेपानीका २४ वटा धारा निर्माण गरिएको।

१५. स्वर्णस्तम्भ परिसरलाई मार्वल ग्रेनाइटसहित पुन व्यवस्थापन गरिएको।

१६. विद्यालय प्रवेशद्वारबाट अगाडिको भागमा मोजाइक टायल व्यवस्थापन गरिएको।

ख. नमुना ब्लकतर्फका कार्यहरू

अलपत्र अवस्थामा रहेको नमुना विद्यालय विकास कार्यक्रमको डि.पि.आर स्वीकृत गराई अहोरात्र खटी सम्पन्नता प्रदान गरिएको छ। यस अन्तर्गत निम्नानुसार कार्यहरू सम्पन्न गरिएका छन्।

१. दुईवटा तिनतले २४ कोठासहितको पूर्वी मोहाडा भएको शैक्षिक भवन साथै दक्षिण मोहोडा भएको चार तला र ट्रस सहित १६ कोठाको भवनमा बरण्डा र भऱ्याङसहित सबै तलामा टायल तथा ग्रेनाइटसमेत लगाइएको आधुनिक विज्ञान कार्यक्रम तथा प्रशासनिक भवन निर्माण सम्पन्न गरिएको।

२. विज्ञान विषयको पठन पाठन गर्ने कक्षाहरु वातानुकुलीत र प्रोजेक्टर तथा स्मार्ट बोर्डको व्यवस्थापन गरिएको।

३. मूल शैक्षिक भवनका तीन तलामा नै शौचालय निर्माण गरिएको।

४. गैंडाकोट नगरपालिका र आन्तरिक स्रोत समेतबाट मञ्च तथा वातानुकुलित व्यवस्थित शिक्षक कक्ष निर्माण गरिएको।

५. सामाजिक विकास मन्त्रालय गण्डकी प्रदेशको रु.१० लाखको आर्थिक अनुदान सहयोगमा सहयोगमा स्टीम (STEM) ल्याबको निर्माण गरिएको।

६. राष्ट्रपति शैक्षिक सुधार कार्यक्रम अन्तर्गत रु.२५ लाखमा २४ थान ब्राण्डेड कम्प्युटर सहितको दुईवटा कम्प्युटर ल्याबको निर्माण गरिएको।

७. गैंडाकोट नगरपालिकाको सहयोगमा फिजिक्स ल्याब व्यवस्थापन गरिएको।

८. केमिस्ट्री र वायोलोजी ल्याब निर्माण गरिएको।

९. भूगर्वविद् शिव सुवेदीको सहयोगमा भूकम्प मापन यन्त्र जडान तथा पुनर्व्यवस्थापन गरिएको।

१०. शिक्षण भवनको दक्षिणपट्टिको भागमा रोटरी क्लबको सहयोगमा शौचालय निर्माण गरिएको।

११. १५० फिट लम्बाइ भएको साइकल स्ट्यान्ड निर्माण गरिएको।

१२. स्वर्गीय शिक्षक त्रैलोक्यनाथ खरेलको स्मृतिमा परिवारजन तथा हरी भवानी ट्रष्टको करिब रु. २५,००,००० आर्थिक सहयोगमा भव्य सरस्वती मन्दिर निर्माण गरिएको।

१३. गैंडाकोट नगरपालिका नमुना विद्यालय विकास आयोजना समेतबाट स्वच्छ सफा र फराकिलो चमेनागृहको निर्माण तथा विस्तार गरिएको।

१४. चमेना गृहसँगै अभिभावक प्रतीक्षालयको निर्माण गरिएको।

१५. एप्पल ग्राउन्ड विद्यालयको अग्रभागमा हरियाली गरी गार्डेन लाइट व्यवस्थापन गरिएको।

१६. मूल प्रवेशद्वारदेखि विद्यालयको बाहिरी परिसरको बाटोको भागमा सरस्वती मन्दिर

सम्म र एप्पल ग्राउण्डको वरिपरि, बस स्टैण्डमा मोजाइक टायल लगाइएको ।

१७. मूल प्रवेश मार्गको बीच भागमा दुइवटा पानीको फोहोरा (विद्युतीय फाउण्टेन) निर्माण तथा सञ्चालन गरिएको ।

१८. विद्यालय भवनको पश्चिमपट्टि खेलकुद मैदानको निर्माण गरिएको ।

१९. विज्ञान भवनमा शिक्षक कक्षको निर्माण गरिएको ।

२०. लेखाशाखाको पुनर्व्यवस्थापन गरी सफ्टवेयर प्रणाली सहित आधुनिकीकरण गरिएको ।

२१. विद्यार्थी विवरण सहितको परिचय-पत्रको वितरण सुरुवात गरिएको ।

२२. स्काउट ट्रूपलाई आवश्यक तालिम पोशाकसहित सबलीकरण गरिएको ।

२३. जिप्सन, स्मार्टबोर्ड, ४ वटा एसि सहित ३० X ४० फिटको सुविधासम्पन्न जनक सभाहलको निर्माण गरिएको ।

२४. विद्यालयमा अभिभावक सचेतना विद्यार्थी उत्प्रेरणासहित म्युजिकल पिटी सुरुवात गरिएको।

२५. सभाहलको लागि चौथो तलामा भऱ्याङमाथि २ वटा शौचालय निर्माण गरिएको ।

२६. कुमारी बैंकबाट ४२ थान पंखा सौजन्य प्राप्त गरिएको ।

२७. राष्ट्रपति शैक्षिक सुधार कार्यक्रमअन्तर्गत शिक्षा विकास तथा मानवस्रोत विकास केन्द्रको रु. २५,००,००० अनुदान सहित पढ्दै कमाउँदै कार्यक्रम अन्तर्गत मौरीपालन, पुष्प व्यवसाय, मकैखेतीलगायतका कार्यक्रम सञ्चालन तथा विस्तार गरिएको ।

२८. विज्ञान संकायको कायापलट नै गरी सवलीकरण गर्दै जिल्लामै सामुदायिक विद्यालयतर्फ प्रथम स्थानसहित उत्कृष्ट नतिजा दिन सफल भएको ।

२९. विद्यालयलाई हरित विद्यालयका रुपमा विकास गरिएको विद्यालयको सुन्दरता तथा आयआर्जनका लागि व्यवसायिक पुष्पखेती गरिएको ।

३०. खेलमैदान तर्फ खेलाडीका लागि अतिरिक्त शौचालय निर्माण गरिएसँगै आवश्यक तारबार गरिएको ।

३१. विद्यार्थीहरुका लागि आवश्यक खेलसामग्रीको व्यवस्थापन गरिएको ।

३२. हरेक तलामा पर्याप्त पिउने पानीको व्यवस्थापन गरिएको ।

३३. विज्ञान संकायतर्फ कक्षा कोठामा २/२ वटा, सभा हलमा ४ वटा एसी जडान गरिएको ।

३४. प्रत्येक कक्षा, कार्यालयकक्ष बरण्डा, चमेनागृह, प्रयोगशाला, पार्किङ्ग र विद्यालय परिसरमा सिसिटिभी जडान गरी विद्यालयमा डिजिटल अनुगमन, निरीक्षण र प्रभावकारीतासँगै सुरक्षा निगरानी बढाइएको ।

३५. विद्यालयको परिसरलाई सुरक्षित गर्न तारबारको व्यवस्था गरिएको ।

३६. विद्यालयभित्र द्रूत सूचना प्रवाहका लागि प्रत्येक कक्षाका साथै मञ्च र कार्यालय कक्षमासमेत साउण्ड सिस्टम जडान गरिएको ।

३७. नेट इन्टरनेटको सुविधा सहित स्मार्ट बोर्डबाट अध्ययन अध्यापन हुने व्यवस्था मिलाइएको ।

३८. शिक्षक कक्षमा २ वटा एसी जडान गरिएको ।

३९. प्रदेश सरकार भूमिगत जलस्रोत कार्यालयबाट रु ८ लाखको लागतमा हरित विद्यालय निर्माण तथा पुष्पखेती र सिंचाईका लागि स्यालो टेबुल जडान गरी सदाबहार हरित विद्यालय कार्यक्रम सञ्चालन गरिएको ।

ग. झपर्दी ब्लकतर्फका कार्यहरू

१. तल्ला थप गरी २ वटा कक्षा कोठा र एउटा व्यवस्थित सभाहल निर्माण।
२. बालविकास कक्षा र प्राथमिक तहका सबै बालबालिकाहरुलाई खेल्दै सिक्दै कार्यक्रम अन्तर्गत विद्यार्थीहरूलाई ढिकी च्याउँ, ग्लोब मेरिगो, चिप्लेटि, पिङ्, तथा अन्य खेल सामग्रीसहितको प्ले स्टेशन निर्माण तथा मोजाइक टायल लगाइएको।
३. ८ वटा कक्षा कोठा, सभाहल तथा शिक्षक कक्षमा समेत जिप्सन लगाउने कार्य सम्पन्न।
४. विद्यालयका सबै कक्षाकोठालगायतका बाहिरी भित्ता समेतमा रंगरोगन गरिएको।
५. साइकल सेडको पुनर्निर्माण गरिएको।
६. दुइ वटा साना कक्षा कोठालाई एउटा कक्षा कोठामा पुनर्संरचना गरिएको।
७. सिसिटिभी जडान गरी विद्यालयमा नियमित डिजिटल अनुगमन र सुरक्षाको आवश्यक प्रबन्ध गरिएको।
८. नेट इन्टरनेटको सुविधासहित स्मार्ट बोर्डबाट अध्ययन अध्यापनको व्यवस्था।
९. सभाहलमा टायल मार्वलसहित फर्निचर तथा फर्निसिङ्को व्यवस्थापन।
१०. वातावरणीय र पर्यावरणीय सुन्दरताका लागि वृक्षरोपण तथा व्यवस्थापन।
११. पूर्व प्राथमिक तहका कक्षाहरूमा फ्लोर सिटिङ्का लागि फर्निचर तथा फर्निसिङ्।
१२. शौचालय तथा खानेपानीको पुनर्व्यवस्थापन गरिएको।
१३ शैक्षिक सामग्रीहरूको पर्याप्त व्यवस्थापन।
१४. अति कमजोर विद्यार्थीहरूका लागि अतिरिक्त उपचारात्मक शिक्षणको व्यवस्थापन।
१५. विषयगत शिक्षकको व्यवस्थापन।
१६. अक्षर सुधारका कार्यक्रम सञ्चालन।

घ. सरस्वती ब्लकतर्फका कार्यहरु

१. सरस्वती व्लकमा पूर्व प्रा.वि. तहलाई विशेष प्राथमिकताका साथ नमुना बालविकास केन्द्र निर्माणकार्यका आवश्यक रेखाङ्कन कार्य भइरहेको।
२. मोजाइक टायल लगाउने कार्य सम्पन्न।
३. एरोप्लेन, चिप्लेटि, ग्लोब मेरीगो, पिङ र अन्य खेलौना सामग्रीको व्यवस्थापन गरिएको र छुटै प्ले स्टेशन निर्माण प्रक्रियाको थालनी।
४. बाल सुलभ शौचालय निर्माणकार्य भइरहेको।
५. बाल पौडी पोखरी निर्माणको थालनी।
६. बालबालिकाहरूका लागि विद्यालयबाट खाजाको व्यवस्थापन।
७. नेट इन्टरनेटको व्यवस्था।
८. वाल कम्पाउण्ड र चौतारो पुनर्निर्माण।

शैक्षिक तथा व्यवस्थापकीय कार्यहरू

१. विद्यालय सञ्चालन व्यवस्थापन र नियमन कार्यका लागि दीर्घकालीन सोचका साथ विद्यालय सञ्चालन तथा नियमन कार्यविधि २०८१ स्वीकृत गरी कार्यान्वयन गरिएको।
२. चारवटा ब्लकबाट शैक्षिक कार्यक्रमहरू सञ्चालन गरिएको।
३. विद्यार्थी संख्या अभिवृद्धि गरिएको।
४. विद्यार्थीहरूका लागि विद्यालयकै स्रोतबाट ५१ सिट क्षमताको बस खरिद गरी स्कुल बस सेवा सुरुवात गरिएको।
५. विद्यालयका विविध सूचनाहरुका साथै विद्यालयको नाम डिजिटल डिस्प्ले बोर्ड मार्फत देखाइएको।
६. स्वच्छ पिउने पानी विशेष व्यवस्थापन गरिएको योजनाबद्ध वृक्षरोपण गरी हरियाली विकास र पर्यावरणीय सरसफाईमा विशेष जोड दिइएको।
७. वडा नम्बर ५ स्थित सरस्वती आधारभूत

विद्यालयलाई मिति २०८१ श्रावणदेखि जनक माध्यमिक विद्यालयमा एकीकरण गरिएको ।

८. नौ वटा प्रावि शिक्षक दरबन्दीबाट २३ वटा पुर्‍याई आन्तरिक स्रोतमाथिको व्ययभार कम गरिएको ।

९. सबै ब्लकहरूमा विद्युत वायरिङ र पङ्खाको थप पुनर्व्यवस्थापन गरिएको ।

१०. सबै ब्लकहरूमा आकर्षक र व्यवस्थित डेक्स बेन्चको निर्माण गरी पुरानालाई विस्थापन गरिएको ।

११. अभिभावक उपस्थितिलाई प्रवेशद्वारबाट नै अभिलेख कायम गरी व्यवस्थित गरिएको ।

१२. परीक्षा प्रणालीमा सुधार गरी उत्तरपुस्तिका फाइलिङ सिस्टम र अभिभावकले हेर्न पाउने व्यवस्था गरिएको ।

१३. अतिरिक्त कक्षालाई व्यवस्थित गरी विद्यार्थीको शैक्षिक उपलब्धिलाई अभिवृद्धि गरिएको । नयाँ विद्यार्थीहरूका लागि प्रवेश परीक्षा र विद्यार्थी भर्नालाई व्यवस्थित बनाइएको ।

१४. विद्यालय वेब पेजको व्यवस्था र नियमित रूपमा अद्यावधिक गर्ने गरिएको र मोबाइल एपबाट विद्यार्थीका विविध जानकारीहरू अभिभावकसमक्ष पुर्‍याउने प्रणालीको विकास गरिएको ।

१५. एकिकृत लेखाप्रणालीसहित बिलिङ सिस्टमलाई आधुनिकीकरण गरिएको ।

१६. चारवटै ब्लकमा आवश्यक ठाउँहरूमा मोजाइक टाइल बिछाइएको ।

१७. शिक्षकलाई आइसिटी तालिम प्रदान गरी शिक्षक सिकाईलाई युगानूकूल प्रविधि मैत्रि बनाइएको ।

१८. शिक्षकलाई शैक्षिक सामग्री व्यवस्थापन गर्न झोलाका साथै टिसर्ट वितरण कार्यक्रम सम्पन्न ।

१९. नेट इन्टरनेट सहित प्रोजेक्टर र स्मार्ट बोर्डको प्रयोग गरी शिक्षण सिकाई क्रियाकलापलाई आधुनिकीकरण गरिएको ।

२०. विद्यार्थीका अक्षर सुधार गर्नका लागि हस्तलेखन सुधार कार्यक्रम सञ्चालन ।

२१. अक्षयकोष संस्थापकहरूको खोजी, सम्मान र कोष वृद्धिका कार्यक्रमहरू सञ्चालन गरिएको ।

२२ मुद्धती खातामा रहेको रकमलाई हरेक वर्ष थप गर्दै लगिएको ।

२३. आन्तरिक स्रोतमा रहेका शिक्षक तथा कर्मचारीहरूको सञ्चित बिरामी विदाको रकमलाई वर्षेनी निजकै खातामा भुक्तानी दिने परिपाटी मिलाइएको ।

२४. आन्तरिक स्रोतमा कार्यरत शिक्षक तथा कर्मचारीका लागि पोशाक भत्ता स्वरूप रकम प्रदान गर्ने कार्यको सुरुवात गरिएको ।

२५. दिवा खाजा कार्यक्रम अन्तर्गत इसिडीदेखि कक्षा ५ सम्मका विद्यार्थीहरूलाई सबै ब्लकमा विद्यालयको हाता भित्र रहेको चमेना गृहबाट निःशुल्क खाजा को व्यवस्था गरिएको ।

२६. विद्यालयको प्राकृतिक सौन्दर्यलाई वृद्धि गर्नका लागि विद्यार्थीलाई परिचालन गरी “एक कक्षा एक बगैचा” कार्यक्रम सञ्चालनमा ल्याइएको ।

२७. उत्कृष्ट कक्षा, कक्षा शिक्षक, शिक्षक, कर्मचारी र अभिभावक समेतलाई वर्ष व्यक्तिका रूपमा छनोट गरी पुरस्कारको व्यवस्था गर्ने गरिएको ।

२८. हरेक वर्ष अभिभावक र समुदायलाई विद्यालयसँग सहकार्य गर्न टोल विकास संस्था, आमासमूह स्थानीय संघ-संस्थाहरूको व्यापक सहभागितामा खेलकुद, सीप हस्तान्तरण, ज्योति बत्ति, दुना टपरी, वाद्यवादन र नृत्य जस्ता विधामा प्रतियोगितात्मक कार्यहरू गर्ने गरिएको ।

२९. हरेक कक्षामा २/२ वटा बुक कर्नरको व्यवस्था

र व्यवहारिक प्रयोग गरिएको ।

३०. सरस्वती पूजा, गुरुपूर्णिमा, तीजपर्व, दीपावलीपर्वजस्ता सांस्कृतिक पर्वहरूमा विशेष पूजाआर्चनाका साथ उत्सव मनाउने परिपाटिको सुरुवातसँगै दानबाट प्राप्त रकमलाई अक्षयकोषका रुपमा वृद्धि गरिएको ।

३१. जनक जन्मोत्सव खुत्रुके बचत मार्फत भड्किलो जन्मदिन मनाउने कुरीतिलाई हाम्रो संस्कृति परम्परा अनुसार दान दिएर मनाउने परिपाटीको सुरुवात गरिएको ।

३२. अतिरिक्त कक्षाको व्यवस्था तथा शिक्षक अनुपस्थित हुँदा खाली पिरियड व्यवस्थापनका लागि छायाँ रुटिनको व्यवस्था र कार्यान्वयन गरिएको ।

३३. शिक्षक कर्मचारी सेवा-सुविधालाई समयअनुसार समायोजन गरिएको ।

३४. अक्षयकोषहरूको खोजि गरी कोषको रकम वृद्धि गरिएको ।

३५. विद्यालयमा पौष्टिक आहार र खानेकुराबाट स्वस्थ्यमा पार्ने प्रभावको जागरणमूलक सन्देस सहित जंक फुड निरुत्साहित गरिएको ।

३६. शैक्षिक गुणस्तर अभिवृद्धिका लागि प्रत्येक वर्ष शैक्षिक अवलोकन भ्रमण गराइएको ।

३७. वार्षिक रूपमा विद्यालयका गतिविधिहरू समेटिएको शैक्षिक क्यालेण्डर निर्माण गरी वितरण गर्ने गरिएको ।

३८. राष्ट्रियस्तरमा प्रख्यात उत्प्रेरकहरूलाई बोलाई विद्यार्थी, अभिभावक र शिक्षकहरूलाई उत्प्रेरणा प्रदान गर्ने गरिएको ।

३९. नियमित कक्षागत अभिभावक भेला गर्ने गरिएको ।

४०. विद्यालय व्यवस्थापन समितिको बैठकलाई नियमित गरिएको ।

४१. शिक्षक तथा कर्मचारीको बैठक मासिकरूपमा बस्ने परिपाटिको विकास गरिएको ।

४२. शिक्षक अभिभावक संघलाई सक्रिय बनाई नियमित बैठक, अनुगमन र सामाजिक लेखापरीक्षण नियमित गरिएको ।

४३. शिक्षक स्वमूल्यांकन तथा करार सम्झौता गरी शैक्षिक गुणस्तर र उपलब्धि अभिवृद्धि गरिएको ।

४४. ज्ञानी भित्तो कार्यक्रम सञ्चालन गरी अनौपचारिक समयमा पनि पठन संस्कृतिको विकास गरिएको ।

४५. नगरस्तरीय राष्ट्रपति रनिङ्ग शिल्ड प्रतियोगितामा दुइदुइ पटकसम्म विद्यालयले आयोजना गरी भव्यतापूर्वक सम्पन्न गरिएको ।

४६. शैक्षिक गुणस्तर अभिवृद्धिका लागिम सिकाउँछु मेरो साथिलाई भन्ने नाराका साथ साथी गुरु कार्यक्रमको सुरुवात तथा कार्यान्वयन गरिएको ।

४७. विद्यार्थीहरूलाई राष्ट्रिय तथा अन्तर्राष्ट्रिस्तरका प्रतियोगिताहरूमा सहभागि गराइएको ।

४८. वार्षिक आय व्ययलाई फ्लेक्समार्फत सार्वजनिक गर्ने परिपाटिको थालनी गरिएको ।

४९. वार्षिक रूपमा हुने शैक्षिक तथा अतिरिक्त क्रियाकलापहरूको छविचित्र फ्लेक्स मार्फत प्रदर्शन गर्ने कार्यको थालनी गरिएको ।

५०. विद्युतीय हाजिरिका साथ सबै ब्लकमा शिक्षक-कर्मचारीको नाम प्लेट हाजिरिको व्यवस्था गरिएको ।

५१. नगरकै उत्कृष्ट सामुदायिक विद्यालयका रूपमा पुरस्कृत गराउन सफल भएको ।

५२. हरेक वर्ष नगरपालिकाबाट कार्य सम्पादन मूल्यांकनका आधारमा छनौट भई नगद पुरस्कारबाट सम्मानित भएको ।

५३. शिक्षा तथा मानवस्रोत विकास केन्द्रबाट

जिल्लाको उत्कृष्ट सामुदायिक विद्यालयका रूपमा पुरस्कृत भई नगद रु. ५ लाख रुपैयाँ प्रोत्साहन पुरस्कार प्राप्त गर्न सफल भएको ।

५४. विद्यालय हातालाई सदाबाहर सुन्दर बनाउनका लागि घाँसकाट्ने मेसिनको व्यवस्थापन गरिएको ।

५५. विद्यार्थीहरूका लागि गृहकार्य अभिलेख पुस्तिका वितरणको थालनी गरिएको ।

५६. विद्यार्थी दैनिकी सहजीकरण पुस्तिका मार्फत दैनिक अभिलेख राख्ने कार्यको सरूवात गरिएको ।

५७. विद्यार्थी प्रतिनिधि प्रजातान्त्रिक निर्वाचन प्रणालीबाट छनौट गर्ने पद्धतिको सुरूवात गरिएको ।

५८. विद्यार्थीहरूलाई मनोरञ्जनात्मक, व्यवसायमूलक स्वरोजगार, सीपमूलक तालिम प्रदान गर्न प्लम्बिङ्ग, वाइरिङ्ग, नृत्य, खेलकुद, वाद्यवादन तालिमका कार्यक्रम सञ्चालन गरिएको ।

५९. जनक सन्देश नामक भित्ते पत्रिकाको नियमित प्रकाशन गरी विद्यार्थी प्रतिभालाई अभिप्रेरित गरिएको ।

६०. हरेक वर्ष विद्यालयको वार्षिकोत्सव तथा अभिभावक दिवसको अवसरमा शैक्षिक प्रदर्शनी कार्यक्रम सञ्चालन गरिएको ।

६१. सम्भावित दुर्घटनाको जोखिमलाई मध्यनजर गर्दै विद्यालयमा कार्यरत शिक्षक-कर्मचारीहरूको वार्षिक रु. १ लाख बराबरको दुर्घटना विमाको व्यवस्था गरिएको ।

६२. नतिजाका आधारमा विद्यालयमा कार्यरत शिक्षकलाई पुस्कृत तथा सुविधा उपलब्ध गराउने व्यवस्था गरिएको ।

६३. प्रतिवेदनका आधारमा कक्षाशिक्षकलाई मासिक सञ्चार खर्चको व्यवस्था गरिएको ।

६४. प्रश्नावली सहित विद्यार्थी घरदैलो कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने शिक्षकलाई अतिरिक्त यातायात खर्च उपलब्ध गराउने व्यवस्था मिलाइएको ।

६५. शिक्षक, कर्मचारी र विद्यार्थी प्रत्येक महिनाको अन्तिम कार्यदिन सांस्कृतिक पोषाकमा उपस्थित भई सभ्यता, संस्कृतिको जगेर्नाको थालनी गरिएको ।

६६. अति विपन्न विद्यार्थीहरूलाई छात्रवृत्ति प्रदान गर्नका लागि छात्रवृत्ति छनौट तथा सिफारिस समिति गठन गरी कार्यान्वयनमा ल्याइएको ।

६७. विद्यालय र समुदाय सम्बन्ध सुधार कार्यक्रम अन्तर्गत स्थानीय आमा समूहको सहयोगमा विद्यार्थीहरुलाई ज्योति बत्ती कात्ने, दुना-टपरी बुन्ने, भजन कीर्तन गाउने जस्ता सीप हस्तान्तरण कार्यक्रमहरुको थालनी गरिएको ।

६८. लिडर विद्यालयका शिक्षकको सक्रिय नेतृत्वमा फिडर विद्यालयका शिक्षकहरुलाई शैक्षिक सामग्री निर्माण तथा शिक्षण विधि कार्यशाला सम्पन्न गरिएको ।

६९. शैक्षिक रुपमा अतिकमजोर विद्यार्थीहरू पहिचान गरी उपचारात्मक शिक्षण सिकाई क्रियाकलाप सञ्चालन गरिँदै आएको ।

७०. सबै विषयका विषयगत समिति निर्माण गरी विषयगत कार्यक्रम सञ्चालन गरिएको ।

अभिभावकको जिम्मेवारी

विष्णुप्रसाद सापकोटा
अध्यक्ष
शिक्षक अभिभावक संघ
जनक नमुना माध्यमिक विद्यालय

बालबालिकाहरूको जन्म भएपछि घर, परिवार, समाजमा जब सामाजिक मानवको रूपमा रूपान्तरित भइसकेको अवस्थासम्म उनीहरूको शरीरिक, मानसिक रूपले चौतर्फि विकास हुनको लागि कुशल अभिभावकत्वको आवश्यकता पर्छ। त्यो अभिभावकत्व चाहे घर परिवार, बुबा आमा, आफन्त चाहे त्यो समाज जो कसै वा सबैबाट बालबालिकाले प्राप्त गर्नुपर्छ। त्यो प्राप्त हुन सकेन भने उनीहरू सामाजिक मानवको रूपमा रूपान्तरित नहुन पनि सक्छन् भए पनि कठिन मोडबाट उनीहरूको विकासक्रम भइरहेको हुन्छ। जसको परिणाम बालबालिकाहरू रोगी सुस्तमनस्थिति भै फरक क्षमताको रूपमा चित्रित हुन सक्छन्। आम्रो समाजमा अभिभावकत्व प्रदान गर्ने आमाबुबा तथा अभिभावकहरू पनि एकै किसिमका हुँदैनन्। कोही पढलेख नगरको, सामान्य पढलेख गरेमा अवसर नपाएका, आर्थिक रूपले अभावमा रहेका छन्। सबै कुरा छोराछोरीबाट पुरा होस् भन्ने चाहान्छन्। अभिभावकहरू आफ्नो बालबच्चाले धेरै अंक ल्याएर पास गरुन् अथवा पहिलो वा दोस्रो होस्, राम्रो जागिर पाऊन, व्यवसाय राम्रोसँग चलाओस्, राम्रो काम गर्न सक्ने हुन्, धेरै धन र नाम कमाउन सक्ने भै समाजमा गनिएका हुन्। बाबुआमाको लागि आवश्यकतामा खर्च गर्न सक्ने मनका र धनका धनी बनून्। समाजमा दुःख र अप्ठ्यारो परेकालाई सहयोग गर्न सकून भन्ने चाहान्छन्। यी सबै चाहानाहरू पुरा गर्ने बनाउन राम्रो विद्यालय र राम्रो शिक्षकहरूबाट मात्र पूरा हुन्छ भन्ने सोच बनाएका हुन्छन्।

कोही अभिभावक जसको पढाइलेखाइ पनि छ आर्थिक अवस्था पनि ठिकै नै छ। तिनीहरूले पनि माथि उल्लेख गरिएको किसिमका अभिभावकहरूको जस्तै चाहान्छन्। उनीहरू कहिलेकाहीँ छोराछोरी पढ्ने विद्यालयमा जान्छन्, गुरुलाई भेट्छन्। भलाकुसारी गर्छन् शुल्क तिर्छन छोराछोरीले मागेको पैसा पनि दिन्छन् तर छोराछोरीको आनीबानी चालचलनलाई गहिराईमा पुगी समस्या बुझि सो समाधानमा साथ दिँदैन। स्कुल र शिक्षकको भरमा मात्र छोडी धन खर्च गरी अभिभावकको जिम्मेवारी पूरा गरेका हुन्छन्।

कोही धेरै पढेलेखका, शिक्षित छन्। बदलिँदो समाजको ज्ञान र प्रविधिमा पनि पोख्त छन्। बुझेर, देखेर, सुनेर भोगेर बालबालिकाको विकासका आधारभूत विषयवस्तुको जानकारी राख्दछन्। यस्ता अभिभावकहरू जब बालबालिकाको शुरुवातदेखि नै जन्मपछिका अवस्थाहरू सबै बुझेर सोहीअनुसार घर, परिवार, समाज, विद्यालयमा आफ्नो भूमिकाको खोजी गर्दछन्। जति व्यस्त भए पनि आफ्ना छोराछोरीलाई समय दिने, विद्यालयमा जाने, गुरुहरू र प्रशासनसँग भेटघाट गर्ने, बच्चाहरूको विद्यालयमा हुने आनी बानी र व्यवहार, पढाइको विषयमा सोधपुछ गर्ने गुरुहरूबाट प्राप्त भएका विचार र सल्लाहलाई

आफ्नो विचारसँग मन्थन गरी निष्कर्ष निकाली गुरुहरूको समन्वयमासमेत बालबालिकाहरूको पढाइ राम्रो गराउने वातावरण तयार गर्ने र सोमा आफू जिम्मेवारी पूर्णरूपले पालना गर्ने गर्दछन् । तर यस्ता अभिभावकहरू भने कमै रहेको पाइन्छ ।

आफ्ना छोराछोरीहरू बढी ज्ञान, बढी धनवान् र आफूभन्दा पनि सामाजिक रूपले सम्मानित बन्दा हिनताबोध नगरी गौरवान्वित हुने सबैजसो आमाबुबा नै हुन्छन् । त्यसैले छोराछोरीहरू कहिलेकाही खराब (कुपुत्र)को रूपमा देखा परे पनि बाबुआमा खराब हुँदैनन् भन्ने प्राचीन युक्ति अहिल्यै पनि सान्दर्भिक रहेको छ ।

माथि उल्लेख गरिएका अभिभावकहरूका सोचहरू र क्रियाकलापहरूबाट बालबच्चाको विकास अझै यथेष्ट हुन सकेको देखिँदैन कारण आशीर्वाद र उपदेशले मात्र भोक हट्दैन भोकाएको व्यक्तिलाई खानेकुराको नै आवश्यकता पर्दछ तसर्थ बालबालिकाको ज्ञानसहितको पूर्ण विकासको लागि अभिभावकको न्यूनतम भूमिका निम्नानुसार आवश्यक रहन्छ ।

१. बालबालिकाको लागि घर पहिलो पाठशाला र बाबुआमा पहिलो गुरु भन्ने भनाइलाई चरितार्थ पार्न घरलाई पनि विद्यालयको वातावरण अनुकूल बनाउने र अभिभावक पनि गुरु बन्नु पर्ने ।

२. आफ्नो परिवारको आर्थिक स्थितिको बारेमा बालबालिकालाई जानकारी गराई उनीहरूसमेतको सर-सल्लाहमा घर-परिवारमा आर्थिक क्रियाकलापहरू सञ्चालन गर्ने योजना बनाउने र सोहीअनुसार काम गर्ने ।

३. अभाव र गरिबीको कारण तनावपूर्ण घरायसी र सामाजिक वातावरण भएका बालबालिकाहरूलाई बजारमा आएका असीमित उपभोग्य वस्तु, विलासिताका वस्तुहरू तथा साथीहरूको सुख र सुविधा स्तरको जीवनशैली रहेको अवस्थामा माथिको परिवेशमा रहेको बालबालिकाहरूले आत्मग्लानिका साथ हिनताबोध गर्न सक्ने हुँदा भौतिक सम्पन्नता नहुनु गरिब हुन यो कुनै अपराध होइन भन्ने बोध त्यस्ता बालबालिकामा दिनु र त्यस्तो सोचाइमा रहेका अभिभावकहरूलाई पनि उपर्युक्त सत्यको बारेमा समाजबाटसमेत अभिभावकत्व दिन आवश्यक रहन्छ ।

४. बुबा-आमा बिचको मित्रता, कटुता तथा परिवारको व्यवहारलेसमेत बालबालिकामा प्रत्यक्ष प्रभाव पार्ने भएको हुनाले पैसा मात्रै दिएर बच्चाहरूलाई खुसी पार्न खोज्ने प्रवृत्तिको अन्त्य गरी माया, ममता र वात्सल्य र यथेष्ट समय गरी बालबालिकाको दुख र सुखमा सहभागी भै रहन आवश्यक रहन्छ ।

५. बालबालिकाको जन्मपूर्व भ्रूणको विकासको समयमा शिशु गर्भमा रहँदा आमाको शारीरिक, मानसिक, संवेगात्मक अवस्था कमजोर रह्यो भने जन्मने शिशुको आत्मविश्वास कमजोर हुन्छ जन्मेपछि उसको पूर्णविकासमा अवरोधहरू आउने गर्दछन् । तसर्थ बच्चा गर्भमा रहेको अवस्थामा पनि आमाको स्वास्थ्य र पारिवारिकमैत्री वातावरणको सृजना गरिरहन अभिभावकको जिम्मेवारी रहन्छ ।

६. बालबालिकाहरूको आनी, बानी-व्यहोरा र संगतको बारेमा जानकार भै रहनु पर्छ असल बानी-व्यहोरालाई प्रोत्साहन दिँदै खराब लागेका बानी व्यहोराहरू मैत्रीपूर्ण वातावरणमा हटाउँदै जाने प्रयास गर्नुपर्छ र अभिभावक पनि

परिवारमा असल नमुनाको रूपमा प्रस्तुत भै रहन आवश्यक रहन्छ।

७. बच्चाको व्यवहार र सृजनात्मक क्रियाकलापबाट विशिष्ट प्रतिभाको संकेत देखिने हुँदा सोअनुसार प्रतिभाको खोजी गरी विकास गर्ने गराउन तर्फ वातावरण तयार गरिदिन आवश्यक रहनु, परीक्षामा अंक मात्रै ल्याउनु ठूलो कुरा होइन जीवन सफल बनाउने परीक्षामा उत्तीर्ण हुनु नै ठूलो कुरा हो भन्ने ज्ञान दिइरहन पर्छ।

८. बालबालिकाहरू स्वभावैले जिज्ञासु हुने हुँदा सहभागितात्मक छलफलबाट उनीहरूका समस्या र जिज्ञासा समाधान गर्ने वातावरण तयार पार्नु पर्दछ।

९. बालबालिकाहरूले गर्नपर्ने र सक्ने काम उनीहरूबाट नै गराउने सहयोगको नाममा अभिभावकले गरिदिँदा बच्चामा सृजनशीलता र स्वावलम्बीपन हराएर जाने हुँदा सो बानी बसाल्ने काम गराउनु पर्छ।

१०. पारिवारिक पुनर्मिलन, बैठकहरू र छलफलका विषयहरू समस्या समाधानका उपायहरू हुन सक्ने, सम्मान दिने र लिनेजस्ता व्यवहार परिवारका क्रियाकलापबाट बच्चाले सिक्ने हुँदा परिवारमा बेलाबेलामा सो अवस्था सृजना गराइरहन आवश्यक रहन्छ।

११. बालबालिकाहरू पढ्ने विद्यालयमा अभिभावकहरू बारम्बार आइरही उनीहरूको शैक्षिक क्रियाकलाप र सोको अवस्था, विद्यालयमा उनीहरूको आनीबानी व्यवहार र अन्य क्रियाकलापहरूका विषयहरूमा गुरु वर्ग र उस्का मन पर्ने साथीभाइहरूसँग भेटघाट गरी सबै जानकारी लिन आवश्यक रहन्छ।

१२. माध्यमिक शिक्षा आर्जन गर्नेसम्मको उमेर किशोर/किशोरीको उमेर समूहभित्र रहने भएको हुनाले सोले ल्याउने संवेगात्मक र भावनात्मक शारीरिक र मानसिक परिवर्तनहरूको विषयमा अभिभावकमा जानकारी नहुने भएको हुनाले आफ्ना अनुभवहरू बालबालिकाहरूमा खुलस्त पारिदिनु पर्छ।

१३. हाम्रो शिक्षा प्रणालीमा परीक्षा शब्दबाट बालबालिकाहरू निकै डराउने र सोबाट अप्रिय घटनाहरू घट्न पनि सक्ने भएको हुनाले परीक्षालाई सहज रूपमा स्वीकार्न लगाई पढ्ने तरीका र दिनचर्यामा नियमितता ल्याउन पनि सिकाउन आवश्यक रहन्छ। परीक्षामा धेरै अंक ल्याउने दबाब होइन राम्रो गर्ने हौसला दिनु पर्दछ।

यहाँ माथि उल्लेख गरिएका अभिभावकका भूमिका र जिम्मेवारी केही प्रतिनिधिमूलक रूपमा मात्र प्रस्तुत गरिएका हुन् बालबालिकाहरूका व्यक्तिगत भिन्नता परिस्थिति फरक फरक हुन सक्छ त्यसैअनुसार सल्लाह, निर्देशन, सहयोग र सहभागिता प्रदान गर्न सकियो भने मात्र माथि उल्लेख गरिएअनुसार अभिभावकहरूका आशा र अपेक्षा पूरा हुन सक्नेछन्। जय जनक।

विद्यार्थी जीवनमा खेलकुदको महत्त्व

आशिष गुरुङ
लेखापाल

मनोरञ्जनको लागि वा शारीक तन्दूरीस्तीका लागि नियमपूर्वक निश्चित समूह वा व्यक्तिहरू बीच प्रतिस्पर्धामा हुने एक प्रक्रिया हो। खेलकुदले विद्यार्थीलाई शारीरिक रूपमा स्वास्थ्य, मानसिक रूपममा सशक्त र सामाजिक रूपमा सक्रिय बनाउँछ। नियमित रूपमा खेलकुदमा सहभागी हुने विद्यार्थीहरूमा नेतृत्व क्षमता, समयको मूल्य र हारजितको अनुभवाट सिक्ने गुणहरू विकास गरी भविष्यमा जिम्मेवार नागरिक बन्ने मार्गीतिर अग्रसर गराउँदछ।

नियमित खेलकुदका फाईदाहरू निम्न प्रकारका छन ।

१. **शारीरिक स्वास्थ्य र तन्दुरूस्ती**

नियमित खेलकुदले मानव जीवनको शारीरिक स्वास्थ्य तन्दुरुतीमा अहम् भूमिका निर्वाह गरेको हुन्छ। जस्तै मुटु, फोक्सो र मांसपेशीको स्वास्थ्यमा सुधार ल्याउँछ र मोटोपन र हृदयसम्बन्धी रोगहरूबाट बचाउन मद्दत पुऱ्याउँछ।

२. **मानसिक स्वास्थ्य र तनाव व्यवस्थापन**

शारीरिक गतिविधिले तनाव घटाउँछ र मानिसिक सन्तुलनमा मद्दत गर्छ।

अध्ययनले देखाउँछ कि खेलकुदमा सक्रिय विद्यार्थीहरूमा चिन्ता र डिप्रेसन कम हुने गरेको छ।

३. **बौद्धिक विकास र शैक्षिक उपलब्धि**

खेलकुदले मस्तिष्क सञ्चालन सुधार्दै समस्या समाधान र बौद्धिक, मानसिक तथा निर्णय लिने क्षमतामा अभिवृद्धि गर्नुका साथै शैक्षिक गुणस्तर अभिवृद्धिमासमेत सहयोग पुऱ्याउँछ।

४. **सामाजिक सम्बन्ध र टीमवर्क**

खेलले विद्यार्थीहरूमा सामाजिक भावनाको विकाससँगै समन्वय, टीम सहकार्य र व्यवस्थापन गर्न सिकाउँछ।

५. **नेतृत्व क्षमता र चरित्रनिर्माण**

खेलकुदले नेतृत्व गुण, अनुशासन र जिम्मेवारी विकासमा सहयोग पुऱ्याउँछ।

विजय र पराजय दुवै अनुभवले विद्यार्थीलाई धैर्य र सकारात्मकतातर्फ उत्प्रेरित गर्दछ।

६. **आत्म-विश्वास र स्वाभिमानको वृद्धि**

नियमित अभ्यास र चुनौतीहरूले विद्यार्थीहरूमा आत्मसन्तुष्टि र आत्म-विश्वास ल्याउँछ।

विद्यालयको खेल कार्यक्रममा सहभागिताले विद्यालयप्रतिको पहिचान तथा आत्म-सम्मानमा वृद्धि गर्छ।

७. **समावेशी शिक्षा र विविधतापूर्ण प्रतिभा विकास**

खेलकुद भनेको सबैका लागि खुला अवसर हो। कुनै समुदाय, भौगोलिक पृष्ठभूमि या शारीरिक क्षमताले बाधा नपुग्ने माध्यम पनि हो।

८. **दीर्घकालीन जीवनशैली र स्वस्थ प्रवृत्ति**

स्कुलको खेलकुदले जीवनभरका लागि सक्रिय जीवनशैलीको आधार तयार गर्छ, जसले दीर्घकालीन स्वास्थ्यमा योगदान पुऱ्याउँछ।

निष्कर्ष

विद्यालयको विद्यार्थी जीवनमा खेलकुद अत्यन्त महत्त्वपूर्ण हो । यसले शारीरिक स्वास्थ्य, मानसिक सन्तुलन, बौद्धिककक्षमताको विस्तार, सामाजिक समर्थन, नेतृत्व विकास, आत्मविश्वास र जीवनसाथी पात्रता विकासमा अतुलनीय योगदान पुऱ्याउँछ । विद्यार्थीहरूले खेलकुदमा सक्रिय सहभागिता जनाउनु नै उनीहरूको सम्पूर्ण व्यक्तित्व विकासको लागि आधारशीला बन्न सक्छ। त्यसैले विद्यालयले खेलकुदलाई पाठ्क्रमको महत्त्वपूर्ण भागको रूपमा स्वीकार गरी विद्यार्थीलाई सक्क्रियरूपमा सहभागी गराउनु वर्तमान समयको आवश्यकता हो।

सुझाव

विद्यार्थी जीवनमा खेलकुदको प्रभावकारी समावेसको लागि विद्यालय, सरोकारवाल पक्ष र अभिभावकहरूले खेलकुदलाई पाठ्यक्रमको एक अभिन्न अङ्ग बनाउँनुपर्छ र नियमित खेलकुद कक्षाको व्यवस्था गर्नुपर्छ विद्यार्थीहरूको रुचि र प्रतिभालाई पहिचान गरी विविध खेल-कार्यक्रम सञ्चालन गर्नुपर्छ । अभिभावकको सहयोगले विद्यार्थीलाई शरीरिक, मानसिक सामाजिक रूपमा सक्षम बनाउन मद्दत पुऱ्याउँछ। पढाइसँगै खेलकुदमा सक्रिय सहभागी भएर सन्तुलित र सफल जीवनको आधार तयार गर्न सकिन्छ।

Art By: Sofiya Ranabhat
Class: 2 'A'

जनक नमुना मा.वि.लाई फर्केर हेर्दा

कमलप्रसाद पराजुली
पूर्व अध्यक्ष,
विद्यालय व्यवस्थापन समिति
जनक नमुना मा.वि

उच्च गरिमा र अग्रस्थान हासिल गर्दै अएको महर्षि जनकको नामाङ्कित जनक नमुना माध्यमिक विद्यालयले जिल्लाभरिनै शैक्षिक नेतृत्व प्रदान गर्दै आएको छ। स्व. सुर्यभक्त अधिकारीज्यूको सक्रियतामा २०१५ सालमा स्थापित यो विद्यालयले विभिन्न समयमा तहगत स्तरवृद्धि गर्दै अहिलेको अवस्थामा आएको हो। विद्यालयलाई यहाँसम्म ल्याउन योगदान पुऱ्याउनुहुने संस्थापक, अग्रज, व्यवस्थापन समितिका अध्यक्ष, सदस्यहरू, पूर्व प्रधानाध्यापक एवम् प्राचार्यज्यूहरू, शिक्षक कर्मचारी र अभिभाकज्यूहरूको लगनशीलता र समर्पणबाट अहिलेको अवस्थामा रूपान्तरित भएको हो विद्यालयकै सक्रियतामा व्याचलर तहसम्म स्तरोन्नति गराउन मलगायत समितिका सदस्यज्यूहरू संस्थापक कलेज प्रमुख स्व. मुकुन्दप्रसाद काफ्लेलगायत विद्यालयका तत्कालीन शिक्षक-कर्मचारीहरूको महत्त्वपूर्ण योगदान रहेको यहाँहरू सबैमा जानकारी भएकै छ। अझै मास्टर तह (डिग्री) अध्ययन अध्यापनको तहसम्म पुऱ्याउन सके मात्र हाम्रा संस्थापक एवम् अभिभावकज्यूहरूको सपना साकार हुने छ भन्ने मलाई लाग्दछ। कुनै पनि संस्था स्थापना गरेर जीवनतत दिनसक्नु ज्यादै चुनौतीपूर्ण र कठिन काम हो। यो शैक्षिक संस्थाले पनि स्थापना कालदेखि हालसम्म धेरै आरोह-अवरोह पार गर्दै अहिलेको अवस्थामा आएको हामी सबैलाई महसुस भएकै छ।

म आफू पनि यसै विद्यालयको भूतपूर्व विद्यार्थी भएको हुँदा विद्यालयका केही आवश्यकताका वारेमा जानकारी भएकै थियो। पछि २०६१ सालमा आम अभिभावकहरूको चाहानाअनुसार मैले विद्यालयको अध्यक्ष पदमा रही सेवा गर्ने अवसर पनि पाएँ तत्कालीन समयमा विश्वपरिवेश संगसंगै समयले द्रुत गतिमा परिर्वतन खोजेको मैले महसुस गरिरको थिएँ। देशमा भएको राजनैतिक परिर्वतन पछि शैक्षिक क्षेत्रमा निजि विद्यालयहरू देखा पर्दै गए गैंडाकोट नगरपालिका पनि त्यसको प्रभावबाट अछुतो रहन सकेन यहाँ पनि धेरै निजि क्षेत्रका वोडिङ्ग स्कुलहरू स्थापना हुँदै गए। अभिभावक र विद्यार्थीहरूको अंग्रेजी माध्यमका वोडिङ्ग स्कुलतर्फ आकर्षण बढ्दै गयो। यो प्रभावबाट विद्यालयलाई सुरक्षित राख्न मेरो अध्यक्षतामा गठित समितिका सदस्यहरू र तत्कालीन प्रधानाध्यापक चन्द्रकान्त भट्टराईज्यू, सहायक प्र.अ चेतनाथ भूसालको सक्रियतामा २०६४ सालमा अंग्रेजी माध्यमका कक्षाहरू सञ्चालन गर्ने निर्णय गर्नुका साथै कम्प्यूटर शिक्षालाई पनि अनिवार्य अध्यापन गर्ने गराउने व्यवस्था भयो। विद्यालयले उठाएको यो कदम अत्यन्तै जोखिम पूर्ण थियो। असफल पार्न खोज्नेहरू हुँदा हुँदै पनि तत्कालीन प्राचार्य चेतनाथ भुसाललगायत सबै शिक्षक कर्मचारीहरूको लगनशीलताले २०६८ सालको एसएलसीको पहिलो व्याचबाट बोडिङ्ग स्कुलहरूको

भन्दा पनि उत्कृष्ट नतिजा प्राप्त भएपछि तर्क कुतर्क गर्नेहरू पनि आश्चर्य चकित भए। एस. एल. सि. को नतिजाले मलाई थप उत्साहित बनाएको थियो। तत्कालीन समयमा गरिएको व्यवस्थापन समितिको निर्णय अत्यन्तै समयसापेक्ष हुनको साथै सम्पूर्ण अभिभावक र विद्यार्थीहरूको रुचि र चाहानाअनुसार भएको रहेछ भन्ने मलाई लाग्दछ।

म यो विद्यालयको विद्यार्थी रहँदादेखि नै मेरा गुरुवर्गबाट स्मारिका प्रकाशन गर्ने चर्चा परिचर्चा भएको कुरा सुन्नमा नआएको होइन तर के-कति कारणले प्रकाशन हुन सकेन मलाई जानकारी हुने कुरा भएन। धेरै पटक चर्चा-परिचर्चा भएपनि सफल हुन नसकेको विषयवस्तुलाई मैले नै नेतृत्व गरेको व्यवस्थापन समितिका पदाधिकारीहरू तत्कालीन प्राचार्य चेतनाथ भुसालगायत सम्पूर्ण शिक्षक कर्मचरी, अग्रज अभिभवाकसमेतको व्यापक छलफल र परामर्शबाट विद्यालयको स्वर्ण महोत्सव मनाउने निर्णय भयो। उक्त निर्णयको आधारमा २०६७ साल, आश्विन २२ गतेका दिन विद्यालयको स्वर्ण महोत्सव मनाउनुका साथै उक्त अवसरमा जनक स्वर्ण स्मारिका पहिलो संस्करण प्रकाशन गरी उद्घाटन हुन बाँकि रहेको जनक उच्च मा.वि.को नवनिर्मित भवनको उद्घाटन नेपालका प्रथम महामहिम राष्ट्रपति डा. रामवरण यादवज्यूबाट सम्पन्न भयो।

२०६८ सालको एस.एल.सी.को उत्कृष्ट नतिजाले शिक्षा कार्यालयलगायत सम्पूर्ण अभिभावक र विद्यार्थीको ध्यान जनक उ.मा.वि तर्फ आर्कषित हुँदै जाँदा विद्यार्थी भर्नाको चाप निरन्तर बढ्दै गयो। एकातिर अंग्रेजी र नेपाली दुवै माध्यमका कक्षा अर्कोतिर अनिवार्य कम्यूटर शिक्षाको अध्यापनले कक्षाकोठाको आवश्यकता बढ्दै गयो। चिड्रेन अफ नेपाल नामक गैह्र सरकारी संस्थासँग केही आर्थिक सहयोग माग गरी जनक प्रा.वि तर्फ पक्की भवन निर्माण गर्ने कामको साथै विद्यालयलाई पक्की वाल निर्माण गरी कम्पाउन्डिङ् गर्ने काम सम्पन्न भयो। तत्कालीन समयमा नै रुम टु रीड नामक गैह्र सरकारी संस्थासंग सम्झौता तथा सहकार्य गर्दै बालबालिकाका निम्ति मनोरन्जनात्मक कथा र अन्य बौद्धिक खुराक भएका थुप्रै पुस्तकहरू संकलन गरी पुस्तकालयको व्यवस्थापन भएकोसमेत जानकारी गराउँदछु। विद्यार्थीहरूलाई छात्रवृत्ति वितरण गर्न स्व.कृष्णप्रसाद सापकोटाको नाममा पहिलो पटक अक्षयकोष राख्ने कामको प्रारम्भ भएको स्मरण गराउन चाहान्छु।

साथै विद्यार्थीको शारीरिक र मानसिक विकासका लागि विभिन्न खेलकुदका सामग्री व्यवस्थापन गरी वास्केट बल कोडको निर्माण र विद्युत लोडसेडिङ्ग भएको अवस्थामा पनि अध्यापन कार्यमा सहज हुन सकोस् भनी वैकल्पिक ऊर्जाको व्यवस्थासमेत हुँदै आएको यहाँहरू सबैमा जानकारी गराउन चाहान्छु। जिल्ला शिक्षा कार्यालयबाट केही अनुदान प्राप्त गरी राजमार्ग तर्फ कक्षा कोठासहितका दुई ओटा व्यावसायिक भवनहरू आलोचना हुँदा -हुँदै पनि निर्माण सम्पन्न भए। जुन भवनहरू अहिले विद्यालयका आन्दानीका स्रोतहरू भएको सबैमा जानकारी भएकै छ।

जिल्लाका केही मा.वि.हरूलाई नमुना मा.वि. मा रूपान्तरण गर्ने सरकारी योजनाअनुसार जनक उच्च मा.वि. लाई पनि नमुना विद्यालयमा परिणत गर्न १०+२ तर्फ विज्ञान संकाय थप गर्दा केही सहज हुने भएकोले आलोचना र टिका टिप्पणी गर्नेहरू हुदाँहुँदै पनि तत्कालीन व्यवस्थापन समितिका पदाधिकारीहरूको पहलमा विज्ञान प्रयोगशाल भवन निर्माण गरी विज्ञान संकायका कक्षाहरू सञ्चालन हुँदै आएको यहाँहरूलाई स्मरण गराउन चाहान्छु।

अन्तमा विद्यालयका संस्थापकलगायत स्व.

अध्यक्षज्यूहरू, सदस्यहरू, प्रधानाध्यापक एवम् प्राचार्य र शिक्षक कर्मचारीहरू प्रति श्रद्धाञ्जलि अर्पण गर्दै मेरो उच्च मा.वि.को विद्यार्थी जीवनदेखि विद्यालयको अध्यक्ष पदमा रहँदा देखेजानेका र भोगेका विषयवस्तुलाई यो सानो लेखमा समेटन सम्भव नहुने हुदाँ सूक्ष्म झलक मात्र व्यक्त गरेको जानकारी गराउँदै यही २०८२ सालमा विद्यालयले "जनक गौरव" नामक स्मारिका दोस्रो संस्करण प्रकाशन गर्न लागेकोमा खुसी व्यक्त गर्दै विद्यालय व्यवस्थापन समितिका अध्यक्षलगायत सम्पूर्ण सदस्यज्यू प्रधानाध्यापक र शिक्षक-कर्मचारीहरूलाई धन्यवादसहित पूर्ण सफलताको शुभकामना व्यक्त गर्दछु ।

म एक शिक्षक

कपिल दवाडी
शिक्षक
जनक नमुना मा.वि.

बुझ्न खोज्छु
अबोध आँखाको भाव,
मनको तिर्खा
तनले भोगेको अभाव,
विद्यार्थीमै बसेको छ टक
हूँ म एक शिक्षक ।

नियाल्छु सिङ्गो ब्रह्माण्ड
तिनैका एक थोपा मुस्कानभित्र,
भेट्छु असीम सुख उनैका चञ्चलताभित्र,
कोर्न मन लाग्छ
स्वर्णिम भविष्य
उनैका थर्थराएका हातबाट,
लाग्दैन भन्नलाई कत्तिपनि धक
हूँ म एक शिक्षक ।

पोख्न मन लाग्छ
मभित्र अटेका
सबै ज्ञान, विज्ञान, दर्शन र सीप
जस्ताको तस्तै,
विद्यार्थीका सफेद मस्तिष्कमा
थपिँदा दुई अक्षर
उनको शब्दकोषमा,
फुरुङ्ग हुन्छ यो हृदय
उनैको सफलताले
बनाउँछ मलाई छक
हुँ म एक शिक्षक ।

बनेर कहिले बा
दिन्छु बलियो आड,
आमा बनेर दिन्छु
जहिल्यै ममता खास,
आफन्त र साथीको
दिन्छु सधैं आभास
अरूबाट पाएपनि उपहास,
यही पेसा लाग्छ मलाई खास,
भन्नलाई लाग्दैन कत्ति धक
हूँ म एक शिक्षक ।
हूँ म एक शिक्षक ॥

जनक मा.वि.मा मेरो यात्रा

कमला पौडेल तिवारी
सदस्य
वि.व्य.स.

बालबालिकाहरूका लागि पहिलो पाठशाला आफ्नो घरपरिवार हो भने पहिलो शिक्षक आमा हुन् । ससाना बाबु नानीहरूलाई मातृत्वको वात्सल्यमय काखसहितको पहिलो पाठशालाबाट अर्को स्नेहपूर्ण काखसहितको जीवनोपयोगी व्यावहारिक ज्ञान सिकाइ स्थानान्तरण गर्ने प्रक्रिया र ठाउँ भनेको विद्यालयको पूर्व प्राथमिक तह हो । अतः यस्तो सिकाइ केन्द्र वा दोस्रो काख आमाको जतिकै विश्वसनीय र मायालु हुनुपर्दछ । विद्यालयका प्रारम्भिक कक्षाहरूमा बालबालिकाहरूको बालापन फुल्ने र फक्रने अवसर पाउनुपर्दछ ।

यस प्रकारका शिक्षालय वा सिकाइ केन्द्र भएमा मात्र प्रारम्भिक सिकाइलाई चरणबद्ध विकास गर्दै भविष्य सुखद सफल र सार्थक हुनुका साथै पारिवारिक र सामाजिक उत्तरदायित्व बहन गर्ने योग्य नागरिक निर्माण गर्न सकिन्छ । त्यसैले अबोध दुधे बालकको शारीरिक विकाससँगै मानसिक बौद्धिक र संवेगात्मक विकासका श्रृंखलाबद्ध चरणहरू बुझ्ने र बुझाउन सक्ने तालिम प्राप्त ज्ञानसीप र धारणा भएका मन मस्तिष्क र व्यवहारमा स्पष्ट र पारदर्शी सदा सकारात्मक सोचसहित निरन्तर क्रियाशील दृढ इच्छाशक्ति भएका जनशक्ति भएमा मात्र विद्यालय अभिभावकहरू र बालबालिकाहरूको रोजाइको संस्था बन्न सक्दछ । मैले केही समय सामुदायिक विद्यालय र करिब २२ वर्ष निजी विद्यालयमा सेवा गर्दा प्राप्त भएका अनुभवहरूलाई फुलाउने र फक्राउने मनैदेखिको आकांक्षा थियो ।

जनक नमुना मा.वि.ले हाल यिनै विषयवस्तुहरूलाई आत्मसात गरी प्राथमिकतापूर्वक अघि बढाउन विशेष योजनासहित क्रियाशील रहेको छ । बालबालिकाहरू जबसम्म विद्यालय परिसरमा रमाउने वातावरण बन्दैन तबसम्म उनीहरू रहरले हैन बाध्यात्मक रूपमा सिकाइ क्रियाकलापमा सहभागी भएका हुन्छन् । अतः पूर्व प्राथमिक तहमा अध्यापन हुने यस विद्यालयका प्रा.वि. ब्लक र सरस्वती ब्लकमा बालबालिकाहरूका लागि सिकाइ सामग्री बसाइ व्यवस्थापन तथा खेल्दै सिक्ने अनुकूल वातावरण निर्माण गरी आकर्षक शैक्षिक केन्द्रका रूपमा विकसित गर्न आवश्यक कार्य भइरहेको छ ।

२०७५ साल माघ २७ गते गैंडाकोट नगरकार्यपालिकाबाट नमुना विद्यालय विकास गुरुयोजना स्वीकृत भए पछि मात्र यस विद्यालयले युगानुकूल काचुली फेर्ने अवसर पायो । सो समय अगाडिको विद्यालयको अवस्था पुरानो भएका कारण भौतिक संरचना जीर्ण हुनु स्वभाविकै थियो । तर व्यवस्थापकीय पाटोबाट गर्नुपर्ने कार्यहरू सुविधा लिन र १०/४ को जागिरे प्रवृत्ति, मनस्थिति र व्यवहारका कारण अस्त व्यस्त र छरपष्ट हुनु अस्वभाविक थियो । विद्यालयका उल्लेखित वस्तु तथ्यलाई आत्मसात गरी तत्कालीन विद्यालय व्यवस्थापन समिति तथा तत्कालीन अध्यक्ष वर्तमान गैडाकोट नगरपालिकाका नगरप्रमुख मदनभक्त अधिकारीज्यूको विशेष पहलमा कालिका मा.वि. गैंडाकोटमा २३ वर्ष शिक्षण पेशाको अनुभव

एवम् गैंडाकोट स्रोत केन्द्रको स्रोत व्यक्तिका साथै यसै विद्यालयको साबिक उच्च मा.वि.मासमेत संलग्न रही पुनः यसै जिल्लाको कावासोतीमा अवस्थित शिव माध्यमिक विद्यालयको दूरावस्थालाई जिल्लाकै पहिलो र उत्कृष्ट नमुना विद्यालयका रूपमा रूपान्तरण र कायापलट गर्न सफल शैक्षिक प्रशासनिक नेतृत्वकर्ता कुशल प्रधानाध्यापक चूडामणि शर्मालाई सरुवा गरी ल्याएपछि मात्र नमुना विद्यालय विकास गुरुयोजनालाई सार्थकता प्रदान गर्दै विद्यालयको भौतिक संरचना शैक्षिक गुणस्तर तथा प्रशासनिक कार्यको चुस्तदुरुस्त व्यवस्थापनसहित संस्थाले समयानुकूल फड्को मार्ने अवसर पायो।

यस विद्यालयको उन्नति प्रगतिका लागि हाम्रो परिवारको तर्फबाट विगतमा गरिएको योगदान र संलग्नतालाई मूल्याङ्कन गरी मलाई पनि निर्माण तथा व्यवस्थापकीय भूमिकाका लागि मिति २०७५ १२-१६ गते गठित निर्माण समितिको सदस्य पदमा रहेर सेवा गर्ने अवसर प्राप्त भयो। मिति २०७९।१२।२ गतेदेखि विद्यालय व्यवस्थापन समितिको सदस्यका रूपमा छनोट गरी अझै उत्साहका साथ सेवा गर्ने अवसर प्राप्त भयो भने २०८१ साल चैत्र ४ गते यस विद्यालयको प्रा.वि. ब्लक झपर्दी शाखाको व्यवस्थापन गर्ने मेरो नेतृत्वमा व्यवस्थापन उपसमिति गठन गरी थप जिम्मेवारी बहन गर्ने अवसर प्राप्त भयो। मेरो पहल तथा प्रधानाध्यापकको विशेष योजना र नेतृत्वमा प्रा.वि. ब्लकमा तलाथप गर्ने सभाहल निर्माण गर्ने जिप्सन लगाउने फ्लोर सिटिङको व्यवस्थित व्यवस्थापन, खेलमैदान व्यवस्थापन पिउनेपानी, शौचालयको थप व्यवस्थापन आइसिटीको प्रयोग म्युजिक पिटी स्मार्टबोर्डबाट पठनपाठन तथा पहिलोपटक बालबालिकाहरूलाई खुलेर रमाउने र खेल्न पाउने वातावरणसहितको प्ले स्टेशन, सबै भवनहरूमा रंगरोगन, अतिरिक्त कक्षा र पठनपाठनको व्यवस्थापनलगायतका कार्यहरूले व्यवस्थापन कार्यमा भएको प्रगतिको कारण व्यवस्थापन समितिमा रहेर सेवा गर्ने अवसर प्राप्त भएकोमा गौरवको अनुभूति भएको छ।

विशेषत जनक मा.वि.लाई नमुना मा.वि.को रूपमा ऐतिहासिक रूपान्तरणका लागि श्रद्धेय वि.व्य.स. पूर्वअध्यक्ष एवम् वर्तमान नगर प्रमुख मदनभक्त अधिकारीज्यू विशेष सम्मान र श्रद्धाका पात्र हुनुहुन्छ। उहाँकै व्यक्तिगत पहल कदमीबाट नै नमुना विद्यालय विकास कार्यक्रमको स्वीकृति र वर्तमान प्रधानध्यापकलाई सरुवा गरी जिम्मेवारी प्रदान गर्नु उहाँको दूरदर्शी नेतृत्व र संस्थाप्रतिको गहिरो चिन्तन हो भन्ने कुरा स्वतः स्पष्ट हुन्छ। त्यस्तै विद्यालय व्यवस्थापन समितिका वर्तमान अध्यक्ष केशवप्रसाद सापकोटा पनि विद्यालयको निरन्तर प्रगतिका लागि २०३० सालदेखि सक्रियतापूर्वक विभिन्न पदमा रहेर संलग्न रहनु भएका श्रद्धा र सम्मानका पात्र हुनुहुन्छ। विद्यालयको भौतिक पूर्वाधारको विकास, उच्च शैक्षिक गुणस्तर कायम गर्न आवश्यक स्रोत साधनको खोजी, सम्पर्क-समन्वय, परिचालन र व्यवस्थापनका लागि एउटा प्रधानाध्यापकको कतिसम्म भूमिका र जिम्मेवारी हुने रहेछ भन्ने कुरा जनक नमुना मा.वि.मा भएको प्रगतिको वर्तमान अवस्थाबाट प्रत्यक्ष अनुभव र अनुभूति गर्न सकिन्छ।

वर्तमानमा जसरी विद्यालय व्यवस्थापन समिति शिक्षक अभिभावक संघ, शिक्षक, कर्मचारी, विद्यार्थी, अभिभावक, समुदाय तथा सरोकारवाला निकायहरू सबैलाई आवश्यक समन्वय र सहकार्य गरी चारवटा ब्लकबाट एकै साथ कार्य सम्पादन भइरहेको छ। यही गतिमा विद्यालयका आगामी दिन र कार्यहरू अगाडि बढ्न सकुन् भन्ने शुभेच्छासहित विद्यालयको निरन्तर प्रगति र लोकख्यातिको कामना गर्दछु।

बाल मनोविज्ञान, चित्रकला र हस्तलेखन

कमला पौडेल नेपाल
बालविकास शिक्षक
जनक नमुना मा.वि.

बालबालिकाको व्यवहारको अध्ययन नै बालमनोविज्ञान हो। बालबालिकाको परिवर्तन रोचक हुन्छ, दिन प्रतिदिन परिवर्तन हुन्छ। उसको भविष्य कस्तो हुन्छ भन्ने कुरा बाल्य अवस्थामा निर्धारण हुन्छ। बाल्य अवस्थामा स्वस्थ रहने, हरेक कुरामा सक्रिय रहने बच्चाहरू भविष्यमा गएर पनि त्यस्तै हुन्छन्। बाल्यावस्थामा राम्रो शिक्षा राम्रो बाटो देखाउन सकेको खण्डमा भविष्य राम्रो हुने सुनिश्चित छ। बालबालिका के चाहान्छन् त ? हामीले जे रोप्छौ त्यही फल्ने हो, बालबालिका कच्चा माटा हुन् त्यसलाई हामीलेजस्तो बनायौं त्यस्तै बन्छन्। बालबालिकाहरू जिज्ञासु हुन्छन्, त्यसैको अनुभव लिएर अग्रसर हुन चाहान्छन्, हरेक कुरामा सहभागी हुन चाहान्छन्। त्यो अवसर हामीले घरमा होस् या विद्यालयमा उनीहरूलाई दिनु पर्दछ। बालबालिकाहरू आफूले प्रयोग गरेर सिक्न चाहान्छन्। त्यसैगरी प्रशंसा र प्रोत्साहन पनि धेरै चाहान्छन्। उनीहरूको कामअनुसार प्रोत्साहन गर्ने जिम्मा हामी शिक्षक र अभिभावकको हुन आउँछ। यसरी हामीले बच्चाको मनोविज्ञान बुझेर व्यवहार गर्नु पर्दछ।

बालबालिकाले कोरेका चित्रहरूबाट उनीहरूको मनोवैज्ञानिक भावहरू झल्किन्छ भन्ने कुरा विभिन्न मनोवैज्ञानिक अनुसन्धानबाट पुष्टि भएको छ। केटाकेटीहरू रिसाए डराए, टोलाउन थाले पढ्न अल्छी गर्न थाले भने पढाइप्रतिको झुकाव भन्दा अरु कुनै गतिविधि जस्तै खेल्न साथीसँग कुरा गर्न, रमाउन जिस्किन अरु कुराहरू गर्न रुचाउँछन्। र सोहीअनुसार शिक्षकले उनीहरूको मनोविज्ञान बुझेर क्रियाकलाप गराउँदा राम्रो हुन्छ। र यसमा उनीहरूलाई स्वतन्त्र चित्र कोर्न दिनु पनि राम्रो हुन्छ। चित्रको आकार चित्रमा लगाइएको रंग, रंग लगाएको तरिका र बनाइएको चित्रको स्थितिको आधारमा केटाकेटीको भविष्य इच्छा आकांक्षाहरू सजिलैसँग बुझ्न सकिन्छ। यदि केटाकेटीहरू चित्र कोर्नै मान्दैनन र रंगसँग खेल्न डराउँछन् भने अभिभावक र शिक्षक सचेत हुनुपर्दछ। सामान्यतया कम बौद्धिक क्षमता भएका बालबालिकाहरू चित्र कोर्ने इच्छा देखाउँदैनन्।

हस्तलेखन भनेको हातले निर्माण गर्ने एउटा कला हो। जसलाई विद्यार्थीको क्षमता भएर पनि विचार वा तरिका नजानेर बिग्रने गर्दछ। विद्यार्थी जीवनमा हस्तलेखनको महत्त्वपूर्ण भूमिका रहेको हुन्छ। हस्तलेखनले मानिसको व्यक्तित्व निर्माण गर्दछ। मस्तिष्क र हस्तलेखनको गहिरो सम्बन्ध हुने हुँदा स्मरण शक्तिको पनि वृद्धि गराउँछ। सुन्दर हस्तलेखन बालबालिकाको सफलताको पहिलो खुड्किलो हो। यसले विद्यार्थीलाई धेरै कुरामा सफल हुन सहयोग गर्दछ। परीक्षामा राम्रो अंक ल्याउने राम्रो अक्षर भएमा आफूलाई पनि आत्मसन्तुष्टि प्राप्त भई लेख्न मन लाग्दछ। हस्तलेखनमा व्यक्तिको मानसिक

र बौद्धिक छायाँ देख्न सकिन्छ। हस्तलेखन राम्रो बनाउने बालबालिकाको आफ्नो साथी भाइसँग पनि छुट्टै इज्जत हुन्छ। आफ्नो अक्षर सफा देख्दा विद्यार्थीलाई पढ्न हौसला मिल्छ।

सुन्दर हस्तलेखन बनाउन शिक्षकको भूमिका

विद्यार्थीलाई राम्रो लेख्नु भन्नु अघि शिक्षकको पनि अक्षर राम्रो हुन जरुरी हुन्छ। त्यसैले विद्यार्थीहरूलाई आफूले राम्रो अक्षर लेखेर देखाउनुहोस्। उनीहरूलाई राम्रो अक्षर लेख्न प्रोत्साहन हुन्छ। सफा अक्षर लेख्दाका फाइदाका बारेमा बताइरहनुहोस्। लेख्नु अघि आफ्नो अक्षर सुन्दर भएको कल्पना गर्न लगाउनुहोस्। उनीहरूको लेख्ने बसाइ अवस्था कस्तो छ मिलेको छ छैन हेर्नुहोस्।

अन्तमा, बालबालिकाको सिकाइको अवस्था प्रायः उनीहरूको मनोविज्ञानमा भर पर्ने हुँदा शिक्षकले बाल मनोविज्ञानलाई ख्याल गरी शिक्षण क्रियाकलाप गर्दा उनीहरूको चौतर्फी विकास हुने कुरा मेरो अनुभवले देखाउँछ। चित्रकला तथा हस्तलेखनबाट पनि बालबालिकाको मनोविज्ञान प्रतिविम्बित हुन आउँछ। त्यसैले उनीहरूको सम्पूर्ण पक्ष बुझेर रमाइलो वातावरणमा सिकाइ सहजीकरण गरी शिक्षण गर्नु शिक्षकको एक कला तथा गहना हो भन्ने मलाइ लाग्दछ। धन्यवाद

हाम्रो विद्यालय

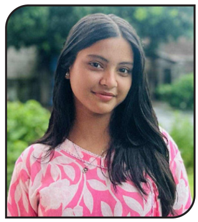

ज्योति ढकाल
कक्षाः आठ (ए)

मिलनसार सहयोगी मेरा साथीहरू
उज्यालोको ज्योति छर्ने मेरा गुरुहरू।

फूलबारी र खेल्ने चौर सारै रमाइलो
चिसो दिनमा घाम लाग्दा जस्तै घमाइलो।

साथीहरू साथ दिन्छन्, गुरुहरू ज्ञान
अनुशासित बन्नु सधैँ यति कुरा जान।

विद्यालय मेरो लागि सपनाको शहर
यहि पछि ठूलो भई पुरा गर्छ रहर।

विद्यालयको रक्षा गर्ने हम्रा मोहन दाई
ज्ञानगुन सिाउने गर्छु सबैलाई सम्मान।

चारैतिर हरियाली हाम्रो विद्यालय
संसारकै सुन्दर अनि राम्रो विद्यालय।

जनक नमुना मा.वि.

गोविन्दराज विनोदी
पूर्व प्रधानाध्यापक
कुलपति, नगर प्रज्ञाप्रतिष्ठान
गैंडाकोट

जनक "जनक"को यो ज्ञानको हो सुवास
जनक जन-हितैषी "सूर्य" को हो प्रकाश !
जनक युग-कलाको केन्द्र हो साधनाको
जनक अमर आस्था सत्य आराधनाको

जनक अथक यात्रा ज्ञान-विज्ञानको हो
जनक अथक यात्रा नव्य सन्धानको हो
जनक मनुजताको हो खुला पाठशाला
जनक सुजनताको हो सफा शैलमाला

जनकसित अनेकौँ वेदना छन् व्यथा छन्
जनकसित अनेकौँ जिन्दगीका कथा छन्
जनकसित अनेकौँ चित्र छन् खोपिएका
जनकसित अनेकौँ भाव छन् छोपिएका

जनक असल साथी बालको बालिकाको
जनक असल साथी स्वर्णपङ्खी युवाको
जनक असल साथी प्रीतिको प्रेरणाको
जनक असल साथी उच्च सञ्चेतनाको

जनक गुरुहरूको कर्मको हो निशानी
जनक जन-कलाको हो सुनौलो कहानी
जनक जन दिलाशा सिर्जनाको पिपासा
जनक गरिबको हो मुक्तिको मिष्ट भाषा

जनक जनकजस्तै पूज्य मेरा निमित्त
जनक छ जननीझैँ स्तुत्य मेरा निमित्त
जनकसित बितेका वर्ष सैँतीसलाई
अझ पनि छु हिँडेको सम्झनामा सजाई !

हाम्रो शैक्षिक वातावरण र सुधारका लागि गर्नुपर्ने पहल

गीताकुमारी शर्मा
शिक्षक
जनक नमुना मा.वि.

शिक्षक

सामुदायिक विद्यालय नेपालको शिक्षा प्रणालीको मेरुदण्ड हो । पछिल्लो समय धेरैका मुखमा र धेरैका छोराछोरीका लागि शिक्षा लिने उपयुक्त ठाउँको रूपमा निजी विद्यालय हो भन्ने गरेको पाइन्छ तर ग्रामीण तथा शहरी गरीब र मध्यम आय भएका वर्गका विद्यार्थीहरूको मुख्य शैक्षिक आधार नै सामुदायिक विद्यालय हुन् । सामुदायिक विद्यालयहरू धनी र सम्पन्नहरूको रोजाइमा पनि पर्न थालेका छन् । मेरो कर्मक्षेत्रको रूपमा रहेको जनक नमुना मावि पनि अहिले यसको एउटा उदाहरण हो। ठुला शहरमा भौतिक पूर्वाधारले सुविधा सम्पन्न र शैक्षिक गतिविधिका कारण पनि अब्बल सामुदायिक विद्यालय बनाउने क्रम बढेको छ। ग्रामीण क्षेत्रमा होस वा शहरी क्षेत्रमा खासगरी कम आय भएका अभिभावकको रोजाइमा पर्ने सामुदायिक विद्यालयहरूमा गुणस्तरीय शिक्षा दिनु आजको अत्यावश्यकता हो । विद्यालयमा भौतिक सुविधा भएर मात्रै हुँदैन शैक्षिक सुधारको केन्द्रमा शिक्षक हुन्छ, तर शिक्षक एक्लैले सुधार ल्याउन सक्दैनन् । यसका लागि विद्यार्थी, अभिभावक, विद्यालय प्रशासन, समुदाय, सरकार, र नीति निर्माताहरूको संयुक्त प्रयास अपरिहार्य हुन्छ ।

यहाँ प्रश्न उठ्छ कि यति धेरै दायित्व भएको शिक्षा क्षेत्रमा शिक्षकको भूमिका माथि नै कहिलेकाँही प्रश्न उठाउने गरिन्छ। शिक्षकलाई अनेक गाली गलौज गर्ने र सामुदायिक शिक्षालाई बिगार्ने काम शिक्षकबाटै भएको आरोप पनि हामीले खेप्नु परिरहेको छ। गएको शिक्षक आन्दोलनका समयमा सामाजिक सञ्जालमा आएका प्रतिक्रिया हेर्ने हो भने अधिकांशले शिक्षकलाई गाली-गलौज गरिरहेका छन्। अहिले पनि शिक्षा विद्येयकका विषयमा हुने संसदीय छलफल वा सञ्चार माध्यममा ब्यक्त गरिएका विचारहरूमा पनि बढी लाञ्छाना शिक्षकमाथि लगाइएको पाइन्छ। के साँच्चिकै विद्यालय र शैक्षिक वातावरण बनाउन शिक्षकको योगदानै नभएको हो त ? असल र व्यावहारिक ज्ञान दिन हामी शिक्षक चुकेका छौ त ?

शिक्षक कुनै पनि शिक्षा प्रणालीको मुटु हुन् । अझै सामुदायिक विद्यालयमा शिक्षकले धेरै क्षेत्रहरूमा प्रमुख भूमिका निर्वाह गरिरहेका हुन्छन्। अभिभावकहरूको चासो कम हुने तथा आर्थिक र अन्य कारणले पनि विद्यार्थीहरूले आवश्यक सामग्रीको जोहो गर्न नसकेको अवस्थामा अहिले प्रविधिमैत्री शिक्षा दिने प्रयासमा केही समस्या छन् तर पाठ्यक्रम र व्यवहारिक पक्षलाई समेटेर शिक्षकले नियमित अभ्यास गरिरहेका हुन्छन्। सीमित स्रोत साधनको पाठ्यक्रमअनुसार पठनपाठन सुनिश्चित गर्ने काममा शिक्षक दिनरात खटिएकै छन्। हामीले विद्यार्थीको शैक्षिकस्तर, बौद्धिक क्षमता र आवश्यकतालाई मध्यनजर गर्दै पाठ सिकाउनेदेखि पठनपाठनमा

प्रविधिको प्रयोग गर्न सक्ने क्षमता विकासका प्रयास पनि गरिनै रहेका छौ। हाम्रो स्थानिय वातावरण अनुरूप स्थानीय उदाहरण, अनुभव र संसाधन समेटेर शिक्षण शैली विकासको प्रयासमा छौ। अझै पनि हामीले विद्यार्थीमैत्री वातावरण सिर्जना गर्न प्रयास गरिहेका छौ तर पूर्ण रूपमा सफल भएका छौ वा छैनौ समीक्षा पनि गर्नुपर्छ होला। तर त्यति सहज भने हामीलाई पक्कै छैन। हामीले विद्यार्थीको मनोविज्ञान बुझेर सिकाइ सजिलो बनाउने काम गर्दा धेरै विद्यार्थी हुँदा समस्या पनि झेल्नुपरेको छ। एउटा शिक्षकको रूपमा सबै जात, वर्ग र लिङ्गका विद्यार्थीलाई समान अवसर दिने प्रयास भएकै छन् भने अनुशासन र प्रेरणादायी व्यवहार देखाउने प्रयास सकेसम्म गरिनै रहेका छौ।

अब हामीले शिक्षक मात्र होइन, विद्यार्थीहरू स्वयंलाई पनि आफ्नो सिकाइप्रति उत्तरदायी बनाउनुपर्छ र विद्यार्थी पनि सोहीअनुसार हुनुपर्छ। त्यसले मात्रै विद्यालय शिक्षामा सोचेअनुसार सफलता हाँसिल गराउन सकिन्छ। नियमित रूपमा विद्यालय आउने दायित्व विद्यार्थीको हो र अभिभावकले पठाउनका लागि पहल गर्नुपर्छ। उनीहरू नियमित उपस्थित हुने बानी बसाल्न सकेको अवस्थामा मात्रै निरन्तर सिकाइ सहज हुन्छ। उनीहरूले पाठ्यक्रमका विषयमा जानकारी राख्न सक्छन्। शिक्षकले पनि पढाउन सहज हुन्छ। कक्षामा उपस्थित भएर मात्रै पुग्दैन पाठ्यक्रममा सक्रिय सहभागिता जनाउने वतावरण पनि बन्नुपर्छ। हरेक विद्यार्थीले कक्षामा उठेका प्रश्नहरूको उत्तर दिनु, समूहगत क्रियाकलापमा भाग लिनु उनीहरूको कर्तब्य हुन आउँछ। उनीहरूले आफ्नो समय व्यवस्थापन गर्नुपर्छ र गृहकार्य समयमै गर्नु, परीक्षाको तयारीमा जुट्नुपनि पर्छ। त्यसका लागि अनुशासन र नैतिकवान् बन्दै असल, शिष्ट व्यवहार गर्न, साथीहरूसँग सहकार्य गर्ने स्वभाव विकास गर्न हामीले सहजीकरण गर्न सक्छौ।

हामीले सामुदायिक विद्यालयको शैक्षिक अवस्था सुधारका चर्चा गर्छौं, शिक्षकलाई गाली पनि गर्छौं तर अभिभावकहरूले पनि आफ्ना केही बानी व्यवहारमा सुधार गरेर असल अभिभावकको दायित्व निर्वाह गर्न जरुरी छ। अभिभावक शिक्षा सुधारमा महत्त्वपूर्ण साझेदार भएका कारण अभिभावकले पनि उस्तै महत्त्वपूर्ण भूमिका खेल्नुपर्छ। उहाँहरूले विद्यालय र शिक्षकसँग निरन्तर सम्पर्कमा रहनु भयो भने आफ्ना छोराछोरीका हरेक पक्षका बारेमा जानकारी लिने र सुधारका लागि सहकार्य गर्ने अवस्था सृजना हुन्छ। हामीले नियमित रूपमा अभिभावक भेला बोलाउने गरेका छौं। क्यालेन्डरमा शिक्षकको सम्पर्क नम्बर पनि दिएका छौं। कतिपय अभिभावक विद्यालयको बैठकमा नियमित सहभागी बनेर बालबालिकाको अध्ययन अवस्थाबारे जानकारी लिने र पढाइका लागि आवश्यक वातावरण तयार गर्नु पनि भएको छ। तर श्रम गर्न जानुपर्ने र बालबालिकाको शैक्षिक अवस्थाको बारेमा खासै चाँसो नराख्ने अभिभावकका कारण समस्या पनि भएको छ। उहाँहरूले विद्यालयमा नआउने मात्रै होइन घरमा पढाइको समय सुनिश्चित पनि गराउनुभएको पाईदैन। आफ्नो व्यवहारिक र आर्थिक समस्या त छँदैछ सके सम्म बालबालिकालाई काममा नलगाई पढ्न प्रेरित गराउन सक्दा सुखद परिणाम आउन सक्छ।

अभिभभावकको सबैभन्दा ठुलो भूमिका आफ्ना नानीबाबुहरूलाई नैतिक मूल्य र व्यवहारमा ध्यान दिन सिकाउनुमा छ। बालबालिकालाई समय, मर्यादा र इमानदारी सिकाएर पठाउनुभएको छ भने शिक्षकले पनि सोहीअनुसार पढाउन सहज हुन्छ र

हामीले सोचेअनुसार प्रगति हाँसिल गर्न पनि सक्छौ ।

हामीले चाहे जस्तै विद्यालयलाई अझै उत्कृष्ट बनाउने हो भने शैक्षिक सुधारका लागि थप काम गर्न जरुरी छ। पारदर्शिता र जवाफदेहिता बढाउन जरुरी छ। शिक्षक, कर्मचारी, अभिभावक सबैसँग समन्वय गरेर योजना बनाउँदा मात्रै कार्यान्वयनमा सहजता आउँछ। एकतर्फी आदेशजस्तो गरी आउने योजनाहरूका कारण शिक्षकहरूले मानसिक समस्या बढी झेल्नुपरेको छ। विद्यालयले स्रोतसाधन जुटाउने काममा प्राथमिकता दिएकै छ तर पनि शिक्षकलाई तालिम, पुरस्कार, प्रोत्साहन दिने व्यवस्थामा निष्पक्ष मुल्याङ्कन प्रणालीको प्रभावकारी कार्यान्वयनको पाटो अझै पारदर्शी र बलियो बनाएर जान जरुरी छ। विद्यालय प्रशासनले अनुगमनका नाममा तर्साउने भन्दा पनि उत्प्रेरित कसरी गराउने हो भन्ने विषयमा ध्यान दिनुपर्छ।

हामीले यति गर्दा प्रविधिमैत्री शिक्षाको कल्पना साकार हुँदै जानेछ। डिजिटल सामग्री, स्मार्ट बोर्ड, अनलाइन लर्निङजस्ता प्रविधिको प्रयोगलाई बढाउँदै जानेछौ र डिजिटल साक्षरता शिक्षक र विद्यार्थी दुवैमा विकास गर्न सक्षम हुनेछौ भन्ने विश्वास छ। व्यावहारिक र सीपमूलक शिक्षामा हाम्रो साझा प्रयास सफल हुनेछ। नयाँ शिक्षण विधि, समस्या समाधान, परियोजना आधारित शिक्षण प्रविधि प्रयोग गर्दै । विद्यालयलाई समुदायसँग जोड्ने, स्थानीय निकाय, निजी क्षेत्र र सामाजिक संघसंस्थासँग साझेदारी गर्दै विद्यालय सुधारका योजनाको सफल कार्यान्वयन हुने छ। जसले गर्दा गरिब, महिला, दलित, जनजाति, अपाङ्गता भएका विद्यार्थीहरूको पहुँच सुनिश्चित हुने शिक्षा प्रणाली विकास गरेर विद्यालय साँच्चिकै नमुना बन्नेछ।

अन्तमा, सामुदायिक विद्यालयको भविष्य शिक्षक, विद्यार्थी, अभिभावक र प्रशासनको सामूहिक प्रयासमा निर्भर गर्दछ। शिक्षकले शिक्षण कार्यमा समर्पण देखाउँदा, विद्यार्थी नियमित र अनुशासित हुँदा, अभिभावक चासो राख्दा, र प्रशासन जवाफदेही हुँदा मात्र गुणस्तरीय शिक्षा सम्भव हुन्छ। अबको सामुदायिक शिक्षा समावेशी, व्यावहारिक, नवीनतम प्रविधियुक्त र सीपमूलक हुनुपर्छ । यसरी मात्र सामुदायिक विद्यालयले राष्ट्र निर्माणको जग बलियो बनाउन सक्छ। शिक्षकमा जागिर खान पढ्ने विषय भनेको शिक्षा नै हो भन्ने सोचको विकास भैरहेको अवस्थामा पनि उत्कृष्ट पढाइ भएका पनि रहरले शिक्षक बन्न प्रेरित गराउन सकिन्छ।

हामीले सोच्नुपर्ने बेला भैसकेको छ। शिक्षा क्षेत्र संकटमा फस्नु भनेको शिक्षक, विद्यार्थी र अभिभावक मात्रै संकट फस्नु नभई यसले मुलुकका सबै क्षेत्रमा पार्ने प्रभाव र यसको परिणामले उत्पन्न गराउने समस्या निकै भयावह हुन्छ। मुलुकको शिक्षाको स्तर उठाउने हो भने विद्यालयका शिक्षक र विश्वविद्यालयका प्राध्यापकलाई सरकार र समाजले राख्ने गरेको हेय दृष्टिमा परिवर्तन ल्याउनैपर्दछ। शिक्षकले राम्रो पढाए मात्रै योग्य उत्पादन हुन्छ भन्ने कुरालाई विशेष ध्यान दिएर उत्पादित योग्य जनशक्तिलाई देशमै उपयोग गर्ने वातावरण निर्माण गर्नुपर्दछ। असल, योग्य र क्षमतावान्ले मात्रै शिक्षक र प्राध्यापकको जागिर पाउँछन् भन्ने मान्यता मात्रै नभई व्यवहारमै लागु गर्न सक्नुपर्दछ। समाप्त

सामाजिक अध्ययनमा परियोजना कार्य ढाँचा

गीता थापा
शिक्षक
जनक नमुना मा.वि.

परिचय :

सैद्धान्तिक ज्ञान प्रशस्त भएका विद्यार्थीहरू पनि व्यावहारिक ज्ञानमा कमजोर भएको हामी पाउछौ। यसको अर्थ हाम्रो शिक्षण सिकाइमा कतै न कतै समस्या छ भन्ने कुरामा दुई मत छैन हामी हाम्रा विद्यार्थीहरूलाई सिकाउने वा सिक्न सहयोग गर्ने भन्दा घोक्न दबाब दिने गर्छौ। यसैको प्रतिफल शिक्षण संस्थाबाट उत्पादित विद्यार्थीहरूको सैद्धान्तिक ज्ञान मजबुत भएता पनि व्यावहारिक पक्ष कमजोर हुनु हो विश्व परिवेशमा शिक्षण सिकाइमा देखिएको समस्या समाधानका लागि रसियन विद्वान् जे. ए. स्टेभेन्सनले learning by doing तथा सँगै बसेर सिक्ने learning by living भन्ने सिद्धान्तमा आधारित परियोजना कार्यले विद्यार्थीलाई व्यावहारिक ज्ञान प्रदान गर्न सहयोग गर्छ भनेका छन्।

परियोजना कार्यको चरणहरू :

१ समस्याको पहिचान (Identification of problem):

शिक्षा सिकाइका सिलसिलामा विद्यार्थीले नबुझेका र शिक्षकले बुझाउन नसकेका विषयवस्तुमध्य कुन विद्यार्थीहरूको सहभागिता गराउनु उपयुक्त छ, त्यस्तै विषयवस्तु परियोजना कार्यका लागि छनोट गर्नुपर्छ। छनोट गरिएका विषयवस्तु साच्चिकै समस्यामूलक र चाखलाग्दा हुनुपर्छ।

२ उद्देश्य (objectives):

परियोजना कार्य किन गर्न खोजिएको हो त्यसको जवाफ स्पष्ट हुनेगरी उद्देश्य निर्धारण गर्नुपर्छ।

३. औचित्य (Rationale)

निर्धारित परियोजना कार्य किन गर्नुपरेको हो कारण स्पष्ट पार्नुपर्छ । कारण स्पष्ट भएमा मात्र यसको महत्त्व झल्कने हुँदा कार्यको औचित्य पुष्टि गर्न प्रश्नावली निर्माण गर्नुपर्छ।

४. योजना (planning):

परियोजना कार्यको शीर्षक निर्धारण भएपछि कार्य कसरी गर्ने योजन बनाउनु पर्छ । शिक्षक र विद्यार्थी मिलेर योजना बनाउनु पर्छ। यसमा सूचना कहाँबाट कसरी संकलन गर्ने ? केकस्ता साधनहरू प्रयोग गर्ने ?अवधि निर्धारण गर्ने ? कार्य सञ्चालनमा के कस्ता सावधानी अपनाउनु पर्ला ? मूल्याङ्कन कसरी गर्ने ? आदि प्रश्नको जवाफ आउने गरी योजना बनाउनु पर्छ।

५. कार्यान्वयन (Implementation):

परियोजना कार्यको यो चरण महत्त्वपूर्ण हुन्छ। यस चरणमा शिक्षकले विद्यार्थीलाई प्रशस्त सहयोग गर्नुपर्छ। विद्यार्थीलाई प्रोत्साहन गर्ने, कामको जिम्मेवारी दिँदा विद्यार्थीको चाहानालाई ख्याल गर्नु पर्छ।

६. मूल्याङ्कन (Evaluation):

परियोजना कार्य सम्पन्न गरी प्रस्तुति पश्चात

कार्य गर्दा के कस्ता कमीकमजोरी भए, आइपरेका समस्या समाधान कसरी गरियो, उद्देश्य अनरूप सम्पन्न भए नभएको मूल्याङ्कन गरी भविष्यमा सुधार गर्न मार्गदर्शन प्रदान गर्नुपर्छ ।

७. अभिलेख (Documentation):

परियोजना कार्य कसरी शुरु र अन्त्य भयो अभिलेख तयार गर्नुपर्छ । कार्य प्रभावकारिताका लागि निम्न खाकाबमोजिम अभिलेख तयार पार्नुपर्छ ।

* परिचय/पृष्ठभूमि
* उद्देश्य, औचित्य
* वर्तमान अवस्था/प्रक्रिया/विधि
* सबलपक्ष (उपलब्धी)
* सुधार गर्नुपर्ने पक्ष
* निष्कर्ष

परियोजना कार्य गर्दा माथि उल्लेख भन्दा फरक प्रकृतिको भएमा वा सामग्री निर्माण गर्ने भएमा अभिलेख अलि फरक हुनसक्छ तर शिक्षणसिकाइमा उपयोगी हुने शैक्षिक सामग्री निर्माण र प्रदर्शन भएमा अभिलेख गर्दा निर्माण विधि र कक्षाकोठामा यसको उपयोगिता छुटाउनु हुँदैन ।

◆◆◆

स्वार्थी

शिवप्रसाद कडेल
शिक्षक
जनक नमुना मा.वि.

जसले ठान्छ यो सृष्टि आफ्नो मात्रै भनीकन ।
बस्छ स्वार्थीले आफ्नो नै सुख मात्र गनीकन ॥

आफ्नो मात्र भलो देख्छ चाहन्छ मात्र सद्गति ।
आफ्नो पैसा चलाउन्न लोभी हुन्छ स्वयं कति ॥

आफ्नै लागि भए पुग्छ सोँच्दैन मित्रको भलो ।
अरूको खान पाएमा खान्छ छोड्दैन है कलो ॥

व्यापारी भै ठगी बस्छ आफ्ना मान्छेसँगै पनि ।
माया कर्तव्य विर्सन्छ स्वार्थपूर्ती गरी अनि ॥

बाँड्दैन सुख क्यै आफ्नो दुःखमा पछि हट्दछ ।
पूरा गर्न स्वार्थ आफ्नो अहोरात्र नि खट्दछ ॥

न आँफूले कार्य गर्छन् खुट्टा तान्न सीपालु छन् ।
भेला हुन्छन् कुरा काट्न अरूको मस्त मान्दछन् ॥

अरूका काममा आइ बाधा गर्छन् यिनीहरू ।
न आँफूले गरे राम्रो नराम्रा छन् तिनीहरू ॥

दिनरात सधैँ बस्छन् चिताइ दुष्टका कुरा ।
मुखमा रामको नाम बगलीमा छुरै छुरा ॥

आँफै ठूलो भनी ठान्छ बुद्धि शून्य भए पनि ।
संसारैको बडो मान्छे ठान्दै हिन्छ म हूँ भनी ॥

गलतै छ भनी जान्दा जान्दैमा गर्नुपर्छज्यू ।
दक्षता छैन क्यै रत्ति मपाईँमा छ व्यस्त ऊ ॥

◆◆◆

आवश्यकतामा आधारित सिकाइ, सहजीकरण सिकाइ

गोपाल भण्डारी
सेवा निवृत्त उपसचिव

म विद्यालय तहको विद्यार्थी हुँदाताका विद्यालय जाने उमेर पुगेका सबै बालबालिका विद्यालयमा भर्ना भएका हुँदैन्थे । त्यसमा पनि छात्राहरूको संख्या कक्षामा थोरै हुन्थ्यो । पाठ पढाउने तौरतरिका अहिलेकोभन्दा अलि फरक खालको थियो । घोक्ने र पाठ बुझाउने कामलाई बढी महत्त्व दिइन्थ्यो । बालबालिकालाई अनुशासनमा राख्ने प्रक्रिया अलि कठोर खालको पनि हुन्थ्यो । अराएअनुसारको काम नगर्दा सजाय पाउनु सामान्य मानिन्थ्यो । बालबालिकामा अनुशासन कायम गराउने यो ऋणात्मक किसिमको प्रक्रिया भए पनि विद्यार्थीहरूले अहिलेको तुलनामा विद्यालय र कक्षाकोठाका नियमहरूलाई धेरै हदसम्म पालना गर्ने गर्थे ।

शिक्षाको महत्त्व बोध भएर अहिले विद्यालय जाने उमेर पुगेका सबै जसो बालबालिकाले विद्यालय जाने अवसर पाएका छन् । बालअधिकारको अवधारणा आयो । बालबालिका हुर्काउने तरिकामा फरकपन आयो । बालबालिकाहरू अधिकार सम्पन्न भए । बालबालिकालाई भनेको मान्ने, अनुशासित बनाउने नाममा सजाय दिने कुरा अब स्वीकार्य छैन । बालअधिकारका कुरा गर्दै गर्दा यसको अर्को महत्त्वपूर्ण पाटो कर्तव्यबोध गराउन सकिएन । अनुशासन कायम गराउने धनात्मक किसिमको प्रक्रिया अपनाउन सकिएन । परिणामस्वरूप बालबालिकामा अटेरीपन बढ्दै गएको देखिन्छ ।

समय समयमा हुने पाठ्यक्रम परिमार्जन र शिक्षक प्रशिक्षणले सिकाउने तौरतरिका पहिलेको तुलनामा निकै नै परिमार्जन भएको छ । क्रियाकलाप गरेर सिक्ने ढाँचा आयो । अभिभावकले आफ्नो गच्छेअनुसारका सुविधा र अवसर दिएर बालबालिकालाई विद्यालय पठाउनु भएको छ । बालअधिकारलाई आत्मसात् गर्दै मिहिनेतका साथ शिक्षकहरू सिकाउने काम गरिरहनु भएको छ । बालबालिकाहरू कक्षामा सिक्ने काममा लागेकै छन् । यो क्रम निरन्तर चलिरहेको छ ।

समयअनुसार सिकाइको लेखाजोखा गर्ने तौरतरिका पनि फरक भयो । सिकाइको लेखाजोखा गर्ने तरिकामा तहका सुरुवाती कक्षामा निरन्तर विद्यार्थी मूल्याङ्कन प्रक्रिया भित्रियो । अहिले कक्षा तीनसम्म शतप्रतिशत आन्तरिक मूल्याङ्कनका आधारमा विद्यार्थीको सिकाइको लेखाजोखा गरी उदार कक्षोन्नतिका आधारमा कक्षा चढाउने नीति आयो ।

उदारकक्षोन्नतिको भावलाई आत्मसात् गर्न सकिएन । सिकाउँदाका बखत न्यूनतम सिकाइ उपलब्धि हाँसिल गर्न नसकेका विद्यार्थीलाई थप सहायता गरेर अपेक्षित सिकाइ उपलब्धि हासिल गराउने नीति ओझेलमा पर्यो । उदार कक्षोन्नतिलाई स्वतः कक्षोन्नतिको रूपमा बुझ्यौं । यसो गर्दा उमेर र कक्षाअनुसार हाँसिल गर्नुपर्ने न्यूनतम सिकाइ उपलब्धि हासिल गर्न नसकेका बालबालिका पनि माथिल्लो कक्षामा जाँदा रहेछन् ।

विद्यालयतिर जाने एकखालको लत नै बसेको छ ।

हरेक दिनजसो आसपासका विद्यालयमध्ये कुनै एक विद्यालयमा जाने गर्छु। यस्तैयस्तै विषयमा छलफल हुन्छ। चार-पाँच कक्षामा पुग्दा पनि नेपाली भाषामा लेखिएका सरल वाक्यहरू पढ्न नसक्ने बालबालिका पनि भेटिँदा रहेछन् । शिक्षकहरूसित छलफल गर्दा ती मध्यका केहीलाई अलिकति फरक खालको बन्दोबस्त मिलाउने हो सिकाउन सकिनेजस्तो मान्नुहुँदो रहेछ भने केही बालबालिकाको फलानो फलानोलाई त केही गरी सिकाउन सकिन्न भनेर हरेश खाएको अवस्था पनि हुँदो रहेछ। यहाँ उल्लेख गरिएको अवस्थाका बालबालिकाहरू शारीरिक रूपमा स्वस्थ रहेका, पढ्ने बाहेकका अरु कामहरू जस्तैः साथी बनाउने, समूहमा खेल्ने, उमेरअनुसारका तर्क गर्नेजस्ता कार्यमा भने सक्रिय रहने खालका भएको जानकारी पाइएको थियो ।

जागिरे हुँदैका बेलामा तालिमका बखत उपचारात्मक शिक्षणका बारेमा थोरै सिक्ने अवसर पाएको थिएँ। विषयवस्तु स्मरणमा थियो। त्यसकै आधारमा माथि उल्लेख गरिएको अवस्थाका बालबालिकालाई आवश्यकतामा आधारित भएर सिकाइ सहजीकरण गर्दा केही त हुँदो होजस्तो लाग्यो । त्यसका लागि विद्यालयसित अनुमति मागेँ। आवश्यकतामा आधारित सिकाइ सहजीकरण गर्न अनुमति पाइएका विद्यालयमा यसको अभ्यास सुरु गरियो ।

आवश्यकतामा आधारित सिकाइ सहजीकरणको सुरुवातमा बालबालिकासित भेटघाट गरियो। दैनिक जीवनका अन्य पक्षहरूमा उनीहरू सक्रिय रहेका र पढाइ, लेखाइका कुरा गर्दा आँखा जुधाएर कुरा गर्न नसक्ने, संकोच मान्ने, आफ्नो समस्यालाई धक फुकाएर भन्न नसक्ने खालका भएको पाएँ। सिङ्गो परिवेशले उनीहरूको आत्मबल गिराइदिएको महशुस गरेँ। उनीहरूसित परिचित सबैले यी त नजान्ने विद्यार्थी भन्ने गरिदिँदा त्यसो भएको हुनुपर्छ भन्ने लख काटें। पाँचदेखि सात जनाको सानो समूहमा राखेर उनीहरूसित मित्रवत सम्बन्ध स्थापन गर्ने प्रयास गरियो। सुरुका दुई सेसन परामर्श दिने काम भयो। उनीहरू डराउन छोडे। सिकाइ कक्षका नियम बनायौँ। पालना गर्न थाले। समस्या बताउन थाले। सिकाइमा ध्यान केन्द्रित हुन नसकी मात्रा पहिचान गर्न नसकेको र शिक्षकले अत्यन्तै मिहिनेतका साथ कक्षामा सिकाउने गरेको शिक्षणविधिले उनीहरूलाई आकर्षित गर्न नसकेको हुनुपर्छ भन्ने टुङ्गोमा म पुगेँ।

सिकाइ सहजीकरण गर्दा प्रशस्त मात्रामा कुराकानी गर्न थालियो। मात्रा चिनारी गराउन आवश्यक पर्ने शैक्षिक सामग्रीको जोहो गरियो। प्रयोग गरियो। प्रयोग गर्न दिइयो। पठन अभ्यास गराउन सहयोगी हुने अहिले बजारमा उपलब्ध हुने गरेका डिकोडेबल बुक भनेर चिनिने मात्रा केन्द्रित पुस्तकहरू उपलब्ध गराएर पढ्ने अभ्यास गराउँदा उनीहरूको सिकाइले गति लियो। पढ्ने अभ्यास गराउँदा शिक्षक निर्देशिकाले दिशानिर्देश गरेको "म गर्छु, हामी गर्छौं, तिमी गर" भन्ने प्रक्रिया अवलम्बन गर्दा सिकाउन धेरै सजिलो भयो। लगभग ४५ कार्यदिनको अभ्यासपछि ती बालबालिकाले नेपाली भाषामा लेखिएका सरल वाक्यहरू धिमा गतिमा पढ्ने सक्षमता हासिल गरे। शैक्षिक सत्रको अन्त्यमा सिकाइको लेखाजोखा गर्दा उनीहरू आफ्नै बुताले कक्षोन्नति भएको जानकारी प्राप्त भएको छ। अहिले उनीहरूले पोहोरकोभन्दा माथिल्लो कक्षामा अध्ययन गरिरहँदा औसत खाले विद्यार्थीको रूपमा आफूलाई स्थापित गरेका छन् रे। खुसी लागेको छ।

शारीरिक र प्रणालीगत विचलनका कारणले सिकाइमा कठिनाइ आएको अवस्था होइन भने माथि उल्लेख गरिएको अवस्थाका बालबालिकालाई सिकाउन सकिँदो रहेछ। यस विषयमा छलफल गरी अनुभवको आदान प्रदान गर्न लागेमा हामी छलफलमा जुट्न सक्छौं। नमस्कार।

"मनका कुरा"

चेतनाथ भूसाल
पूर्वप्रधानाध्यापक
जनक नमुना मा.वि

राष्ट्रिय विभुति राजा जनकको नाम जोडिएको गैंडाकोट नगरपालिकाकै ज्येष्ठ र श्रेष्ठ जनक नमुना माध्यमिक विद्यालय २०१५ सालमा स्थापना भएको हो । विद्यालयका संस्थापकलगायत अन्य धेरै अग्रज अभिभावकहरू र विभिन्न समयमा गठित विद्यालय व्यावस्थापन समिति, प्राचार्य, शिक्षक, कर्मचारीको दृढ संकल्प, त्याग र समर्पणबाट विद्यालय, मा. वि, उच्च मा.वि.मा रूपान्तरित भएको हो । जनक उच्च मा.वि.कै संरक्षकत्वमा कलेज तहमा वि.वि.एस तहका कक्षा सञ्चालन गर्न तत्कालीन विद्यालय व्यवस्थापन समितिका पदाधिकारी प्राध्यानाध्यापक, सहायक प्राध्यानाध्यापकलगायत कार्यरत शिक्षक, कर्मचरी र तत्कालीन संस्थापक कलेज प्रमुख स्व. मुकुन्दप्रसाद काफ्लेज्यूको महत्त्वपूर्ण भूमिका रहेको थियो । आवश्यकताअनुसार थप भौतिक संरचना निर्माण गर्दै शैक्षिक गुणस्तरमा सुधार गरी विद्यालयलाई अब्बल र अग्र स्थानमा पुऱ्याउँदै आएको यहाँहरू सबैलाई जानकारी भएकै छ । धेरै संघर्ष र उतार-चढाव पार गरेर यो शिक्षण संस्था अहिलेको अवस्थामा आईपुगेको हो । समयको परिर्वनसँगसँगै विद्यालयमा नयाँ नयाँ समस्या र आवश्यकता आउने रहेछन् । ती समस्या र चुनौतीलाई समाधान तथा हल गर्न थप आर्थिक र प्राविधिक समस्या पर्ने हुँदा समस्याको राम्रोसँग पहिचान गरी प्रथामिकताको आधारमा समस्याको छनोट र वर्गीकरण गर्दै दृढतापूर्वक लागि पर्ने हो भनेजस्तो सुकै समस्यालाई पनि छिचोल्न सकिने रहेछ भन्ने मलाई लाग्दछ ।

समयको परिर्वतनले हाम्रो देश नेपाललगायत गैंडाकोट नगरपालिकामा पनि थुप्रै निजीस्तरका विद्यालयहरू खुल्दै गए। हाम्रा अभिभावक तथा विद्यार्थीहरूलाई अंग्रेजी माध्यमप्रति मोह बढ्दै जान थाल्यो । सरकारी विद्यालयबाट निजी विद्यालयतर्फ विद्यार्थी पलायन हुने नयाँ समस्या देखा पऱ्यो । यो समस्यालाई चिर्नको निम्ति जनक उच्च मा.वि.का अध्यक्ष कमलप्रसाद पराजुलीज्यूको अध्यक्षतामा गठित व्यवस्थापन समिति तत्कालीन प्रध्यानाध्यापक चन्दकान्त भट्टराई सहायक प्रध्यानाध्यापक चेतनाथ भुसाललगायत शिक्षक कर्मचरी र अभिभावकहरूको आम भेला गरी २०६४ सालमा अंग्रेजी माध्यममा कक्षा सञ्चालन गर्न प्रारम्भ भयो। साथै कम्प्यूटर साईन्स विषयको पनि आवश्यकता महसुस गरी यि दुवै विषयवस्तुलाई अध्यापन गराउदै एस्.एल्.सि. सम्म पुऱ्याएर सफलताको टुङ्गोमा पुऱ्याउनु अत्यन्तै चुनौति पूर्ण काम थियो। विषयगत शिक्षकलगायत कम्प्यूटर खरीद गर्न आर्थिक अभावको साथ साथै अन्य कतिपय प्राविधिक समस्यालाई छिचोल्दै २०६८ सालमा एस.एल.सि. को पहिलो ब्याचबाट चमत्कारिक रूपमा निजिस्तरका बोर्डिङ्ग स्कुल भन्दा उत्कृष्ट नजिता प्राप्त भएपछि जनक उच्च मा.वि.को जिल्लाभरि नै प्रशंसा भयो। जिल्ला शिक्षा कार्यालयको मूल्याङ्कनमा विद्यालय अग्र स्थानमा रहन गयो। विद्यार्थी र अभिभावकहरूको पुनः जनक उच्च मा.वि. तर्फ आर्कषण बढी विद्यार्थी संख्यामा पनि निरन्तर उल्लेखीय बृद्धि हुन थाल्यो। बोडिङ्ग स्कुलको नक्कल र देखासिकि गर्न खोजेर मात्र विद्यालयको

उन्नति हुन सक्दैन भनी टिका टिप्पणी गर्नेहरूले पनि सर्मपित भएर प्रयास गरेपछि सफल हुन सकिदो रहेछ भन्ने महसुस गर्दै गए। तत्कालीन समयमा जुन अठोट र दृढ संकल्पका साथ विद्यालय व्यवस्थापन समिति, प्राचार्य, शिक्षक तथा कर्मचारीबाट भएको निर्णय अत्यन्तै दूरर्दशी र समयसापेक्ष थियो भन्ने मलाई लाग्द छ। त्यस्तै १०+२ तर्फ विज्ञान संकाय सञ्चालन गर्ने निर्णयलाई पनि अन्य विद्यालयको उदारण देखाउँदै जनक उच्च मा.वि.मा सफल हुन नसक्ने दावी र टिका टिप्पणी हुदाँ हुँदै पनि विज्ञान संकाय सञ्चालन गरेर जनक मा.वि.ले उच्च सफलता प्राप्त गर्दै आएको यहाँहरू सबैलाई जानकारी भएकै छ। विद्यालयको प्रवेशद्वार राजमार्गतर्फ बनेका कक्षाकोठासहितका कर्मसियल भवन निर्माण गर्दा पनि नकारात्मक टिका टिप्पणी नभएका होइनन् तर ती दुवै भवनले आज कक्षा कोठाको आवश्यकता पूरा गर्नुको साथ-साथै स्थायी आम्दानीका दिर्घकालीन स्रोत बनेको यहाँहरू सबैमा जानकारी छ।

वर्तमान समयमा जनक नमुना माध्यमिक विद्यालयमा प्राविधिक धारमा विज्ञान संकाय, होटल म्यानेजमेन्ट, कम्प्यूटर साईन्सजस्ता विषयहरूको अध्यापन गरिनुका साथै व्यावहारिक र जीवन उपयोगी ज्ञानतर्फ नृत्य संगित वाद्यवादन, मौरी पालन, वागवानी संरक्षण आदि अनौपचारिक सीप सिकाइदै जानाले जनक नमुना माध्यमिक विद्यालय सबैको अर्कषणको केन्द्र बनेको छ। विद्यालयमा "जनक गौरव" नामक स्मारिका दोस्रो प्रकाशन हुन लागेको छ। भन्ने सुन्दा र मनका कुरा राख्न पाउदा अत्यन्तै खुसि लागेको छ। विद्यालयमा पहिले २०४२ सालमा शिक्षक गोविन्दराज विनोदीज्यूको सक्रियतामा रजत महोत्सव मनाई स्मारिका प्रकाशन गर्न लेख-रचना तयार भए तर केही विषयवस्तुमा असामाजस्य हुनाले न रजत महोत्सव हुन सक्यो न त स्मारिका नै प्रकाशन भयो। २०५० सालतिर स्मारिका प्रकाशन गर्न विद्यालय व्यवस्थापन समिति र शिक्षकका बीच छलफल भयो तर त्यसमा पनि कुनै टुङ्गो लागी प्रकाशन हुन सकेन। २०६२ सालमा विद्यालय व्यवस्थापन समिति शिक्षक कर्मचारीहरूबाट स्मारिका प्रकाशन गर्ने निर्णय भयो। तर त्यसमा पनि विविध कारण देखाई प्रकाशन हुन सकेन पछि २०६७ सालमा विद्यालय व्यवस्थापन समितिका अध्यक्ष श्री कमलप्रसाद पराजुलीलगायत सबै समितिका सदस्यहरू, तत्कालीन प्राचार्य श्री चेतनाथ भुसाललगायत सम्पूर्ण शिक्षक कर्मचरीहरू र कलेजतर्फका अध्यापन गर्ने सम्पूर्ण प्राध्यापकहरूसमेतको पूर्ण प्रतिबद्धतासहित दृढ संकल्प गरी जनक उच्च मा.वि.को ५२ औं वर्ष प्रवेशमा स्वर्ण महत्सव मनाउने र उक्त अवसरमा "जनक स्वर्ण स्मारिका" प्रकाशन गर्ने निर्णय गरी आ.व २०५३ /२०५४ मा नवनिर्मित विद्यालय भवनको उद्‌घाटन गर्नुका साथै जनक स्वर्ण स्मारिका प्रथम संस्करण प्रकाशन गर्ने काम सम्पन्न भइसकेको व्यहोरा जनकारी गराउछु।

अन्तमा, विद्यालयका संस्थापक स्व. सूर्यभक्त अधिकारीज्यूलगायत अन्य अग्रज स्व. अध्यक्ष एवम् सदस्यहरू, पूर्वप्रधानाध्यापक एवम् शिक्षक कर्मचारीहरूको साथै विद्यालयका अग्रज स्वर्गीय अभिभावकहरू प्रति श्रद्धाञ्जलि अर्पण गर्दै, यही २०८२ सालमा विद्यालयले जनक गौरव नामक स्मारिका दोस्रो संस्करण प्रकाशन गर्न लाग्नु भएका विद्यालय व्यवस्थापन समितिका अध्यक्ष लागायत सम्पूर्ण सदस्यज्यूहरू, विद्यालयका प्रधानाध्यापकज्यू, सम्पूर्ण शिक्षक-कर्मचारी र विद्यार्थीलगायत सरोकारवाला सम्बन्धित सबैमा धन्यवाद दिँदै विद्यालयको उत्तरोत्तर प्रगति र पूर्ण सफलताको कामना गर्दै आफ्नो पनि निरन्तर साथ र सहयोग रहिरहने प्रतिबद्धता व्यक्त गर्दछु। धन्यवाद

◆◆◆

साकार सपना

जमुना लम्साल
शिक्षक
जनक नमुना मा.वि.

आमा म विद्यालय समयमा नै पुग्नुपर्छ। सानी छोरीको शिक्षाप्रतिको लगाव देख्दा बाटुली दङ्ग पर्छिन्। उनी आफूले विद्यालय पढ्नका लागि पाइलो नराखेकी शिक्षाको महत्त्व के हो किन पढ्ने सानी छँदा उनलाई केही थाहा थिएन। उनी आफ्ना बाल्यकाल सम्झन्छिन्। गाईबाख्रा चराउने धुलो माटो खेल्ने पुतली बनाएर बेहुला-बेहुली बनाउँदै खेलेका बाल्यकाल बिताएको याद झलझली आउँछ। छोरी भने सानै छ तर विद्यालयका समयका कुरा जानिसकी, हुने बिरुवाको चिल्लो पात भनेको यही होला भन्दै मीनालाई सुमसुम्याउँछे गाउँको बसाइ आधुनिक स्रोत र साधन केही नभएको बिजुली अझै पुग्न नसकेको यातायातका साधनहरू आफ्नै पिठ्यु र खच्चर बाहेक केही नभएको बाटोघाटो निर्माणका योजना कागजमा लेखिएको तर त्यसको कार्यान्वयन हुन नसकेको आदिजस्ता सम्पूर्ण अभावका विषयवस्तु उनको मानसपटलमा एकपछि अर्को गर्दै आइरहन्छन्। उनलाई लाग्छ जीवन यस्तै हो। यसमै रमाउँदै बिताउनुपर्छ। आफ्ना बाबु बाजेले अँगालेको व्यवसाय र जीवनशैली नै जीवनको वास्तविकता हो।

उनलाई कसैप्रति गुनासो छैन। देशमा लोकतन्त्र आयो। शिक्षा, स्वास्थ्य, खानेपानी आदिजस्ता विकासका पूर्वाधार देशका हरेक ठाउँमा पुग्छन् भन्ने सरकारको नीति रहेको सुन्दा अब वर्षायाममा बढेको ठूलो नदी तर्न पक्की पुल नभएर झोलुङ्गे पुल बन्ने भयो भनेर बाटुली खुसी भइन्। छोरी विद्यालय जान आउन तुइन चढ्नुपर्थ्यो। ती सानी छोरीले कसरी किताब बोकेर तुइन पार गर्लिन् भन्ने चिन्ताले छटपटाएकी बाटोले अत्यन्त खुसी भइन्। चुनाव आयो नेताहरू विकासका नारा बोकेर गाउँमा बाक्लै आउन थाले पार्टी पिच्छेका नेताका सुन्दर घोषणापत्र पढेर अरुले सुनाउँदा बिचरा गाउँलेको निराशामा आशा पलाउँथ्यो। गाउँका कार्यकर्ता घर घरमा गएर मतदान गर्ने प्रक्रिया सिकाउँथे। हामीले दिएको मतले सरकार बनेर विकासको मूल फुट्छ भन्ने त्यस गाउँका सोझा जनताले दक्ष नेता छान्नका लागि गोप्य मतदान गरे। अब त देशले काँचुली फेर्न सक्छ। घरघरमा खानेपानीका धाराहरू बन्छन् बिजुलीले गाउँ नै झलमल्ल हुन्छ। अब मट्टी तेलको टुकीको कालो ध्वाँसो नाकबाट निकाल्नु पर्दैन भन्ने मीठा सपना देखाएका नेताको भाषण सुनेर बाटुली खुसी थिइन्। अझ उनी नदीमा पुल बन्छ भन्ने कुराले ज्यादै उत्साहित थिइन् किनभने अन्य काम गर्न त बानी परिरहेका थिए। खाना पर्याप्त नभएपनि गाउँको बसाइ "साग र सिस्नु खाएको बेस आनन्दी मनले" भन्ने कुरा सबैले बुझेर रमेकै थिए। बाटुली छिटो खाना पकाएर छोराछोरीलाई खुवाउँथिन्। उनका श्रीमान्ले छोराछोरीलाई तुइन तारेर घर फर्कन्थे। गाउँलेहरूले भन्थे, "माने छोरालाई पढा, किन छोरीलाई पढाउन लागिस्?"मानेले कुनै उत्तर दिँदैनथ्यो । तर उसको मनमा कताकता

छिमेकीको कुरा ठिकै हो किजस्तो लाग्थ्यो । तर छोरीको पढाइ देख्दा पढाउनुपर्छ छोरीलाई पनि भनेर आफ्नो मन आफै बुझाउँथ्यो । मीना कक्षा ६ मा पढ्थी भाइहरूलाई सिकाउँथे नतिजा प्रकाशनको दिन अविरमाला र पुरस्कार छोरीले पाएको देख्दा ती श्रीमान्-श्रीमतीको हर्षको सीमा हुँदैनथ्यो । उनीहरू दुईका बीचमा धेरै मिठामिठा कुराकानी हुन्थे । दुःख गरेरै भएपनि छोराछोरीलाई शिक्षा दिएर दक्ष नागरिक बनाउनुपर्छ यो छोरीको पढाइलाई हामीले रोक्नु हुँदैन त्यहाँ उच्च शिक्षा लिने ठाउँ थिएन । घरको सबै कामको जिम्मा मीनालाई दिएर बाटुली र माने कहिलेकाहीँ मालसामान नुन तेल किन्न सहर जान्थे । त्यहाँ छोरीमान्छे गाडी चलाएर हिँडेको अस्पतालमा जाँदा बिरामी जाँचेको चिटिक्क परेर अफिस गएका छोरी देख्दा उनीहरू पनि आफ्नै छोरीलाई धेरै पढाएर सक्षम व्यक्ति बनाउने सपना देख्थे । उनीहरू आफ्ना गाउँका छोरी सम्झन्थे हरे ! शिव ! मानिस-मानिसमा यस्तो विभेद गाउँका छोरीहरू पुरानै लुगा चिसो दाउरा घाँस मेलापात गर्ने परिपाटी आधुनिकताले छोएकै छैन पुरानै कृषि प्रणाली १९औँ शताब्दीकोजस्तो रहनसहन कोही विदेश गएका आफ्ना परिवारको सन्चो बिसन्चोको लागि अगेनामा नुन पड्काएर आकलन गर्ने परिपाटी हटेको छैन । तापनि सहरको परिवेशले उनीहरूको मन कताकता प्रभावित भएको थियो हामी पनि सहर गएर छोरीलाई उच्च शिक्षा दिलाउन पाए हुन्थ्यो भन्ने लाग्न थाल्यो उनीहरूलाई । गाउँका धनी मानिसहरू गाउँ छाडेर सहरमा बसोबास गरेका थिए । उनीहरूको खेतबारीको हेरचाह तिनै गाउँलेहरूले गरिदिन्थे । अधिँया मानेको खेत नभएकोले दिने गरी खेती गर्थ्यो । साहुहरू हिउँदमा गाउँ आएर आफ्नो आयस्ता बुझ्थे उनीहरूले सहरमा घर जग्गा जोडेका छोराछोरी स्वदेश तथा विदेशमा काम गरेका कुरा सुनाउँथे । यस्ता उनीहरूका कुरा सुन्दा बाटुलीलाई पनि छोराछोरी पढाउनका लागि सहर पस्ने मन जाग्यो । उनीहरूले साहुसँग केही कुरा गर्न पाए हुन्थ्यो कि भन्ने लागेर मानेले भन्यो,

"साहुजी ! हामी पनि यहाँ भन्दा सहर गएर केही गरी छोराछोरीलाई शिक्षा दिन पाए हुन्थ्यो । विद्यालय जाँदा पनि बेलुका फर्कने हुन् कि होइनन्जस्तो डर लागिरहन्छ नदीमा पुल छैन । तुइन तर्दा पल्लाघरे माइलाको छोरो नदीमा खसेर ज्यान गुमायो हाम्रा लागि केही सहयोग गर्न सक्नुहुन्छ कि? साहु अलमल्लमा परेर केही सोचेर भन्छ हेर माने सहरमा गएर काम पाउन मुस्किल छ । त पढेलेखेको छैनस् । अर्काको ज्याला-मजदुरी गरेर तैले कसरी गुजारा गर्न सक्छस् र यहाँ हाम्रो खेतबारी पनि तैले नै गरेको छस् र पो तिमीहरूलाई खान पुगेको छ । यी छोराछोरीलाई भोकै राख्न पनि मिलेन । कसरी जान्छस् र यहाँ छाडेर? मानेले मनमनै सोच्यो, साहुले भनेको पनि ठिकै हो । पढ्ने भन्ने कुरा हामीजस्ता गरिबको बसमा छैन । सहरको कुरा त "आकाशको फल आँखा तरी मर" भनेजस्तै रहेछ । मीनाले कक्षा ८ उत्तीर्ण गरिसकेकी थिई । सधैं प्रथम हुने हुनाले उसलाई जीवनमा केही गर्न सक्छु भन्नेजस्तो लाग्थ्यो । तर माने भने अब मीनालाई घरधन्दा राम्रोसँग सिकाएर विवाह गरिदिने विचारमा थियो । बाटुलीसँग उसले कुरा गर्थ्यो ।हेर बाटुली मीना अब १६ वर्षकी भइसकी । अब छोरीले कसरी पढ्ने घरव्यवहार चलाउन जानिहालेकी छे । पढ्न पनि कक्षा आठ उत्तीर्ण गरी अब मीनाको विवाह गरिदिउँजस्तो लागेको छ । तिम्रो यसमा के विचार छ बाटुलीका मनमा अनेक कुराहरू खेल्न थाल्छन् सहरका छोरीहरूले गरेका प्रगति सम्झन्छिन् छोरीको पढाइ राम्रो छ उसलाई कहिल्यै पढ भन्नै नपर्ने घरको सबै काम पढेर पनि गर्ने भाइहरूको पढाइदेखि लिएर सबै कुरामा दृष्टि पुऱ्याउने छोरीलाई धेरै पढाएर

ठूलो मानिस बनाउने इच्छा जागेर आउँथ्यो। आफ्नो श्रीमान्को यस्तो कुरा सुन्दा झसङ्ग भई उसले श्रीमान्लाई भनी तिमीले के कुरा गरेको यस्तो राम्रोसँग पढेकी छोरीलाई अहिले हामीले बिहे गरिदिनु हुँदैन उसलाई धेरै पढाउनुपर्छ। ऊ माइत गई माइते गाउँका दाजुभाइहरू सहर गएर विभिन्न काम गरेका कुरा थाहा पाई उसलाई आशा पलाएर आयो सहरमा बस्नका लागि साना टहरा सस्तोमा पाइन्छ भन्ने कुरा पनि बुझी केही दिनपछि आफ्नो बुढासँग भनी हेर बाटुलीका बा हामीले मीनालाई राम्ररी पढाउँ। अब हामी यहाँ नबसौँ सहर जाऔँ । मैले पल्ला घरे साइली भाउजुसँग सहरमा बस्ने कुरा मिलाएर आएकी छु। बाटुली र माने छोराछोरी लिएर सहर गए माइतकी साइली भाउजुले एउटा कोठाको व्यवस्था मिलाइदिन उनीहरूले ईटा भट्टामा काम पाए बिहान सबेरै काममा जान्थे दुवै दम्पती। त्यहाँ नजिकै एउटा सरकारी विद्यालय रहेछ त्यहाँ लगेर छोराछोरीलाई भर्ना गरिदिए। मीना गाउँमा झैँ नै मेहनत गरेर पढ्थी बुबा काममा जाने भएकाले घरको सबै काम उसले नै गर्थी। कहिलेकाहीँ बिदाका दिन इट्टाभट्टामा बाबाआमालाई सघाउन पनि पुग्थी भाइहरूको पढाइमा पनि ध्यान पुर्याउने मीना ध्यान दिएर पढ्थी। नजानेका कुरा शिक्षकसँग कक्षा कोठामा नै राख्ने गर्थी एसइइको रिजल्ट आयो मीनाको चारजीपीए आएर विद्यालय प्रथम भई उसका बुवाआमाको अन्तर्वार्ता लिन पत्रकार घरमै आए मीनाको उज्ज्वल भविष्य निर्माणका लागि सहयोगी हातहरूको साथ मिल्यो। उसले प्लस टु साइन्स विषय पढी त्यहाँ पनि कलेज प्रथम हुन सफल भए MBBS पढ्नका लागि उसलाई छात्रवृत्ति मिल्यो। ऊ अमेरिका गएर अध्ययन गरी त्यहाँ पनि उसको मेहनत खेर गएन मेधावी छात्राको रूपमा आफूलाई अब्बल स्थानमा राख्न सफल मीनाले एमबिबिएस उत्तीर्ण गरी। आज उसले आफ्नो कर्ममा विश्वास राख्दै काम गर्न थालेकी छ। उसले आफ्ना आमाबाबालाई सहरमा एउटा चिटिक्क परेको घर बनाइदिईन्। अब बाटुली र माने डाक्टर मीनाका बुबाआमा बनेर बस्न पाएका छन्। इटाभट्टामा काम गर्ने बानी परेका बुबाआमाका लागि उनले त्यही केही लगानी गरेर सेयर खरिद गरी र बाटुली र माने कामदारका रूपमा होइन मालिकका रूपमा रहेका छन्। काम गर्दै अध्ययनलाई निरन्तरता दिएकी मीनाले एम डी, डी एम पूरा गरेर उनी स्वतन्त्र भई काम गर्न थालेकी छन्। अब उनको मनमा विवाह गर्ने इच्छा जाग्यो। उसले सोची कतै मैले रोज्ने जीवनसाथी मेरो इच्छा विपरीतको त पर्दैन ? फेरि अर्को मनले भन्छ होइन विवाह गर्नु पूर्व आफ्ना विचार स्पष्ट राख्नुपर्छ। जीवन भनेको हाँसी खुसी रहेर बिताउनुपर्छ। ऊसँगै पढेको एकजना डाक्टरसँग उसको कुरा मिल्यो। उसले आफ्ना आमाबाबासँग बिहेको कुरा गर्छे। छोरीको कुरा सुन्दा बाटुली र माने हर्षले विभोर हुन्छन्। मानेले अतीतका कुरा सम्झन्छ। कक्षा आठमा पढ्दा छोरीको विवाह गरिदिएको भए मेरी छोरीको के अवस्था हुँदो हो। धन्य भगवान्! तिमीले मलाई बुझ्ने, भविष्यको सुन्दर सपना देख्ने मेरी बाटुली मलाई जीवनसाथीको रूपमा जुटाइ दियौ। सन्तान असल भए सात पुस्ता तार्छन् भन्ने सुनेको माने आज ज्यादै हर्षित छ।

मीनालाई बाल्यकालका यादहरू आफ्नो मनस्पटलमा ताजा भएर आउँछन्। उसले विश्व भ्रमण गर्ने मौका पाई। विकसित देशका विकास सबै हेर्ने अवसर पाएकी मीना आफ्नो देशको अवस्था देख्दा चिन्तामा पर्छे। पाँच वर्षमा हुने निर्वाचन प्रणालीका विषयमा अध्ययन गर्छे। लोकतन्त्रको मर्म बुझेकी गाउँ-गाउँमा सिंहदरबारको सुविधा पुग्ने नारा सुनेकी मीनालाई त्यो आफ्नो गाउँको नदीमा अझै

पुल नबनेको देख्दा ज्यादै दुःख लाग्छ। ऊ आफ्नै मनलाई सोच्छे मेरो देशको अवस्थालाई कहिले सुधार्न सकिएला यहाँबाट मतदानमा विजयी भएका नेताहरूको आवाज किन सरकारले सुन्दैन के मेरो देशका मेरा गाउँका जनता सधैँ आफ्नो जीवनलाई दुःखै दुःखमा बिताउनु पर्ने हो? मीनाले आफ्नो गाउँको शिक्षा स्वास्थ्य बाटोघाटो पुलपुलेसा निर्माणका लागि आफ्नो आम्दानीको केही हिस्सा छुट्याएकी छ । उसले कतिपय कार्यक्रममा जाने समय मिल्यो भने सबैलाई आफ्नो गाउँको अवस्थाका विषयमा जानकारी दिन्छे। आफूलाई सहयोग गर्नका लागि अपिलसमेत गर्छे।

विद्यार्थी जीवन

हरिमाया घिमिरे 'समीक्षा'
शिक्षक
जनक नमुना मा.वि

विद्यार्थीको जीवन कस्तो भन्ने पर्छ बुझ्न
अल्छीपन त्याग्नुपर्छ असल कुरा सिक्न
समयले पर्खदैन निमेष एक पल
मिहिनेत गरे पाउछौँ हाम्ले मिठो फल ।

पाएका छौँ हामी सबले पढ्दै लेख्दै सिक्न
जाँगर गरी पढ्यौँ भने सक्छौ चन्द्र छुन
घामको ताप शितको चिसो सहनु नै जाति
विवेकशील हामी बने पुग्छ्यौँ धेरै माथि ।

साथीसङ्गी छलफल गर्दै पढ्दा आउँछ मजा
नजानेका कुरा कुनै रहदैन अधुरा
शिक्षा नै हो मनुष्यको दुखको सहारा
पढ्नुपर्छ निरन्तर नराखेर भाका ।

भोलि पढ्छु पछि पढ्छु भन्ने बानी त्यागे
अनुशासित बन्दै हामी कर्मपथमा जुटे
हुने छैन भविष्यमा कुनै कष्ट दुख
आइपरेका काम गरौँ मानी यही सुख ।

म शिक्षक

पुरुषोत्तम रिजाल
शिक्षक
जनक नमुना मा.बि

तिमी काँचो माटो हौ, म आकार दिन सक्छु ।
ज्ञान अनि बिचारको शृङ्गार दिन सक्छु ॥

गगन चुम्ने, चन्द्र छुने लक्ष्य राख्नु तिमी ।
साथ, आट अनि निःस्वार्थ उपकार दिन सक्छु ॥

म रित्तिएर, तिमीलाई सबथोक दिन सक्छु ।
स्वर्ण, रत्न होइन अनुभवको उपहार दिन सक्छु ॥

हातमा कलम मात्र होइन, घाउमा मलम पनि दिन सक्छु।
के दिन सक्दैन शिक्षक ? म त संसार दिन सक्छु ॥

स्काउट र नेपाल स्काउटबारे संक्षिप्त जानकारी

तुलसीप्रसाद उपाध्याय
पूर्व स्काउट संयोजक
जनक नमुना मा.वि. गैंडाकोट

सेवा, विनम्रता, आज्ञाकारिता, एकता र विश्वसनीयतालाई बोकेर व्यक्ति, समाज र राष्ट्र हुँदै अन्तर्राष्ट्रिय समुदायसम्म पुग्ने क्षमता राख्ने व्यक्ति नै स्काउट हो । एउटै पहिरनमा सजिएर एकतामूलक रूपमा राष्ट्रमा आइपरेका विभिन्न विपद्को सामना गर्नुका साथै आफ्नो ज्ञान, सीप र क्षमतालाई प्रदर्शन गर्दै सुन्दर विश्वको सिर्जनाका लागि अन्तर्राष्ट्रिय समुदायमासमेत छुट्टै पहिचान बनाउन सफल संस्था हो स्काउट ।

विश्वमा स्काउटिङ शिक्षा

सन् १९०७ मा लर्ड वेडेन पावेलले २० जना युवा स्काउटलाई साथमा लिएर शुरु गरेको यो युवा शैक्षिक अभियान आज विश्वका २१६ राष्ट्रमा फैलिएको छ । यस अभियानमा विश्वका ३१ मिलियन बढी सक्रिय सदस्य रहेका छन् ।

नेपालमा स्काउटिङ शिक्षाको शुरुवात र विकास

नेपालमा प्रजातन्त्रको उदय लगत्तै वि.सं. २००९ असार ५ गते राजा त्रिभुवन वीरविक्रम शाहदेवले नेपाल स्काउटको विधिवत् रूपमा उद्घाटन गरेका हुन् । वि.सं. २००९ मा नेपाल स्काउटको स्थापना भए पनि यसले वि.सं. २०२६ मा मात्र विश्व स्काउटको विधिवत् पूर्ण सदस्यता प्राप्त गरेको हो । वि.सं. २०३२ मा नेपाल स्काउटले युवा कार्यक्रम, नीति तय गर्‍यो र उक्त नीतिकै माध्यमबाट ६ वर्षदेखि २५ वर्षसम्मका युवालाई स्काउटिङ गतिविधिमा समावेश गर्न सकिने नीति अख्तियार गर्‍यो ।

नेपालमा स्काउटको उद्देश्य

- विश्व स्काउटद्वारा प्रतिपादित सिद्धान्त, मान्यता र भावनासँगग नेपालका बालबालिका तथा युवावर्गलाई परिचित गराउँदै बालबालिका तथा युवावर्गलाई जनसेवी बनाउने ।
- बालबालिका तथा युवावर्गलाई नेपाल स्काउटको माध्यमद्वारा कर्तव्यपरायण, अनुशासित, स्वावलम्बी, सच्चरित्रवान् तथा सुयोग्य नागरिक बनाउने ।
- दैवी प्रकोप तथा दुर्घटनामा परेका व्यक्तिहरूको उद्धार तथा सहायता कार्यमा नेपाल स्काउटलाई परिचालन गर्ने, गराउने ।
- सामुदायिक सेवा तथा जनहितसम्बन्धी कार्य गर्ने गराउने ।
- समाजका हरेक वर्ग तथा समूहलाई शिक्षित पार्न प्रौढ शिक्षालगायत विभिन्न कार्यक्रमहरू सञ्चालन गर्ने, गराउने ।
- स्वास्थ्य, वातावरण, भूभाग तथा प्राकृतिक स्रोतको उपयोगसम्बन्धी विभिन्न जनउपयोगी कार्यक्रम सञ्चालन गर्न युवा जनशक्ति परिचालन गर्ने, गराउने ।

उमेरको आधारमा नेपाल स्काउटको वर्गीकरण

- कव/व्राउनी (७ वर्षदेखि १० वर्ष)
- व्याय/गर्ल (११ वर्षदेखि १५ वर्ष)
- रोबर/रेन्जर (१६ वर्षदेखि २५ वर्ष)
  - स्काउटबहादुर र सधैं प्रसन्न हुन्छ ।
  - स्काउट मितव्ययी हुन्छ ।
  - स्काउट मन, वनच र कर्ममा पवित्र हुन्छ ।

शुभकामना

पुष्प राज कोइराला
पूर्व प्रधानाध्यापक
जनक मा.वि., गैंडाकोट
हाल नागार्जुन, काठमाण्डौ

श्री जनक मा.वि.हाल (नमुना) फलोस्-फूलोस् नित्यम् ।
शिक्षा प्राप्त गरी, अनेक विविधा छात्र-छात्राविशेषाः ॥
यस्तो यो शुभकामना सदा नै अयं विद्यालयं संप्रति ।
जसले गर्दछन् श्री जनक मा.वि.(नमुना)को नै सदा उन्नति ॥

पूर्वकाल यहाँ जति थिए र छन् ति अहो ! वर्तमानमा ।
म नमन गर्दछु श्री ब्राम्ही सरस्वती कन अनि सबै वर्तमान विद्यालय परिवारमा ॥
विज्ञ ज्ञानी हुनन् सबै छात्र-छात्रा पढी वरी ज्ञान विज्ञानमा सधैं ।
ठुला विज्ञ बनून् हरेक विषयमा पछि गई यही पुनः सद्कामना ॥

मेरो देश

समारोह कँडेल
कक्षाः सात

कति राम्रो मेरो देश नेपाल नाम भाको
चार जात छत्तिस वर्ण फूल फुली राको
हिमाल पहाड तराई छ सगरमाथा शिर
कसै सामु झुक्नु हुन्न नेपाली हो वीर ।

कति राम्रो मेरो देश भेषभुषा भाको
चार जात छत्तिस वर्ण फूल फुली राको
हिमाल पहाड खोलानाला नदी डाँडापाखा
हरियाली जङ्गल हाम्रो गाउँछे कोइली भाका ।

चार जात छत्तिस वर्ण फूल भए पनि
नेपाली हौं सबै हामी एउटै माला उनी
बलभद्र, भक्ति थापा अरु सहिद पनि
देशका लागि जन्मिए भए सहिद अनि ।

डाँडापाखा समथर तराईको फाँट
यो देशलाई स्वर्ग गरि सबले आँट
वनजङ्गल हरियाली जडीबुटी धन
कर्मठ भई बाँच्छौ हामी नेपाली हो मन ।

जनक मा.वि. संक्षिप्त ऐतिहासिक पृष्ठभूमि

दशरथ तिवारी
पूर्व प्रधानाध्यापक
जनक नमुना मा.वि.

श्री जनक माध्यमिक विद्यालय राजा निनिका आत्मज विदेह राज राजर्षी जनकको नामबाट स्थापित विद्यालय हो। यसको पूर्व इतिहास श्री नेपाल शमशेर आदर्श प्राथमिक विद्यालयबाट शुरु हुन्छ। शमशेरबहादुर अधिकारी गैंडाकोटका भविष्य निर्माण कर्ता आरदणीय पूर्वसांसद् प्रजातन्त्रका महान् सेनानी हामी सबैले बुबाको नाताबाट सम्बोधन गरेका श्री सूर्यभक्त अधिकारीका पिता हुनुहुन्थ्यो। उहाँकै नामबाट स्थापित श्री नेपाल शमशेर आदर्श प्राथमिक विद्यालय हो। यो २०१५ सालमा भाद्र महिनामा स्थापित भएको मानिन्छ। त्यतिबेला गैंडाकोट पाल्पा जिल्लामा पर्दथ्यो। त्यसैकारण यो विद्यालयले २०१६ सालमा पाल्पा जिल्लाबाट स्वीकृति पाएको थियो। पछि म नै प्र.अ. भएको बेला शिक्षकहरूको निवृत्तिभरण तथा स्थायित्व कायम गर्नु पर्दा पाल्पा जिल्लाबाट स्थायी भएको स्वीकृति प्रमाण ल्याएर स्थायीको प्रमाणबाट निवृत्तिभरण मिलाइएको थियो। प्राथमिक विद्यालयले मात्र नपुगेर नि.मा.वि. सञ्चालन गर्दा जनक मिडिल स्कुलको नामले एउटै प्राङ्गणमा नेपाल शमशेर आदर्श प्रा.वि. र जनक मिडिल स्कुल सञ्चालन हुँदै आए। २०१८ सालको जिल्ला विभाजनको समयमा गैंडाकोटलाई पाल्ला जिल्लाबाट तनहुँ जिल्लामा पारिएकोले तनहुँ जिल्लाबाटै प्रशासनिक कार्यहरू सञ्चालन हुन थाल्यो। २०३० सालमा तनहुँ जिल्लामा नयाँ शिक्षा योजना लागु हुँदाका बखत तनहुँ जिल्ला शिक्षा कार्यालयले नेपाल शमशेर आदर्श प्रा.वि. जनक निम्न माध्यमिक विद्यालयको नामबाट सञ्चालन गर्ने स्वीकृति दिएको हो। जुन प्रमाण विद्यालयमा नै रहेको छ।

पहिले मिडिल स्कुल कक्षा ६, ७ र ८ सम्म मानिन्थ्यो तर नयाँ शिक्षा योजना लागु भएपछि कक्षा १, २, ३ प्रा.वि., ४, ५, ६, ७ नि.मा.वि. र कक्षा ८, ९ र १० मा.वि. गरी वर्गीकरण गरियो तर एउटै विद्यालय एउटै प्राङ्गणमा भएक १-७ नि.मा.वि., १-१० मावि हुन्थ्यो त्यसैले नेपाल शमशेर प्रा.वि. र जनक नि.मा.वि. एउटै प्राङ्गणमा भएकाले गाभेर एउटै जनक नि.मा.वि. कक्षा १-७ को स्वीकृति पाएको हो।

त्यतिबेला नारायणीमा पुल थिएन डुङ्गाबाट आउन जान खतरा थियो तर कक्षा ८ वा सोभन्दा माथि पढ्नु पर्दा श्री देवचुली मा.वि. रजहरमा पढ्न जानु पर्थ्यो। रजहरमा म प्रधानाध्यापक थिएँ। जनकबाट हालका मेयर श्री मदनभक्त अधिकारी र हालका जनक मा.वि.का अध्यक्ष श्री केशवप्रसाद सापकोटा र देवचुली मा.वि.को सम्झौता अनुसाार रजहरको शाखा गैंडाकोटमा खोलेर रजहरले शिक्षक पठाउने भन्ने सम्झौताअनुसार शाखा खोलियो। त्यसपछि यो विद्यालयले कक्षा ९ र १० को स्वीकृति एकै चोटि पाएपछि मात्र विद्यालय स्वतन्त्र किसिमले सञ्चालन

भएको हो। विद्यालय स्थापना कालदेखि संस्थापकको रूपमा रहेर विद्यालयलाई जग्गा उपलब्ध गराउने र निर्माणमा महत्त्वपूर्ण सहयोग गर्नुहुने संस्थापक र अर्को शब्दमा गैंडाकोटकै संस्थापकको रूपमा रहनुहुने श्री सूर्यभक्त अधिकारीलाई विद्यालयले बिर्सन हुँदैन। यसरी धेरै उतार चढाव अप्ठ्याराहरू बेहोर्दै विद्यालय सञ्चालन हुँदै आएको ऐतिहासिक पृष्टभूमिलाई पनि विद्यालयले बिर्सनु हुँदैन।

२०५२ सालमा म (लेखक) पनि श्री जनज्योति मा.वि. प्रगतिनगरबाट सरुवा भएर यस विद्यालयमा प्रधानाध्यापक पदमा रहे। अनि एस.एल.सी. पास भएका विद्यार्थीहरू अध्ययन गर्न चितवन तर्फ जानुपर्ने बाध्यतालाई महसुस भयो र शिक्षक गोविन्दराज विनोदीको समेत सक्रियतामा +२ कक्षा सञ्चालन गर्ने निर्णय भयो र सञ्चालन गरियो भवन जीर्ण भएको, कम्पाउण्ड असुरक्षित भएको विद्यालयको जमिन बिक्री गरी भवन निर्माण र कम्पाउण्ड सुरक्षित भयो। तत्कालीन व्यवस्थापन समितिका अध्यक्ष श्री मदनभक्त अधिकारी र भवन निर्माण समितिका अध्यक्ष श्री केशवप्रसाद सापकोटाज्यू हुनुहुन्थ्यो। समिति प्र.अ. र शिक्षकहरूको बीचमा आपसी समझदारी भएमा विद्यालयको चौतर्फी विकास गर्न कुनै अप्ठ्यारो पर्दो रहेनछ भन्ने उदाहरण यहाँ देखिएको छ। हाल यस विद्यालयले विकासको बाटोमा अझ बढी प्रगति गर्दै नमुना विद्यालयको रूपमा परिणत भै सुसञ्चालन हुँदै आएकोमा हामी पूर्वशिक्षाकर्मीहरूलाई सन्तोष लाग्नु स्वाभाविकै हो। २०१६ सालमा पाल्पाबाट स्वीकृत पाई, तनहुँ हुँदै २०३२ सालमा नवलपरासीमा गैंडाकोट क्षेत्र गाभिएर आई विभिन्न उतारचढाव पार गरी प्रगति पथमा लम्केको यस श्री जनक माध्यमिक विद्यालयको उत्तरोत्तर प्रगतिको शुभकामना व्यक्त गर्दछु। साथै रजहरबाट शाखा सञ्चालन गर्ने र कालान्तरमा यसै विद्यालयबाट सेवा निवृत्त हुने अवसर पाएकोमा र दिनुभएकोमा विद्यालय परिवारप्रति हार्दिक आभार व्यक्त गर्दछु।

◆◆◆

नेपालमा सरकारी विद्यालय र यसको व्यवस्थापन

दीपक ढुंगाना शर्मा
शिक्षक
जनक नमुना मा.वि.

शिक्षा राष्ट्रको प्रगतिको आधार हो । नेपालमा सरकारी विद्यालयहरूको लाखौं बालबालिकालाई, विशेष गरी ग्रामीण र आर्थिक रूपमा कमजोर क्षेत्रहरूमा, शिक्षा पुऱ्याउने मुख्य साधन हो । यद्यपि यी विद्यालयहरूले महत्त्वपूर्ण भूमिका खेल्दछन्, तर व्यवस्थापन, पूर्वाधार र शिक्षाको गुणस्तरमा धेरै चुनौतीहरू छन् । यस लेखमा नेपालमा सरकारी विद्यालयहरूको संरचना, चुनौतीहरू र सुधारका उपायहरूको विश्लेषण गरेको छु ।

नेपालको शिक्षा प्रणालीले दशकौंदेखि धेरै परिवर्तनहरू देखेको छ, जहाँ सरकारी विद्यालयहरूले देशको साक्षरता र मानव संसाधन विकासमा प्रमुख भूमिका खेलेका छन् । शिक्षा, विज्ञान तथा प्रविधि मन्त्रालय (MoEST) अन्तर्गत सञ्चालित यी विद्यालयहरूले नेपालको संविधान (२०७२) ले गरेको निःशुल्क र अनिवार्य शिक्षाको अधिकारलाई पूरा गर्ने लक्ष्य राखेका छन् । तर, गुणस्तरमा असमानता, व्यवस्थापनमा कमजोरी र स्रोतको अभावले यसलाई प्रभावकारी बनाउन बाधा पुऱ्याएका छन् ।

यस लेखमा निम्नविषयहरू माथि छलफल गरिएको छ ।

१) सरकारी विद्यालयहरूको प्रशासनिक संरचना ।
२) विद्यालय व्यवस्थापनका प्रमुख चुनौतीहरू ।
३) सरकारी नीति तथा सुधारका कार्यहरू ।
४) दिगो सुधारका लागि सुझावहरू ।

१) सरकारी विद्यालयहरूको संरचना र व्यवस्थापन

नेपालमा सरकारी विद्यालयहरू संघीय प्रणाली अन्तर्गत तीन तहमा सञ्चालित छन्ः

क. केन्द्रीयस्तरको व्यवस्थापन

- शिक्षा, विज्ञान तथा प्रविधि मन्त्रालय (MoEST) ले राष्ट्रिय शिक्षा नीति, पाठ्यक्रम विकास र शिक्षक प्रशिक्षण कार्यक्रमहरूको जिम्मेवारी लिन्छ ।
- राष्ट्रिय शैक्षिक विकास केन्द्र (NCED) ले शिक्षक प्रशिक्षण र शिक्षण विधिमा अनुसन्धान गर्दछ ।
- पाठ्यक्रम विकास केन्द्र (CDC) ले पाठ्यक्रम तयार पार्ने र अद्यावधिक गर्ने काम गर्दछ ।

ख. प्रदेशस्तरको व्यवस्थापन

- प्रदेश सरकारले केन्द्रीय नीतिहरू कार्यान्वयन गर्दछ र स्थानीय विद्यालयहरूलाई बजेट वितरण गर्दछ ।
- विद्यालयहरूको प्रगति अनुगमन गर्दछ र राष्ट्रिय मापदण्डअनुसार सञ्चालन हुँदैछ कि भन्ने जाँच गर्दछ ।

ग. स्थानीयस्तरको व्यवस्थापन

- नगरपालिका र गाउँपालिकाहरुले विद्यालयको सञ्चालन, पूर्वाधार विकास र शिक्षक भर्नाजस्ता कार्यहरू गर्दछन् ।
- प्रत्येक विद्यालयमा विद्यालय व्यवस्थापन

समिति (SMC) हुन्छ, जसमा अभिभावक, शिक्षक र स्थानीय प्रतिनिधिहरू समावेश हुन्छन् ।

२) सरकारी विद्यालय व्यवस्थापनका प्रमुख चुनौतीहरू

संवैधानिक ग्यारेन्टी र नीतिगत प्रयासहरूको बावजुद, सरकारी विद्यालयहरूले निम्न चुनौतीहरू भोगिरहेका छन्ः

क. पूर्वाधार र स्रोतको अभाव

- धेरै विद्यालयहरूमा उचित कक्षाकोठा, पुस्तकालय, प्रयोगशाला र स्वच्छता सुविधा छैन ।
- दुर्गम क्षेत्रका विद्यालयहरूमा बिजुली र इन्टरनेट जडानको अभाव छ ।

ख. शिक्षक भर्ना र कार्यप्रदर्शन सम्बन्धी समस्या

- असमान वितरणः ग्रामीण विद्यालयहरूमा शिक्षकको भारी अभाव छ भने शहरी क्षेत्रमा बढी शिक्षक छन् ।
- राजनीतिक हस्तक्षेपः शिक्षक भर्नामा योग्यताको सट्टामा राजनीतिक प्रभाव हुन्छ ।
- प्रशिक्षणको अभावः धेरै शिक्षकहरू प्रशिक्षणबाट वञ्चित छन् ।

ग. विद्यार्थी उपस्थिति र प्रदर्शनमा कमजोरी

- विद्यार्थी, विशेष गरी छात्राहरू र सीमान्त समुदायका बालबालिका, विद्यालय छोड्ने दर उच्च छ ।
- निजी विद्यालयहरूको तुलनामा सरकारी विद्यालयका विद्यार्थीहरूको शैक्षिक प्रदर्शन निकै कमजोर छ ।

घ. आर्थिक र प्रशासनिक समस्या

- बजेट वितरणमा ढिलाइ र अनियमितताले विद्यालय विकासमा बाधा पुऱ्याउँछ ।
- अनुगमन प्रणाली कमजोर भएकाले भ्रष्टाचार बढ्दछ ।

३. सरकारी पहलहरू र सुधारका कार्यहरू

यी चुनौतीहरू समाधान गर्न सरकारले निम्न कदमहरू चालेको छः

क. निःशुल्क र अनिवार्य शिक्षानीति

- संविधानले माध्यमिक तह (कक्षा १२) सम्म निःशुल्क शिक्षाको व्यवस्था गरेको छ ।तर लागु हुन कठिनाई भएके देखिन्छ ।
- गरीब र सीमान्त विद्यार्थीहरूलाई छात्रवृत्ति दिइएको छ ।

ख. विद्यालय क्षेत्र विकास योजना (SSDP)

- शिक्षाको गुणस्तर सुधार
- शिक्षक प्रशिक्षणलाई बलियो बनाउने
- विद्यालय पूर्वाधार विकास

ग. डिजिटल शिक्षा पहलहरू

- इ-लर्निंग प्लेटफर्म र स्मार्ट कक्षाकोठा सुरु गरिएको छ ।
- केही विद्यालयहरूलाई ल्यापटप र ट्याबलेट वितरण गरिएको छ । अझ नमुना कार्यकर्म मार्फत अन्य सुविधाहरूको व्यवस्थापन गरेको छ ।

घ. समुदायमा आधारित विद्यालय व्यवस्थापन

- अभिभावक र स्थानीय समुदायलाई विद्यालय व्यवस्थापनमा सहभागी बनाइएको छ ।

४). दिगो सुधारका लागि सुझावहरू

सरकारी विद्यालयहरूले गुणस्तरीय शिक्षा प्रदान गर्न निम्न कदमहरू आवश्यक छनः

क. विकेन्द्रीकृत शासनलाई बलियो बनाउने ।

- स्थानीय सरकारलाई विद्यालय व्यवस्थापनमा स्वायत्तता दिने ।

ख. शिक्षकको गुणस्तर र प्रेरणा बढाउने

- योग्यतामा आधारित शिक्षक भर्ना गर्ने ।

- ग्रामीण शिक्षकहरूलाई प्रोत्साहन दिने ।

ग. पूर्वाधार र प्रविधि विकास

- उच्चस्तरीय कक्षाकोठा, प्रयोगशाला र पुस्तकालय निर्माण गर्ने ।

घ. अनुगमन र जवाफदेहिता बढाउने

- बजेट दुरूपयोग रोक्न स्वतन्त्र निरीक्षण प्रणाली लागू गर्ने ।

ङ. सामुदायिक र निजी क्षेत्रको सहभागिता

- NGO र निजी संस्थाहरूसँग सहकार्य गर्ने ।

सरकारी विद्यालयहरू नेपालको शिक्षा प्रणालीको आधारस्तम्भ हुन् । यद्यपि चुनौतीहरू छन्, तर विकेन्द्रीकरण, शिक्षक सशक्तिकरण र पूर्वाधार विकासजस्ता सुधारहरूले यसलाई मजबूत बनाउन सक्छ ।

सरकार, स्थानीय समुदाय र सम्बन्धित पक्षहरूको सहकार्यले मात्र नेपालले समतामूलक र गुणस्तरीय शिक्षा प्रणाली निर्माण गर्न सक्छ ।

सन्दर्भ सामग्री

- शिक्षा, विज्ञान तथा प्रविधि मन्त्रालय (MoEST)
- नेपालको संविधान, २०७२
- विद्यालय क्षेत्र विकास योजना (SSDP)

देशले के दियो ?

हिरालाल कँडेल (भारद्वाज)
राष्ट्रिय भजन गायक
भरतपुर-१०, चितवन

देशले के दियो ? नभनौ साथी हो ।
देशलाई के दिए ? यो भनौ साथी हो ।।

देशको माटोले, ऋण लाएको छ ।
ऋण छैन मलाई, न भनौं साथी हो ।।
देशले चाहेमा, बलिमा चढ्नलाई ।
डर लाग्छ मलाई, न भनौं साथी हो ।। देशले के.....

देशमा जन्मेर, देशमा हुर्केर ।
देशलाई बिर्सन, हुन्न है साथी हो ।।
देश मेरी आमा हुन्, कुच्न दिन्न वैरीलाई ।
झण्डा मेरो शान हो, झुक्न दिन्न साथी हो ।। देशले के ....

यो मेरो मुटुमा, देशको चित्र छ ।
चित्रभित्र मेरो, देश विचित्र छ ।।
हिमाल छ, पहाड छ, तराइ मधेश यही छ ।
बाहिर नखोजौं, यो मुटु भित्र छ ।। देशले के दियो.....

मेरो अनुभवमा सहायक प्र.अ.को भूमिका

नारायणप्रसाद शर्मा
सहायक प्र अ
जनक नमुना मा.वि.

कुराको उठान

"ॐ असतो मा सद्गमय। तमसो मा ज्योतिर्गमय। मृत्योर्मामृतं गमय।।" उपनिषद्का यी बाणीको अर्थ हे इश्वर ! मलाई असत्यबाट सत्यतिर लैजाउ। अन्धकारबाट प्रकाशतर्फ लैजाउ। मृत्युबाट अमरत्वतर्फ लैजाउ। मेरो बुझाइमा सत्य, प्रकाश र अमरत्वको साधन, साँच्चिकै एक शैक्षिक तीर्थस्थल हो विद्यालय। हो म यस्तै विद्यालयमा विगत २३ वर्षदेखि शिक्षण पेशामा प्रवेश गरी ५ वर्षदेखि जनक नमुना माध्यमिक विद्यालयमा सहायक प्रधानाध्यापकको जिम्मेवारीमा छु। शिक्षण मेरो नियमित कर्म, अनुशासन, इमान्दारिता र जवाफदेहिता मेरो धर्म। विद्यालय मेरो कर्मभूमि, समय भन्दा बलवान केही छैन, समय मेरो मालिक।

म शिक्षक हुनै जन्मेको हूँ कि के हो ? आठ कक्षामा अध्ययन गर्दा २०४६ सालमा आदरणीय गुरु चूडाराज ठकुरीले जीवनको लक्ष्य सोध्दा अरुले डाक्टर, इन्जिनियर, पुलिस अफिसर, बैंकर भनेको सुन्दै गर्दा कक्षाको प्रथम छात्र भएर पनि एक असल शिक्षक बन्नेछु भनेको हिजोजस्तो लाग्छ। अनि त्यसैको ३० वर्ष पछि जनक मा विको साबिक आदर्श व्लकको आँपको रुखमुनि श्रद्धेय प्र.अ. चूडामणि शर्माले २०७६ सालमा विद्यालयलाई नमुना विद्यालयको रूपमा रूपान्तर गर्ने महायज्ञमा मलाई विश्वास गरी सहायक प्र.अ. बनी सहयोग गर्न अनुरोध गर्दाको क्षण सम्झदा बालकै देखिको मेरो सपना हाल विपनामै चलिरहेको छजस्तो लाग्छ। नमुना विद्यालयको एक शिक्षक र सहायक प्रधानाध्यापकको रूपमा बिताएका मेरा अनुभवहरूका आधारमा केही शब्द कोरेको छु।

नमुना विद्यालयको परिभाषा केवल राम्रो भवन वा धेरै विद्यार्थी भएको शैक्षिक संस्था मात्र होइन; यो त्यो विद्यालय हो जहाँ विद्यार्थी सिकाइप्रति सचेत हुन्छन्, शिक्षक सिर्जनशील हुन्छन्, व्यवस्थापन उत्तरदायी हुन्छ, र अभिभावक सद्भावका साथ सहकार्यमा रहन्छन्। यस्तो वातावरण बनाउने कार्यमा सहायक प्र.अ.को भूमिका के-कस्तो रहन्छ भन्ने बारेमा केही अनुभवहरू यहाँ प्रस्तुत गर्दछु।

१. शिक्षण योजनामा सहजीकरण र मार्गदर्शनको भूमिका

शिक्षकहरू शिक्षणका वास्तविक नायक हुन्। तर योजना निर्माण र योजनाको प्रभावकारी कार्यान्वयन बिना शिक्षणले परिणाम दिँदैन। योजना विनाको शिक्षण निश्चित गन्तव्यविनाको यात्री, कुहिरोको काग जस्तै हो। मेरो पहिलो जिम्मेवारी नै शिक्षण क्रियाकलापलाई व्यवस्थित, नियमित र गुणस्तरीय बनाउनु हो। म शिक्षकहरूसँग छलफल गरी कक्षा तालिका बनाउँछु, मूल्याङ्कन योजना तयार गर्छु, र समय समयमा कक्षाको निरीक्षण गर्छु।

निरीक्षणको उद्देश्य शिक्षकका कमजोरी खोज्नु होइन बरु शिक्षकहरूलाई प्रोत्साहन र सुधारमा सहयोग गर्नु हो ।

२. शिक्षकहरूको सहकर्मी, सल्लाहकार र अभिभावक बन्ने प्रयास

म आफूलाई शिक्षकहरूका लागि अधिकारी नभई सहकर्मी मान्दछु। मलाई थाहा छ–उनीहरू व्यस्त हुन्छन्, कहिलेकाहीँ थाक्छन्, कहिले कठिनाइमा पर्छन् । यस्तो अवस्थामा म उनीहरूलाई समय दिन्छु, कुरा सुन्छु, सुझाव दिन्छु र लिन्छु पनि । अनि आवश्यक परेमा सहकार्य गर्छु। मेरो विश्वास छ, जब शिक्षक उत्साहित हुन्छन्, तब कक्षालाइ सजीव बनाउन कोशिस गर्छन् । खुशी शिक्षकले मात्र विद्यार्थीमा खुशीको सञ्चार गर्न सक्छन् ।

३. विद्यालयमा विद्यार्थीहरूको सिकाइ र अनुशासनमा निरन्तर ध्यान ।

म प्रत्येक दिन कक्षामा घुम्ने प्रयास गर्छु– बाहिरबाट मात्र होइन, विद्यार्थीभित्रबाट बुझ्न । CC TV मा देखिने सबै कक्षाको दृश्यावलोकनबाट थाहा हुन्छ कि कहाँ मेरो आवश्यकता छ ? विद्यार्थीका सानो गल्तीमा सम्झाउँछु, राम्रा कार्यको प्रशंसा गर्छु, आवश्यकताअनुसार अभिभावकसंगै विद्यार्थी राखेर सकरात्मक उत्प्रेरणा दिन्छु। सिकाइमा कमजोर विद्यार्थीहरूको पहिचानका लागि विषय शिक्षकको सहयोग लिन्छु र सम्बन्धित शिक्षकसँग समन्वय गरी सुधारका उपायहरू अपनाउँछु ।

४. विद्यालय–समुदाय सम्बन्ध सुधारमा मेरो भूमिका

एक विद्यालय तब मात्र सफल हुन्छ जब त्यो समुदायसँग जोडिन्छ। मैले विद्यालयमा कक्षागत अभिभावक भेला, अभिभावक खेलकुद कार्यक्रम, सामाजिक र सास्कृतिक सहयोग कार्यक्रम आयोजना गर्दै समुदायलाई विद्यालयमा प्रवेश गराई अपनत्व जगाउने निरन्तर प्रयास गरिरहेको छु । हाम्रा धेरै अभिभावकहरू विद्यालयका गतिविधिमा चासो देखाउँछन्, सुझाव दिन्छन्, साना ठुला सहयोगसमेत गर्छन् । यो परिवर्तन मैले विद्यालय नेतृत्वसँगै सहकार्य गरिरहेका प्रयासहरूको परिणाम हो भन्ने लाग्छ ।

५. विद्यालय व्यवस्थापनमा निरन्तरता र स्थायित्वका कार्य

प्रधानाध्यापक बिदामा हूँदा म सम्पूर्ण प्रशासनिक कामको जिम्मा लिन्छु। कागजात व्यवस्थापन, शिक्षकको उपस्थिति, परीक्षा सञ्चालन, तलबसम्बन्धी प्रक्रिया, निरीक्षण तयारी यी सबै कामहरू मैले नियमित रूपमा सम्हाल्दै आएको छु। कहिलेकाहीँ समय, स्रोत, जनशक्तिको अभावबीच पनि धैर्यपूर्वक कार्य गर्नुपर्ने र वैकल्पिक व्यवस्थाको खोजी गरी समस्या सुल्झाउने मेरो आकस्मिक दायित्वभित्र पर्छ । मलाई राम्रोसंग थाहा छ कि म एक नमुना विद्यालयको सहायक प्र.अ. हूँ ।

६. सूचना संवाहक तथा छात्रवृत्ति छनौट संयोजकको भूमिका

विद्यालयका हरेक गतिविधिका बारेमा सम्बन्धित निकायमा सूचना सम्प्रेषण, रिपोर्टिङ तथा गुनासो सुनुवाइ गर्दै आवश्यक कार्यवाहिमा तत्परताका साथ जुट्नु, लक्षित वर्गका विद्यार्थीहरूलाई छात्रवृत्तिका लागि छनौट गरी सिफारिस गर्नु पनि मेरा दायित्वभित्र पर्दछ ।

७. विद्यालयले विभिन्न निकायमा पेश गर्ने पत्रहरू तथा प्रस्तावना निर्माणमा भूमिका

विभिन्न निकायबाट प्राप्त पत्रहरू अध्ययन गरी प्र.अ. संग छलफल र परामर्श गरी जवाफ निर्माण

गर्ने र पत्राचार गर्ने कार्य एक स.प्र.अ. को अनिवार्य कार्यभारभित्र पर्दछ। त्यसै गरी विद्यालयमा विभिन्न निकायले प्रदान गर्ने बजेटका लागि सूचनाअनुसारको प्रस्तावना निर्माणमा सहभागी हुनु पनि मेरो कर्तव्यभित्र नै पर्दछ।

८. विद्यालय अध्ययन भ्रमणमा आउने अन्य संघ संस्थालाई जानकारी प्रदान गर्ने।

हाम्रा असल अभ्यासको प्रचार सुनेर समय समयमा विभिन्न शैक्षिक संस्थाबाट हुने अवलोकन भ्रमणमा स्रोत व्यक्तिको रूपमा विविध गतिविधिहरूको जानकारी डिजिटल प्रविधि मार्फत प्रदानगर्नु तथा विद्यालयहरू बीच भगिनी सम्बन्ध स्थापना गर्ने कार्यमा सेतुको कार्य पनि एक सहायक प्र अको नियमित कार्यभित्र पर्दछ।

९. प्र अ को प्रमुख सल्लाहाकारको भूमिका

विद्यालयलाई अग्रगमनको दिशामा लैजान आवश्यक शैक्षिक तथा भौतिक योजना, मानव स्रोत परिचालन तथा व्यवस्थापनमा प्र.अ.को एक विश्वासनीय र परिपक्व सल्लाहकारको रूपमा स्टाफ बैठक होस् या वि.व्य.स.को बैठकमा प्रस्तुत गर्ने एजेण्डा तयार गरी आवश्यक निर्णयको वातावरण तयार पार्नु पनि एक कुशल स.प्र.अ. को भूमिकामा पर्दछ।

यी बाहेक अरु धेरै भैपरिआउने काम कर्तव्यहरू छन् जसलाई एक सहायक प्र.अ.ले सुझबुझपूर्ण तवरमा पुरा गर्दा विद्यालयको शैक्षिक उन्नयन हुने र एक सहज वैकल्पिक नेतृत्वको विकास हुन मद्दत पुग्छ भन्ने विश्वास मलाइ लागेको छ।

उपसंहार

आज जब म मेरो भूमिका नियाल्छु म शिक्षक हूँ, व्यवस्थापक हूँ, योजनाकार हूँ अभिभावक हूँ, मित्र हूँ र समस्यामा साथ दिने सहयात्री पनि। नमुना विद्यालय केवल योजनाबाट मात्र होइन, समर्पण, सहकार्य, सद्भाव, सहयोग र सकारात्मक सोचबाट निर्माण हुन्छ। त्यसको एउटा महत्त्वपूर्ण हिस्सा बन्न पाउनु मेरो सौभाग्य हो। मैले यो पदलाई अधिकार होइन, अवसरका रूपमा लिएको छु र मेरो सम्पूर्ण प्रयास यही हो कि मेरो विद्यालय, वास्तवमै नमुना होस्। आगामी दिनमा नेतृत्व मेरा काँधमा आओस या नआओस् वि.व्य.स.ले सुम्पेको जिम्मेवारीलाई न्याय गर्ने मेरो सतत प्रयास रहने छ।

अस्तु।

◆◆◆

"ज्ञानमा लगानी गर्नु सबैभन्दा उत्तम ब्याज हो।"

-बेंजामिन फ्रैंकलिन

"शिक्षा भनेको स्कूलमा सिकेका सबै कुरा बिर्सेपछि के बाँकी रहन्छ भन्ने हो।"

- अल्बर्ट आइन्स्टाइन

"एक किताब, एक कलम, एक बच्चा, र एक शिक्षकले संसार बदल्न सक्छ।"

- मलाला युसुफजई

"शिक्षा त्यो हतियार हो, जसले संसारलाई बदल्न सकिन्छ ।"

- नेल्सन मण्डेला

जनकमा विज्ञान र मेरो अनुभूति

नारायण शर्मा तिवारी
संयोजक (विज्ञान समूह कक्षा ११/१२)
जनक नमुना मा.वि.

'महान कार्यहरू सानो सोचबाट सुरु हुन्छन् ।'

सामुदायिक विद्यालयमा पनि कक्षा ११/१२ मा विज्ञान सुरुवात गर्नुपर्छ भन्ने सोचले गर्दा जनकमा पनि विज्ञान संकाय सुरु भयो। वि.सं. २०७२ सालमा तत्कालीन प्र.अ. मुकुन्दप्रसाद काफ्लेले विज्ञान संकाय सञ्चालन गर्न आवश्यक योजना र पूर्वाधार विकासका कार्यहरू थालनी गर्नुभएको थियो । त्यसपछि विद्यालय व्यवस्थापन समितिका अध्यक्ष कमलप्रसाद पराजुली, त्यस बखतका प्र.अ. गोविन्दराज जोशी एवम् पूर्व प्र.अ. तथा जनक कलेजका प्राचार्य चेतनाथ भुसालले उक्त कार्य अगाडि बढाउनु भयो। म सुरुवातदेखि नै नजिक भएर काम गरेको थिए। विज्ञान संकाय सुरु गर्न उच्च माध्यमिक शिक्षा परिषद्‌बाट सहमति पाउनुपर्ने हुन्थ्यो। त्यस कार्यको लागि HSEB ले कावासोतीको मध्यविन्दु क्याम्पसबाट विषयविज्ञ श्री कृष्ण ढकाल आउनु भएको थियो। त्यस समयमा हाम्रो सम्पूर्ण ल्याबहरूको पूर्ण व्यवस्थापन नभए पनि सरले गर्नुभएको सिफारिस र सहयोगको सरप्रति सधै आभारी छु। सम्पूर्ण सरोकारवालाको अपेक्षा अनुरूप मिति २०७३/०४/०४ गतेबाट जनक मा.वि.ले विज्ञान समूह तर्फ कक्षा ११ सञ्चालन भयो। सुरुमा १६ जना विद्यार्थी मात्र भर्ना भएर अध्ययन गरेका थिए। यस सम्पूर्ण कार्यमा मलाई साथ र सल्लाह दिने आदरणीय गुरु बुद्धिसागर पण्डित र विज्ञान समूहतर्फ मलाई सहयोग गर्ने गोपाल पौडेल सरलाई पनि आभार व्यक्त गर्दछु। यसपछि प्र.अ. हुनु भएको बुद्धिसागर पण्डित सरको नेतृत्वमा विस्तारै अगाडि बढ्दै थियो। तर वि.सं. २०७५ मंसिरमा चूडामणि कंडेल सर प्र.अ. भएपछि सशक्त रूपमा अगाडि बढ्यो। हामी रातिको १२ बजेसम्म होम भिजिट गर्थ्यौं र फलस्वरूप हामीले जनकमा नै पढेका २७ जना विद्यार्थीहरू संकलन गर्न सफल भयौ र आधुनिक तरिकाबाट कक्षाहरू सञ्चालन गर्न लाग्यौ। विद्यालय पनि विस्तारै नमुना विद्यालयमा परिणत भयो र हालको स्वरूपमा कांग्रेसचोक स्थित नमुना ब्लकमा कक्षा सञ्चालन गरिएको छ। मैले पनि स्थापना कालदेखि अहिलेसम्म कार्यक्रम संयोजकको रूपमा काम गर्ने मौका पाए। आफूले स्थापना कालमा गरेको दुःख (ग्यास सिलिण्डर बोक्ने कार्यदेखि) हालको यो उत्कृष्ट व्यवस्थापनसहित कक्षा सञ्चालन देख्दा एकदम खुसीको महसुस हुन्छ। हाल जनक नमुना मा.वि. विज्ञानमा कक्षा ११ मा ४६ र कक्षा १२ मा ३८ जना विद्यार्थी ए.सि. जडान गरिएको कक्षा कोठामा बसेर अध्ययन गरेका छन्। विद्यालयलाई यस अवस्थामा पुऱ्याउन महत्त्वपूर्ण भूमिका खेल्ने विद्यालय प्रशासन, व्यवस्थापन समिति, शिक्षक साथीहरू र सम्पूर्ण सरोकारवालालाई धन्यवाद दिँदै आगामी दिनमा पनि सहयोगको अपेक्षा राख्दछु।

◆◆◆

जनक नमुना मा.वि. र म

नवराज कँडेल
पूर्व अध्यक्ष
विद्यालय व्यवस्थापन समिति
जनक नमुना माध्यमिक विद्यालय

शिक्षा मानव जीवनको मूल आधार हो। शिक्षाले मात्र व्यक्ति, समाज र राष्ट्रको भविष्यको निर्माण सम्भव हुन्छ। यही यथार्थलाई आत्मसात् गर्दै मैले आफ्नो बाल्यकालमा अध्ययन गरेको जनक नमुना माध्यमिक विद्यालयसँगको सम्बन्ध केवल विद्यार्थीका नाताले मात्र सीमित रहेन, यस विद्यालयको समग्र विकासमा योगदान पुऱ्याउने अवसर पाउनु मेरो जीवनको एक महत्त्वपूर्ण पाटो रह्यो।

म गर्वका साथ भन्न चाहन्छु कि जनक नमुना मा.वि. मेरो शैक्षिक, नैतिक र सामाजिक र राजनैतिक चेतनाको जग हो। यस विद्यालयले मलाई नेतृत्वसीप, आत्मविश्वास, अनुशासन, त्याग, समर्पण भाव र कर्तव्यपरायणताको बुटी दिएको छ। विद्यार्थीको भूमिकाबाट सुरु भएको मेरो यात्रा पछि जनप्रतिनिधि एवम् विद्यालय व्यवस्थापन समितिको अध्यक्ष पदमा पुगेर सेवा गर्ने सौभाग्य प्राप्त गर्नु, मेरो लागि एक अविस्मरणीय अनुभव हो।

अध्यक्षको हैसियतले काम गर्दा मैले विद्यालयको शैक्षिक गुणस्तर, भौतिक पूर्वाधार, शिक्षक-विद्यार्थी सम्बन्ध, अभिभावकको सहभागिता, प्रविधिमा जोड र स्थानीय समुदायसँगको सहकार्यलाई विशेष प्राथमिकतामा राखेर काम गर्ने प्रयास गरेँ। विद्यालयलाई केवल पठन-पाठन केन्द्र नभई समग्र व्यक्तित्व विकासको केन्द्र बनाउने हाम्रो साझा प्रयास थियो। यस क्रममा केही उल्लेखनीय कामहरूमा नमुना कार्ययोजना अनुरूप नयाँ भवन निर्माण, ICT को प्रयोगमा जोड, नवीनतम शिक्षणविधि मार्फत अध्यापन, शिक्षक तालिमका कार्यक्रमहरू समावेश गर्न सफल भयौं। यसका लागि विद्यालय प्रशासनमा सक्षम, कुशल एवम् योजना र कार्यन्वयनमा दक्ष प्रधानाध्यापक चूडामणि शर्मा सर, सेवाभावले ओतप्रोत हुनुहुने अन्य सदस्य साथीहरू, क्षमतावान् शिक्षक साथीहरू एवम् अन्य सरोकारवालाहरूको ठुलो साथ सहयोग रह्यो ।

गुणस्तरीय शिक्षा, अनुशासित वातावरण र सिर्जनशील अभ्यासहरू, अत्यन्त सुन्दर एवम् सुविधासम्पन्न भौतिक संरचनालगायतमा विद्यालयमा अहिले भैरहेको प्रगतिले एक अभिभावक मात्र नभई यस संस्थाका पूर्व सेवकको हैसियतले मलाई अत्यन्त गौरवान्वित बनाएको छ।

हाल म औपचारिक भूमिकामा नरहे पनि, विद्यालयप्रतिको मेरो माया, जिम्मेवारी र प्रतिबद्धता यथावत् छ। भविष्यमा पनि म एक जिम्मेवार अभिभावक, सल्लाहकार तथा सक्रिय समुदाय सदस्यको रूपमा विद्यालयका हरेक पहलमा सहकार्य गर्न सधैं तत्पर रहनेछु। यसका लागि हाम्रो सिकाइको उद्गम विन्दु जनक नमुना मा.विको बृहत्तर उन्नयनका लागि सम्पूर्ण भूपू विद्यार्थीहरूलाई एकाकार हुन म हार्दिक अपिलसमेत गर्दछु ।

विद्यालयको वर्तमान उपलब्धिलाई आधार बनाएर अझ प्रगतिशील बाटोमा अघि बढ्नका लागि केही रणनीतिक कार्यहरू थप आवश्यक देखिन्छ। डिजिटल शिक्षामा अझ सुदृढीकरण, शैक्षिक गुणस्तर सुधार, व्यक्तित्व विकास केन्द्रित कार्यक्रम, सामुदायिक सहभागिता विस्तार, दिगो पूर्वाधार विकास, प्राविधिक धार अध्यापनको लागि आधार तयार एवम् आवश्यक पहलकदमी। यदि यस्ता रणनीतिहरूसहित दृढ संकल्प लिएर कार्ययोजनासहित कार्यान्वयनको पाटो बलियो बनाउने हो भने विद्यालयलाई मध्य नेपालको उत्कृष्ट सिकाइ केन्द्र र रोजाइको विद्यालय बनाउन सकिन्छ । यसका लागि सम्पूर्ण सरोकारवालाहरूलाई एकाकार गरी अगाडि बढ्नु पर्दछ । हाम्रो जनक, राम्रो जनक

◆◆◆

म र हाम्रो विद्यालय

खेमराज तिवारी
पूर्वशिक्षक
अध्यक्ष, भूतपूर्व विद्यार्थी मञ्च,
जनक नमुना मावि

संस्थापक स्व. सूर्यभक्त अधिकारीको पहलमा मिति २०१५ सालमा पाल्पा जिल्लाबाट स्वीकृत प्राप्त श्री नेपाल राष्ट्रिय शमशेर प्राइमरी स्कुल हालको जनक नमुना मा.वि. गैंडाकोटको माझमा रहेको गैंडाकोटको गौरव र जेठो विद्यालय हो । जसमा मैले २०२६ सालबाट शिशु कक्षामा भर्ना भई विद्यार्थी जीवनको सुरुवात गरेको हूँ। त्यतिबेला खरको झुपडीमा चकटी, पाटी र खरी शैक्षिक सामग्रीको रूपमा लिई मैले अक्षरारम्भ गरेको थिएँ। प्राइमरीमा पढ्दापढ्दै मिति २०२७ सालमा जिल्ला शिक्षा निर्देशनालय तनहुँबाट श्री जनक मिडिल स्कुलको नाममा स्वीकृति प्राप्त भएको थियो। मिडिल स्कुलका लागि एउटा चारखाल भएको खरको छाना, काठको टहरा पनि निर्माण प्राप्त भएको हुँदा मेरो र जनकको नाता अति घनिष्ट रहेको छ। २०८२ साल भाद्र ७ गते मेरो अध्यक्षतामा जनक भूतपूर्व विद्यार्थी मञ्च गठन भएको छ। जसले विद्यालयसँग सहकार्य गर्ने गरी विद्यालयको चौतर्फी विकासमा योगदान गर्नेछ र यो कार्यमा एकाकार हुनुहुन सम्पूर्ण भूतपूर्व विद्यार्थीहरूलाई हार्दिक अनुरोध गर्दछु।

◆◆◆

> "शिक्षा भनेको स्वतन्त्रताको सुनौलो ढोका खोल्ने चाबी हो ।"
> - जर्ज वाशिंगटन कार्वर

आँखी झ्याल

निर्देश तिमिल्सिना
पूर्व विद्यार्थी
हाल IOE पुलचोक

नारायणीको सेरोफेरो, मौला कालिकाको !
जेष्ठ अनि उत्कृष्ट यो, स्कुल पालिकाको !!
पोहोर कस्तो? आज यस्तो, पछि होला कस्तो ?
तन, मन दिइ खटे, दिव्य मन्दिरजस्तो !!

विश्वासको मत थाप्छौं, दिन्छौ की त साथ !
दर्विलो त्यो साथ पाए, उँचो हुन्छ माथ !!
असल शिक्षा, संस्कार र ज्ञानको यो ज्योति !
आऊ जोगाई राखौं मिली अमूल्य यो मोति !!

टाढा छैन, खोज्न जान कुद्नै नपर्ने !
ज्ञानीभित्रो हेरे पुग्ने, बुझ्नै नपर्ने !!
भित्ता भरी पढने लेख्ने कुरा मात्र टाँस्छन् !
झार झाडी देख्नै हुन्न, उत्तिखेरै मास्छन् !!

गैंडाकोट नगरीको, हृदयमा नै बास !
भर्ना गरौं बाबु नानी, पूरा गर्छौं आश !!
मन्दिरजस्तो स्कुल रैछ, प्र अ बाबाजस्ता !
स्कुलकै चिन्तन मनन ,उठ्दा अनि बस्दा !!

कर्मशील शिक्षक रैछन, मिलनसार कति ?
मेहनत गरी यिनले ज्ञान दिन्छन् चाहिए जति !!
माहुरी झैं मेहनत गर्ने, कर्मचारी हाम्रा !
वातावरण यस्तै हो की ? आफै हुन् राम्रा??

होस्टे गर्दा हैसे गर्ने, व्यवस्थापक अहिले!
गुरु बरु गयल होलान, यिनी हाँजिर जहिले !!
सहयोगी मनका धनी, अभिभावक रैछौ !
जनकको बाबु बनी, मख्ख पर्ने भइछौ !!

श्रवण कुमारजस्ता हाम्रा, धेरै भाइबहिनी !
पढ्छन् यिनले श्रम गरी, बन्नलाई ज्ञानी !!
फर्किन्नन यी रित्तो हात, गए कतै भने
इनाम र पुरस्कार त कति ल्याउँछन् भने !

"एक कक्षा एक बगैंचा", सुन्दै कस्तो राम्रो !
"साथी गुरु "बनाएरै पढने बानी हाम्रो !!
"जनक सन्देश" पत्रिकामा कृति थरी थरी !
पढन, हेर्न पाइने रैछ, खुशी मन गरी !!

जन्मदिन मनाउँछन्, निभाउदैनन बत्ती !
खुत्रुकेमा बचत गर्छन्, यिनले सके जती !!
आफ्नो कक्षा आफै गर्छन्, कुचो लगाई साफ !
बालक हुन्, गल्ती हुँदा मागी हाल्छन् माफ !!

पढ्ने अवसर मात्र छैन, कमाउन नी पाइने !
बाह्रैमास फूल फुल्ने, माला उन्न चाहिने !!
स्कुलमा माहुरी पालन, शुद्ध मह रोजी
लैजान्छन् सबै जना, जनक मह खोजी !!

एक हात उठाउँदैमा के बज्ला र ताली !
स्कुल साझा फूलवारी, हामी यसका माली !
एक थुकी सुकीहाल्ने, हजार थुकी नदी !
एकता र इमान्दारी, सफलताको कडी !!

गुरुङ समुदायको संस्कार र संस्कृति

प्रिंकल गुरुङ
कक्षाः ६

गुरुङ जातिको संस्कारहरू

१. **जन्म संस्कारः**

गुरुङ समुदायमा शिशु जन्मेपछि घरमा 'सूतक' लागु हुन्छ। यो अवधिमा आमाबुबा र बच्चा केही दिन सामाजिक कार्यक्रमहरूबाट अलग हुन्छन् । शिशु जन्मनासाथ आमालाई स्नान गराइन्छ र विशेष आहार दिइन्छ। प्येछी भनेको नामकरण हो। जन्म भएको ३ दिनदेखि ९ दिनभित्र 'प्येछी' अर्थात् नामकरणको कार्यक्रम गरिन्छ। यो कार्यक्रम गुरुङ पुजारी (पच्यु, लामा वा ग्याब्री) द्वारा गरिन्छ। नामकरण गर्दा बच्चाको जन्म समय तिथि र पारिवारिक परम्परालाई ध्यान दिइन्छ। नामकरणकै दिन वा केही समयपछि बच्चाको पहिलो कपाल फाल्ने चलन छ। यसलाई बालक/बालिकाको भविष्य उज्यालो होस् भन्ने विश्वासका साथ गरिन्छ।

२. **पास्नी (न्वारान)**

गुरुङ समुदायमा 'पास्नी' एक महत्त्वपूर्ण परम्परागत संस्कार हो, जुन नवजात शिशु जन्मिएको केही दिनपछि सम्पन्न गरिन्छ। यो संस्कार छोरीको हकमा जन्मेको पाँचौं दिन र छोराको हकमा सातौं दिनमा गरिन्छ। पास्नीको मुख्य उद्देश्य बच्चालाई सामाजिक रूपमा स्वीकार गर्नु, उसको नामकरण गर्नु र घरलाई शुद्ध बनाउनु हो। यस दिन बच्चा र आमा दुवैलाई स्नान गराइन्छ। परिवारको कूलदेवता, पुर्खा र घरका देवी देवताहरूको पूजा गरी बच्चाको दीर्घायु, सुस्वास्थ्य र समृद्धिको कामना गरिन्छ। नातेदार, छिमेकी र आफन्तहरूलाई बोलाई आशीर्वाद लिने चलन पनि हुन्छ। उनीहरूले बच्चालाई लुगा, पैसा वा अन्य उपहार दिन्छन्। पास्नीको दिन विशेष भोजको व्यवस्था गरिन्छ, जसमा गुरुङ परिकारहरू ढिँडो, मासु, गुन्द्रुक, सेलरोटी, रक्सी आदिको व्यवस्थापन गरिन्छ।

३. **व्रतबन्ध**

गुरुङ समुदायमा व्रतबन्धको साटो छेवार हुन्छ। छेवारमा बालकको कपाल फालिन्छ र सामाजिक रूपमा उसले जीवनको नयाँ चरणमा प्रवेश गरेको जनाइन्छ। यो संस्कार परम्परागत गुरुङ संस्कृतिअनुसार गरिन्छ र लामा वा गाउँका ज्येष्ठ व्यक्तिहरूले पूजा-अनुष्ठान गराउँछन्।

४. **विवाह**

गुरुङ समुदायमा विवाह हुनु अघि केटा र केटीको जोखना (जन्मकुण्डली) मिलाइन्छ। केटीको परिवारमा विवाह प्रस्ताव राख्न मान्छे पठाउँछन्। केटीको परिवारले विवाह प्रस्ताव स्वीकार गऱ्यो भने विवाह गरिन्छ। विवाहमा परम्परागत पोसाक लगाएर विवाह सम्पन्न गरिन्छ र सगुन आदानप्रदान गरिन्छ।

५. **चाडपर्व र मनाउने तरिका**

गुरुङ जातिको सबैभन्दा महत्त्वपूर्ण चाड तमु ल्होसार हो। यस चाड हरेक वर्षको पुष १५ गते मनाइन्छ। यस दिनमा मानिसहरू आफ्नो पहिरनमा सजिएर नाचगान गरी गुम्बा गई पूजाआजा गरिन्छ।

६. **मृत्यु**

गुरुङ समुदायमा मान्छे मर्दा मलामीले बोकेर जङ्गल लगी गाड्ने चलन छ। त्यसपछि मृत्यु भएको घरमा सुनपानी छर्काइन्छ। ठाउँअनुसार ३, ५, ७ र १३ दिनसम्म पनि किरया बस्ने गरिन्छ। तर हाम्रो चलनमा ३ दिनसम्म किरिया बस्छन् र १ छाक नुन नहालेको तरकारीसँग भात खाएर बार्छन्।

सामाजिक अध्ययनः मेरो विषयगत अनुभुति

पार्वती गौडेल पौडेल
शिक्षक
जनक नमुना मावि

यस क्षेत्रकै उत्कृष्ट विद्यालयको रूपमा स्थापित यस जनक नमुना माध्यमिक विद्यालय गैंडाकोटले विभिन्न लेख रचना तथा जानकारीमूलक सामग्रीहरू समेट्दै प्रकाशनमा ल्याउन लागेको जनक गौरव नामक स्मारिकामा सामाजिक विषयसँग सम्बन्धित रहेर आफ्ना अनुभुतिहरू व्यक्त गर्ने अवसर प्रदान गरेकोमा विद्यालयप्रति हार्दिक आभार प्रकट गर्दछु।

विगत पाँच वर्षदेखि यस विद्यालयमा कक्षा ११/१२ तर्फ सामाजिक एवम् समाजशास्त्रको अध्यापकको रूपमा सेवारत यस विद्यालयको शिक्षकको हैसियतले मेरा करिब १५ वर्षको शिक्षण अनुभवको आधारमा भन्ने हो भने हरेक विद्यालयको शैक्षिक अवस्थामा सुधार ल्याउने हो भने विषयगत रूपमा हामी सबै शिक्षक दक्ष एवम् सक्षम हुनुपर्छ। विद्यार्थीहरूको समग्र विकास नै विद्यालयको अन्तिम लक्ष्य हो भन्ने कुरा नै मुलभुत विषय हो। सामाजिक विषयको रूपमा हेर्ने हो भने शैक्षिक, सामाजिक एवम् सांस्कृतिक रूपान्तरणको माध्यम सचेत वर्ग भएकोले विद्यालय र विद्यार्थीहरू अनि अध्यापकहरूको महत्त्वपूर्ण भूमिका हुन्छ भन्ने कुरा कसैले पनि बिर्सनु हुँदैन। मेरो करिब डेढ दशकको अध्यापनको अनुभवका आधारमा भन्ने हो भने आफूले अध्यापन गर्ने विषयमा विद्यार्थीहरूको अपेक्षित सुधार आउन सक्यो वा सकेन भन्ने विषयलाई स्वयम्ले परीक्षण गर्नु पर्ने र त्यसको प्रतिफल थाहा पाउने प्रयास गर्नुपर्छ।

सामाजिक अध्ययन अन्तर्गत मानिस तथा मानव समाजसँग सरोकार राख्ने विषयहरू पर्ने कुरा हामी सबैलाई थाहा नै छ। सामाजिक अध्ययनको केन्द्र विन्दु मूलतः मानिस नै हो भन्ने मेरो बुझाइ रहेको छ। एक जना समाजशास्त्री जोन ज्यारोलिमकका‌अनुसार पनि, "सामाजिक अध्ययन मानिसको अरू मानिस तथा वातावरणसँगको सम्बन्धका बारेमा अध्ययन गर्ने विषय हो।" यसका साथै सामाजिक र भौतिक विश्व वातावरणसँग परिचित हुन, विगतका अनुभवबाट वर्तमानको खोजमा संलग्न हुन र भविष्यप्रति सचेत रही समाजको अध्ययन पनि गर्नुपर्दछ। यी सबै विषयवस्तुको अध्ययन गर्नु नै सामाजिक अध्ययनको मुख्य ध्येय हो भन्ने मेरो बुझाई रहेको छ। यसैलाई आधार मानेर सामाजिक विषय अध्यापन गर्नुपर्छ भन्ने अवधारणाबाट म प्रभावित पनि भएकी छु। कुनै-कुनै परिप्रेक्ष्यमा सामाजिक विज्ञान र सामाजिक अध्ययनलाई परिपूरक विषयको रूपमा पनि चित्रित गरेको पाइन्छ। सामाजिक विषय कुनै एउटा विषयसँग मात्र सम्बन्धित छैन किनभने सामाजिकअन्तर्गत भूगोल, इतिहास, राजनीतिशास्त्र, अर्थशास्त्र, जनसंख्याशास्त्र, मानवशास्त्र, समाजशास्त्र, संस्कृति आदि विषयहरू पर्दछन्। सामाजिक अध्ययनका विषयवस्तु समयको माग र परिस्थितिअनुसार परिवर्तनशील हुन्छन्। सामाजिक अध्ययनका विषयवस्तु सामाजिक विज्ञानका विषयहरूप्रति बढी केन्द्रित हुँदै समुदाय, सामाजिक क्रियाकलाप

र समसामयिक घटनाप्रति पनि केन्द्रित हुन्छन् । सामाजिक अध्ययनका विषयवस्तुहरूको तहगत तथा कक्षागतस्तर निर्धारण गरिएको हुन्छ भन्ने मेरो बुझाइ रहेको छ ।

अरू विषयसँग सामाजिक अध्ययनको सम्बन्धका बारेमा कुरा गर्ने हो भने यसको सम्बन्ध धेरै पक्षहरूसँग रहेको हुन्छ । सामाजिक अध्ययनको भाषा विषयसँग पनि सम्बन्ध रहेको छ । आफ्नो मूल्य, मान्यता, भाषा, परम्परा, संस्कृतिलाई बचाउने, पुस्तालाई हस्तान्तरण गर्ने र परम्पराको विकास गर्ने उद्देश्य पूरा गर्ने दायित्व सामाजिक अध्ययनको हो । पढाइको माध्यमका रूपमा अन्य भाषा अपनाउनु परे तापनि अध्ययन गरिने समाजको भाषाको केही ज्ञान र स्थानीय भाषाप्रतिको आदर भने सामाजिक अध्ययनमा जरूरी हुन्छ त्यसैअनुसार कक्षा कोठामा प्रवेश गर्नुपर्छ भन्ने मेरो मान्यता रहिआएको छ । त्यसै गरी सामाजिक अध्ययन विज्ञानसँग पनि सम्बन्धित छ । सामाजिक अध्ययन मानिसलाई वैज्ञानिक बनाउन मात्र होइन, उसको दृष्टिकोणलाई विज्ञानसम्मत बनाउनका लागि पनि आवश्यक हुन्छ । त्यसैले कुनै विषयवस्तु प्रति सत्य तथ्यमा आधारित भएर विद्यार्थीहरूको बैज्ञानिक दृष्टिकोणको विकास गर्न सहयोग पुऱ्याउँछ । त्यस्तै सामाजिक अध्ययनको सम्बन्ध गणितसँग पनि छ भन्ने मेरो बुझाई रहेको छ । यस विषयमा गणित विषयका आधारभूत क्रियाहरू सम्बन्धित हुन्छन् । त्यसैले यसको शिक्षणले विद्यार्थी र शिक्षक दुवैमा गणित विषयका आधारभूत क्रियाहरूको पूर्वज्ञान र सीप आवश्यक हुन्छ भन्ने मेरा दृष्टिकोण रहेको छ । सामाजिक अध्ययनको सम्बन्ध कलासँग पनि रहेको हुन्छ । सभ्य समाज निर्माणको लागि समुदायको कला र सीपलाई सामाजिक अध्ययनले उजागर गर्ने भएकाले, सामाजिक अध्ययनमा हस्तकला, चित्रकला, मूर्तिकला आदिका बारेमा अध्ययन गरिन्छ जुन कलासँग सम्बन्धित छन् । यस्तै सामाजिक अध्ययनको सम्बन्ध व्यावसायिक विषयसँग पनि रहेको हुन्छ । मानिसको जीवन निर्वाहसित जोडिएका कतिपय विषयहरूको बारेमासमेत अध्यापन गर्नु पर्ने वियष भएकाले शिक्षक त्यस प्रति पनि सचेत रहनुपर्छ । स्वास्थ्य, जनसंख्या तथा वातावरण विषयसँग पनि सामाजिक विषयको घनिष्ठ सम्बन्ध रहेको छ । समुदायमा हुने अभाव, अशान्ति र असुरक्षा आदिजस्ता विकृतियुक्त वातावरणका बारेमा सामाजिक विषयमा पनि अध्ययन गर्नुपर्ने भएकाले स्वास्थ्य, जनसंख्या तथा वातावरणजस्ता विषयहरूसँग जोडिएको हुन्छ । त्यसै अनुसार शिक्षकले त्यस विषयमा पनि ज्ञान हासिल गरेर शिक्षण गर्नुपर्छ । सामाजिक अध्ययन विभिन्न विधाहरूबाट आवश्यक तथा आधारभूत विषयवस्तुहरू छनोट तथा संकलन गरी एकीकृत रूपमा निर्माण गरिएको एक विशेष प्रकारको विषय हो । सामाजिक अध्ययन विशेष प्रकारले निर्माण गरिएको यस्तो विषय हो, जसमा कुशल नागरिक बन्नका लागि बालबालिकालाई चाहिने विभिन्न ज्ञान, सीप, अभिवृत्ति, भाव आदिको विकास गर्न आवश्यक पर्ने विषयवस्तुहरू संकलन गरिएको हुन्छ र त्यसलाई मध्यनजर गरी अध्यापन गर्नुपर्छ । शिक्षकसँग मौलिकताको कमि भयो भने यो विषय अध्यापन गर्न समस्या पर्ने कुरासँग म सहमत छु । सामाजिक अध्ययनको शिक्षणका लागि हरेक क्रियाकलापमा विद्यार्थीको समूह बनाएर उनीहरूमा सामाजिक अध्ययनसम्बन्धी ज्ञान, सीप र अभिवृत्ति विकास गराउनु हाम्रो कर्तब्य हो । शिक्षणसिकाइ क्रियाकलापलाई अर्थपूर्ण, रूचिकर र प्रभावकारी बनाउन विषयवस्तुको प्रकृतिअनुसारको शिक्षण विधिको छनोट र प्रयोग गर्नुपर्छ । विधिको छनोट गर्दा विद्यार्थीको रूचि, क्षमता, स्तर, उमेर आदिलाई ध्यान दिई विद्यार्थीलाई नै सहभागी गराएर विद्यार्थीकेन्द्रित शिक्षण विधि प्रयोग गरी बढीभन्दा बढी ज्ञान र

सीपको विकास गराउन हामी निरन्तर लाग्नुपर्छ। यो विषय विभिन्न विषयहरूको अन्तरसम्बन्धबाट निर्माण भएकोले विद्यार्थीलाई गीत, कविता, कथा, प्रतिवेदन, समाचार, सम्पादकीय, चिठी संवाद आदिका माध्यमद्वारा विषयवस्तुमा गरि दक्खल गराउनुपर्दछ मान्यता रहेको हुन्छ। शिक्षकले सहयोगीको भूमिका निर्वाह गरी विद्यार्थीलाई परियोजना कार्यको व्यवस्थासमेत गरी उनीहरूकै सक्रिय सहभागिताबाट सिकेको ज्ञान चिरस्थायी बनाउन र जुनसुकै समस्या आइपरे पनि समाधान गर्न सक्ने सीपको विकास गराउन विशेष ध्यान दिनु आवश्यक हुन्छ भन्ने मलाई लाग्छ। विषयवस्तुको व्यावहारिक ज्ञान दिनका लागि कक्षाभित्र वा बाहिर आ-आफ्नो टोल, समुदायहरूसँग सम्बन्ध राखी समुदायसँग सम्बन्धित क्रियाकलाप गराउनुपर्दछ। विद्यार्थीलाई आ-आफ्ना समुदायमा खोज गरी सिर्जनात्मक प्रतिभाको विकास गर्न प्रोत्साहन गरिनुपर्दछ। विद्यार्थीमा गर र सिक भन्ने धारणाको अभिवृद्धि गराउनु र उनीहरूको व्यवहारमा परिवर्तन ल्याउनु नै सामाजिक अध्ययन विषयको मूलभूत लक्ष्य हो भन्ने मेरो बुझाई रहेको छ। यो विषय अध्यापन गराउने क्रममा अवस्थाअनुसार विभिन्न विधिहरूको प्रयोग गर्न सकिन्छ। विशेष गरी प्रश्नोत्तर, छलफल, योजना कार्य, स्थलगत भ्रमण, समस्या समाधान, खोज/अनुसन्धान, कथाकथन, आगमन, भूमिका अभिनय, नक्सा अध्ययन, टिपोट लेखन, प्रदर्शन आदि पर्दछन्। त्यसैले कक्षा कोठामा मात्र नभई कक्षा कोठा भन्दा बाहिर पनि यस विषयको अध्यापन सम्भव छ भन्ने मेरो दृष्टिकोण रहेको छ।

सामाजिक अध्ययन अध्यापन गर्दा विभिन्न सामग्रीहरूलाई प्रयोग गर्न सकिन्छ। जसमा प्राकृतिक सामग्री, सांस्कृतिक सामग्री र बजारमा किन्न पाइने सामग्री गरी तीन प्रकारका सामग्री पर्दछन्। सामाजिक अध्ययन विषयले विभिन्न सीपहरू जस्तै अवलोकन, वर्णन सीप, चित्रांकन सीप, वर्गीकरण सीप, क्रम मिलाउने सीप, समस्या समाधान गर्ने सीप, नक्सा निर्माण र अध्ययन गर्ने सीप, अभिलेख राख्ने सीप, अनुमान गर्ने सीप, सूचना लिने सीप आदीको विकास गराउन सकिन्छ। यद्यपी सामाजिक अध्ययन विषयको पाठ्यक्रम कार्यान्वयन र शिक्षण विधिमा भएका केही समस्याका कारण अपेक्षित सफलता प्राप्त गर्न नसकिएको तितो यथार्थलाई मैले राम्रोसँग बुझेकी छु भन्ने लागेको छ। सबै भन्दा पहिले पाठ्यक्रम नै हामी र हाम्रो वातावरणसँग मिल्दो छ कि छैन भन्ने कुरा नै अन्यौल छ भन्ने लाग्छ। विद्यालयमा सामाजिक अध्ययन विषय शिक्षण गर्ने प्राज्ञिक तथा पेशागत योग्यताप्राप्त शिक्षकको अभाव पनि रहेको छ। सामाजिक अध्ययनको पाठ्यपुस्तकमा दिइएका सामुदायिक कार्यहरूलाई प्रभावकारी रूपमा कार्यान्वयन गर्न सकिएको छैन। सामाजिक अध्ययनको पाठ्यपुस्तकमा दिइएका सबै पाठलाई प्रभावकारी रूपमा शिक्षण गर्न पर्याप्त पूरक अध्ययन सामग्री र सन्दर्भ सामग्री उपलब्ध भएको छैन। सामाजिक अध्ययनका विषयवस्तुको क्षेत्र र क्रमलाई सन्तुलित रूपमा कायम गर्न सकिएको छैन । दिइएका तथ्यांक र समसामयिक घटनालाई अद्यावधिक गर्न नसक्दा अन्यौलता कायमै छ। अन्तमा मेरो अध्यापनको क्रममा प्राप्त गरेका अनुभुतिको संगालोको रूपमा यसलेखलाई यहाँहरू समक्ष पस्केकी हुँ। मेरो यो लेख पूर्ण त नहोला तर केही न केही रूपमा सबैलाई फलदायी हुने कुरामा म विश्वस्त भएकोले त्यसैअनुसार ग्रहण गरिदिनुहुन अनुरोधसमेत छ। धन्यवाद। जय जनक।

◆◆◆

व्यवस्थापन विषय आजको आवश्यकता

प्रेमप्रसाद आचार्य
संयोजकः कक्षा ११/१२
जनक नमुना मा.वि.

निर्धारित उद्देश्य प्राप्तिका लागि उपलब्ध मानवीय तथा भौतिक स्रोत, वित्तीय स्रोत र अन्य साधन र स्रोतलाई उच्च कार्यदक्षता, कार्य प्रभावकारिता र मितव्ययिताका साथ परिचालन गर्ने विधि वा संयन्त्रलाई व्यवस्थापन भनिन्छ।

Management is the process of planning and organizing the resource and activities of a business to achieve specific goals in the most efficient and effective manner.

अर्को शब्दमा संगठनमा उपलब्ध मानव स्रोत, वित्तीय स्रोत, मेशिन, बजार, सूचना प्रविधिजस्ता संसाधनहरूको कुशलतापूर्वक प्रभावकारी र गुणस्तरीयरूपमा कम लागतमा सञ्चालन गर्ने र लक्षित उद्देश्य प्राप्तिको लागि योजना बनाउने, संगठन गर्ने, संचार र समन्वय गर्ने, निर्देशन र नियन्त्रण गर्ने कार्य नै व्यवस्थापनको विधि हो। यसरी के बुझिन्छ भने निश्चित समय, निश्चित लागत, निश्चित गुणस्तर र तोकेको स्थानमा कुनै पनि कार्य सम्पन्न गर्ने सीप, दक्षता, कुशलता वा कलालाई व्यवस्थापन भनिन्छ।

आजको २१ औं शताब्दीमा व्यवस्थापन कुनै पनि संस्था, व्यवसाय वा संगठनको लागि अत्यावश्यक पक्ष बनेको छ। आजको ग्लोबलाइजेशन, प्रविधिमा तीव्र विकास र उच्च प्रतिस्पर्धात्मक वातावरणमा व्यवस्थापन सफलता र दीर्घकालीन टिकाउपनको कुञ्जी हो। कोडिभ-१९ महामारी, जलवायु परिवर्तन र सामाजिक आर्थिक चुनौतीहरूले विश्वलाई चुनौतीपूर्ण बनाइरहेका बेला कुशल व्यवस्थापनको आवश्यकता अझै महत्त्वपूर्ण बनेको छ। आजको समयमा सबैजसो संस्थाहरूले जटिल र परिवर्तनशील समस्याहरूको सामना गरिरहेका छन्, जसमा बिना प्रतिस्पर्धा, प्रविधिमा नवप्रवर्तन, वित्तीय अस्थिरता, जनशक्ति विविधता र विश्वव्यापी संकटहरू पर्दछन्। यस्तो अवस्थामा व्यवसथापनले मानव, वित्तीय र प्राविधिक स्रोतहरूको अधिकतम उपयोग सुनिश्चित गर्दछ। यसले लक्ष्य निर्धारण, रणनीतिक योजना, प्रभावकारी कार्यान्वयन र मूल्याङ्कनमा सहयोग गर्दछ।

कोभिड-१९ को महामारीले संकट व्यवस्थापनको महत्त्व देखाएको छ। जसले राम्रो व्यवस्थापन गरेका थिए, ती संस्थाहरू प्रतिकूल अवस्थालाई छिट्टै अनुकूल बनाउन सफल भएजस्तै घरबाटै काम गर्ने नीति, डिजिटल संचारको प्रयोग, नवप्रवर्तन, स्वास्थ्य सेवा शिक्षण संस्था र सरकारी निकायहरूमा प्रभावकारी व्यवस्थापनले संकटको समाधान सम्भव बनायो।

अघिल्लो समय व्यवस्थापनलाई केवल नाफा बढाउने उपकरणको रूपमा हेरिन्थ्यो तर आज यसको भूमिका फरक छ। व्यवस्थापन अब सामाजिक उत्तरदात्यिव, वातावरणीय सरोकार,

कर्मचारीको भलाइ र नैतिक अभ्यासमासमेत ध्यान दिनुपर्दछ। जलवायु परिवर्तन प्रदूषण र स्रोतहरूको अति प्रयोगजस्ता समस्याहरूले वातावरण मैत्री र जनउत्तरदायी व्यवसाय सञ्चालन आवश्यक बनाएको छ।

प्रविधिको क्रान्तिले व्यवस्थापनलाई अझ जिम्मेवार बनाएको छ। आजको व्यवस्थापकले ए.आई., अटोमेशन र डेटा एनालिटिक्सजस्ता प्रविधिलाई बुझ्नै पर्छ डिजिटल परिवर्तनलाई नेतृत्व दिन सक्ने क्षमता व्यवस्थापनको नयाँ आवश्यकता हो।

आजको व्यवस्थापकमा प्राविधिक ज्ञानसँगै नेतृत्व, सञ्चार विश्लेषण क्षमता, भावनात्मक बुद्धिमत्ता, लचिलोपन र निर्णय गर्ने क्षमतताको संयोजन हुनुपर्छ। राम्रो व्यवस्थापक प्रेरक समस्या समाधानकर्ता र दूरदर्शी व्यक्ति हुनुपर्छ।

नेपालमा व्यवस्थापन विषयको अध्यापन आजभन्दा करिब ७१ वर्ष अधि अर्थात् वि.सं. २०११ बाट शुरु भएको पाइन्छ। खासगरी बैंक, सरकारी निकाय, व्यवसायिक तथा औद्योगिक क्षेत्रमा आवश्यक दक्ष जनशक्ति उत्पादन गर्ने उद्देश्यले नेपालमा यो विषय भित्र्याइएको हो। खास गरी भारतले कलकारखाना, उद्योग र वाणिज्य क्षेत्रमा गरेको विकास र तीव्र आर्थिक विकास गरेको कारण नेपालमा पनि यसको सकरात्मक प्रभाव पर्‍यो र त्रि.वि.विले व्यवस्थापन तथा वाणिज्य संकायका कार्यक्रमहरू शुरु गरेको थियो। हाल नेपालमा व्यवस्थापन विषयले तिव्र फड्को मारेको छ। शुरु-शुरुमा वाणिज्यका केही विषयहरू र लेखा तथा वित्तशास्त्रको अध्यापन शुरु गरिएता पनि हाल आएर Hotel Management, Hospital Management, Information Technology Management लगायत BBS, BBA, MBS, MBAजस्ता शुद्ध व्यवस्थापन विषयका साथै जनप्रशासनमा MPA/BHA, BTTM, BIM, BHM जस्ता मिश्रित व्यवस्थापनका कार्यक्रमहरूसमेत सञ्चालनमा छन्। तसर्थ, व्यवस्थापन शिक्षालाई बहु विषयगत र बहु आयामिक शिक्षासमेत भनिन्छ। यस विषयले व्यक्तिलाई जिउने कला सिकाउछ।

व्यवस्थापन शिक्षालाई खाली बैंक, वित्तीय संस्था, सहकारी संस्था वा वैदेशिक रोजगारसँग जोडर मात्र हेर्नु हुँदैन। नेपालको विकासमा कृषि, पर्यटन, जल-सम्पदा, जडिबुटी, वन सम्पदा र प्राकृतिक खानी तत्त्वको राम्रो विकास र व्यवस्थापन गर्न सकियो र लाखौं व्यवस्थापकीय मानव साधनको विकास गरियो भने लाखौं जनशक्तिलाई उद्यमी बनाउन सकिन्छ। करोडौंको आमदानी लिन सकिन्छ र खरबौंको बजेट निर्माण गर्न सकिन्छ जसको लागि सरकारी नीति, विधिको शासन र शून्य भ्रष्टाचारको अवस्था सिर्जना गर्नु पर्दछ। किनकि देश सम्पन्न भए नागरिक सम्पन्न हुन्छन्, सम्पन्न नागरिकबाट सम्पन्न समाज बन्छ, सम्पन्न समाजबाट इमानदार नेतृत्व खोज्न कठिन छैन। असल नेतृत्व भए असल निति र उच्च व्यवस्थापनको नेतृत्व बन्दछ।

अन्त्यमा दीर्घकालीन योजना बनाएर देशलाई समृद्ध बनाउने हो भने आयातित र पश्चिमी शैलीको सैद्धान्तिक कोष हटाउनु पर्दछ नेपालको माटो सुहाउँदो पाठ्यक्रमको खोज, अनुसन्धान तथा विकास गरी व्यावहारिक पाठ्यक्रमको अध्ययन-अध्यापन गराउनु पर्छ, आर्थिक परनिर्भरता हटाउनु पर्दछ, आत्मनिर्भर अर्थतन्त्र बनाउन युवापुस्तालाई उद्योग, व्यवसाय र उद्यमशीलतामा आकर्षिक गराउनु पर्दछ। जब युवा उद्यमी बन्द कोही युरोप, अमेरिका, अष्ट्रेलिया, जापान, कोरिया र अन्य

अरवियन मुलुकतर्फ जानु पर्दैन। अब देशलाई बुद्धको देश, सगरमाथाको देश, वीर गोर्खालीको देश, इमानदार नागरिकको देशबाट धेरै चिनाइये। अबको आवश्यकता भनेको युवा उद्यमीको देश, धार्मिक पर्यटनको देश र जल सम्पदाको देश भन्दा पनि जल विद्युत् उत्पादनको देश अनि वनजंगलको देश भन्दा बढी आयुर्वेदिक औषधी उत्पादन बढी हुने देश भनेर विश्वलाई सामान्य ज्ञानको प्रश्न सोध्न सकिन्छ। सरकारले साच्चै चाहने हो भने अबको २५/३० वर्षमा बल्ल समृद्ध नेपाल सुखी नेपाली भन्न र देख्न पाइन्छ।

ईश्वर एउटै हुन्

तुल्सी भण्डारी
कक्षाः १२ (व्यवस्थापन)

दौडेर मात्र हुँदैन, गन्तव्य जान्नुपर्छ,
पढेर मात्र हुँदैन, सार लिन सक्नुपर्छ।

पूजा गर्दैमा भेटिन्न देवता,
आफैँ देवता बन्ने कोसिस गर्नुपर्छ।

राधेश्याम र हेर रामले मात्र हुन्न भजन,
आफैँ आँसु र स्वर बर्सनुपर्छ।

खुट्टा हात चलाई नाच्दैमा बनिन्न मिर,
मन र मस्तिष्क पनि चल्नुपर्छ।

दान दिँदैमा भइँदैन दयालु,
भित्रैबाट आत्मा पग्लिनुपर्छ।

किताबका कुराले मात्र हुँदैन केही,
शब्द शब्दमा अनुभव झल्किनुपर्छ।

जसले जसलाई भनून् सुन तिमी
ईश्वर उटै भनी जान्नुपर्छ।

मेरो विद्यालय

सोनिया थापा
कक्षाः ४

मनुष्यको जीवनमा यसले मार्ग दखाउँछ
इतिहासमा पनि नाम स्वर्णिम अक्षर लेखाउँछ।

विद्यालयभित्र हुन्छ ज्ञानको भण्डार
पढी राम्रो भएपछि शिक्षा दिन्छन् अपार।

पढी-लेखी छर्ने हो हाम्रो पहिलो काम
अन्याय-अत्याचार हटाई सदाचारमा सबै लाम।

देख्दा भवनजस्तो सफा, शान्त र सुन्दर
विद्यालयजस्तो पाठशाल जीवनमा कुन्छ र।

सबै जाति, भाषा, धर्म, शिक्षा सबै सिकाउने
अन्तरमनमा बनेका प्रतिभाहरू झिकाउने।

कसैलाई भेदभाव छैन कुनै धर्म
मनुष्यको जीवनमा यसले मार्ग देखाउँछ
मनुष्यको जीवनमा यसले मार्ग दखाउँछ।

"कानूनको अज्ञानता क्षम्य हुँदैन"

दयानाथ खरेल
पूर्व न्यायाधीश

कानूनको अज्ञानता क्षम्य हुँदैन भन्नुको अर्थ कानून कुनै दुष्कर्मका कर्ताले मलाई कानून थाहा छैन, कानूनको पालना गर्नुपर्छ र पालन नगरेमा सजाय हुन्छ भन्ने थाह छैन, कानून थाहा नभएर गरेको काम कुरामा सजाय भोग्न, दण्ड जरिवाना वा क्षतिपूर्ति तिर्न पर्दैन भन्न मिल्दैन भन्ने हो। तर कानून आफैमा दिनानुदिन आफ्नो कर्ममा ब्यस्त हुने सर्वसाधारणको जानकारीमा आउने विषय होईन, त्यसैले हरेक नागरिकलाई सहज जानकारी नहुन सक्छ। कानूनका सबै प्रावधान सामान्य नागरिकलाई थाहा नभएको हुन सक्छ तर समाजको दैनिक सदाचार ब्यवहार थाहा पाएको हुन्छ। कसैप्रति दुर्वचन नबोल्नु, झगडा नगर्नु, कसैको नैतिकतामा आच पुऱ्याउने काम नगर्नु, कुनै सद्ब्यवहारप्रति नकारात्मक क्रियाकलाप नगर्नु नै कानूनप्रतिको आज्ञाकारिता हो भने त्यस्तो ब्यवहार गर्नु कानूनको अवज्ञा वा अपराध हो। त्यस्तो अवज्ञाको लागि सजायको भागिदार भईन्छ। सामाजिक सदाचार थाह भएन भनेर छुट पाइदैन भन्ने विधि नै कानूनको अज्ञानता क्षम्य हुँदैन भन्ने मुलभूत सिद्धान्त हो। "कानूनको अज्ञानता क्षम्य हुँदैन" भन्ने सिद्धान्तको अर्को पाटो कानूनको दृष्टिमा सबै समान छन्। कानून ठूलो-सानो, धनी-गरिब, कुनै पदासिन पदाधिकारी र साधारण मजदुर किसान सबैमा समान लागु हुन्छ भन्ने हो (All are equal before law)। कानून सबै नागरिकका लागि समान हुन्छ र कानूनका अगाडि सबै समान हुन्छन्। आफ्नो देशको कानून सबै नागरिकले जान्नुपर्छ र जानेका हुन्छन र देशका कुनै पनि नागरिकलाई कानूनले विभेद गर्दैन र समान लागुहुन्छ भन्ने "कानूनको अज्ञानता क्षम्य हुँदैन" भन्ने सिद्धान्तको सामान्य अर्थ हो।

कानूनको अज्ञानता क्षम्य हुँदैन भन्ने सिद्धान्त बेलायतमा विकसित 'कमन ल' प्रणालीमा आधारित छ। बेलायतमा नै यो सिद्धान्त स्वासत रहे पनि नागरिकलाई कानूनको जानकारी दिने तरिकामा परिमाजन भयो तर नेपालमा सामाजिक परिवर्तनको साथ-साथै यो सिद्धान्तको बारेमा जानकारी दिने पद्धतिमा परिवर्तन भएको छैन। "कानूनको अज्ञानता क्षम्य हुँदैन" भन्ने सिद्धान्तको सोझो कार्यान्वयनका लागि कानून थाहा पाउनु पर्ने एकहोरो कर्तव्य नागरिकलाई दिनु र राजपत्रमा प्रकाशन गरे पछि कानून सबैले थाहा पाएको अनुमान गर्ने नेपाल कानून र ब्यवहारिक प्रचलनमा छ। प्रकाशित गर्ने कर्तब्य पूरा गर्नुमात्र कति व्यवहारिक र उचित हुन्छ भन्ने समीक्षा भएको छैन। कानूनबारे ज्ञान नहुनु आफ्नो हितमा छैन, आफ्नो स्वार्थमा छैन भन्ने आम जनमानसलाई थाहा छ त्यसैले जो कोहि कानूनबारे ज्ञान राख्न तत्पर रहन्छ भन्ने विश्वासले मात्र पनि जानकारी पाउने प्रयास पर्याप्त नहुन सक्छ। यो सिद्धान्त राज्यका नागरिकले कानूनको पालना गर्नु व्यक्तिको हितमा हुन्छ र पालना नगर्दा सजाय भोग्नु पर्छ भनेर आफै कानून जान्न सचेत हुनुपर्छ भन्ने निर्मम धारणामा आधारित छ। यो धारणा हुँदा-हुँदै पनि नेपालमा विभिन्न कारणबाट कानूनको जानकारी पाउने विधि-विधानले समाजलाई जटिल अवस्थामा पुराएको छ। देश संघीय गणतन्त्रात्मक प्रणालीमा छ, संघीय कानून, प्रदेश कानून र स्थानीय सरकारका कानून बनेका छन, सबै कानून आ-आफ्ना सरकारका राजपत्रमा प्रकाशित गर्नुपर्छ भन्ने साधारण संघीय कानून छ।

हरेक प्रदेश र स्थानीय सरकारका कानूनमा फरक हुन सक्छ तर ती कानून प्रकाशन हुने राजपत्र कै नियमित छैन, प्रकाशन भएका राजपत्र पनि नागरिकको पहुँचमा छैनन, कानून सबै नागरिकले यथासमयमा जानकारी पाउने र जानकारी दिनु पर्ने राज्यको कर्तब्य निर्धारण पद्धतिको विकाश भएको छैन। त्यसैले राजपत्रमा प्रकाशन भए पछाडि त्यो आम जनमानसको हात हातमा पुग्छ र सबैले जानकारी पाउँछन् भन्ने कुरा कानूनले आँकलन गरेपनि यो वास्तविकता भन्दा निकै टाढा छ । नेपालको मूल कानून संविधानले प्रदेश र स्थाननीय सरकारलाई नेपाली भाषा वाहेक स्थानीय भाषालाई कामकाजको भाषा बनाउने भाषिक स्वायत्तता दिएको छ। एउटै भाषी वा एउटै जातीको मात्र बसोवास भएका स्थानीय वा प्रदेश सरकारको भौगोलिक क्षेत्र छैन। कुनै जाती वा वर्गले नजानेको भाषा, जुन त्यो सरकारको कामकाजी भाषा मानिएको हुन्छ, त्यसमा प्रकाशित भएका भाषा नजान्नेले कसरी कानून जान्ने भन्ने पनि प्रश्न उठेका छन। कानूनको यथासमयमा जानकारी पाउन सामाजिक र प्राविधिक कठिनाई भए पनि कानून जान्नेलाई मात्र लागु हुन र कानूनले समाजलाई विभक्त वा पक्षपात गर्न हुँदैन, पक्षपातले राज्य चलाउन हुँदैन त्यसैले केही अप्ठारा अवस्था भएपनि "कानूनको अज्ञानता क्षम्य हुँदैन" भन्ने सिद्धान्तलाई अन्यथा हुने गरी परिमार्जन गर्न सकिँदैन, तर जानकारी दिने माध्यमलाई राज्यले सरल र सहज बनाउन जरुरी हुन्छ।

कानूनको यो सिद्धान्तको परिमार्जन हुन सक्दैन, तर राज्यले सवै नागरिकलाई कानूनको जानकारी दिने माध्यम र जानकारी दिने प्रविधि सहज, सरल र सबै नागरिकको पहुँचमा लाने प्रयास राज्यबाट भएका छैनन्। हालसम्मका प्रचलित नेपाल कानूनमा सो ऐन प्रकाशन मिति र लागु हुने मिति लेखिएको हुन्छ। नेपाल सरकार, प्रदेश सरकार वा स्थानीय सरकारले प्रकाशन गर्ने राजपत्रमा कानून प्रकाशित हुन्छ र त्यही कानूनको दफामा लागुहुने मिति रहन्छ भन्ने सामान्य ब्यवहार छ । मुलुकी देवानी संहिता २०७४ को दफा ५ मा "कानूनको अज्ञानता क्षम्य हुँदैन" भन्ने बाध्यकारी कानूनी व्यवस्था गरिएको छ। कानूनको यो ब्यवस्था दुरदराजका अक्षर नचिन्ने आम जनताको त कुरै छाडौं साँच्चै भन्ने हो भने १० कक्षा उत्तीर्ण गरेका विद्यार्थीहरुलाई पनि राजपत्र के हो ? थाहा हुने अवस्था छैन । कुनै पनि तहका विद्यालयमा कानून बन्ने बनाउने, प्रकृया विधि तथा बनाउने र राजपत्र भनेको के हो ? र प्रकाशन कस्ले कसरी गराउने भन्ने जानकारीमूलक पाठ्यक्रम समावेश छैन। देशका संचार माध्यमले जनतालाई कानूनबारे ज्ञान दिने कार्यक्रमहरु पनि निकै कम राखेका छन्। यस्तो अवस्थामा सामाजिक मूल्य मान्यतामा फेरबदल गर्नका लागि ल्याइएका कानूनका बारेमा जनतालाई समयमा नै थाहा हुने सम्भावना न्युन छ। हाल समाजमा करणीसम्बन्धी अपराधमा मञ्जुरी/वेमञ्जुरीसम्बन्धी विषयमा हुने फरक, साईबर कानूनको जानकारी र हरेक समस्याको कानूनी अधिकार पाउने उपचारको खोजीमा तोकिएको हदम्याद सम्बन्धी कानूनको ज्ञानको अभाव भएका समस्या तुलनात्कमक रुपमा बढि जटिल देखिएका छन्।

नागरिक सबैमा कानूनको जानकारी गराउन कानूनबारे जनचेतना जगाउने माध्यम प्रभावकारी बनाउनु पर्दछ । कुनै पनि कार्य कानून प्रतिकुल हो भनेर प्रष्ट थाहा भएको व्यक्तिले कुनै कसुर गर्नु र त्यसबारे जानकारी नै नभएको व्यक्तिले कसुर गर्नुमा कसुरको गम्भिरता फरक हुन्छ । अज्ञानता र चेतनाको कमिका कारण हुने अपराधलाई सजाय गरेर मात्र घटाउन सक्दैन । त्यसैले उसको व्यक्तिगत तथा सामाजिक चेतना र अवस्थाद्वारा सिर्जित अज्ञानतालाई मध्यनजर गर्दै न्यायिक निरुपण गर्दा "कानूनको अज्ञानता क्षम्य हुँदैन" भन्ने सिद्धान्तलाई परिमार्जन गरी जानकारी दिने माध्यमलाई शसक्त बनाउन विद्यालय तहको पाठ्क्रममा समावेश गराउने, स्थानीय निकायले समुदायस्तरमा कानूनको जानकारी दिने प्रकृतिको कार्यक्रम बनाई सामाजक बनोट अनुसार सामाजिकीकरणको माध्यमबाट व्यक्तिको कानूनी अज्ञानतालाई हटाउनु पर्दछ।

◆◆◆

जनक उच्च मा.वि. लाई स्मरण गर्दा

बलराम चालिसे
पूर्वसदस्य, वि.व्य.स. एवम्
पूर्वअध्यक्ष, शिक्षक अभिभावक संघ
जनक नमुना मा.वि

दुर्गा भवानी मौलाकालिकावाट संरक्षित गैंडाकोट नगरपालिका अर्न्तगत पूर्व-पश्चिम महेन्द्र राजमार्गको समीपमा रहेको जनक नमुना माध्यमिक विद्यालयको स्थापना २०१५ सालमा भएको थियो। यो विद्यालय जनक मिडिल स्कुल, जनक माध्यमिक र उच्च माध्यमिक विद्यालयमा रूपान्तरण हुदैँ हाल जनक नमुना माध्यमिक विद्यालयका रूपमा सर्वत्र परिचित छ। अग्रज अभिभावक एवम् संस्थापकको सुझबुझले यस क्षेत्रमा बसोवास गर्ने अत्यन्त न्यून आय भएका सीमान्तवर्गका बोटे, दराई, कुमालजस्ता पिछडा वर्गका नानीबाबुहरूलाई लेख पढ गर्ने र शिक्षाको अवसर दिने उद्देश्यले यो विद्यालयको स्थापना भएको बुझ्न सकिन्छ। जनक उच्च मा.वि.कै मातृत्व र वात्सल्यतामा २०६४ सालदेखि वि.वि.एस तहका कक्षाहरू सञ्चालन हुँदै आएको जनक कलेजमा स्नातकोत्तर तहका कक्षाहरूसमेत सञ्चालन गर्न सकेमा गैंडाकोट नगरपालिकाकै गौरव र प्रतिष्ठा बढ्नेछ।

म आफु पनि गैंडाकोट नगरपालिकाको स्थाई अभिभावक, राजनैतिक व्यक्तित्व, सामाजिक अभियान्ता एवम् कार्यकर्तासमेत भएको हुँदा विद्यालयका कार्यक्रम र गतिविधिमा मेरो पनि रुचि र सक्रियता बढ्दै जानु स्वभाविक थियो। आफु संग भएको विकासशील संचित ऊर्जालाई विद्यालयको उन्नयनमा लगाउने दृढ निश्चय गरी २०६१ सालमा गठित विद्यालय व्यवस्थापन समितिमा सदस्यको पदमा बसि सेवा गर्ने अवसर पाएँ मेरो तेह्र-चौध वर्षको कार्याविधिमा विद्यालयको सामाजिक लेखापरीक्षणमा रहि लेखालाई चुस्त दुरुस्त र पारदर्शी बनाउन महत्त्वपूर्ण भूमिका रहेको थियो साथै शिक्षक-अभिभावक संघको अध्यक्ष पदमा रही विद्यालय व्यवस्थापन समिति, शिक्षक कर्मचरी र अभिभावकहरूका बीच त्रिकोणात्मक समन्वय गरी विद्यालयमा सञ्चालित कार्यक्रमहरूलई सफल पार्न मेरो महत्त्वपूर्ण भूमिका रहेको स्मरण गराउन चाहान्छु। विद्यालयमा २०६४ सालदेखि नै अंग्रेजी माध्यमका कक्षा सञ्चालन गरिनुका साथै कम्प्यूटर विषयकोसमेत अध्यापन गर्ने निर्णय भयो। विद्यार्थी र अभिभावकको रुचि र चाहानालाई मध्यनजनर गरी सञ्चालन गरिएका यी कार्यक्रमहरू अत्यन्तै चुनौती पूर्ण भए पनि विद्यालय व्यवस्थापन समिति तत्कालीन प्राचार्य चेतनाथ भुसाललगायत सम्पूर्ण शिक्षक कर्मचारीहरूको सक्रिय सर्मपणले एस्.एल्.सी को पहिलो व्याचबाट उच्चतम नतिजा प्रप्त भयो। यो नजिताले विद्यार्थी अभिभावकहरू जनक उच्च मा. वि. तर्फ आर्कषित भई विद्यार्थी भर्नाको चापमा उल्लेख्य वृद्धि हुँदै गयो। तत्कालीन समयमा कक्षा कोठाको अभावलाई पूर्ती गर्न प्रा.वि तर्फ पक्की भवनको निर्माणका साथै मा. वि तर्फ १०+२ मा विज्ञान संकाय सञ्चालन गरी विज्ञान प्रयोगशाला

भवनको निर्माण गरी राजमार्ग तर्फ बनेका दुई ओटा भवन निरन्तर आम्दानीको स्रोत बनेको यहाँहरू सबैलाई जानकारी छ।

विद्यालयले हाँसिल गरेको आर्कषक र उच्च नतिजा, पुस्तकालयलगायत बास्केटबल र अन्य खेलकुदका सामग्रीहरूको व्यवस्थापनका साथै हरेक महिनाको मसान्तमा गरिने अतिरिक्त क्रियाकलापजस्ता कायक्रमले विद्यालयको महिमा र गरिमा अझ उचाईमा स्थापित हुँदै गयो।

विद्यालय ५२ औं वर्षमा प्रवेशमा प्रवेश गरेको अवसरमा स्वर्णस्तम्भ निर्माण गरी २०६७ सालमा स्वर्ण महोत्वसव मनाउनुका साथ साथै जनक स्वर्ण स्मारिका पहिलो संस्करण प्रकाशन गरी नवनिर्मित भवनको नेपालका प्रथम महामहिम राष्ट्रपति डा. रामवरण यादवज्यूबाट २०६७ साल आश्विन २२ गते समुद्घाटन भएको यहाँहरू सबैलाई जानकारी छ।

अन्तमा विद्यालयले २०८२ सालमा पुनः जनक गौरव नामक स्मारिका दोस्रो संस्करण प्रकाशन गर्न लागेकोमा खुसी व्यक्त गर्दै आफ्ना भावना व्यक्त गर्ने अवसर दिनुभएकोमा विद्यालय व्यवस्थापन समिति, शिक्षक कर्मचारी परिवार सबैलाई धन्यवाद दिँदै पूर्ण सफलताको शुभकामना व्यक्त गर्दछु।

◆◆◆

सुन्दर नेपाली संस्कृति

सुवृत दाहाल
कक्षाः १२ (साइन्स)

चिटिक्क परि जन्मिएको छ हिमाली काखमा
विश्वमै प्रख्यात भएको यो सुरिलो भाकामा
उत्रर हिमाल भेगमा हेर हिमाल रसायो
यो भूमिले यहाँ छरेको सुवास विश्वमा बसायो

राता छन् गुराँस ढक र मक्क हिमाली पाखामा
देवता आइ वेदान्त गाउँछन् सुरिलो भाकामा
आहा! कति प्यारो अनि सुन्दर मेरो देश
मलाई कति सुहाँउछ यो नेपाली भेष।

यही देशमा जन्मिन् सिता यही देशमा बुद्ध
त्यही बुद्धले बनाए नेपाल पवित्र र शुद्ध
नन्दनको आभास कोहिलीले छिरबिरे वनको
सद्भाव सहयोग झकिल्ने गर्छ नेपाली मनको।

यही देशको माटो प्यारो यही देशको पानी
सगरमाथा राजा हाम्रो कञ्चनजङ्गा रानी
पराक्रमी कर्मविर र यो दशे पवित्र
यही देशमा झल्किरहन्छ एकताको चित्र।

पूर्व रक्षक मेचि हाम्रो पश्चिम महाकाली
कर्मविर, स्वाभिमानी हामी छौं नेपाली
माथि लेख तल तराई बिचमा पऱ्यो बेसी
जनी जन्म भूमिश्च स्वगद्वापी गरियासी।

◆◆◆

विद्यालयमा स्थापित अक्षयकोष

बाबुराम पोखरेल
कम्प्युटर अपरेटर
जनक नमुना मा.वि.

परिचय

जनक माध्यमिक विद्यालय मध्य नेपालको गैडाकोट नगरपालिकास्थित एक आकर्षक शैक्षिक धरोहरको रूपमा प्रगति पथमा लम्किरहेको एक सामुदायिक विद्यालय हो । २०१५ सालमा औपचारिक स्थापनासँगै यस क्षेत्रकै जेठो विद्यालयको इतिहाससहित यस विद्यालयले यहाँको गरिमा उत्थान, आर्थिक, सामाजिक शैक्षिक क्रान्तिमा अहम् भूमिका खेल्दै आएको छ । यसको इतिहासलाई अध्ययन गर्दा आफ्नो गोठ भत्काएर विद्यालय बनाउने संस्थापक स्वर्गीय सूर्यभक्त अधिकारीको महानता र शिक्षाप्रतिको प्रेम अतुलनीय छ । साथै विद्यालयलाई माया गर्ने अन्य व्यक्ति तथा संस्थाहरू, दानवीरहरूको पनि उच्च साथ र समर्थन प्राप्त भएको देख्न सकिन्छ । यस विद्यालयको भौतिक, शैक्षिक गुणस्तर अभिवृद्धि गर्नका लागि विद्यालय व्यवस्थापन समिति, शिक्षक अभिभावक संघ, शिक्षक तथा कर्मचारीहरू अहोरात्र खटिइ रहनुभएको छ । यसैको फलस्वरूप नेपाल सरकार शिक्षा मन्त्रालयले २०७४ सालमा नमुना विद्यालय विकास कार्यक्रम अन्तर्गत २२२ वटा विद्यालयहरूलाई नमुना विद्यालयको रूपमा विकास गर्ने कार्यक्रमभित्र यो विद्यालय पनि छनौट हुन सफल भएको थियो । यस विद्यालयमा अध्ययनरत गरिब तथा जेहेन्दार, अपाङ्ग, मातृविहीन तथा अभिभावक विहीन विद्यार्थीहरूलाई अध्ययन गर्नका लागि सहयोग पुगोस् भन्ने उद्येश्यले विभिन्न संघसंस्था, समाजसेवी, शिक्षाप्रेमी, दानवीर व्यक्तित्वहरूबाट विद्यालयमा २०५४ सालमा कक्षा ११ र १२ को पठनपाठन सुरुवात भएसँगै विभिन्न छात्रवृत्ति अक्षयकोषको स्थापना गर्ने कार्यको सुरुवात भएको देखिन्छ। यसको शुभारम्भ गैंडाकोट -२ निवासी श्री रत्नाखर सापकोटाले २०६३ साल पौषमा आफ्ना स्वर्गीय छोरा कृष्णप्रसाद सापकोटाको स्मृति मा रु. ५०००० (पचास हजार रूपैयाँ) रकमको अक्षयकोष स्थापनाबाट भएको कुरा विद्यालयको अभिलेखमा देख्न सकिन्छ। छात्रवृत्ति अक्षय कोषको स्थापना गर्ने कार्य निरन्तर रूपमा अगाडि बढिरहेको कुरा यहाँहरु समक्ष निवेदन गर्दछु। आफू र परिवारको नाममा, स्वर्गीय आफन्तजनको स्मृतिमा, सामुदायिक वनको नाममा स्थापित यी अक्षय कोषहरूको संख्या उल्लेख्य नभएतापनि उहाँहरूको सत्कर्मको अनुसरण होस्, धन र मन भएका महानुभवहरूलाई नाम रहने गरी दान दिई अक्षय कोष राख्ने सुनौलो अवसरका लागि प्रेरित गर्न, दानवीरहरूको नाम लेखा शाखाको फाइल तथ्याङ्कमा सीमित नगरी स्मारिका मार्फत सम्पूर्ण पाठकसमक्ष पुऱ्याउन मनासिब ठानी यो शब्दमाला तयार पारिएको छ। वार्षिक उत्सवका दिन अक्षयकोषदाताको नाम उद्घोष र उहाँहरूलाई आसन ग्रहण गराई सम्मान प्रदान गरिएको छ । उहाँहरूको सेवा भावनालाई कदर गर्दै अन्य महानुभावहरूलाई

अभिप्रेरित गरी अक्षयकोषको आकार बढाउँदै जान सके मात्र बढी संख्यामा गरिब तथा लक्षितवर्गका विद्यार्थीहरू यसबाट लाभान्वित हुने कुरामा शङ्का छैन । कण कणमा ईश्वरको बास देख्ने हाम्रो मन र करले वर्षेनी सयौं विद्यार्थीहरु दीक्षित भई जीवनपथमा लम्किन सहयोग गर्ने सरस्वतीको मन्दिररूपी विद्यालयलाई बिर्सने कुरै भएन ।

कोषको उद्देश्यः

यस विद्यालयले समयको प्रवाहसँगै विभिन्न आरोह अवरोह पार गर्दै, अनेकौं अप्ठ्याराहरू झेल्दै सकारात्मक गतिका साथ हाल चार ठाउँमा निर्मित आधुनिक भवनबाट २००० भन्दा बढी विद्यार्थीहरूलाई शिक्षाको ज्योति छर्दै समुदायको पहिलो रोजाइको विद्यालय बनी यस क्षेत्रकै नमुना शैक्षिक हवको रूपमा विकास पथमा लम्किरहेको छ। विद्यालयप्रति समुदायको आकर्षण बढेसँगै देशका विभिन्न ठाउँबाट यस विद्यालयमा भर्ना हुन आउने विद्यार्थीहरूको संख्या उल्लेख्य छ । विद्यार्थीहरू सबै एकैनासको आर्थिक अवस्थाका छैनन् । यहाँका अधिकांश अभिभावकहरूमा सन्ततिको उज्ज्वल भविष्यको लागि जनक मा.वि. मै पढाउनुपर्छ भन्ने धारणा रहेको पाइन्छ । सरकारले निःशुल्क शिक्षा घोषणा गरे पनि विद्यार्थी संख्याको अनुपातमा शिक्षक दरबन्दी दिन नसक्दा, बिजुली पानी को बिल तिर्ने पैसा उपलब्ध नगराउँदा, आवश्यक पूर्वाधार निर्माण गर्ने रकम उपलब्ध नगराएको अवस्थामा संविधानसम्मत नभए पनि आम अभिभावकको सहमतिमा अतिरिक्त शिक्षककर्मचारीहरूलाई तलबभत्ता खुवाउन तथा दैनिक प्रशासनिक खर्च टार्नका लागि, अति आवश्यक भौतिक निर्माण तथा मर्मत सम्भारका लागि सामान्य भर्ना शुल्क र अभिभावक चन्दाका नाममा मासिक शुल्क लिदै आएको यथार्थलाई पनि छात्रवृत्तिको प्रसंगमा जोड्नुपर्ने हुन्छ । हो, यही सामान्य खर्च पनि तिर्न नसक्ने विद्यार्थी हाम्रा दाताको प्रमुख लक्षितवर्ग हुन् । साथै कक्षाका राम्रो नतिजा ल्याउन सफल विद्यार्थीहरू, फरक क्षमता भएका विद्यार्थीहरु, मातृविहीन तथा अभिभावकविहीन विद्यार्थीहरू, खेल तथा अन्य विधामा उत्कृष्ट क्षमता भएका विद्यार्थीहरू पनि कोष संस्थापकहरूसँगको करार सम्झौतामा उल्लेख भएको मापदण्डअनुसार प्रोत्साहन स्वरूप छात्रावृत्तिबाट लाभान्वित हुँदै आएका छन् । यसरी छानिएका, जेहन्दार, मेहनती, गरिब तथा अन्य लक्षितवर्गका विद्यार्थी हरूलाई आर्थिक सहजता प्रदान गर्दै अध्ययनमा उत्प्रेरित गरी विद्यालयको समग्र शैक्षिक उपलब्धि अभिवृद्धि गर्नु छात्रवृत्ति अक्षय कोषको उदेश्य रहेको छ । यसबाट अक्षय कोषका संस्थापकहरूलाई हजारौं शिक्षाप्रेमी माझ सम्मानित हुने अवसर प्राप्त हुने, दानबाट सन्तोष र परमआनन्द प्राप्त हुने तथा दातामा दानभाव जगाउनु यसका अन्य उदेश्यहरू हुन् ।

सञ्चालन तथा व्यवस्थापनः

विद्यालयमा स्थापित छात्रवृत्ति अक्षय कोषको व्यवस्थापन र लक्षितवर्गका छात्रछात्रा छनोट गर्नका लागि सहायक प्र.अ नारायणप्रसाद शर्माको संयोजकत्वमा छात्रवृत्ति छनौट तथा सिफारिस समिति गठन गरिएको छ । उक्त समितिले हरेक वर्ष लक्षितवर्गका विद्यार्थीहरुलाई छात्रवृत्ति वितरण गर्नका लागि अभिभावक भेला, चेक लिस्टका आधारमा घर-दैलो कार्यक्रम, कक्षाशिक्षकहरू तथा परीक्षा समितिको सुझाव, विद्यार्थीहरूसँग अन्तर्वार्ता, विभिन्न कार्यक्रम संयोजकहरूको मूल्याङ्कनसमेतलाई आधार मान्दै विद्यार्थीहरू छनौट गरी विद्यालय व्यवस्थापन समिति समक्ष सीफारिस गर्दै आएको छ । यसअघि अक्षय कोषबाट प्राप्त १००% व्याज

विद्यार्थीहरूलाई वितरण गर्दै आएकोमा यस वर्षदेखि अक्षयकोष संस्थापकहरूको मिति २०८२ श्रावण २९गतेको भेलाको परामर्शमा अक्षयकोषबाट प्राप्त व्याजमध्य ८०% रकम छात्रवृत्ति स्वरूप विद्यार्थीहरुलई वितरण गर्ने र बाँकी २०% रकम मूलधनमा थप गरी कोष अभिवृद्धि हुने गरी कार्यान्वयन गर्ने सहमति भएको कुरा जानकारी गराउँदै विद्यालयमा हालसम्म स्थापित छात्रवृत्ति अक्षयकोषहरु निम्नअनुसार रहेको कुरा निवेदन गर्दछु ।

विद्यालयमा हालसम्म स्थापित छात्रवृत्ति अक्षयकोषहरुः

क्र.सं.	अक्षयकोष संस्थापक	ठेगाना	छात्रवृत्तिको नाम	स्थापना वर्ष	जम्मा कोष रकम
१	श्री रत्नाखर सापकोटा, तिल कुमारी सापकोटा (पिता, माता)	गैंडकोट -२	स्व.कृष्ण स्मृति छात्रवृत्ति	२०६४	५००००
२	श्री खिमानन्द कँडेल (छोरा/पती)	गैंडकोट- ७	स्व.पिता गुणाकर, धर्मपत्नी जमुना स्मृति विपन्न लक्षित छात्रवृत्ति	२०६७	५११११
३	श्रीमती भुमकला सुवेदी	गैंडकोट- २	स्व.गणेश स्मृति छात्रवृत्ति	२०७०	५५०००
४	श्रीमती हुमकला सुवेदी	गैंडकोट -६	श्री हुमकला छात्रवृत्ति	२०७०	२००५५
५	श्री टेकनाथ घिमिरे, हरिमाया घिमिरे	गैंडकोट- ४	श्री टेकनाथ हरिमाया घिमिरे गरिब तथा जेहेन्दार छात्रवृत्ति	२०७०	२१०५५५
६	श्री पदमप्रसाद अधिकारी (पिता)	गैंडकोट-२	स्व.प्रकाश अधिकारी स्मृति छात्रवृत्ति	२०७१	१०००००
७	श्रीमती शारदा (तिवारी) गौतम (आमा)	गैंडकोट-४	श्री अजय अविनाश छात्रवृत्ति	२०७३	५००००
८	श्री कृष्ण तिवारी र सरिता लुँइटेल (छोरा, बुहारी)	गैंडकोट-५	स्व.विष्णुप्रसाद तिवारी स्मृति छात्रवृत्ति	२०७३	१०००००
९	श्री लोकबहादुर कुँवर (श्रीमान्)	गैंडकोट-५	स्व.धर्मपत्नी भगवती कुंवर स्मृति छात्रवृत्ति	२०७३	१०००००
१०	श्री राधा कुंवर (छोरी)	गैंडकोट-५	स्व. माता भगवती कुंवर स्मृति छात्रवृत्ति	२०७३	१०००००
११	श्री ज्योती बराल र जमुना सुवेदी	गैंडकोट-१	श्री ज्योती जमुना फाउण्डेशन छात्रवृत्ति	२०७४	१०००००

१२	श्री विमला जि सी अधिकारी (बुहारी)	गैंडकोट-५	स्व.दिलमाया अधिकारी स्मृति छात्रवृत्ति	२०७४	२००००
१३	स्व. डम्बरबहादुर कुंवर क्षेत्री (संरक्षक लोकबहादुर कुँवर क्षेत्री छोरा)	गैंडकोट-५	स्व. सानुमाया कुंवर क्षेत्री स्मृति छात्रवृत्ति	२०७४	२०००००
१४	श्रीमान् महेन्द्रराज काफ्ले	काठमाडौं	स्व. अनिता काफ्ले स्मृति छात्रवृत्ति	२०७५	१०११११
१५	श्रीमती मिना गुरुङ	भरतपुर	स्व.पति लोकबहादुर गुरुङ स्मृति छात्रवृत्ति	२०७५	५००००
१६	जयश्री सा.व.उ.स	गैंडकोट-४	जयश्री गरिब तथा जेहेन्दार छात्रवृत्ति	२०७६	६०००००
१७	स्व. टंकप्रसाद आचार्य (छोरा) (संरक्षक गोमा देवी आचार्य, बुहारी	गैंडाकोट ५	स्व.शशिधर नर्मदा स्मृति छात्रवृत्ति	२०७७	१२५०००
१८	श्री गोबिन्दप्रसाद/सानु न्यौपाने	गैंडाकोट ४	श्री गोबिन्दप्रसाद सानु न्यौपाने गरिब तथा जेहेन्दार छात्रवृत्ति	२०७७	५१०००
१९	श्री विष्णुहरी/गंगा घिमिरे	गैंडाकोट ४	श्री विष्णुहरी/गंगा छात्रवृत्ति	२०७७	१०००००
२०	हरी भवानी ट्रस्ट	गैंडाकोट ५	स्व. त्रैलोक्यनाथ खरेलको स्मृतिमा सरस्वती मन्दिर निर्माण गरी विद्यालयलाई हस्तान्तरण	२०७८	
२१	श्री मिना खरेल, प्रवोध खरेल(आमा छोरा)	गैंडाकोट ५	सरस्वती पुजा व्यवस्थापन अक्षयकोष	२०७८	८१०००
२२	श्री विष्णु भक्त भट्टराई/ प्रेम कुमारी भट्टराई	गैंडाकोट ४	विष्णुभक्त प्रेम कुमारी छात्रवृत्ति	२०७९	१००१८५
२३	श्री राजकुमार पिया (छोरा)	गैडाकोट २	बाल मैना अक्षयकोष छात्रवृत्ति	२०७९	१०५०००
२४	श्री केशवप्रसाद/लक्ष्मी कुमारी सापकोटा	गैंडाकोट-५,	स्व. पशुपति देउरूपा स्मृति छात्रवृत्ति	२०८१	१०११७८
२५	श्री रत्नप्रसाद/लक्ष्मी देवी सापकोटा	गैंडाकोट-५,	स्व. पशुपति देउरूपा स्मृति छात्रवृत्ति	२०८१	१०११६२

२६	श्री चूडामणि/देवु शर्मा/सौरभ शर्मा/ सुस्मा शर्मा/सन्ध्या शर्मा	गैंडाकोट-५,	स्व. पिता गुणाकर स्मृति जेहन्दार छात्रवृत्ति	२०८१	१०१०८९
२७	श्री विष्णुप्रसाद/नारायणी सापकोटा	गैंडाकोट-५,	स्व. माता खैसरा स्मृति जेहन्दार छात्रवृत्ति	२०८१	५१०००
२८	श्री शरदचन्द्र/ शिवचन्द/ सुमनचन्द्र पण्डित	गैंडाकोट-४,	कुवेरदत्त, रोहिणी, भगवती मातृ स्मृती छात्रवुत्ति	२०८१	१०००००
२९	श्री रामकृष्ण/ऊर्मिला मोक्तान	भ.म.न.पा -४, चितवन	श्री रामकृष्ण उर्मिला जेहन्दार छात्रवृत्ति	२०८१	५४१५४
३०	श्री शक्तिप्रसाद/ हरिकला सापकोटा	गैंडाकोट-५,	स्व. पशुपति देउरूपा स्मृति छात्रवृत्ति	२०८१	१०११७१
३१	लक्ष्मी भट्टराई स्मृति प्रतिष्ठान (संरक्षक वृन्दा न्यौपाने, विवेक सिग्देल)	गैंडाकोट-४,	स्व. लक्ष्मी भट्टराई स्मृति अक्षयकोष	२०८१	५१११५
३२	श्री प्रवोध खरेल, पूजा खरेल	गैंडाकोट-५,	श्री प्रवोध, पूजा जेहन्दार छात्रवृत्ति अक्षयकोष	२०८२/४/२९	२०००००
	जम्मा				३३३०८८६

स्रोतः विद्यालय लेखा शाखा

विद्यालयमा अध्ययनरत विद्यार्थी भाइबहिनीहरूको उज्ज्वल भविष्य निर्माणमा अक्षयकोष दाताहरूको उत्प्रेरणा एवम् सहयोग उदाहरणीय, अनुकरणीय र अविस्मरणीय रहेको छ। उहाँहरूको योगदानको सदैव उच्च सम्मान गर्दै आगामी दिनमा अन्य महानुभावहरूले पनि विद्यालयमा अक्षयकोष स्थापना गरी विद्यार्थीहरूको पठनपाठनमा सहयोग पुऱ्याई पुण्य प्राप्त गर्नुहुनेछ भन्ने अपेक्षासहित अक्षयकोष स्थापना गरी उल्लेखनीय सहयोग गर्नुहुने सम्पूर्ण दाता परिवारप्रति उत्तरोत्तर प्रगतिको कामनासहित जनक नमुना मा.वि.परिवारका तर्फबाट सधन्यवाद हार्दिक आभार प्रकट गर्दछु। अन्त्यमा यो जानकारीमूलक लेख तयार पार्न उत्प्रेरित गर्दै सुझाव प्रदान गर्नुहुने सहायक प्र.अ.नारायणप्रसाद शर्मा प्रति विशेष आभारी छु।

"ज्ञानको पहिलो चरण आफ्नो अज्ञानतालाई स्वीकार गर्नु हो ।"

\- सुकरात

मेरो सम्झनामा जनक नमुना मा.वि.

बृहस्पति तिवारी
पूर्वविद्यार्थी
गैंडाकोट-४, नवलपुर

जनक मा.वि. मेरा शैक्षिक याजाको जननी, ज्ञान, चेतना, अनुभूति र जीवन यात्रको दर्शन हो र मेरो जीवनका कैयन क्षणहरू जनक मा.वि.सँग जोडिएका छन् ।

वि.सं. २०२६ सालको कुरा हो हामी दुई परिवार मेरो सानो बुबा मेघनाथ तिवारीको परीवार र हाम्रो परीवार एकैसाथ बसाइसराइको क्रममा तनहुँको छिपछिपे गाउँ पञ्चायत हालको देवघाट गा.वि.स.बाट डोको नाम्लोको सहयोग लिएर खाली खुट्टा चप्पल पनि नलगाई गैंडाकोट नगरपालिका वडा नं. ५ मा स्थायी बसोबास हुने गरी परीवारका साथ सरियो । त्यहिँ क्रममा एउटा सानो झुपडीमा रहेको जनक प्रा.वि.मा भर्ना भै पठन पाठन शुभारम्भ भयो । मलाई अझै पनि याद छ । स्व.सुर्यभक्त अधिकारीको ना १ ख १००० नं. को ट्रकमा विद्यालय भवन निर्माण गर्ने क्रममा भेडाबारीमा इट्टा लिन मलगायतका साथिहरू गुरुहरूका साथ गएका थियौँ । यो विद्यालय यो क्षेत्रका सामाजिक, राजनैतिक, शैक्षिक एवम् सर्वप्रिय श्रद्धेय अग्रज स्व. सूर्यभक्त अधिकारीले वि.सं. २०१५ सालमा स्थापना गर्नुभएको हो । सीमित विद्यार्थीबाट सञ्चालनमा आएको यस विद्यालयको विभिन्न कालखण्डमा विभिन्न प्रधानाध्यापकहरूले नेतृत्व गर्ने क्रममा वि.सं. २०७५ साल मंसिर २६ गतेदेखि हालको प्रधानाध्यापक श्री चूडामणि शर्मा प्रधानाध्यापकमा नियुक्त भएपछि खेलकुद समितिले उपयोग गरेको काँग्रेसचोकको जमिनमा हालका गैंडाकोट नगरपालिकाका मेयर एवम् विद्यालयका संस्थापक स्व.सूर्यभक्त अधिकारीका सुपुत्र समाजसेवी शिक्षा प्रेमी, श्री मदनभक्त अधिकारीको पहलमा नमुना कार्यक्रम अन्तर्गत नयाँ भवन निर्माण सम्पन्न गरी व्यवस्थित रूपमा अध्ययन अध्यापनको सुभारम्भ गरियो । आधुनिक सुविधा सम्पन्न भवन प्रयोगशाला, खेलमैदान, उत्कृष्ट नतिजा संस्कारसहितको शिक्षा आदिले आज जनक नमुना मा.वि. गण्डकी प्रदेशकै उत्कृष्ट विद्यालयका रूपमा स्थापित भएको छ । उच्च विद्यार्थी संख्यासहित चारवटा कोलोनीबाट शैक्षिक कार्यक्रम सञ्चालन गरेको यस विद्यालयको शैक्षिक गतिविधि र उपलब्धिले मलाई गौरवान्वित तुल्याएको छ ।

आफ्नो घर जत्तिकै ठानी विद्यालयमा पूर्णरूपमा समर्पीत शैक्षिक क्षेत्रका एक कुशल प्रशासक एवम् योजनाकार श्री चूडामणि शर्माको नेतृत्वले विद्यालयमा आएको पछिल्लो सकारात्मक परिवर्तन उदाहरणीय छ । शिक्षक विद्यार्थी अभिभावक एवम् शैक्षिक जगतका अन्य हस्तीहरूसँग सहकार्य गरी विद्यालयमा नवीनतम प्रविधिसहित समुदायको आवश्यकता बमोजिम थप शैक्षिक कार्यक्रम सञ्चालन हुने कुरामा हामी सबै भुपु विद्यार्थीहरूको ध्यान पुगोस भन्ने कामना गर्दछु ।

विद्यालयको चौतर्फि विकाससहित समुन्नत शैक्षिक यात्राको शुभकामना व्यक्त गर्दछु । जय जनक

स्काउटः अर्थ, इतिहास र नेपाली सन्दर्भ

भविष्य के.सी.
कक्षा ११
Scout Rover and Maulakalika Open Scout Crew: ASTM (Assistant Service Team Manager)

स्काउट भन्नाले अनुशासन, सहयोग, सेवा र नेतृत्वको गुण विकास गर्ने एक प्रकारको सामाजिक, शैक्षिक तथा सेवामूलक संगठन हो। यसको सुरुवात सन् १९०७ मा बेलायतका रोबर्ट बाडेन पावेलले गरेका थिए। पहिलो पटक स्काउट शिविर बेलायतको ब्राउनसी टापुमा आयोजना गरिएको थियो, जसले विश्वभर स्काउट आन्दोलनको जग बसायो। हाल अन्तर्राष्ट्रिय क्षेत्रमा पुरुष र महिला स्काउट सञ्चालन भइरहेको छ। विश्व ब्वाइज् स्काउटको कार्यालय मलेसिया र विश्व महिला स्काउटको कार्यालय बेलायतमा रहेको छ। हाल विश्वमा १७० देशमा ब्वाइज् र १५० देशमा गर्ल स्काउटका राष्ट्रिय संस्था रहेका छन्। नेपालले ब्वाइज र गर्ल स्काउट दुवैको सदस्यता लिएको छ। नेपाल स्काउटको आफ्नै विशेष प्रकारको चिह्न छ।

स्काउटको मुल मर्म भनेको "Be prepared" अर्थात् सधैं तयार रहनु हो। स्काउट सदस्यहरूले आफू, समाज, देश र विश्वका लागि हरपल तयार रहनुपर्ने मान्यता लिन्छन्। यसमा चरित्र निर्माण, सामाजिक सेवा, प्राकृतिक जीवन शैली र नेतृत्व विकासलाई विशेष प्राथमिकता दिइन्छ।

स्काउटका प्रमुख कार्यहरूमा प्राकृतिक तथा विपद् व्यवस्थापन तालिम, सामाजिक सेवा, स्वच्छता अभियान, रक्तदान, बाल संरक्षण, शान्ति स्थापनाजस्ता कार्यहरू पर्दछन्। यसले विद्यार्थी तथा युवाहरूलाई जिम्मेवार र सचेत नागरिक बनाउँछ।

नेपालको सन्दर्भमा स्काउटको सुरुवात वि.सं. २००९ सालमा भएको हो। हाल नेपाल स्काउट नेपाल सरकारअन्तर्गत युवा तथा खेलकुद मन्त्रालयको मातहतमा क्रियाशील छ। विद्यालय, कलेजदेखि जनस्तरसम्म स्काउट अभियानले थुप्रै सामाजिक कार्यमा योगदान पुऱ्याइरहेको छ। यसले व्यक्तिगत विकास, सामाजिक चेतना, सेवा भावना र नेतृत्व क्षमतामा सुधार ल्याउँछ। विशेष गरी विपद् व्यवस्थापन, राष्ट्रसेवाका लागि तयार जनशक्ति उत्पादन गर्न स्काउट महत्त्वपूर्ण माध्यम बनेको छ।

निष्कर्षमा, स्काउट कुनै साधारण कार्यक्रम होइन, यो व्यक्तिको सर्वाङ्गीण विकास, समाजमा सकारात्मक परिवर्तन र राष्ट्रनिर्माणमा समर्पित अभियान हो। प्रत्येक विद्यार्थी र युवाले यसमा सहभागी भई आफ्नो जीवनलाई उद्देश्यपूर्ण बनाउनुपर्छ।

'जेन जी' एक परिचय

भक्तबहादुर के.सी.
शिक्षक
जनक नमुना माध्यमिक विद्यालय
गैंडाकोट

छिमेकी र आफन्तलाई नचिन्ने मात्र होइन घरमा के भइरहेको छ त्योसमेत पत्तो नपाउने मानसिक तनाव र भावनात्मक विचलनमा परेका किशोर किशोरीको एउटा ठूलो समूह हुर्किंदैछ जो आफूलाई जेनजी अर्थात् 'Generation Z' भन्न रुचाउँछ जसले स्मार्टफोनको स्क्रिनमा औंलाहरू दौडाएर सामाजिक सञ्जालमा बस्सिन, सल्टी, डब्लु, स्न्याक भनेर कमेन्ट हान्ने र पढ्ने गरुन्जेलसम्म त संसारभर बस्ने मानिसहरूको ठूलो समुदाय आफ्ना साथी र शुभचिन्तक हुन् भन्नेजस्तो लाग्छ, भर्चुअल संसार नै वास्तविक संसार होजस्तो भान पर्न पनि सक्छ तर फोन बन्द गरेर सोच्दा भेट्ने खालको कुनै पनि साथी वा कसैको साथ पाइँदैन ।

उसो भए के हो त 'जेन जी'?

फरक फरक विद्वान्ले फरक-फरक ढङ्गले विश्लेषण गरेता पनि अमेरिकी मनोवैज्ञानिक डा. जेन टोइङ्गले आफ्नो पुस्तक 'Generation' मा सन् १९९५ देखि २०१२ का बीचमा जन्मिएको पुस्तालाई 'जेन जी' भनेर उल्लेख गरेकी छन् । यो पुस्ता जन्मदा नै विश्वमा इन्टरनेट र स्मार्टफोन प्रचलनमा आइसकेकोले कलिलै अवस्थादेखि इन्टरनेट, स्मार्टफोन र सामाजिक सञ्जाल प्रयोग गर्दै हुर्किएको पुस्ता हो जुन अहिलेसम्मकै सबैभन्दा बढी साधन स्रोत पाएको यो पुस्तालाई सूचना सामग्रीले थिचिएको पुस्ता पनि भनिन्छ तर यो पुस्ता अघिल्लो पुस्ता भन्दा शिक्षित, प्रविधिमैत्री, जातीय एवम् सांस्कृतिक रूपमा विविधतालाई रुचाउने पुस्ता भने अवश्य नै हो । आवश्यकता भन्दा बढी सूचना र जानकारीले मेन्टल ब्यान्ड विथ मिसयुज भइरहेको र एकै पटक धेरै काम गर्ने क्षमता अपेक्षित रूपमा उपयोग हुन नसकेको पनि सत्य नै हो ।

यस पुस्ताका मुख्य विशेषताहरू

१. दैनिक ३ /४ घण्टासम्म इन्स्टाग्राम, फेसबुक, टिकटकजस्ता सामाजिक सञ्जालमा बिताउने
२. संसारको सबै जानकारी औलाको टुप्पोमै छ भन्ने भ्रममा बाँच्ने
३. सामाजिक सञ्जालमा अक्षरसँग भन्दा दृश्यसँग बढी रमाउने
४. खाना, फेसन, ठाउँ वा यस्तै विषयको गाम्भीर्य बुझाइ भन्दा अगाडि फोटो खिचेर सामाजिक सञ्जालमा पोस्ट गर्नुलाई 'W' अर्थात् जित ठान्ने
५. अन्याय सहन हुँदैन भन्दै सामाजिक सञ्जालमै बहस पैरवी गर्ने तर वास्तविक जीवनमा त्यसका विरुद्ध लागि परेर खडा हुन डराउने
६. आफ्नो बुझाई नै अन्तिम सत्य हो भन्ने धारणा बोक्ने
७. सूचना प्रविधिको प्रयोगमा निपूर्ण भएकोले सूचना प्राप्ति, संवाद र सिर्जनामा इन्टरनेट माथिको पूर्ण आश्रित हुने

'जेन जी'को करियर चुनौतीहरू

१. सामाजिक सञ्जाल र सञ्चार प्रविधिको अत्यधिक प्रयोगले त्यसको दुरूपयोग गर्ने खतरा बढी हुने, प्रतिस्पर्धात्मक जीवनशैली र व्यक्तिगत असुरक्षाले मानसिक तनाव र एक्लोपन बढाइरहेको छ।

२. भर्चुअल दुनियालाई अत्यधिक विश्वास गर्ने हुँदा वास्तविक जीवन र यसको बहुआयामिक पक्षसँग साक्षात्कार गर्न नसक्दा दिवा स्वप्न वा अवास्तविक संसारमा अल्झी प्रगतिको बाधक बन्न सक्छ।

३. आफ्नो भावना, विचार र उद्देश्य बुझाएर आफ्ना बुवाआमा वा अभिभावक शिक्षकको विश्वास जित्न नसक्ने बरु आफ्नो भावना बुझिदिएनन् भनी द्वन्द्व गर्न तम्सिने हुँदा Generation Gap (पुस्तान्तरण)को द्वन्द्व भइरहने हुन्छ।

४. सामाजिक सञ्जालको भित्तामा देखिने जीवनलाई नै वास्तविक जीवन ठान्ने, रिल जीवन नै रियल जीवन ठान्ने हुँदा वास्तविक जीवनसँग साक्षात्कार गर्न नसक्ने हुन्छन्।

५. अधिकांश सञ्चार अनलाइनबाट हुने हुँदा भाषा र बोल्ने कलामा कमजोरी हुनुका साथै अन्तर्मुखी हुने र आत्मविश्वास (self confident) को अभाव हुन गई आफूभित्रको क्षमता र प्रतिभाको पहिचान गरी प्रस्फुटन गराउन कठिनाइ उत्पन्न हुन्छ।

६. जीवन आइपर्ने चुनौतीसँग सङ्घर्ष गर्न नसकी कतिपय अवस्थामा कायरतापूर्ण अप्रिय निर्णय लिनेको संख्यामा दिनानुदिन बढिरहेको छ।

'जेन जी' आजको संसारको सम्भावना मात्र होइन भविष्यको दिशा निर्धारण गर्ने शक्ति पनि हो। प्रविधिको सशक्त माध्यम मार्फत सूचना प्राप्त गर्ने सामाजिक न्यायको पक्षमा आवाज उठाउने र नवप्रवर्तनमार्फत संसारमा सकारात्मक प्रभाव पार्ने सामर्थ्य उनीहरूमा विद्यमान छ तर यो सामर्थ्यले पूर्णता तब पाउँछ जब हामी घर, परिवार, समाज र सरोकारवाला सबैले समन्वय कायम गरी उनीहरूको मार्गदर्शन संरक्षण र अवसर सुनिश्चित गर्छौं। त्यसैले आजको सबैभन्दा महत्त्वपूर्ण कार्य भनेको सन्तुलित डिजिटल अभ्यासको माध्यमबाट 'जेन जी'लाई सुनिश्चित सुशिक्षित सचेत र सशक्त बनाउनु हो जसले समावेशी दिगो र न्यायपूर्ण समाजको निर्माणमा अग्रणी भूमिका निर्वाह गर्न सकोस्।

"शिक्षा मानिसलाई सोच्न सिकाउँछ, तर के सोच्ने भनेर सिकाउँदैन।"

\- ग्रेस होपर

"शिक्षा नै मानवताको सर्वश्रेष्ठ मित्र हो।"

\- एपिक्टेटस

"शिक्षा भनेको बत्ती जस्तो हो, जसले कुनै पनि अँध्यारो हटाउँछ।"

\- बुद्ध

नैतिक शिक्षा: आजको आवश्यकता

महेन्द्र ढुंगाना
कक्षा १२

आजको आधुनिक समाज प्रविधिमा त तीव्र गतिमा अगाडि बढिरहेको छ, तर मानवीय संवेदना, करुणा, इमानदारी र सदाचार भने हराउँदै गएको देखिन्छ। शिक्षित मानिसहरू त धेरै छन्, तर सदाचारी र आदर्श व्यक्तित्व भएका मानिस कमै देखिन्छन् । यिनै समस्याका बीच आजको युगमा नैतिक शिक्षाको आवश्यकता झनझन बढ्दै गएको छ। नैतिक शिक्षा भन्नाले मानिसमा सद्गुणहरूको विकास गराउने शिक्षालाई जनाइन्छ। यसले व्यक्तिलाई केवल ज्ञान होइन, विवेक, आत्मअनुशासन र समाजप्रतिको कर्तव्यबोध सिकाउँछ । जब व्यक्ति साँचो अर्थमा नैतिक हुन्छ, तब ऊ केवल आफ्नो लागि मात्र होइन, समाज र राष्ट्रको हितमा पनि सोच्न थाल्छ। आजको युगमा प्रविधि, धन, प्रतिष्ठा, डिग्री सबैसँगै यदि मानिसमा नैतिक मूल्य छैन भने ती सबै उपलब्धिहरू निर्थक हुने गर्छन्।

समाजमा दिनप्रतिदिन बढिरहेका भ्रष्टाचार, अपराध, झुट, ठगी र हिंसाका घटनाहरूले शिक्षा प्रणालीको कमजोरीलाई उजागर गरिरहेका छन् । शिक्षा भनेको केवल अंक र डिग्रीको लडाइँ होइन, त्यो त व्यक्तित्व निर्माणको प्रक्रिया हो। यदि हामीले बाल्यकालदेखि नै विद्यार्थीहरूमा नैतिकता, सहनशीलता, इमानदारी, करुणा र सामाजिक जिम्मेवारीको भावना विकास गर्न सकेनौं भने उनीहरू शिक्षित भएर पनि संवेदनहीन बन्न सक्दैन। विद्यालयहरू नैतिक शिक्षाको पहिलो औपचारिक थलो हुन् भने घर-परिवार यसको आधार हो । अभिभावकहरूले बालबालिकामा सानैदेखि सही-गलतको बुझाइ दिनुपर्छ, झुट नबोल, ठग नबन, अरूलाई सम्मान गर भन्ने कुरा केवल भनिएर मात्र होइन, व्यवहारमै देखाइनुपर्छ। त्यस्तै, शिक्षकहरूले पनि केवल पाठ्यपुस्तकको ज्ञान मात्र होइन, जीवनका मूल्यमान्यताको पाठ दिन सक्नुपर्छ।

नैतिक शिक्षा नहुनु भनेको जीवनको मेरुदण्ड नहुनु जस्तै हो । भौतिक सुविधा, प्रतिष्ठा, शक्तिको आधारमा मानिसले जीवन चलाउन सक्छ, तर जबसम्म उसमा नैतिक विवेक हुँदैन, तबसम्म ऊ साँचो अर्थमा 'मानव' रहँदैन । हामीले इतिहासमा हेर्दा पाउँछौं, बुद्ध, जनकजस्ता थुप्रै महान् व्यक्तित्वहरू नैतिक मूल्यका प्रतीक थिए। उनीहरूले समाज रूपान्तरणको काम गरेका थिए, किनभने उनीहरूमा निःस्वार्थता, सेवाभाव, सत्य र करुणा थियो । आज पनि यस्ता मूल्यहरू सिकाउने नैतिक शिक्षा अपरिहार्य छ। शिक्षा मन्त्रालयले विद्यालय पाठ्यक्रममा नैतिक शिक्षालाई छुट्टै विषयका रूपमा समावेश गर्नुपर्छ। बालबालिकालाई केवल अंकका लागि होइन, मानवता जाग्ने शिक्षा दिइनुपर्छ । राष्ट्रको भविष्य यस्ता शिक्षाबाट मात्रै उज्यालो हुनसक्छ।

अन्त्यमा, नैतिक शिक्षा आजको युगको सबैभन्दा ठुलो आवश्यकता हो। संसारलाई विज्ञानले सजिलो बनाउँछ, तर जीवनलाई सुन्दर बनाउने काम नैतिक शिक्षाले मात्र गर्छ। त्यसैले, हरेक अभिभावक, शिक्षक, समाजसेवी र सरकारको दायित्व हो – बालबालिकामा नैतिकता विकास गर्न मद्दत गर्ने । केवल डिग्रीधारी होइन, सद्गुणी नागरिक निर्माण गर्नु नै आजको साँचो शिक्षा हो।

विद्यालयमा विज्ञान क्लबको भूमिका

मोहन भण्डारी
शिक्षक
जनक नमुना मा.वि.

परिचय

राष्ट्रको प्रगति र समृद्धि यसको शैक्षिक प्रणाली, विशेषगरी विज्ञान शिक्षणको नतिजासँग गहिरो सम्बन्ध राख्दछ। कक्षाकोठाभित्रको औपचारिक शिक्षण सीमित समय र पाठ्यक्रमभित्र सीमित रहन्छ, जसले गर्दा विद्यार्थीको वैज्ञानिक सोच र प्रयोगात्मक सीपको विकासमा पूरा नहुन सक्छ। यस चुनौतीको समाधानका रूपमा विज्ञान क्लब एक प्रभावकारी विकल्प हो, जसले कक्षाकोठाको शिक्षालाई समृद्ध बनाउन सहयोग पुऱ्याउँछ (Mangal, १९८२)।

विज्ञान क्लबको लक्ष्य र उद्देश्यहरू

लक्ष्यहरू:

१. विद्यार्थीलाई विज्ञानको आधारभूत ज्ञान हाँसिल गर्न सहयोग पुऱ्याउने।
२. वैज्ञानिक सोच, चिन्तन र अनुसन्धान प्रविधिको विकास गराउने।
३. सामाजिक, वातावरणीय र प्रविधिक सन्दर्भमा वैज्ञानिक चेतना अभिवृद्धि गर्ने।

उद्देश्यहरू:

१. विद्यार्थीमा विज्ञानप्रतिको रुचि जागृत गराउने।
२. क्लबद्वारा आयोजित गतिविधिमा विद्यार्थीलाई सक्रिय बनाउने।
३. सूचना प्रविधिको प्रयोगद्वारा विज्ञान सिकाइ प्रवर्द्धन गर्ने।
४. प्रयोगमार्फत वैज्ञानिक ज्ञान बुझ्न सहयोग गर्ने।

विज्ञान क्लबको संरचना

१. विद्यालयको प्रधानाध्यापक संस्थापक संरक्षकको रूपमा रहने।
२. विज्ञान विषय शिक्षक संयोजकको रूपमा रहने।
३. हरेक शैक्षिक वर्षमा विद्यार्थी सदस्यहरूबाटः
- अध्यक्ष,
- उपाध्यक्ष,
- सचिव,
- कोषाध्यक्ष
- अन्य सदस्यहरू चयन गरिने।

विज्ञान क्लब स्थापना प्रक्रिया
विद्यालय प्रमुखको स्वीकृति लिने।
इच्छुक शिक्षकहरूको टोली निर्माण गर्ने।
विद्यार्थीलाई क्लबको उद्देश्यबारे सचेत गराउने।
क्लबको नाम चयन गर्ने।
बैठक आयोजना गरी निर्णयहरू लिने।
आर्थिक स्रोतको व्यवस्थापन गर्ने।
सदस्यताको मापदण्ड तय गर्ने।
पदाधिकारी चयन प्रक्रिया र कार्यदायित्व निर्धारण गर्ने।

विज्ञान क्लबद्वारा गरिने गतिविधिहरू

१. ज्ञानवर्द्धक गतिविधिहरू (Enrichment):
- कार्यशाला (Workshop) सञ्चालन
- विज्ञान प्रयोगशाला स्थापना सहयोग
- अतिथि व्याख्यान

- अतिरिक्त अध्ययन सामग्री (पुस्तक, पत्रिका आदि) उपलब्ध गराउने
- परियोजना कार्यहरू प्रदान गर्ने

२. मनोरञ्जनात्मक गतिविधिहरू (Entertainment):
- वैज्ञानिक दिवसहरू मनाउने
- बहस, प्रश्नोत्तर, विचार गोष्ठी
- शैक्षिक भ्रमण
- विज्ञान प्रदर्शनी/मेला आयोजना

३. व्यवस्थापनसम्बन्धी गतिविधिहरू (Maintenance):
- प्रयोगशाला व्यवस्थापन
- सूचना पाटी व्यवस्थापन
- क्लब प्रशासन

४. विस्तार गतिविधिहरू (Extension):
- कमजोर विद्यार्थीलाई ट्युसन सहयोग
- शैक्षिक सामग्रीको दान
- विज्ञान क्लबका फाइदाहरू
- फुर्सदको समयको सकारात्मक उपयोग।
- विज्ञान अध्ययनमा उत्साह र रुचिको वृद्धि।
- समस्या समाधान र अन्वेषणको भावना विकास।
- आत्मनिर्भरता र सहकार्यको भावना।
- विज्ञानसम्बन्धी नयाँ ज्ञानसँग परिचय।
- विद्यार्थीहरूबीच सहकार्यको वातावरण।
- कक्षाकोठाको विषय गहिरो रूपमा बुझ्न सहयोग।
- स्वतन्त्र अनुसन्धानमा प्रेरणा।
- शिक्षक, अभिभावक र विद्यार्थीबीच समन्वय।
- विशेष प्रतिभाशाली विद्यार्थीका लागि अवसर।

निष्कर्ष

विज्ञान क्लब विद्यालय शिक्षाको सशक्त पूरक माध्यम हो। यसले केवल ज्ञान मात्र नभई विद्यार्थीहरूमा व्यावहारिक सीप, सामाजिक उत्तरदायित्व र वैज्ञानिक दृष्टिकोणको विकास गराउँछ । प्रत्येक विद्यालयमा विज्ञान क्लब स्थापना गर्नु आजको आवश्यकता हो।

सन्दर्भ सूची (References):

-Mangal, S.K.(1982),Teaching of Science. Agra Book Depot.

- NCERT, Teaching of Science in Secondary Schools.New Delhi

-STEM club Guideline book .GPAST

◆◆◆

Science is organised knowledge. Wisdom is organised life.

- Immanuel Kant

Science is a beautiful gift to humanity; we should not distort it.

- A. P. J. Abdul Kalam

The science of today is the technology of tomorrow.

- Edward Teller

सम्बन्ध

रञ्जिता आचार्य
शिक्षक
जनक नमुना मा.वि.

रिमा, तिमी किन पढ्नै खोज्दिनौँ ? मैले धेरै दिन यही प्रश्न गरिरहेँ । ऊ मौन बसी । लगभग २/४ महिना यसरी नै बिते । उसले न कक्षाकार्य गरी न गृह कार्य नै । कक्षाकोठामा पस्ने बित्तिकै मेरा आँखाले रिमालाई खोज्दथ्यो । ऊ बुद्ध जस्तै ज्ञानी देखिन्थी, भनेको कुरा सुनिरहन्थी तर सुन्दासुन्दै टोलाउँथी । हामी शिक्षक साथीहरूले उसको क्रियाकलापलाई नजिकबाट नियाली रहेका थियौँ तर निचोड निस्केको थिएन । किन रिमा टोलाइरहन्छे ? हाम्रो प्रश्न यही हुन्थ्यो ।

एकदिनको कुरा हो । लगभग बिहानको ७:३० बज्दै थियो । एकजना अधबैंसे पुरुष विद्यालयमा आए । कक्षा १२ को व्यवस्थापनतर्फको कक्षा शिक्षक को हो ? उनको मुखबाट फुत्कन नपाउँदै मैले भने 'म' किन र ? ....मेरी छोरी पढ्छिन त्यही भएर । ....नाम ? रिमा । ए..........। चिन्नु हुन्छ ?' -उनले सोधे ।........चिन्छु, मेलै मात्र होइन हामी सबै शिक्षकले चिन्छौं । 'कस्तो छ पढाइ उनले सोधे । ल हिँड्नुहोस् माथि अफिसमा । त्यही बसेर कुरा गरौँला भनेपछि उनी मसँगै अफिसमा गए । 'बस्नुहोस्' मैले कुर्सी देखाएर बस्न आग्रह गरेँ । उनी अक्मकाउँदै बसे । अँ, नानी अलि तनावमा भएजस्तै लाग्छ । खासै खुलेर बोल्दिनन् साथीहरूसँग पनि घुलमिल भएकी छैनन् । पढ्न लेख्न पनि खासै रुचि देखिँदैन । हामी शिक्षकको चासो पनि यिनैमा छ । घरमा कस्ती छिन् मैले सोध्न नपाउँदै उनले भने 'म्याम कहानी लामो छ ।' भन्नुहोस् न मेरो खाली समय छ अहिले । यति भनेपछि उनले सुरु गरे 'हेर्नोस् यो दुई महिनाकी हुँदा यसकी आमाले छाडेर अन्तै गई । मैले यसलाई प्रेमको चिनो मानेर हुर्काइ बढाई गरे । आज यत्री बनाए । अर्को विवाह गरेँ भने यसले दुःख पाउँछे कि भनेर विवाह नगरी बसेँ । मैले यो माथि कति ठूलो सपना देखेको छु म्याम । यो छोरी मेरो आशा -भरोसा र विश्वास हो अनि बुढ्यौलीको साहारा पनि तर त्यही आमाले आजकल लुकीलुकी भेटेर अनेक कुरा गर्छे रे ! त्यसपछि रिमामा मैले धेरै परिवर्तन देखेको छु । आजकल केही भन्नै हुँदैन बर्र रन्छे रिसाउँछे खुलेर बोल्दिन । म के गरुँ ? म्याम । ऊ रुँदा मुटुमा गाँठो परेर आउँछ । आफूलाई नै सम्हाल्न गाह्रो हुन्छ' आँखाभरि आँसु बनाउँदै उनले भने । ऊ स्कुलमा पनि आउँछे रे ! म यत्ति भन्न आएको म्याम, 'उसकी आमा आई भने भेट्न नदिनु है !' म छक्क परेँ......।

केही दिनपछि तेस्रो घण्टी सुरु हुँदै थियो । 'एकजना महिलाले विद्यालयमा आएर ढोकाबाट कक्षाकोठा नियाल्दै १२ कक्षा हो ? भनेर सोधिन् । ...'होइन पल्लो हो' । अंग्रेजी कि नेपाली माध्यम ? मैले सोध्न नपाउँदै उनले 'अंग्रेजी भनिन्' । 'किन ? म त्यही कक्षाको कक्षा शिक्षक हूँ' कसलाई खोज्नु भयो ? 'रिमा' उनले सहजै भनिन् । ए.........हजुर रिमाको

को ? मेरो प्रश्न नसकिँदै उनले 'आमा' भनिन् । मलाई केही दिन अगाडिको कुराकानी याद आयो । 'नानी तपाईंसँग बस्छिन् ?' मैले थाहा नपाएझै गरेँ । यो प्रश्नले उनलाई झस्कायो 'नाइँ' सहजै भनिन् । 'ऊ बुबासँग बस्छे । मैले उसको बुबासँगको सम्बन्ध टिकाउन सकिन त्यसैले अर्को विहे गरे तर ऊ मेरी छोरी हो । मलाई उसको औधी माया लाग्छ । हेर्नुहोस् न म्याम यसको बुबाले मलाई भेट्नै दिँदैन । मैले भेटेको थाहा पायो भने छोरीलाई गाली गर्दो रहेछ त्यही भएर नानीले पनि भेट्नै चाहान्न । अति नै याद आयो अनि आज आएको । म आएको कुरा यसको बुवालाई नभनिदिनु है म्याम ।' सङ्कुचित हुँदै भनी । म छाँगाबाट खसे झैँ भएँ ।

एकछिनपछि रिमा आँखा रातो पार्दै म्याम पर्खनोस् न भन्दै आई । म छक्क परेँ । 'के भयो नानी ?' मैले सोधेँ । 'म्याम, अबदेखि त्यो आइमाईलाई विद्यालय कहिल्यै नआउनू भन्नु है' आँखाभरि आँसु बनाउँदै भनी । 'किन र नानी ? तिनी तिम्री आमा होइनन् र ?' उसले चिच्याउँदै भनी 'म्याम, त्यो मेरी आमा होइन दुस्मन हो दुस्मन ....। आमाले त जति नै दुःख परे पनि आफ्नो सन्तानलाई छाड्दैनन् तर त्यो दुष्ट आइमाईले मलाई दुई महिनामै छाडेर गई । .....त्यो मेरो लागि कोही होइन । त्योसँग मेरो कुनै सम्बन्ध पनि छैन । अब त्यसको छायाँ हेर्नु पनि छैन मलाई ।'

म पहाडबाट खसे झैँ भएँ । मनमा अनेक प्रश्नहरू तँछाडमछाड गरी दौडिरहे । अनायास सम्झिएँ ....यो कस्तो सम्बन्ध हो ? .....नभेटी नहुने, भेट्नै नहुने, देख्नै नहुने .... ।

◆◆◆

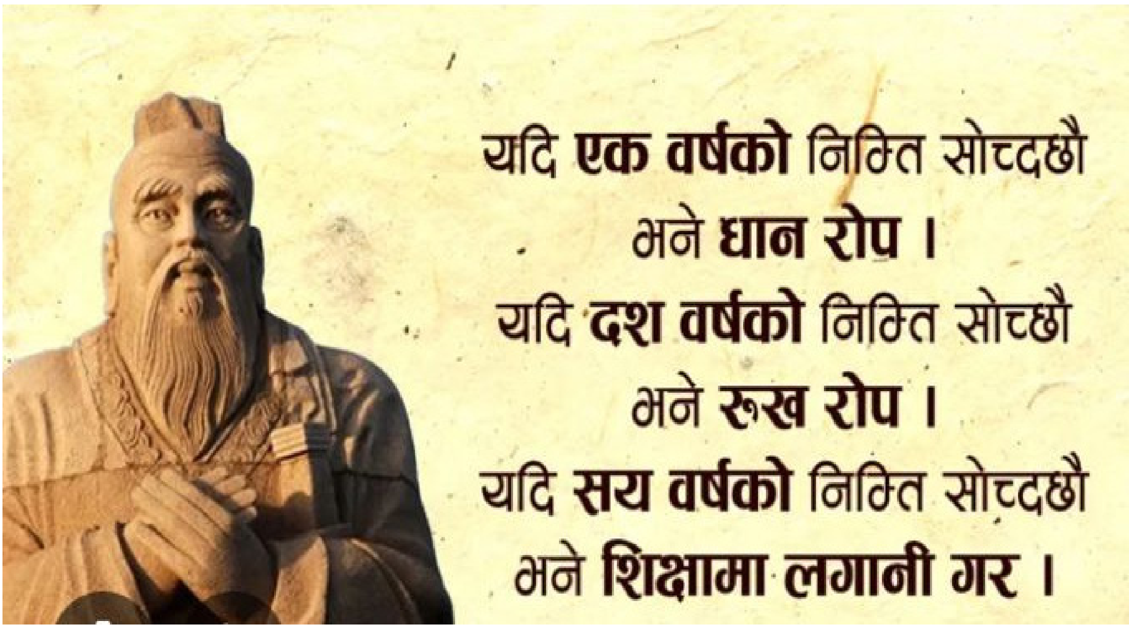

कन्फ्युसियस

श्रीमद्भगवद्गीताको दिव्य सन्देश

डा. रामचन्द्र कण्डेल
सह-प्राध्यापक
ने.सं.वि., कालिका संस्कृत विद्यापीठ

संस्कृत भाषामा लेखिएको श्रीमद्भगवद्गीता आज सर्वाधिक भाषाहरूमा अनूदित भई विश्वभरि फैलिएको छ। कुरुक्षेत्रमा भएको महाभारतको युद्धमा युद्धबाट विमुख हुन चाहेका वीर योद्धा अर्जुनलाई अन्यायका विरुद्ध लड्नु क्षत्रीयहरूको परम कर्तव्य हो। भनी भगवान् श्रीकृष्णले गीताको उदेशबाट शिक्षा दिएकाले उनी युद्ध गर्न तयार भएका थिए। अठार अध्याय र सात सय श्लोकमा फैलिएको यो गीता ग्रन्थका एक-एक पद्य वा पद्यांश मानव जातिका लागि नै कर्मयोग, भक्तियोग, ध्यानयोग र ज्ञानयोगका अद्वितीय खजनाका रूपमा रहेका छन्। यस आलेखमा गीताका केही पद्यांशले हामी शिक्षाक्षेत्रमा संलग्नवर्गलाई शाश्वत सन्देश प्रवाह गरेको यथार्थतालाई संक्षिप्तरूपमा प्रस्तुत गर्ने प्रयास गरिएको छ।

१. **परस्परं भावयन्तः श्रेयः परमवाप्स्यथ।** (३-११)

गीताको तेस्रो अध्यायमा श्रीकृष्णले अर्जुनलाई यज्ञका अतिरिक्त गरिएका कर्म बन्धनस्वरूप हुन्छन्। यज्ञ गर्नाले देवताहरू खुशी हुन्छन्। खुशी भएका देवताहरूले यज्ञकर्ताका सबै मनोरथ पूरा गरिदिन्छन्। अतः यज्ञकर्ता र यज्ञप्रतिपाद्य देवताहरू एकआपसमा सन्तुष्ट भई परम कल्याण प्राप्त गर्दछन् भनेर भन्नु भएको छ। त्यस्तै शिक्षाक्षेत्रमा संलग्न हामीहरू शिक्षक-विद्यार्थी, व्यवस्थापक-कर्मचारीहरू एक-अर्कालाई इज्जत-सम्मान र उन्नत गर्दै जाने हो भने अवश्य पनि शिक्षण संस्थाको जुन पवित्र उद्देश्य हो त्यो पूरा गर्नमा हामी सबैलाई पूर्ण सफलता प्राप्त हुने कुरामा कुनै विमति छैन। विद्यालय परिवारका सबै सदस्यहरूले एक अर्काको अभावको पूर्ति गर्नका लागि आ-आफ्ना ठाउँबाट गर्नुपर्ने कर्तव्य पूरा गर्दै गऱ्यौं भने अवश्य पनि एकआपसमा सबै खुशी हुँदै संस्थाको श्रीवृद्धिका साथै हामीहरू पनि पूर्ण लाभान्वित हुँदै जान्छौं।

२) **कर्मण्येवाधिकारस्ते मा फलेषु कदाचन।** (२-४७)

गीताका दोस्रो अध्यायमा श्रीकृष्णले अर्जुनलाई युद्धका परिणामका बारेमा तिमीले नसोच तर जेजस्तो परिणाम आए पनि तिमी एक क्षत्रीय योद्धा भएकाले अन्यायका विरुद्ध लड्नु तिम्रो परमकर्तव्य हो भनेर सम्झाउनु भएको छ। त्यस्तै शिक्षालयमा आफ्ना विद्यार्थीहरूको विषयगत अज्ञानान्धकारलाई हटाई विषयको बोध गराउनु शिक्षकवर्गको परमकर्तव्य हो। आफूलाई शिक्षा दिने गुरुवर्ग र शिक्षा आर्जन गर्ने ठाउँको विकास विस्तारमा समर्पित अभिभावकवर्गलाई आदर गरी उनीहरूका सदुपदेशहरूलाई जीवनभरि परिपालन गर्नु विद्यार्थीवर्गको परम कर्तव्य हो। आफ्ना सन्तानलाई लालनपालन गरी उनीहरूलाई उचित शिक्षा-दीक्षा प्रदान गरेर सुयोग्य बनाउनु मातापिताको कर्तव्य हो। तिनै मातापिता असक्त वा वृद्धावस्थामा हुँदा स्याहारसुसार गर्नु सन्ततिको परम कर्तव्य

हो। आज समाजमा जेजति अशान्ति, संघर्ष र झैझगडा देखिएका छन् त्यसको मूल कारण आफ्नो अधिकारको माग सबैले उच्च स्वरले गर्ने तर आफ्नो कर्तव्यपालन कसैले नगर्ने भएकाले हो। अतः गीताको यो सन्देशले हामी सबैलाई संस्थाले प्रदान गरेको आ-आफ्नो कर्तव्यलाई पूरा गर्नमा सदैव प्रेरित गरिरहन्छ।

३. **यद्यदाचरति श्रेष्ठस्तत्तदेवेतरो जनः ।**
स यत्प्रमाणं कुरुते लोकस्तदनुवर्तते ॥ (३–२१)

श्रीकृष्णले अर्जुनलाई उपदेश दिँदै भन्नुहुन्छ - हेर ! ज्ञानी पुरुषहरूले संसारमा गर्नुपर्ने कर्तव्य केही हुँदैन तर पनि उनीहरूले लोकशिक्षाका लागि शास्त्र निर्देशानुसार निष्कामभावले सत्कर्महरू गरिरहनु पर्दछ। किनभने समाजमा श्रेष्ठ व्यक्तिको चरित्रलाई सबैले अनुसरण गर्दछन्। अतः समाजका ठूलाबडा व्यक्तिहरूको प्रभाव सामान्य व्यक्तिमा पर्ने भएकाले आ-आफ्नो कर्तव्य सबैले अवश्य पनि पूरा गर्नु पर्दछ। त्यस्तै शिक्षालयमा पनि शिक्षण गर्ने गुरुवर्गका साथै व्यवस्थापन पक्षमा संलग्न अभिभावकहरूको विधि, व्यवहार, रहन-सहन, उठ-बस, बोल-चाल, खान-पिन आदि सबैको प्रभाव कलिला बालबालिकाहरूको मनमस्तिष्कमा सहज पर्ने भएकाले यदि हाम्रा शिक्षालयमा अध्ययन गर्ने विद्यार्थीहरू आदर्श र चरित्रवान् बनून् भन्ने हाम्रो इच्छा छ भने अभिभावकवर्गमा रहेका हामीहरूको चरित्र अवश्य पनि आदर्शमय हुनु परम आवश्यक छ। उल्लिखित श्लोकमा श्रेष्ठ मनुष्यका आचरणका विषयमा '**यत्–यत्**', '**तत्–तत्**' र '**एव**' यी पाँच पद आएका छन् भने प्रमाण वचनका विषयमा '**यत्**' र '**तत्**' यी दुई पद आएका छन्। यसको तात्पर्य यो हो कि मनुष्यको आचरणको असर अर्कामाथि पाँच गुणा धेरै पर्दछ भने वचनको असर दुई गुणा कम पर्दछ। जो मनुष्य स्वयम् कर्तव्यको पालन नगरेर केवल आफ्ना वचनले अर्कालाई कर्तव्यपालनको उपदेश गर्दछ त्यस्ता व्यक्तिको उपदेश व्यक्ति माथि पर्दैन। उपदेशक वा शिक्षकको व्यक्ति वा विद्यार्थीमाथि विशेष प्रभाव त्यतिखेर पर्दछ जब उपदेशक वा शिक्षकले उपदेश गरे अनुरूपको आचरण वा जीवनशैली आफैले व्यतीत गरेको छ। त्यसैले श्रीकृष्णले आफ्नो उदाहरण दिँदै भन्नु हुन्छ यद्यपि मेरा लागि त्रिलोकमा केही कर्तव्य र प्राप्तव्य छैन तथापि म जहाँ जुन रूपमा अवतरित हुन्छु त्यहाँ त्यहीँ अवतार अनुरूप आफ्ना कर्तव्यको सावधानीपूर्वक पालन गर्दछु। म माथि श्रद्धा र विश्वास राख्ने भक्तहरूले मेरा झैँ कर्तव्यपालक बनेर आफू र आफ्नो समाजलाई खुशी र समृद्ध बनाऊँन्।

उल्लिखित श्रीमद्भगवद्गीताका चार पादले थोरै शब्दमा गहन अर्थलाई प्रतिपादन गरेका छन्। हामी यहाँ शिक्षक-विद्यार्थीहरू एकआपसको सौहार्द्र र सभ्य वातावरणमा आ-आफ्नो कर्तव्यपथमा सक्रिय रह्यौँ भने हामीहरूको जीवन अर्काका लागि अवश्य पनि अनुकरणीय, उदाहरणीय तथा प्रशंसनीय हुने कुरामा कुनै शंका छैन। गीताका यिनै दिव्य सन्देशका परिधिभित्र रही संस्था, समाज र राष्ट्रको सेवामा समर्पित हुनका लागि विद्याधिष्ठात्री देवी सरस्वतीले हामीलाई आशीर्वाद र शक्ति प्रदान गर्नुहोस् भन्दै यो सानो आलेखलाई यही पूरा गर्दछु। जय सरस्वती माता !

नारी शिक्षा आजको आवश्यकता

रूपादेवी पराजुली
सह-लेखापाल
जनक नमुना माध्यमिक विद्यालय
गैंडाकोट

शिक्षा मानिसको जीवनको आधारशीला हो । यसले व्यक्ति मात्र होइन, समाज र राष्ट्रको समग्र विकासमा महत्त्वपूर्ण भूमिका खेल्दछ । हाम्रो समाजमा महिलाको योगदान अतुलनीय भए तापनि विगतमा उनीहरूलाई शिक्षाबाट वञ्चित गरिँदै आएको थियो । तर आजको युग ज्ञान, विज्ञान र समानताको युग हो, जहाँ नारी शिक्षालाई उपेक्षा गर्नु असम्भव छ । वर्तमान समयमा नारी शिक्षा केवल अधिकार होइन, समाजको प्रगतिका लागि अपरिहार्य आवश्यकता बनिसकेको छ ।

नारी शिक्षाले महिलाहरूलाई आत्मनिर्भर, आत्मविश्वासी र सक्षम बनाउँछ । शिक्षित महिला मात्र आफूलाई सक्षम बनाउँछिन् भन्ने होइन, उनी आफ्नो परिवार, समुदाय र राष्ट्रको विकासमासमेत योगदान दिन सक्छिन् । शिक्षित आमाले आफ्ना सन्तानलाई पनि राम्रो शिक्षा दिन्छिन्, जसले भावी पुस्ताको भविष्य उज्यालो बनाउँछ । साथै, शिक्षित महिलाले आफ्नो अधिकार पहिचान गर्न, अन्याय विरुद्ध बोल्न र समाजमा समान स्थान प्राप्त गर्न सक्ने क्षमता राख्दछिन् ।

आजको आधुनिक युगमा विज्ञान, प्रविधि, सञ्चार र विकास तीव्र गतिमा अघि बढिरहेको छ । यस्तो समयमा महिलाहरूलाई शिक्षा बिना पछाडि राख्नु भनेको आधा समाजलाई अन्धकारमा राख्नु हो । रोजगार, स्वास्थ्य, नेतृत्व, प्रशासन, राजनीति, अनुसन्धान, व्यवसायजस्ता प्रत्येक क्षेत्रमा महिलाहरूको उपस्थिति आवश्यक छ, र यसको मूल आधार शिक्षा हो ।

समाजमा हुने बालविवाह, दाइजो प्रथा, महिला हिंसा, भेदभावजस्ता समस्याहरूको समाधान शिक्षित महिलाबाट सम्भव छ । शिक्षा महिलालाई मात्र होइन, समाजलाई नै परिवर्तन गर्ने हतियार हो । महिलाले शिक्षाको माध्यमबाट आफ्नो आत्मसम्मान, आत्मनिर्भरता र सामाजिक उत्तरदायित्व पूरा गर्न सक्छिन् ।

“एक नारी शिक्षित हुँदा त्यो केवल उसकै परिवर्तन होइन, त्यो त परिवार, समाज र सम्पूर्ण पुस्ताको परिवर्तनको सुरुवात हो” – यो भनाइ अत्यन्तै सारगर्भित र यथार्थपरक छ । जब एक नारी शिक्षित हुन्छे, ऊ मात्र ज्ञान प्राप्त गर्दिन; ऊ सोच्न, बुझ्न र निर्णय लिन सक्ने क्षमता पनि विकास गर्छे । त्यो शिक्षाले उसलाई आत्मनिर्भर बनाउँछ, जसले परिवारलाई सहारा दिन्छ, बच्चाहरूलाई राम्रो मार्ग देखाउँछ, र समाजमा सकारात्मक परिवर्तन ल्याउँछ ।

शिक्षित नारीलेः सन्तानलाई गुणस्तरीय शिक्षा दिन्छे, जसले भावी पुस्तालाई उज्यालो भविष्य दिन्छ । स्वास्थ्य र सरसफाइमा सचेत हुन्छे, जसले परिवारको जीवनस्तर उकास्छ ।

समानता र न्यायका पक्षमा बोल्न थाल्छे, जसले

समाजलाई सशक्त बनाउँछ ।

त्यसैले, नारी शिक्षा कुनै एउटा व्यक्ति मात्रको फाइदाको कुरा होइन–यो त समग्र समाज रूपान्तरणको बिउ हो ।

एक शिक्षित नारी भनेको सिङ्गो राष्ट्रलाई उज्यालो दिशातर्फ डोहोऱ्याउने ज्योति हो ।

यसको प्रसंगलाई उजागर गर्न मैले सानो लघुकथालाई लिएकी छु ।

बाग्लुङ जिल्लाको एउटा सानो गाउँमा सम्झना नामकी केटी हुर्किरहेकी थिई । उस्को परिवार सामान्य थियो–बुबा खेतिपाती गर्थे, आमा घर सम्हाल्थिन् । गाउँमा प्रायः केटीहरू पाँच कक्षापछि विद्यालय जान छोड्थे, किनभने "छोरी त अर्काको घर जाने मान्छे हा" भन्ने पुरानो सोचले जरा गाडेर बसेको थियो ।

तर सम्झनाको आमा, मनकला, फरक थिइन् । उनी स्वयं शिक्षित थिइनन्, तर उनले शिक्षाको मूल्य के हो ? भन्ने उनलाई थाहाँ थियो । उनले आफ्नो जीवनमा भोगेको अभाव सम्झँदै निर्णय गरिन्, "म मेरी छोरीलाई शिक्षित बनाउँछु, चाहे जेसुकै किन नहोस् ।"

गाउँका मान्छेहरू मनकलालाई कुरा काट्थे– "छोरीलाई पढाएर के हुन्छ र ? बिहे गरेर जानु त यहीँ हो ।"

तर मनकला अडिग थिइन् । सम्झनाले एस.एल.सी. पास गरिन्, उच्च शिक्षा काठमाडौँमा गरिन् । उनी अन्ततः एक स्वास्थ्यकर्मी (नर्स) भइन् । उनले गाउँमै फर्केर सानो स्वास्थ्य केन्द्र स्थापना गरिन् । गर्भवती महिलाको जाँच, सुत्केरी सेवादेखि बालस्वास्थ्यसम्म उनले सम्हाल्न थालिन् ।

सम्झनाले स्वास्थ्य सेवा दिन थालेपछि गाउँमा मृत्युदर घट्न थाल्यो । बच्चाहरू समयमै खोप लगाउन थाले । महिलाहरू सुत्केरी हुँदा अस्पताल जान थाले। गाउँलेहरूमा चेतना बढ्न थाल्यो । अब त ती उही मान्छेहरू पनि भन्ने गर्थे, "सम्झना जस्ती छोरी पाउनु त भाग्य हो ।"

अझ रमाइलो त के भयो भने, सम्झनाले स्वास्थ्य सेवासँगै बालबालिकाको शिक्षामा पनि जोड दिन थालिन् । उनले गाउँमा पुस्तकालय खोलिन् । अहिले गाउँका थुप्रै केटीहरू पनि विद्यालय जान थालेका छन् । मनकलाले गर्वले भन्छिन्, "एक शिक्षित छोरीले सिङ्गो गाउँ परिवर्तन गर्न सक्छे ।"

निष्कर्षः

"नारी शिक्षाको आवश्यकता" केवल नारामा सीमित हुनु हुँदैन, यो व्यवहारमा लागू गर्नुपर्छ । हरेक नारी शिक्षित भएमा मात्र सशक्त समाज र समुन्नत राष्ट्रको निर्माण सम्भव छ । त्यसैले, "नारी शिक्षा आजको आवश्यकता" भन्ने कुरा सत्य हो । यसलाई परिपालन गर्नु हाम्रो कर्तव्य पनि हो । हामी सबै मिलेर नारी शिक्षाको प्रवर्द्धन गर्नुपर्छ, ताकि उज्यालो भविष्य निर्माणमा सबैको बराबरको योगदान होस् ।

◆◆◆

जीवनका महान् कुराहरूको विचार गर्नाले महानता प्राप्त हुन्छ , असल हुनको लागि मानिसले असल कुरा विचार गर्नुपर्छ ।

- गौतम बुद्ध

स्वागत गीत

लिलाधर कँडेल
शिक्षक
सांस्कृतिक कार्यक्रम संयोजक

स्वागत गर्दछौँ, स्वागत गर्दछौँ उपस्थित सारालाई स्वागत गर्दछौँ ।२
सर्वप्रथम स्वागत गर्छौं उपस्थिति पाहुनालाई
हाम्रो निम्ता स्वीकारेर पाल्ने सबै जनहरूलाई
कार्यक्रम सफल पार्न जुट्ने सबै जनहरूलाई
अन्तर्मनले सहयोग गर्ने सहयोगी मनहरूलाई
स्वागत गर्दछौँ, स्वागत गर्दछौँ उपस्थित सारालाई स्वागत गर्दछौँ ।२

यो देशलाई बचाउने यो देशका वीरहरूलाई
बन्धनबाट छुटाइदिने बुद्धिजीवी शीरहरूलाई
यो देशमा जन्माउने जननी ती मातृभूमिलाई
समाजको सेवा गर्ने सबै समाजसेवीहरूलाई
स्वागत गर्दछौँ, स्वागत गर्दछौँ उपस्थित सारालाई स्वागत गर्दछौँ ।२

खोकिलामा हुर्काउने जन्म दिने आमाहरूलाई
असल बाटो देखाउने मार्गदर्शक बाबाहरूलाई
शिक्षा-दीक्षा-ज्ञान दिने ज्ञानका स्रोत गुरुहरूलाई
असल संस्कार सिकाउने शुभचिन्तक व्यक्तिहरूलाई
स्वागत गर्दछौँ, स्वागत गर्दछौँ उपस्थित सारालाई स्वागत गर्दछौँ ।२

सूचनाबाट सन्देश दिने सबै सञ्चारकर्मीहरूलाई
न्यायको लागि योगदान गर्ने सेना, पुलिस आर्मीहरूलाई
राम्रो काममा विश्वास राख्ने कर्मयोगी व्यक्तिहरूलाई
दुःख पर्दा साथ दिने, सबै प्यारा साथीहरूलाई
स्वागत गर्दछौँ, स्वागत गर्दछौँ उपस्थित सारालाई स्वागत गर्दछौँ ।
स्वागत गर्दछौँ, स्वागत गर्दछौँ उपस्थित सारालाई स्वागत गर्दछौँ ।

विद्यालय शिक्षामा जिम्मेवारीको खोजी

प्रा. डा. विद्यानाथ कोइराला
शिक्षाविद्

परिवेश

संघीय सांसदले संविधान पछ्याएनौं। फलतः हामीसँग दलितका हक अधिकार सुनिश्चित गर्ने ऐन छैन। पालिकामा दलित, अपांगता भएका तथा असहायलाई सघाउँने स्थायी कोष छैन। संविधानको धारा २४, ३१, ४०, ५१ को ज (क) कार्यान्वयन भएको छैन। धार्मिक विद्यालयमा पढ्ने विद्यार्थीहरूको समकक्षता तथा उच्च शिक्षाको व्यवस्था भएको छैन। पालिकाको नेतृत्व जनताको कि दलको भन्ने कुरा टुङ्गो भएको छैन। शिक्षकलाई दलका भातृ वा शुभेच्छुक संस्थाकै रूपमा राख्ने कि तिनलाई पेशाकर्मी शिक्षक बन्न दिने भन्ने कुरामा राजनीतिक नेतृत्व नै मौन छ। लचिलो शिक्षालय खोज्ने युवालाई गरिखाने सीप के ? पढिखाने सुविधा के भन्ने बारे सम्बद्ध अधिकारीहरू मौन छन्। युवा विदेशिए भन्ने कुराको पिरलो त छ। तिनलाई कसरी सघाउँने ? कसरी तिनको ज्ञान, सीप, प्रविधि, पैसा, तथा मान्छे ल्याउँने भन्ने बारे नीतिगत तथा कार्यगत अभ्यास भएको छैन। शिक्षक छैनन् भन्ने गुनासो छ। तर विकल्प पनि छ भन्ने बारे शोध गरिएको छैन। शिक्षा ऐन बन्दा पनि एकसाथ नियमावली तथा कार्यविधि एकसाथ बनाउँने संस्कृति छैन। यो स्थितिमा मैले शिक्षामा जिम्मेवारीको खोजी गरेको छु। तलका अनुच्छेदमा ती कुराको चर्चा गरेको छु।

अनिवार्य तथा निःशुल्क शिक्षाको जिम्मेवारी

निःशुल्क शिक्षा सबै देशको रहर हो। भनाइ पनि हो। यो रहर र भनाइ पूरा गर्न मूल प्रश्नमा जानु पर्छ। त्यो प्रश्न हो बच्चा कस्को हो ? बाबुआमाको हो कि ? स्थानीय सरकारको हो कि ? प्रदेश सरकारको हो कि ? संघीय सरकारको हो ? धार्मिक समूहको हो ? यो प्रश्नको उत्तर खोज्नाले शैक्षिक पहुँचको जिम्मेवार व्यक्ति, घरपरिवार वा सरकार को हो भन्ने थाहा हुन्छ। बच्चा बाबुआमाको हो भन्ने भए तिनले नैं छोराछोरी पढाउनु पर्छ। सरकारले सघाउँने मात्र हो। चीनको नीति यही हो। यसका लागि उसले दुइटा कार्यनीति अपनाएको छ। पहिलो कार्यनीति अन्तर्गत दुई छुटको व्यवस्था गरेको छ। त्यो हो, विपन्न अभिभावकका छोराछोरीले खाना तथा आवास खर्च तिर्नु पर्दैन। यातायात खर्च पनि तिर्नु पर्दैन। मध्यमवर्गीय तथा धनी अभिभावकले दुइवटै खर्च तिर्नैं पर्छ। दोस्रो कार्यनीति अन्तर्गत तिम्रो अपांग बच्चालाई तिमीले नैं हेर भनेर अभिभावकलाई आर्थिक सहयोग दिने गरेको छ। यसबाहेक विद्यालयलाई रकम पुग्दैन भन्ने स्थितिमा अभिभावकसँग ३०० युयानसम्म लिन पाउँने व्यवस्था गरेको छ। के हामी चीनलेजस्तो कार्यनीति अपनाएर अनिवार्य शिक्षा लागु गर्न सक्छौं त ?

जनतालाई सामान्य कर वा शिक्षा विशेषको कर लगाएर निःशुल्क शिक्षा दिने प्रबन्ध गर्नु अर्को विकल्प हो। सरकार जिम्मेवार भएको देशमा यो अभ्यास भएको छ। नर्वे, फिनल्याण्ड, डेनमार्क यसका उदाहरण हुन्। त्यहाँका विद्यालयहरूले विद्यार्थीसँग शुल्क पनि लिँदैनन्। अभिभावकसँग

सहयोग पनि लिँदैनन । हामीले तिर्ने तिराउँने करले नर्वे, फिनल्याण्ड, डेनमार्कलेजस्तो गरी निःशुल्क शिक्षा दिनका लागि सरकारलाई जिम्मेवार बनाउँन सक्छौं त ?

सक्ने पालिकाले आफ्नैं खर्चमा अनिवार्य शिक्षा लागु गर्ने तथा नसक्ने पालिकालाई सघाउँने तेस्रो विकल्प हो । अमेरिकाका केही स्थानीय पालिकाले यो अभ्यास गरेका छन् । सक्ने स्थानीय पालिकाले आफ्नैं बलबुतामा निःशुल्क तथा अनिवार्य शिक्षा लागु गर्छन् । नसक्ने पालिकाले प्रदेश तथा संघीय सरकारसँग सहयोग लिन्छन् । विपन्न अभिभावकलाई पालिकाले बच्चा पढाउँने शर्तमा काम दिनुपर्छ । तर निःशुल्क शिक्षाको जिम्मेवार पालिका नैं बन्नुपर्छ के हामी हाम्रा पालिकालाई यसरी जिम्मेवार बनाउँन सक्छौं त ?

अफ्रिकी देश चाडले कुनै बेला जस्का बच्चा स्कुल पढछन् तिनलाई मात्रै शिक्षाकर तिराउँने व्यवस्था गरेका थियो । के हामी त्यो तरिका अपनाएर निःशुल्क शिक्षा सुनिश्चित गर्न सक्छौं । के हामी यसो गर्न तयार छौं त ?

निचोड के हो भने बच्चाको अनिवार्य शिक्षाको लागि कस्लाई जिम्मेवार बनाउँने ? त्यसका लागि चाहिने खर्च कस्ले तिर्ने ? भन्ने बारेमा स्पष्ट बोली बोल्नु पर्छ । त्यो बोली हुनुपर्छ –बच्चा आमाबाबुको हो । तिनलाई विद्यालयमा ल्याउँने काम अभिभावकको हो । अभिभावकले बेवास्ता गरे भने ती बालबालिकालाई विद्यालयमा पठाउँने काम पालिकाको हो । अर्थात् अनिवार्य शिक्षा पालिकाको जिम्मा हो । निःशुल्क शिक्षाको जिम्मा पनि पालिकाको हो । अनिवार्य तथा निःशुल्क शिक्षा ऐन, २०७५ ले यसै भन्छ । संविधानको धारा २४, ३१, तथा ४२ ले यही कुरा भन्छ । अब आउँने शिक्षा ऐनमा पनि किटानी रूपमा बच्चालाई विद्यालय पठाउँने काम अभिभावकको हो । त्यसो नगर्ने तथा गर्न नसक्ने अभिभावकका बालबालिकालाई पालिकाले विद्यालयमा ल्याउँने जिम्मेवारी लिनैपर्छ भन्नुपर्छ । यो काम विधिवेत्ताको हो । विधायकको हो । के हामी यसो गर्न सक्छौं ?

निजी विद्यालय सञ्चालनको जिम्मेवारी

निजी विद्यालयमा बच्चा पढाउँने अभिभावकका बारेमा पाँचवटा अभ्यास छन् । पहिलो अभ्यासले भन्छ –तिनीहरू छुट्टै हुन् । वेवास्ता (opt-out) गरे हुन्छ । जे गर्छन् गरुन् । तिनमा राज्यको दायित्व हुँदैन । दोस्रो अभ्यासले भन्छ –तिनका अभिभावकलाई सरकारले भौचर दिनु पर्छ । सोही भौचरको आधारमा तिनले बालबच्चा पढाउँछन् । भौचरको पैसाले नपुगे अभिभावकले थप्छन् । पुगे त्यही भौचर स्कुललाई दिन्छन् । थोरै पैसाले चल्ने स्कुल पाए भौचरको रकम अरु काममा पनि लगाउँछन् । तेस्रो अभ्यासले भन्छ –च्यारिटीबाट स्कुल चल्छन् । तिनमा सरकारको लगानी हुँदैन । चौथो अभ्यासले भन्छ–सरकारले निजी विद्यालयलाई सघाउँन निश्चित कोष खडा गर्छ । सोही कोषबाट ती विद्यालय चल्छन् । पाँचौं अभ्यासले भन्छ –निजी स्कुललाई सरकारले रकम दिन्छ । तर उसले दुर्गम तथा पिछडिएका बस्तीमा स्कुल चलाउँनु पर्छ । हामी पहिलो अभ्यासमा छौं । के हाम्रो अर्थिक स्रोतले अन्य अभ्यासहरूको कल्पना गर्न सक्छौं त ? के गुठीमा दर्ता भएर समस्या समाधान हुन्छ त ? नेपालकै अनुभवले भन्छ –गुठीमा गए पैसा व्यक्तिको खातामा जाँदैन । गुठियारको हुन्छ । के यो विकल्प ठीक हो त ? सबै राजनीतिक दलका निजी स्कुल छन् । नभए निजीको रकम खान बानी परेका छन् । जितपुर सिमरा नगरपालिकाको तथ्यांकले भन्छ ६२ प्रतिशत शिक्षकको पनि निजी स्कुलमा लगानी छ । यो यथार्थको विकल्प हो –निजी तथा सरकारी स्कुलको सहकार्य । अहिलेको सरकारका नीति तथा

कार्यक्रमको दफा ६५ ले निजीको हात माथि पारेको छ। यो गलत तरिका हो। एकअर्कासँगको सहकार्य अपेक्षित काम हो। विद्यार्थीको आदान प्रदान गर्न। शिक्षकको आदान प्रदान गर्न। अभिभावकको आदान प्रदान गर्न। एक अर्काले भौतिक स्रोतको उपयोग गर्न। आर्थिक रूपले सघाउँन। शिक्षक तालिम गर्न गराउँन। दुर्गम क्षेत्र तथा पिछडिएका बस्तीमा भएको लगानीलाई ध्यानमा राखी सरकारी लगानी तथा निजी व्यवस्थापनमा जान सक्छौं त ? सरकारी लगानी गर्ने र सरकारी शिक्षकले नैं चार्टर्ड स्कुलको रूपमा काम गर्ने। के यी यस्ता सहकार्यको खाका दिन सक्छौं त ? त्यसका लागि निजी तथा सरकारी विद्यालयहरूलाई तयार पार्न सक्छौं त ?

अनिवार्य बचतको जिम्मेवारी

एक थुकी सुकी। हजार थुकी नदी नेपाली उखान हो। यो उखानले सबैको योगदान खोज्छ। बीसे नगर्चीले नेपाल एकीकरणका नायक बडा महाराज पृथ्वी नारायण शाहलाई दिएको ज्ञान हो। मेरो कुरियाबाट एक रूपैयाँ। यही ऐतिहासिक वसियतलाई बुझेर हर विद्यार्थीको अनिवार्य बचत गर्नुपर्छ। यसका लागि स्याङ्जाको फेदी खोला गाउँपालिका एउटा उदाहरण हो। इलामको सूर्योदय नगरपालिका अर्को उदाहरण हो। इलामको रोङ गाउँपालिका तेस्रो उदाहरण हो। यी तीनवटै पालिकामा कार्यरत बैंकहरूले सामाजिक जिम्मेवारी अन्तर्गत विद्यार्थीको खाता खोलिदिन्छन्। निश्चित अवधिसम्म रकम निकाल्न दिंदैनन। यसबाट बैंकलाई दुई कुराको फाइदा भयो। पहिलो ग्राहक बढे। दोस्रो, निश्चित अवधिसम्मको बचत आफूले लगानी गर्न पायो। रोङ गाउँपालिकाको हकमा बैकले प्रति विद्यार्थी प्रतिदिन रु. १ जम्मा गर्ने भयो। पालिकाले पनि त्यसै गरी प्रति विद्यार्थी प्रतिदिन रु. १ जम्मा गरिदिने भयो। अभिभावकले पनि त्यसरी नै बच्चाको खातामा दिनको रु १ राखिदिने भयो। विद्यार्थीले पनि रकम जम्मा गरोस् भनी पालिकाले विद्यार्थीलाईसँग तथा सिस्नु ल्याउ भन्ने काम गऱ्यो। यी दुवै कुरा पालिकाले किन्ने भयो। यसरी आर्जन गरेकोसँग र सिस्नुलाई पालिकाले गुन्द्रुक तथा सिस्नुको धूलो बनाएर प्याकेजिङ्ग गरी बेच्ने भयो। निश्चित अवधि पछि विद्यार्थीले पढ्न तथा उद्यम गर्नका लागि यो रकम खर्चिन पाउँने भए। यो अभ्यासले भोलिका युवा स्वावलम्वी बन्न सक्छन्। के हामी यसलाई नीति बनाएर कार्यान्वयन गर्न गराउँन सक्छौं ?

शैक्षिक गुणस्तरको जिम्मेवारी

सरकारले शैक्षिक गुणस्तरका लम्बे मानक बनाएको छ। त्यसले धेरै कुरा समेटेको छ। समग्रमा ठीक होला। तर शैक्षिक गुणस्तरको सहज मानक बनाएको छैन। संविधानतः गुणस्तरको मानक दिनु संघीय सरकारको पहिलो काम हो। यो काम भएको छैन। मानक दिए पछि त्योअनुसारको काम गर्ने जिम्मेवार व्यक्ति वा संस्था को हुने ? यस बारेमा विविध अभ्यासहरू छन्। राजनीतिक दल जिम्मेवार हुने चीनिया अभ्यास हो। स्थानीय वुद्धिजीवी जिम्मेवार हुने अमेरिकी अभ्यास हो। सरकारी कर्मचारी जिम्मेवार बन्ने बेलायती अभ्यास हो। पालिका जिम्मेवार हुने फ्रेञ्च अभ्यास हो। शिक्षक जिम्मेवार हुने स्केण्डेनेभियन अभ्यास हो। प्रधानाध्यापक जिम्मेवार हुनुपर्छ भन्ने हाम्रो कार्यविधि हो। कोही पनि जिम्मेवार नहुने हाम्रो संस्कार हो। यो संस्कार बदल्न बादले घेराका चाँदीहरूले केही प्रयासहरू गरे गराएका छन्। शिक्षा पत्रकार समूहले यस बारेमा पुस्तक नैं तयार पारेको छ। प्रधानाध्यापक जिम्मेवार भएका केही स्कुलहरूको लिखत राखेर। विद्यालय व्यवस्थापन समिति जिम्मेवार भएका केही स्कुलको अभ्यास लेखेर। स्थानीय पालिका जिम्मेवार भएका केही स्कुलको उदाहरण दिएर। यी त छिटफूट

अभ्यास हुन्। स्वयं जिम्मेवारी स्वीकारेकाहरूले गरेका अभ्यास। गराएका अभ्यास। तिनले सडकमा भनिनेजस्तो नीतिमा दोष खोजेनन्। पाठ्यक्रम, पाठ्यपुस्तक, परीक्षा अदिमा पनि दोष खोजेनन्। विद्यार्थी तथा अभिभावकमा पनि दोष देखाएनन्। आफूमा दोष देखे। आफ्नै नियतमा दोष देखे। तदन्तर आफूलाई बदले। परिणामतः अभिभावकले खोजेको शैक्षिक गुणस्तर दिए।

यसको अर्थ हो –हामीले शैक्षिक गुणस्तरको सहज मानक पनि दिएनौं। त्यसको जिम्मेवार को हो पनि भनेनौं। सडक तथा मिडियामा बोल्ने राजनीतिक नेता, प्राध्यापक, तथा शिक्षकले पनि दोष अन्यत्र देखायौं। शिक्षक तथा शिक्षकको नियतमा दोष देखेनौं। देखाएनौं। अर्को शब्दमा भन्दा शिक्षणकलामा समस्या छ भन्न जानेनौं। जेनजी, अल्फा तथा बिटा पुस्तालाई पढाउँनु पर्ने शिक्षक, प्राध्यापकले तिनको सिक्ने संस्कृति भिन्न भइसक्यो भन्ने बुझेनौं। स्कुलको स्वाद नपाएका विद्यार्थी तथा तिनका अभिभावकको चाहना पनि खोजेनौं। उल्टै आफूमा समस्या नदेख्ने शिक्षकले अर्थ्याएको कुरा पत्यायौं। समस्या देखेर काम गरिरहेका शिक्षक, प्रधानाध्यापक, विद्यालय व्यवस्थापन समिति, तथा पालिकाले गरेका असल अभ्यास संकलन गर्ने प्रबन्ध पनि गरेनौं। पालिकामा। प्रदेशमा। संघमा।

यो स्थितिमा हाम्रो स्पष्ट अडान हुनुपर्छ। त्यो हो –शैक्षिक गुणस्तरको जिम्मा शिक्षकले लिनुपर्छ। विषयगत जिम्मेवारी शिक्षकले लिनुपर्छ। समष्टिगत जिम्मेवारी प्रधानाध्यापकले बोक्नुपर्छ। त्यसको कारण हो चीनकोजस्तो एकल राजनीतिक दल नेपालमा छैन। त्यसैले चीनिया मोडेलले काम गर्दैन। अमेरिकाकोजस्तो निष्पक्ष समूह पनि हामीसँग छैन। दलीयता र गुटीयतामा हामी आबद्ध छौं। यो स्थितिमा अमेरिकी मोडेलले पनि काम गर्दैन। फ्रान्सको मोडेलले पालिकागत विज्ञता खोज्छ। हामीसँग दलका भजने पालिका छन्। अपेक्षित स्तरको शैक्षिक योग्यता पनि सबै पालिकाको नेतृत्वमा छैन। शिक्षकको दिएको "ल्याप्चे" उपाधिले तर्केका नेतृत्वबाट यो कुरा सम्भव पनि छैन। बेलायती तरिकामा पनि भर गर्ने आधार छैन। दलमय कर्मचारीले यो अभ्यास गर्दैनन। एकाध अपवाद हुन्। यस स्थितिमा शिक्षकलाई नैं शैक्षिक गुणस्तरको जिम्मेवार बनाउँनुको विकल्प हामीसँग छैन। के हामी यसो गर्न सक्छौं त ? शिक्षकलाई आफ्नो दैनिकी (everyday life) मा कति समय विद्यार्थीको पठन पाठन दिन्छौ भनी सोध्न सक्छौं त ? कति समय गरिखाने शिक्षामा ध्यान दिन्छौ त भन्न सक्छौं त ? आफ्नै पढाउँने कलामा फेरबदल ल्याऊ भन्न सक्छौं त ?

व्यवस्थापकीय जिम्मेवारी

व्यवस्थापन समिति अधिकारमुखी बनाउँने नेपाली अभ्यास हो। विश्वको अभ्यासले यसलाई लमीको रूपमा प्रयोग गरेको देखिन्छ। बेलायतको सन् २०१३ को नियमावलीले भन्छ –व्यवस्थापन समितिले कार्यकारी काम गर्दैन। यसले दूर दृष्टि बनाउँछ। प्रधानाध्यापकलाई कार्यकारी रूपमा जिम्मेवार बनाउँछ। स्रोत जुटाउँने काम गर्छ। अमेरिकाको विद्यालय व्यवस्थापन समिति भौतिक सुविधा, शिक्षक नियुक्ति, मूल्याङ्कन तथा अभिभावक संलग्नताको लागि क्रियाशील हुन्छ। यसले विद्यार्थीको आवश्यकता तथा अभिभावकको चाहना बुझ्ने काम पनि गर्छ। विद्यालयलाई सघाउँने काम चीनको विद्यालय व्यवस्थापन समितिले गर्छ। भारतले पनि विद्यालय व्यवस्थापन समितिको भूमिका भौतिक सुविधामा देखेको छ। सुपरीवेक्षणमा देखेको छ। आर्थिक व्यवस्थापन तथा शैक्षिक गुणस्तरमा देखेको छ। यो स्थितिमा विद्यालय

व्यवस्थापन समितिलाई लमीको भूमिकामा सीमित गर्नुपर्छ। शिक्षक तथा अभिभावकबीचको लमी। जनप्रतिनिधि एवम् राजनीतिक दलबीचको लमी। विद्यार्थी तथा शिक्षकबीचको लमी। अर्थात् विद्यालय व्यवस्थापन समितिले एक अर्काका आवश्यकता तथा चाहनाहरूको संकलन गर्छ। त्यसका निम्ति भौतिक, आर्थिक, मानवीय, तथा आधुनिक प्राविधि सुनिश्चित गर्न लमीको काम गर्नुपर्छ। अर्थात् विधायकहरूले व्यवस्थापन समितिलाई सफल समन्वयकारीको भूमिकामा सीमित गर्नुपर्छ। आर्थिक स्रोतको समन्वयमा। मानवीय स्रोतको समन्वयमा। आधुनिक प्रविधिको समन्वयमा। अन्तरपुस्तेनी सञ्चारको समन्वयमा। के हामी यो मान्यता स्थापित गर्न गराउँन सक्छौं ?

विद्यालय शिक्षक तथा प्रधानाध्यापकको जिम्मेवारी

ससाना कक्षामा फेल नगर्ने विश्वको अभ्यास हो। सिकाइ र उमेरबीच सम्बन्ध हुन्छ भनेर यो अभ्यास गरिएको हो। उमेर बढदै जाँदा विद्यार्थी आफैं पढ्छन् भन्ने विश्वास हो। फेल गर्नाले विद्यार्थी हतोत्साहित हुन्छन् भनेर पनि हो। प्रणालीगत सक्षमता देखाउँन पनि हो। सामाजिक निर्माणवाद (social constructivism) को अभ्यासले पनि हो। यही विश्वासमा नेपालले सक्षमतामा आधारित पाठ्यक्रम बनाएको छ। पाठ्यक्रमकै आधारमा पाठ्यपुस्तक पनि बनेको छ। त्यसैलाई सघाउँने निरन्तर मूल्यांकन प्रणाली पनि छ। परीक्षा पनि शिक्षककै जिम्मामा छोडिएको छ। तर नतिजा भने कमजोर छ। सरकारकै संस्था इआरओको अध्ययनले त्यसै भन्छ। कैलालीको धनगढी नगरपालिकाको कक्षा ८ का विद्यार्थीको नतिजाले त्यही भन्छ। स्याङ्गजाको अर्जुन चौपारी गाउँपालिकाले लिएका कक्षा ८ को परीक्षाको नतिजाले पनि त्यही भन्छ। यसले संकेत गर्ने कुरा हुन्–पहिलो, विद्यार्थी सक्षम नबनी वा नबनाइकन शिक्षकले तिनको कक्षोन्नति गर्ने गराउँने गरेका छन्। यो अभ्यासले शिक्षकको पेशागत जिम्मेवारीमा शंका व्यक्त गरेको छ। दोस्रो, कक्षा ८, १० तथा १२ को परीक्षामा केही शिक्षकहरूं विद्यार्थीलाई चोराउँन पनि सक्रिय देखिन्छन्। यसले गर्दा विद्यार्थीमा नपढे पनि हुन्छ भन्ने चेतना बनेको छ। तेस्रो, सक्षमता विना कक्षोन्नति गर्ने हामी नै हौं भन्ने जिम्मेवारी शिक्षकले लिएकै छैनन्। उल्टै उदार कक्षोन्नतिको विरोध गर्ने पनि शिक्षक नैं देखिएका छन्। अर्थात् उनीहरूले विषयगत सक्षमता तथा कक्षागत सक्षमताको जिम्मेवार हामी हौं भन्ने कुरा स्वीकारेका छैनन्। चौथो, कक्षा ८, १०, तथा १२ मा मात्र अरुले प्रश्न बनाएका हुन्। बाँकी कक्षाको प्रश्न बनाउँने हामी शिक्षक नैं हौं। नतिजा दिने पनि हामीनै हौं भन्ने कुरा महसूस गरेका पनि छैनन्। विद्यार्थी सक्षम नभए पनि सक्षम छन् भन्ने पनि हामी नैं हौ भन्ने कुरा स्वीकारेका पनि छैनन्। अर्थात् विद्यार्थीलाई सक्षम नबनाउँनमा हामी नैं दोषी छौं भन्ने कुराको बोध गरेका छैनन्। यस्ता उदाहरणहरू देखेर पनि शिक्षकहरूले उदार कक्षोन्नेतिमा दोष देखेका छन्। यही कुरालाई बोली बिक्ने नेतृत्वले पनि उछाल्ने गरेका छन्। तिमी शिक्षकले यसको जिम्मेवारी लिनुपर्छ भन्ने कुरा बोली बिक्नेहरूले गरेका छैनन्। यो स्थितिमा विद्यार्थीलाई विषगत तथा कक्षागत रूपमा सक्षम बनाउँने काम शिक्षकको हो। सुधारात्कम कक्षा चलाए पनि। कोचिङ्ग क्लास चलाए पनि। मेण्टरिङ्ग गरे पनि। परियोजना गराए पनि। अर्थात् विद्यार्थीको शैक्षिक गुणस्तर सुनिश्चित गर्ने काम शिक्षक मात्रको हो। उसैले अभिभावकलाई तालिम दिन सक्छ। परिचालन गर्न सक्छ। यसकै निम्ति त शिक्षक चाहिएको हो भन्ने तागत सांसदमा हुनुपर्छ। प्राज्ञमा हुनुपर्छ। मन्त्रीमा हुनुपर्छ। के हामीमा

त्यो तागत छ त ?

गरिखाने विद्यार्थी बनाउँने जिम्मेवारी

शिक्षा सैद्धान्तिक भयो । बुर्जुवा भयो । सीपहीन भयो भनेर चिच्याउँनेमा बोली बिक्नेहरू छन्। तिनमा शिक्षकहरू पनि सामेल छन्। प्राध्यापक छन्। राजनीतिज्ञ छन्। नेपालको संविधानको धारा ५१ को ज (क) पढेका पनि तिनै हुन्। प्रत्येक पालिकामा व्यावसायिक तथा व्यावसायिक धारका विद्यालय सञ्चालन गर्न गराउँने पनि तिनैं हुन्। तर विद्यार्थीको पढाइ जनमुखी भएको छैन। व्यवहारिक पनि भएको छैन। उत्पादनमुखी बनेको पनि छैन। विद्यार्थी नैतिकवान् भएका पनि छैनन्। राष्ट्रवादी बनेका पनि छैनन्। यो दोष कस्ले लिने हो ? निर्जीव पाठ्यक्रमले ? निर्जीव पाठ्यपुस्तकले ? शिक्षकले नै प्रश्न भिक्ने तथा जाँच्ने गर्दा पनि अपेक्षित अंक नल्याउँने विद्यार्थीले ? अथवा तिनका अभिभावकले ? २०२८ सालको भनी गाली गरिने नवौं संशोधन गरिएको शिक्षा ऐनले ? ऐन तथा नीति -नियम कार्यान्वयनको जिम्मेवारी लिएका पालिकाले ? कक्षाकोठाको जिम्मेवारी लिएका शिक्षकले ? जर्मनीकोजस्तो शिक्षालाई व्यावसायिक बनाउँनु पर्छ भन्ने कुरा गर्ने प्राज्ञले ? चीनकोजस्तो सानैदेखि सीप सिकाउँनु पर्छ भन्ने विज्ञले ? ब्यावसायिक तथा बहुप्राविधिक विद्यालय चाहिन्छ भन्ने राजनीतिज्ञले ? शिक्षा घोकन्ते भयो भनी फलाक्ने शिक्षक प्राध्यापकले ? सरकारको यही नीतिमा टेकेर पढ्दै कमाउँदै वा कमाउँदै पढ्दै गर्ने अभ्यासका अभियन्ताहरूले ? व्यावसायिक तथा साधारण स्कुल नभनी सबैलाई सीपसहितको साधारण शिक्षा चाहिन्छ भन्ने अभियानमा लागेका अहिलेका बेलायती प्रधानमन्त्रीले ? यी र यस्ता कुरामा गम्भीर संवाद भएकै छैन। के हामी यस्ता संवाद गर्न गराउँन सक्छौं ? विद्यार्थीले उत्पादन गरेका कुरा किन्न पालिकालाई बाध्य गर्न गराउँन सक्छौं ? बंगलादेशको ब्राकले गरेझैं जनताले उत्पादन गरेका वस्तु राजधानीको आरोङ्गले अन्तराष्ट्रिय तहमा ब्यापार गर्ने। प्रदेशले स्थानीय सरकारको तहबाट संकलन गर्ने र स्थानीयले उत्पादक जनताबाट संकलन गर्ने। नेपालकै अैंचोपैंचो कार्यक्रमले पनि यही अभ्यास गर्छ। के हामी यसरी उद्यममा लागे लगाएकाहरूबाट उत्पादित वस्तुको बजार सुनिश्चित गर्न सक्छौं ?

परिवेश बुझेर मात्र बोल्ने जिम्मेवारीमा बसेकाहरूले उठाउँनुपर्ने प्रश्नहरू हुन्–सबैलाई सीप शिक्षा दिने कि कसैलाई मात्र दिने ? कसैलाई मात्र दिने भए व्यावसायिक तथा प्राविधिक धारका कुरा गरौं। सबैलाई दिने भए ती संस्थालाई प्रत्येक साधारण तथा धार्मिक विद्यालयका विद्यार्थीमा जोडौं। दोस्रो प्रश्न हो –सीप शिक्षा दिन विशेष शिक्षक चाहिन्छ कि पालिकामा भएका रैथाने तथा आधुनिक सीपका जानकारहरू पनि शिक्षक बन्न सक्छन्। कोही निःशुल्क रूपका। कोही थोरै शुल्कका। कोही इन्टन्स स्वरूपका। कोही कन्ट्र्याक्टका। कोही आंशिक स्वरूपका। मेरो सोचमा शिक्षक बैंकमा राखिएका शिक्षकका। पञ्चायती सरकारले पनि यो काम गरे गराएको थियो। रैथाने ज्ञान तथा सीपमा गर्व गर्ने हामीले किन हिजोका असल अभ्यासलाई निरन्तरता नदिने त ? तेस्रो प्रश्न हो –अहिलेका जेनजी, जेन अल्फा, जेनबिटा पुस्ताका विद्यार्थीहरू यूट्यूबबाट सीप सिक्छन्। दाङ तथा धनगढीका विद्यार्थीले जहाज बनाए। हवाइ जहाज उडाए। त्यसो हो भने यूट्यूबलाई शिक्षक बनाउँन किन सोच्तैनौं ? विश्वका धनाढ्य बिलगेटसले हालसालै भनेको अबको १० वर्षमा शिक्षक पनि चाहिन्न, डाक्टर पनि चाहिन्न भन्ने कुरा किन बुझ्दैनौं ? भारतको माष्टर फिल्म हेरेका विज्ञहरू किन दुर्गम क्षेत्रमा शिक्षक

छैनन् भनिरहन्छौं ? किन विद्यार्थीले जानेको सीप मार्कसीटको पछाडिको खाली भागमा राख्नैं पर्छ भन्ने कुराको वकालत गर्दैनौ ? घरमा काम गरेका विद्यार्थीलाई काममा पढाइ छ पढाइमा काम छ भनी किन सिकाउँदैनौं हाम्रा शिक्षकले। प्राध्यापकले। यति गर्नासाथ हर विद्यार्थीले सीप सिक्छ। जे सीप जानेको छ त्यसको प्रमाणपत्र पाउँछ। मार्कसीट पछाडिको खाली पेजमा ती सीपहरू लेखिदिए हुन्छ। किन हामीले यस्ता कुरा सोच्तैनौं ? किन त्यति काम पनि गर्दैनौं ?

शिक्षक उपयोगको जिम्मेवारी

देशमा ५८ हजार शिक्षकको खाँचो छ। यो सबैको फलाको बनेको छ। तर उदयपुरको ताप्ली गाउँपालिकाको एउटा स्कुलमा एक कक्षादेखि पाँच कक्षासम्म पढाउँन ४ जना शिक्षक छन्। त्यहाँ २० जना विद्यार्थी पढ्छन्। शिक्षकहरू कक्षैपिच्छे शिक्षक दिनुपर्छ भन्ने सोचका छन्। जनप्रतिनिधि त्यस्कै लागि लगानी गर्छन्। ताप्ली गाउँपालिका एउटा उदाहरण हो। देशका करिब १० हजार स्कुलले यो नियति भाग्न थालेको छ। जनसंख्या वृद्धि दर ०.९२ हुनु, तथा बसाइँ-सराइ तीव्र हुनुले ३४ जिल्लाको जनसंख्या ऋणात्मक बनिसकेको छ। त्यहाँ शिक्षक धेरै छन्। अर्थात् शिक्षक विद्यार्थी अनुपात घटेको छ। परिणाम जिरी नगरपालिकामा देखिन्छ। त्यहाँ प्रति महिना प्रतिविद्यार्थी रु ५,००० लगानी छ। टोखा नगरपालिकाले प्रति महिना प्रतिविद्यार्थी रु. २,६०० लगानी गर्छ। प्युठान नगरपालिकाले प्रति महिना प्रतिविद्यार्थी रु. २६३० लगानी गर्छ। त्यहाँका निजी स्कुलले त्यो भन्दा कम शुल्कमा विद्यालय सञ्चालन गरेका छन्।

माथिको स्थिति भएका अमेरिका, अष्ट्रेलिया, तथा यूरोपका केही देशहरूले स्कुल, कलेज तथा विश्वविद्यालयसमेत मर्ज गरिसके। हामीले पनि कताकती यो काम गरेका छौं। यसले विविध सम्भावना देखाएको छ। पहिलो, एक शिक्षकको विद्यालय सञ्चालन गर्ने। चीन, थाइल्याण्डजस्ता देशले यो अभ्यास गरेका छन्। हामी न्यूनतम यति शिक्षक हुनुपर्ने भन्ने नियम बोकेर बसेका छौं। विद्यार्थी घटे पनि। विद्यार्थी बढे पनि। दोस्रो, एक शिक्षकले कसरी बहुविषय तथा बहुकक्षा शिक्षण गर्छन् भनी गुरुकूल, गुम्बा, मदरसा आदिको जानकारी तिनलाई उपलब्ध गराउँने कुरामा चुकेका छौं। तेस्रो, जुकरवर्गको मल्टीभर्स तथा टेस्ला फोनको वाइफाई नचाहिने प्रविधि जोडिए पछि हुनुसक्ने प्रविधिगत ब्यापकतालाई बिर्सिएका छौं। यो जोडाइले पढ्नैं नपर्ने दुनियाँ बन्दैछ। किताब, शिक्षक कोही पनि नचाहिने। यो स्थितिमा बोली बिक्नेहरूले आधुनिक प्रविधिको विरोध गर्ने कि त्यसको उपयोग गरी जनज्ञान खोज्ने ? शास्त्रीय ज्ञान खोज्ने कि ? पश्चिमा ज्ञान खोजेर त्यसमा जोडने कि ? आफ्नैं माटोको ज्ञान, सीप, प्रविधिमा आधुनिक प्रविधि जोडेर वर्णसंकर (hybridized) बनाउँने कि ? देशका दुर्गम तथा विपन्न भूभागका विद्यार्थी, शिक्षक अभिभावकमा यसरी पुग्ने कुरामा विधिवेत्ताहरूको ध्यान गएकै छैन। चौथो, हर पालिकामा शिक्षक बैंक बनाए हुन्छ। स्वयंसेवी रूपका। थोरै रकम लिएर कक्षा लिने खालका। सेवा निवृत्त जनशक्ति। युवा। गरिजान्ने सिल्पी। परम्परागत सीपका। आधुनिक सीपका। यति गरे शिक्षक व्यवस्थापन सहज हुन्छ। स्वदेशी, डायस्पोराका नेपाली तथा विदेशी गैह्रशिक्षक (lay teachers) को प्रयोग संस्थागत हुन्छ। प्रविधि प्रयोग स्वाभाविक हुन्छ। शिक्षक छैनन् भन्ने बोली हराउँछ। यो तरिकाले शिक्षक व्यवस्थापन गर्ने गराउँने अभ्यासमा राजनीतिक दलको नोट र भोटको स्वार्थ बाधक भएको छ। के हामी यो कुरा महसुस गर्ने अवस्थामा छौं त ?

दलीयता व्यवस्थापनको जिम्मेवारी

नेपालका राजनीतिक दलहरू देशलाई दलीयकरण गर्न अत्यन्त सफल छन्। उनीहरूको यही सफलताले गर्दा हामी उल्टो गतिमा अग्रसर छौं। अर्थात् पैसा सरकारको खान्छौं। कुरा दलको गर्छौं। पेशाप्रति समर्पित भए पनि। उदासीन भए पनि। दलहरू मख्ख छन्। उनलाई नोटको ग्यारेण्टी छ। मासिक भए पनि। पटके भए पनि। घटना विशेष भए पनि। भोटको ग्यारेण्टी छ। शिक्षक भए पनि। प्राध्यापक, कर्मचारी, पुलिस, सीपाही, ब्यापारी, वकिल, डाक्टर, जनजाती, दलित जो जे भए पनि। उनीहरूका भातृ /शुभेच्छु संघ संगठन भए पनि। यसरी भ्रूठको खेती दलहरू पनि तयार छौं। दलमा आबद्ध हुनेहरू पनि तयार छौं। दलका विधानहरू यसका साक्षी छन्। आआफ्ना दलका नेता मात्र बोलाउँने भातृ /शुभेच्छु संघ संगठनका निम्ताकार्ड साक्षी छन्। कोठे मिटिङ साक्षी छन्। तर कसैले पनि दलका विधान बदल्न पाइला चालेका छैनौं। नेपाली कांग्रेसको महासमितिको बनोटले त्यही भन्छ। कम्युनिष्टहरूको पोलिटब्यूरो वा समकक्षी संरचनाको गठनले त्यही भन्छ। अरु दलमा पनि यही कुरा लागु हुन्छ। रास्वपा चाहिं अलग देखिन खोजेको छ। दलका बनाउँने मोह र दलको बन्ने मोह नटुटता तथा नटुटाउँदा हामीसँग पेशाकर्मीहरू नहुने भयौं। मेरिटोत्र् ऱ्यासीको कुरामा पनि भागबण्डा हुनु यसैको परिणति हो। सरकारमा भागबण्डा। सदनमा भागबण्डा। पेशाकर्मी हुनुपर्ने संघसंस्थामा भागबण्डा। दलहरूको यो अभ्यासले संरक्षणवाद हुर्कायो। मौलायो। गुणवत्ता धुलिसात भयो। अर्थात् पेशाकर्मीका लागि दल भऱ्याङ बन्यो। संरक्षक बन्यो। दलका लागि नोट र भोटबैंक बन्यो। यो स्थिति बदल्ने होभने कि त राजनीतिक दलले शिक्षक, प्राध्यापक तथा विद्यार्थीका दलगत संस्था भंग गर्नुपर्छ। कि त दलमा आबद्ध भातृ तथा शुभेच्छुक संघ संगठनले अब दल सवार भएका घोडा बन्दैनौं भन्नु पर्छ। के हामी यो सोचलाई कार्यान्वयन गर्न सक्छौं त ?

भाषिक व्यवस्थापनको जिम्मेवारी

मातृ भाषामा शिक्षा भनेको के हो ? माध्यमको रूपमा हो भने जोसुकै शिक्षक पनि भाषा व्यवस्थापक बन्न सक्छ। एकले अर्काको भाषा सिक भने पनि। भाषा जान्ने स्थानीय व्यक्तिलाई शिक्षकको रूपमा प्रयोग गरे पनि। एकसाथ बहुभाषी सामग्री बनाए पनि। भाषा सिक्न गुगलको प्रयोग गरे पनि।

विषयमा आधारित रहेर भाषा सिकाउँने हो भने फरक शिक्षक चाहिन्छ। एउटा विषय पढाए पनि। बहु विषय पढाए पनि। भाषा विकास गर्ने हो भने स्थानीय तहका सम्बन्धित विषयका जानकार व्यक्तिलाई कथा भन्न लगाए पनि। गीत लेख्न लगाए पनि। निबन्ध लेखाए पनि। रेकर्ड गर्ने र ट्रान्सक्राइब गर्ने प्रबन्ध गरे हुन्छ। लिप्यान्तर गरी एकसाथ बहुभाषाका लिपि सिकाए पनि। यो जिम्मेवारीमा शिक्षक नैं हुनुपर्छ। अर्थात् भाषा व्यवस्थापकको रूपमा शिक्षक। स्थानीय तहकै भाषा जान्ने व्यक्तिलाई शिक्षक बनाए पनि हुन्छ। यसोगर्दा पापुवा न्युगिनीको कुरा मिल्दैन। त्यहाँ टापुपिच्छे भाषा छन्। क्यानाडाको कुरा पनि मिल्दैन। त्यहाँ दुई भाषी शिक्षक छन्। फ्रेञ्च र अंग्रेजी। नर्वेको तरिका पनि मिल्दैन। त्यहाँ आ आफ्ना भाषा सिक्ने शिक्षक दिन्छन्। नभए परिवारलाई नैं जिम्मेवार बनाउँछन्। नेपालका आ आफ्ना भाषा बोकेर हिँड्ने आन्दोलनकारीका कुरा पनि मिल्दैनन। किनकि एकाध विद्यालय मात्र एकल भाषी छन्। अरु विद्यालयहरू बहुभाषी बनिसकेका छन्। अमेरिकी तरिका पनि मिल्दैन। उनीहरू नेपालका निजी विद्यालयको तरिका (melting pot/pressure cooker method) अपनाउँछन्। सबैलाई अंग्रेजी मोहमा अभ्यस्त गराउँछन्। भारतीय तरिका पनि

मिल्दैन । उनीहरू प्रादेशिक भाषामा मात्र पढाउँछन् । चीनको तरिका पनि काम लाग्दैन । उनीहरू केही भाषामा मात्र विशेष क्षेत्रमा पढाउँछन् । अर्थात् हाम्रो यथार्थले भाषिक सहअस्तित्व खोज्छ । एक अर्काको भाषा तथा लिपि सिक्ने सिकाउँने संस्कार खोज्छ । यो काम शिक्षकले सहजै गर्न सक्छन् । यति गरे संविधानको धारा ३१.५ कार्यान्वयन हुन्छ । के हामी यो काम गर्न गराउँन तयार छौं त ?

दलित, अपांगता भएका तथा असहायका शिक्षाको जिम्मेवारी

सकारात्मक विभेद विश्वको अभ्यास हो । त्यसैभित्र सामाजिक न्याय सुनिश्चित गर्नु अर्को अभ्यास हो । आरक्षितले सक्षम भएपछि सो सुविधा नलिनु अर्को अभ्यास हो । यी तीन कुरा एकसाथ कार्यान्वयन गर्नु पर्छ । यसो गर्नाले संविधानको धारा २४, ३१ र ४० कार्यान्वयन हुन्छ । यसका लागि पालिका पालिकामा शिक्षा तथा उद्यमी कोष बनाईंनु पर्छ । सरकारको लगानीको । मन्कारी स्थानीयको सहयोगको । गैससको । सबै शुभेच्छुकको साझा स्वरूपको । यो कोषबाट दलित, अपांगता भएका, तथा असहायले उच्च शिक्षासम्म निःशुल्क पढ्नका लागि चाहिने सहयोग पाउँछन् । गरिखाने सीप सिक्न पाउँछन् । उद्यमीकरणका लागि ऋण पाउँछन् । पालिकाको जिम्मेवारीमा यो काम पर्छ । के हामी यो काम गर्न गराउँन तयार छौं त ?

दलित, अपांगता भएका तथा असहायका आआफना समस्या छन् । जातीय छुवाछुतले दलितलाई पिरोलेको छ । हेपाइले अपांगलाई सताएको छ । असहायको पनि त्यही पीडा हो । तिनैथरिको साझा पीडा हेपाइ हो । महिला पनि त्यही कोटीमा पर्छन । यी सबै कुरा एकसाथ समाधान गर्नु जरुरी छ । अपांगता भएकी मधेशकी असहाय दलित महिला भएमा अनेकौं कुराको एकसाथ उत्तर खोज्नुपर्छ । यसका लागि विद्यालय, समाज, समुदाय, पालिका, प्रदेश तथा राष्ट्रिय तहमा संवादलाई संस्थागत गर्नुपर्छ । के हामी यो काम गर्न सक्छौं त ? सबै खाले विभेद एकसाथ समाधान गर्न चाहन्छौं त ? सबै समावेश हुने (all inclusive) शिक्षण विधि अपनाउँन सक्छौं त ?

प्रविधि प्रयोगको जिम्मेवारी

आधुनिक प्रविधिले अनेकन बाटो दिएको छ । वेद तथा उपनिषद्का ज्ञान, विज्ञान तथा प्रविधि जोडने बाटो । मुन्धुमका कुरा जोडने बाटो । ल्हुताँ प्हेताँको कुरा जोडने बाटो । पश्चिमा स्थापित ज्ञान विज्ञान तथा प्रविधि जोडने बाटो । रैथाने ज्ञान जोडने बाटो । यो काम स्कुल तथा कलेजले सहजै गर्न सक्छन् । परियोजनाको रूपमा । गृहकार्यका रूपमा । त्यसैमा ज्ञानको प्रतिलिपि अधिकार (patent) लिन सक्छ । सीपको प्रतिलिपि अधिकार सुनिश्चित गर्न सक्छ । प्रविधिको प्रतिलिपि अधिकार लिन सक्छ । शिक्षक भन्दा विद्यार्थी तेज भएको जेनजी, अल्फा, तथा बिटा पुस्तालाई क्रियाशील बनाउँनाले यो काम सहजै हुन्छ । के हामी यो काम गर्न गराउँन तयार छौं त ?

नेपालका हर पालिकाहरू संग्रहालय बनाउँने योग्य छन् । डिजिटल स्वरूपका । ननडिजिटल स्वरूपका । प्रदेश संग्रहालय बनाउँने रूपका । संघीय संग्रहालय बनाउँने रूपका । कृषिका ज्ञानमा बनाए पनि । स्वास्थ्यको ज्ञानमा बनाए पनि । पर्यटकलाई ध्यानमा राखेर बनाए पनि । अन्य केहीमा बनाए पनि । क्यानाडाले चुल्होको चक्र बनाएको छ । दाउरा बाल्ने चुल्हो । स्टोभ बाल्ने चुल्हो । माइक्रोवेभको चुल्हो । यो काममा विद्यार्थी उपयोगी हुन् सक्छन् । mininepal.org एउटा अभ्यास हो । संभावना तथा आशा खोज्ने ड्यासबोर्ड बनाउँन सक्छन् । datahomenepal.org अर्को अभ्यास हो । जनता

प्रकाशनले छापेको “पालिकाले गर्न गराउँन सक्ने कामहरूको बुटी” नामक मैरै पुस्तक अर्को अभ्यास हो। सो पुस्तकमा शिक्षालगायत पालिकाले गर्नुपर्ने संवैधानिक प्रावधान अनुरूपका सबै कामहरूको चर्चा छ। स्वदेशी अनुभवको। विदेशी तरिकाको। यसरी प्रविधिलाई सहायक बनाउँने कला शिक्षकमा सुनिश्चित गरिनु पर्छ। के हामी यो काम गर्न गराउँन सक्छौं ?

धार्मिक विद्यालयको जिम्मेवारी

गुरुकूल, गुम्बा तथा मदरसा धार्मिक विद्यालय हुन्। लिपि तथा विषय मिल्ने भएकाले गुरुकूल पढ्नेहरू मूलधारमा समाहित हुन्छन्। गुम्बा तथा मदरसामा पढ्नेहरूलाई मूलधारमा आउँने समस्या छ। तिनले उच्च शिक्षा कहाँ पढ्ने ? तिनले लिएका उपाधिको समकक्षता कस्ले निर्धारण गर्ने ? तिनले पढे पढाएका सामग्रीसँग मूलधारको ज्ञान जोडने कसरी ? त्यसका लागि डिजिटल सामग्री खोई ? ननडिजिटल सामग्री खोई ? मूलधारमा जानु एउटा बाटो हो। धार्मिक धार अर्को बाटो हो। पुलेसो धार तेस्रो बाटो हो। यो कुरा बुझेर गुम्बा तथा मदरसामा पढेकाहरूलाई न्याय गर्ने कोही छौं त ? बुद्धको देशमा गुम्बामा पढ्नेको उच्च शिक्षाको उपाधिको पनि समकक्षता छैन। त्यही हाल झण्डै ५ प्रतिशत जनसंख्या भएका मदरसामा पढ्ने मुस्लिमहरूको छ। के हामीले यो कुरामा ध्यान दिएका छौं त ? दिन चाहन्छौं त ?

ऋग्वेदले भनेको धर्म भनेको ऋत हो भन्यो। कर्तब्य भन्यो। बुद्धले त्यसैलाई धम्म भने। ऋत संस्कृत शब्द हो। धम्म पाली शब्द हो। दुवैको एकल अर्थ हो –प्राकृतिक नियमको अनुशरण गर्नुपर्छ। कर्तब्य गर्नुपर्छ। धर्म भनेको त्यही हो। रजस्वलालाई मासिक धर्म भन्नुको अर्थ त्यही थियो। मन्दिर दाहिने पारेर घुम्ने कुरामा प्रकृतिक धर्मको अभ्यास छ। पृथ्वीले सूर्यलाई घुम्दा दाहिने पारेर घुम्छ। त्यो धर्म हो। अन्यथा उल्टो ऊर्जा मानव शरीरमा प्रवेश गर्छ। अधर्म भनेको त्यही हो। त्यसैले बुद्ध धर्मले धम्मलाई त्रिरत्नमध्ये एक मान्यो। धम्मं शरणं गच्छामि पहिलो रत्न हो। संघं शरणं गच्छामि दोस्रो रत्न हो। बुद्धं शरणं गच्छामि तेस्रो रत्न हो । धर्म भनेको कर्तव्य पनि हो। अहिलेको शब्दावलीमा नैतिक शिक्षा। यो कुरा सुने सुनाइएका हामीले धर्मनिरपेक्ष र सापेक्षका कुरा गर्‍यौं। सोच्ने हामीले नैं हो। किराँतको मुन्धुम, गुरुङको ल्हुताँ प्हेताँ, बुद्धको त्रिपीटक, हिन्दूको वेद, उपानिषद्, थारुको छोटकीमार, भुजेलको वेदजस्ता धर्मग्रन्थका अभ्यासी भएका देशमा धर्म निरपेक्ष (dharmic secularism) को सन्देश के हुन्छ होला ? पन्थ निरपेक्ष (religious secularism) सन्देश के हुन्छ होला ? विधायकले सोच्ने विषय बन्नु बनाउँनु पर्ने हो कि त ? नेपाल स्वतन्त्र राष्ट्र हो भने पुग्ने हो कि त ? ओलम्पिया देवी र हर्मस देवता साझा बने बनाइए। हामी आफ्ना ज्ञान पो नाशिरहेछौं कि त ? यस अर्थमा ज्ञानमारा पो बन्यौं कि त ? शास्त्रीय ज्ञानमारा। जनज्ञानमारा। यो बारेमा नीति निर्माणकर्ताहरूले सोच्ने हो कि त ?

त्यस्तै अग्नि देवता, सूर्य देवता, पृथ्वी देवता भनेर प्रकृतिको पूजा गर्ने वैदिक संस्कृति भएको देशमा देवता छ कि छैन भनी संवाद गर्नु कति पीडादायक होला ? हामी प्रकृतिपूजक भनेर नेपालीहरू विभक्त हुँदा कति अबुझ बनौंला ? यो कुरा कस्ले सोच्ने होला ? सृष्टिका लागि प्रकृति र पुरुष चाहिन्छ भन्ने सांख्य दर्शन कपिलवस्तुका कपिल मुनिको चिन्तन हो। यो चिन्तनलाई भौतिक शास्त्री फिटजोल काप्राको द ताओ अफ फिजिक्सले पनि समर्थन गर्छ। गणितको प्लस र माइनसले समर्थन गर्छ। लौकिक बोलीमा भाले र पोथीले समर्थन गर्छ। विज्ञानको बोलीमा पोजेटिभ र निगेटिभको

सोचले समर्थन गर्छ। किराँतको मुन्धुममा सुम्निमा र पारोहाङले समर्थन गर्छ। हिन्दूको शिव र पार्वतीले समर्थन गर्छ। यो संस्कृतिका हामी ईश्वर छ कि छैन भनी संवाद गर्ने तहमा पुग्यौं। यो दुर्भाग्यको बारेमा चिन्तन कस्ले गर्छ ? "अप्प दीपो भव" भन्ने बुद्धको देशमा गर्व गर्ने हामी हौं। तिमी बुद्ध बन्न सक्छौं भन्ने बुद्धको सन्देश बुझ्ने बुझाउँने हामी नैं हौं। भगका अनेकन अर्थमध्ये एउटा अर्थ योनी हो भनेर अमरकोष तेर्स्याउँने पनि हामी हौं। योनीबाट जन्मने भगवान् बन्दा रहेछन् वा बनाइदा रहेछन् भनी बुझ्ने पनि हामी हौं। महायानीले बुद्धलाई भगवान् बनाएको पढी जान्ने पनि हामी हौं। रजनिस तथा साही बाबालाई भगवान् बनाउँन लागेकालाई देखी जान्ने पनि हामी नैं हौं। अनि राम्रो काम गर्नेलाई भगवान् भन्दा रहेछन् भन्ने पनि हामी नैं हौ। अनि भगवान् छ र छैन भनी संवादमा फस्ने पनि हामी। फसाउँने पनि हामी। अंग्रेजीको गड शब्दको अनुवादमा लटपटिएर आफू बिर्सने पनि हामी। पहिचानको कुरा गर्ने पनि हामी। यति कठैबरा बन्दा पनि नसोच्ने हामी के शिक्षा दिइरहेछौं ? के दीक्षा दिइरहेछौं ? व्रह्म उर्जा/चेतना (cosmic energy/consciousness) लाई परमात्मा बुझ्नेहरूका सन्तति हामी। त्यो ऊर्जा वा चेतनाको सम्बन्ध व्यक्तिको उर्जा वा चेतनामा देख्ने संस्कारका हामी। किराँतको शब्दमा सिक्ला बुझेका हामी। हिन्दूका शब्दमा आत्मा बुझेका हामी। आत्मा तथा परमात्मा हुन्छ भनी नस्वीकार्ने पनि हामी। मान्छे मर्दा के गयो भनी चिन्तन नगर्ने हामी। अर्थात् हामीले न बुद्धलेझैं यसबारेमा संवाद नगर्ने शिक्षा दिन्छौं। न न्युजिल्याण्डका माउरी आदिवासीले झैं पुर्खाका ज्ञानमा गर्व गर्छौं। न तिनले सहजै छुट्टयाउँन जानेको पश्चिमीकरण तथा आधुनिकीकरण भेद जान्दछौं। न महर्षि महेशले नेपालले विश्वलाई डोहोऱ्याउँन सक्छ (Nepal can lead the world) भनेर पढाइरहने अमेरिकाको महर्षि महेश विश्वविद्यालयको चिन्तन बुझ्छौं। न ब्याकूल माइलाले रचेको राष्ट्रिय गानमा भनिएको ज्ञानभूमि शान्तिभूमिको अर्थ बुझ्न र बुझाउँन सक्छौं। जनकको ज्ञान। अष्टावक्रको ज्ञान। याज्ञवल्क्य तथा गार्गीको ज्ञान। दीनाभद्रीको ज्ञान। राजा सहलेशको ज्ञान। स्वामी प्रपन्नाचार्यको ज्ञान। योगी नरहरिनाथको ज्ञान। वामदेव शिवको मन्त्र ज्ञान। पार्वतीको तन्त्र ज्ञान। यो स्थितिमा हामी के शिक्षा दिन्छौं भनिरहेछौं ? के शिक्षाका लागि ऐन नियम बनाइरहेछौं ? नीति-नियम बनाउँनेहरूले एक पटक यस विषयमा पनि घोत्लिने हो कि त ?

शिक्षक तालिमको जिम्मेवारी

शिक्षक अद्यावधिक छैनन्। विद्यार्थी चतुर छन्। यो खाडल पुर्ने दुइवटा बाटा छन्। पहिलो, शिक्षकलाई डिजिटल्ली उनीहरूको फेसबुकबाट अद्यावधिक गर्ने। दोस्रो, उनीहरूले गरेका असल अभ्यासको पोर्टल बनाउँने। पालिकामा भए पनि। प्रदेशमा भएपनि। संघमा भएपनि। यसो गर्नासाथ शिक्षक ह्यूटागोग बन्छ। उ स्वचालित रूपमा सिक्ने व्यक्ति बन्छ। अनलाइन सिकाइ यसकै उदाहरण हो। के हामी यो काम गर्न तयार छौं त ?

परीक्षा र मूल्यांकनको जिम्मेवारी

विद्यार्थी जानकार भयो। उ आफूले आफैंलाई मूल्यांकन गर्न सक्छ। उसका अभिभावकले मूल्यांकन गर्न सक्छन्। शिक्षकले मूल्यांकन गर्न सक्छ। यसका लागि स्वमूल्यांकन सामग्री चाहिन्छ। हाल हामी स्वयंसेवीले बनाएको शिक्षकको स्वमूल्यांकन फारमजस्तो। कक्षा ३ लाई, ५ लाई, ८ लाई, १० लाई, १२ लाई पनि यस्ता डिजिटल स्वमूल्यांकन फारम बनाउँने कि त ? चेक भल्भको रूपमा। अनि मात्र उ बोर्डको परीक्षा दिन्छ। यी र यस्ता परीक्षाका सामग्री बनाउँन हामी तयार छौं त ? त्यस्तै अनलाइन परीक्षा,

परीयोजना विधि, ससाना अनुसन्धान आदिबाट परीक्षा लिने काम गर्न चाहन्छौं त ? विकसित देशमा यी सबै कुरा सम्भव छन् । हामी आँट गर्न सक्छौं त ? अनुसन्धानलाई सानै उमेरदेखि संस्कृतिको रूपमा विकसित गराउँन सक्छौं त ? आफैमा अनुसन्धान गरेर मानवशास्त्रीय (anthropological) अनुसन्धाता बनाउँन। समुदायमा अध्ययन गराएर नृशास्त्रीय (etnhnographic) अनुसन्धाता बनाउँन। समाजसँगको सम्बन्ध खोजाएर समाजशास्त्रीय (sociological) अनुसन्धाता बनाउँन। रकम नचाहिने तर अनुसन्धान हुने। जनताका खोज (search) ल्याउँने । त्यसमा विधि (methodology) जोडने। यस्ता कुरामा हामी क्रियाशील हुन् सक्छौं त ? अनुसन्धानबाटै परीक्षा लिने विधि अपनाउँन सक्छौं त ?

साक्षर र साक्षरोत्तर तथा निरन्तर शिक्षाको जिम्मेवारी

बदलिँदो जीवन शैलीले साक्षरता माग्यो। साक्षरोत्तर बन्ने वाध्यता ल्यायो। निरन्तर शिक्षाको संरचना माँग्यो। यो स्थितिमा हामी वातावरणको साक्षरीकरण गर्न सक्छौं त ? अक्षर पछि लगाइदिने तरिका। जहाँ पनि अक्षर देख्नुपर्ने परिवेश। प्रविधिमा साक्षरोत्तर तथा निरन्तर शिक्षा सुनिश्चित गर्न सक्छौं त ? अनलाइनको रूपमा। अनपेक्षित भए पनि जानकारी लिनै पर्ने मोबाइलमा सन्देश आएजस्तो। यसो गर्नासाथ सबै पढछौं। जाँच स्कुलले लिए भयो। कलेजले लिए भयो। के यसका लागि हामी क्रियाशील हुन् सक्छौं कि त ?

उच्च शिक्षाको जिम्मेवारी

उच्च शिक्षाले पाँच कुरा खोज्यो। पहिलो, लचकता। यस्को अर्थ हो –विद्यार्थीमैत्री हुने संस्कृति। जहाँ छन्। त्यहीं पढ्न दिने। जे चाहन्छन्। त्यही पढ्न दिने। जहिले चाहन्छन् तहिले पढ्न दिने। यसका लागि अह्रो नेतृत्व र लचिलो विद्यार्थीको चाहनाबीच तालमेल मिलाउँने कसरी भनी उच्च शिक्षाका जिम्मेवारहरूसँग संवाद गर्न सक्छौं कि त ? दोस्रो, विद्यार्थीले कमाउँन पनि चाह्यो। कलेजमै। कलेज बाहिर। जहाँ भए पनि कमाउँने कुरा खोज्ने विद्यार्थीलाई पढ्ने कुरा मात्रै दिएर पुग्छ त ? इन्टर नेटमा अभ्यस्त विद्यार्थी स्वभावतः शोधकर्ता हो। उसलाई आफैमा खोज्न सिकायौं त ? बुद्धलेजस्तो। वेदका मन्त्रद्रष्टालेजस्तो। वैदिक शब्दावलीमा गवेषण गर्ने संस्कार दियौं त ? गाई खोज्ने। यो अनुसन्धान विधि हो। कमाउँने त उसैले हो। तेस्रो, शास्त्रीय ज्ञान, रैथाने ज्ञान तथा आधुनिक प्रविधि मिलाउँने तागत खोज्यो। के यो कुरामा हामी सचेत छौं त ? चौथो देशमैं सम्भावना खोज्यो। चाहेका विषयमा पढ्ने सम्भावना। जीविकोपार्जनका लागि कमाउँने सम्भावना। कमाएपछि जमाउँने सम्भावना। अन्त्यमा रमाउँने सम्भावना। पाँचौं प्रविधिमा दख्खल राख्ने व्यक्ति बन्न खोज्यो। लचिलो पढाइ। लचिलो परीक्षा। सहज जीन्दगी। यी र यस्ता कुरामा विश्वविद्यालयका पदाधिकारीहरू सचेत छौं त ? सुलभा पुरुषा राजन् सततं प्रियवादिनः। अप्रियस्य च पथ्यस्य वक्ता स्रोता च दुर्लभः ॥ हुने शैक्षिक क्षमता सुनिश्चित गर्‍यौं त ? अर्थात् अप्रिय र हितकारी बोल्ने र सुन्ने नागरिक बनायौं त ? आफू तथा समाजलाई एकसाथ रूपान्तरण गर्ने बनायौं त ? यो काम त हर क्याम्पसको हुनु पर्छ। कलेजको हुनुपर्छ। विश्वविद्यालयको हुनुपर्छ। यस्तो जिम्मेवारी लिने विद्यार्थी बनायौं त ? यसका लागि विधायकहरूले नीति नियम तथा अभ्यासको थालनी गर्‍यौं त ? यहींनेर मेरो सहज भनाइ हो, विद्यालय शिक्षामा जिम्मेवारीको खोजी नगरेको मात्रै हो। माथिका सबै काम सहज छन्। गरौं।

ॐ

एक युग सकिँदै छ !

शंकरनाथ आचार्य
पूर्व अध्यक्ष
शिक्षक अभिभावक संघ
जनक नमुना माध्यमिक विद्यालय

आउँदो १५/२० वर्षमा एक पीढी संसारबाट बिदा हुनु हुनेछ ..! उहाँहरू हाम्रो समाजको जेष्ठ नागरिक हो। जसको उमेर यस समय लगभग ६५/७० बर्षभित्रको छ। यो पुस्ता अहिलेको पुस्ताभन्दा बिलकूल अलग छ ...! राति छिटो सुत्ने, बिहानै छिटोछिटो बिउझने, गुरु सग वा स्कुल जीवनमा नैतिक शिक्षाको पाठ पढेको, घर धन्दा सकेर टोल छिमेकीको सुखमा रमाउने दुःखमा दुख मिसाउने, कर्ममा विश्वास गर्ने, जालसाजी र छलकपट नगर्ने, ठुलो अपेक्षा नराख्ने ...! वर-पीपल, समीको बोटहरू रोप्ने र चौतारी चिन्ने। आँगन तथा बोट बिरुवा फुलहरूमा पानी दिने, देवपूजाको लागि फूल टिप्ने, पूजा अर्चना गर्ने, प्रतिदिन घरमै पूजा गर्ने वा मन्दिर जाने। बाटोमा भेट्नेसँगै बातचीत गर्ने, उनका पहाड घर, बसाइ-सराइ, छोराछोरीका विवाह दान, अन्नबाली, सुख दुःख सोध्ने, दुवै हात जोडेर प्रणाम गर्ने, पूजा नगरी अन्नग्रहण नगर्ने। बाटोमा मर्निङ वाक गर्नेलाई चियापानको लागि निम्तो गर्ने। सन्तोषी जीवन, सादगीपूर्ण जीवन, प्रेरणा दिने जीवन, मिलावट बनावटरहित जीवन, धर्मसम्मत मार्गमा चल्ने जीवन तथा परिवार समाज सबैको चिन्ता गर्ने वाला आत्मीय जीवन। उहाँहरूको अजीबको संसार छ ...!

तीज, दशैं-तिहार, पाहुनालाई शिष्टाचार, अन्न, धान्य, सब्जी, दाल, दुध - दही, घ्यूको चिन्ता, तीर्थयात्रा, रीतिरिवाज, सनातन धर्म लाई आधार बनाएर विभिन्न धार्मिक स्थान घुम्ने। तामाको ढ्याके पैसादेखि अन्लाईन पेमेन्टसम्मको ज्ञान भएको, ढुङ्गे युगदेखि आधुनिक युगसम्मको ज्ञान भएको, डोको, डालो, नाम्लो र काठे हलो देखि ड्रोनबाट खेतीपातीको जानकारी पाएको, नुन पाथीको दर रेटमा किनेर पिठ्युँमा बोक्नेदेखि अस्ट्रेलिया, अमेरिका बोइङ मार्फत सयर गरेको, सम्पूर्ण अग्रजहरूको निरोगी र दीर्घायुको कामना ! पढ्नु, सिक्नु, ज्ञान आर्जन गर्नु भनेको केवल डिग्री प्राप्त वा धन आर्जन गर्नका लागि मात्र होइन। हाम्रा अग्रज, संस्कार, संस्कृति, सभ्यता, मानवताको बोध गर्नु र सोअनुसारको व्यवहार गर्नु पनि हो। तपाईंको परिवारमा कोही जेष्ठ हुनुहुन्छ उहाँहरूको मान सम्मान र आफ्नोपन, समय तथा प्यार दिनुस। थोरै भए पनि , उहाँहरूको पद चिह्नमा चल्ने कोशिश गर्नुस ! कानुन र सरकारले भन्दा संस्कारले अपराध रोक्न सक्छ। यस पुस्ताको अनुभव कति लेखियला कति हरायर जाने होला ?? लेखकको चिन्ता ....!

त्रिपक्षीय संगम विद्यालय : कसको भूमिका के ?

शिव शर्मा
संयोजक
आदर्श ब्लक, प्रा.वि. तह

हरेक आमाबाबुका चाहनाअनुसार बालबालिकाको सर्वाङ्गीण विकास गराउने थलो विद्यालय हो। विद्यार्थी फरक फरक क्षमताका हुन्छन्। उनीहरूलाई सिकाउने शिक्षकको क्षमता र शैलीमा पनि फरक हुने गर्दछ। त्यतिमात्र होइन परिवारको सामाजिक, आर्थिक र अन्य पक्षको पनि सिकाइमा उत्तिकै प्रभाव रहन्छ। स्वयं सिकारु जागरुक हन सकेन भने सिक्न कठिन हुन्छ। विद्यार्थीको सिकाइका लागि विद्यालयसँग सरोकार राख्ने सम्पूर्ण पक्षको उत्तिकै जिम्मेवारी हुन्छ।

क. विद्यार्थी :

आफ्नो भविष्य आफै निर्माण गर्न लागि पर्ने पक्ष विद्यार्थी हो। आफ्नो साथै परिवार, इष्टमित्र र समुदायकै चाहना पूरा गर्ने कार्य गर्ने मनसायका साथ अध्ययनमा लागेको हुन्छ। यतिठूलो लक्ष्यका साथ अध्ययनमा लाग्ने विद्यार्थीले आफ्ना सम्पूर्ण शैक्षिक सामग्रीको पूर्वतयारी गर्नु एकाग्र भई अध्ययनमा लाग्नु, उद्देश्यमुखी पठनकार्य गर्नु, अनुशासित बन्नु, गुरुको निर्देशन पालना गर्नु समयको उचित सदुपयोग गरी पढाइलाई निरन्तरता दिनुजस्ता कार्य गर्नु पर्दछ।

ख. शिक्षक:

विद्यालयमा आउने सम्पूर्ण बालबालिकाको भविष्य निर्धारक शिक्षक हो। शिक्षकलाई समाजको सम्माननीय, उदाहरणीय र पथप्रदर्शक व्यक्ति मानिन्छ। उसको भूमिका आफ्नो विद्यालयको गरिमा वृद्धि गर्ने तर्फ र विद्यार्थीको उज्ज्वल भविष्य निर्माण गर्ने तर्फ सबल हुनु पर्दछ। त्यसैले आफ्नो भूमिका निर्वाह गर्न शिक्षकले निरन्तर स्वाध्याय गर्ने, पेशाप्रति संवेदनशील बन्ने, योजनासहितको रचनात्मक कार्य सम्पादन गर्ने नेतृत्व क्षमतामा निखारता ल्याउने र नैतिकताजस्ता कुरामासमेत सचेत रहँदै विद्यार्थीको प्रेरणाको पत्र बन्न सक्नु पर्छ।

ग. अभिभावक :

बालबालिकाको शारीरिक, मानसिक, तथा सामाजिकजस्ता सम्पूर्ण गुणहरूको विकासमा सहयोग पुऱ्याउने पहिलो जिम्मेवारी अभिभावकले लिन्छन् । बालबालिकाका व्यक्तिगत सम्पूर्ण पक्षको जानकारी लिने धरमा र विद्यालयमासमेत पढाइका लागि उपयुक्त वातावरणको सिर्जना गरिदिन सक्ने व्यक्ति अभिभावक हो। त्यसैले अभिभावकले बालबालिकाको रेखदेख र सुरक्षाको प्रबन्ध गर्नु, उचित मार्गदर्शन र पढाइको वातावरण निर्माण गर्नु, पढाइका लागि खर्च जुटाउनु, कानुनी जिम्मेवारी पूरा गर्नु र समय व्यवस्थापनमासमेत सहयोग पुऱ्याउने कार्य गर्नु पर्दछ।

यसरी हामी के स्पष्ट हुन्छौँ भने अभिभावकीय सबै भूमिका शिक्षकले पूरा गर्न सक्दैन। शिक्षका भूमिका अभिभावकले पूरा गर्न सक्दैनन। अतः एक पाङ्ग्राको अभावमा रथ चल्न नसके जस्तै विद्यार्थी, शिक्षक र अभिभावक मध्य कुनै एक पक्षको सक्रियताको अभाव वा कमजोरी भएमा विद्यार्थी र विद्यालय राम्रा बन्न सक्दैनन्।

सफल जीवनको तिमीलाई शुभकामना

सुमिना मगर
कक्षाः १२

जन्मलिसके पछि एक न एक दिन मर्नु पर्छ
भोलि हुन्छ हुँदैन थाहा छैन तर,
आज नभए भोलिका लागि सङ्घर्ष त गर्नु नै पर्छ

सङ्घर्षको बाटो अँध्यारो हुनसक्छ
कतै नडराउनु, तिमी निर्धक्क हुनु
जिम्मेवारी थपिँदै जान्छ
थाम्न नसक्लान ती कलिला काँधले तर,
तिमी किहल्यै नथाक्नु

पक्के कठिन छ जिन्दगी
कहालीलाग्दो हुनेछ सङ्घर्षको भुमरी
सफलतामा गाँसिनेछन् तर
सुन्न चाहादैनन् गरिबीको काहानी
त्यसैले आँट गर दुःख लाग्दा पनि नआत्तिने
भोलिको सपना याद गर्दै आजको पीडा सहने

सर्वश्रेष्ठ छौं तिमी नगर्ने गर भाग्यमा आश
सङ्षर्घ नै जीवन हो, गर्ने गर कर्ममा विश्वास

आफूलाई चिनेर निरन्तरता देउ
बिचेमा यात्रा नछोड, सफलता छ कि त पल्लो छेउ
खोली होइन भेट्ने छौं सागर
सक्छौ भने 'रेस' गर होइन भने कसैको रिस नगर

सयम गतिशील छ,
पाकेको फल बेलैमा नटिपे कुहिएर झर्छ,
सङ्घर्ष गर्न डराउँछौ भने आश पनि कम गर
किनकी पर्खनेको भागमा त्यति मात्र पर्छ
जति मिहिनेत गर्नेले छोड्छ ।

समयको पहिचान समयमै गर
आफूलाई विश्वास गर, आर्जे पाइला चाल तर
दिन पनि शुभ र अशुभ हुन्छ भन्ने कुरामा भर नपर

विगतलाई भूल,
वर्तमानमा बाँच, भविष्यलाई सङ्घर्षले तान
सपना सजिएर होइन, खोजेर आउँनेछ, यत्ति कुरा जान

थाहा छ गरिबीको कुनै स्तर छैन
गरिबीमा जन्म लिनु पनि त तिम्रो गल्ती होइन
फेरि स्तरै नभएसि तिम्रो चित्कार सुन्ने मान्छे पाइदैन
तर केही छैन, सङ्घर्ष एक्लै गर्नुपर्छ
सपना देख्नलाई साथी चाहिँदैन

सफलताको परिभाषा कसरी दिने हो,
त्यो तिम्रो आजको सङ्र्षमा भर पर्छ
पानीको के कुरा गर्नु
भोलिको दिन श्वास फेरेको पैसा लाग्न सक्छ,
सङ्घर्षलाई गुपचुप राख्ने गर,
कति हल्ला गर्न पर्ने हो
त्यो तिम्रो सफलताले गर्छ
आजै पाइला चाल फर्कदैन जमाना
सफल जीवनको तिमीलाई शुभकामना

कलमबाट स्टेथेस्कोपसम्मको यात्रा

समीक्षा पराजुली
पूर्व विद्यार्थी
(हाल एमबिबिएस अध्ययनरत)

संसारका सबैभन्दा उज्याला बिहानहरू
सायद स्कुलको सिढी चढ्दै सुरु भएको थियो
जहाँ म सानो झोलामा किताब च्यापेर जान्थेँ
तर त्यो किताबले केवल अक्षर होइन,
जीवनको अर्थ पढाउन थालेको थियो ।

कक्षा कोठाको त्यो पुरानो झ्याल,
जहाँबाटभित्र पस्थ्यो बिहानको घाम,
र साथसाथै पस्थ्यो शिक्षकहरूको ममता,
जो केवल पढाउँदैनथे मेरो आत्म बनाउँथे
मेरा सपनाहरूमा रंग भरिदिन्थे ।

कहिलेकाहीँ सानो गल्तीमा आँसु आयो,
कहिलेकाहीँ राम्रो अंक ल्याउँदा हाँसो
तर ती सबै पलहरू आज स्टेथेस्कोप
समााउँदै गर्दा कुनै फिल्मको दृश्यजस्तै फिर्ता आउँछन् ।

कलम समाउने हातबाट सुरु भएको थियो,
मेरो संसार साना हात, साना अक्षर, अनि ठूलो सपना
तर त्यो सपना त्यतिबेला त म आफैले बुझेकै थिइनँ ।
बिस्तारै अक्षहरू शब्द भए,
शब्दहरूले भावना बोल्न थाले
र म जीवन बुझ्न थालेँ -
किताबका पानामा होइन,
आत्माको अनुभूतिहरूमा ।

सुरुमा म केवल कलम समात्ने मान्छे थिए,
तर आज म स्टेथेस्कोप समाउने मान्छे बन्दै छु ।
तर यो यात्रा सिधा र सरल कहिल्यै थिएन ।
कहिले निद्रा गुम्यो, कहिले आत्मबल ।
कहिले रातभर आँखा रसाए, कहिले
सपनाहरू नै धमिलिए । तर त्यो कलम प्रत्येक
परीक्षामा, प्रत्येक संघर्षमा मेरा हात समाइरह्यो ।

कहिले एउटै विषय नबुझेर आफूलाई नै दोष दिए,
कहिले अरुभन्दा पछि परेकोमा मौन रोएँ । तर
हरेक चोटमा कलमले मलाइ सम्झायो-
“तिमी लेखिरहेकी छौ भने, तिमी बाँची रहिछौ ।
र आज म जहाँ छु, त्यो केवल एउटा गन्तव्य होइन,
त्यो त आत्मा बगेको यात्रा हो ।
जब मैले पहिलोपटक स्टेथेस्कोप समाएँ
त्यसमा केवल औजार थिएन, त्यस्मा थियो
बस-हजारौ रातहरूका आसु, अनेक दिनका
संघर्ष, अनि अनगिन्ती सपनाहरूको घडकन

विज्ञान भन्ने शब्द कहिल्यै सजिलो थिएन,
प्लस टुमा ‘फिजिक्स’ले थकाएको थियो,
“अर्गानिक केमेस्ट्री” ले अल्झाएको थियो
“बायोलोजीले” डर देखाएको थियो ।
तर मेरो शिक्षकहरू
उनीहरू केवल किताबका अध्यायहरू खोल्दैनथे,

उनीहरूले मेरो हृदयका ढोका खोलिदिन्थे।
उनीहरूले मलाई पढाए मात्र होइन- मलाई महसुस गराए कि म सक्छु।

आज म मेडिकल फिल्डमा छु।
हातमा स्टेथेस्कोप छ,
तर त्यो स्टेथेस्कोप अघिको हर एक संघर्ष,
शिक्षकहरूको होसला बिना सम्भव नै थिएन।
म धेरै पटक सोच्थे- "म यो योग्य छु कि छैन ?"
तर उहाँहरूले सधैं भन्नुभयो-
"तिमी योग्य छौं, हामीलाई तिमीमाथि विश्वास छ।"
र त्यसै विश्वासले मलाई धकेल्यो
अन्धकारबाट उज्यालोतर्फ।

अब्बल सुर गरेको थिएँ यात्राको कथा,
आज स्पर्श गर्दैछु मानवता र ममता।
कलमले लेखेको थिएँ सपना साना
शिक्षकले बनाइदिनु भयो गहिरा आशय र बाना।
सधैं सम्झिरहने छु ती अनुहार
जो हरेक असफलतामा मेरा साथमा थिए।
डाक्टर त बन्नेछु म,
तर मनको एउटा कुनामा, सधैं-सधैं
"विद्यार्थी" नै रहनेछु।

गैंडाकोट रमाइलो लाग्छ हजुर

आयुषा गौडेल
कक्षाः ७

गैंडाकोटको शिरमाथि मौलाकालिका
कति राम्रो छनि हजुर तिनको सालिका
पूर्वतिर देउरालीमा जोगी बस्छन् ध्यान
पश्चिमतिर कुखुरा, बोका राँगाको दिन्छन्।

बलिदान, उत्तरतिर देवघाट बेनी छ हजुर
दक्षिणतिर झललल नारयणघाट बजार
सालघारीको जंगलमा न्याउली चरि रुन्छ
गैंडाकोटको फाँटमा धानको बाला झुल्छ।

जय श्री खोलाको शिरमा सिचाइँ नहर
गैंडाकोटको ब्रिटिस क्याम्प हेर्ने रहर
रानी तालको डाँडामा हावा सरर
गैंडाकोटको गाउँ रमाइलो लाग्छ हजुर।

आमा

अनुष्का सापकोटा
कक्षाः ६ (सि)

नौ-नौ महिना कोखमा राखी धर्तीमा टेकायौं।
अमृतसरी दुध आमा तिमीले पिलायौं॥

ताते ताते गर्दा गर्दै हिंड्नलाई सिकायौं।
तोते बोली बोल्दा बोल्दै पढ्न सिकायौं॥

सन्तानले हरेक पाइला शिखर चुमुन् भन्छ्यौ।
सन्तानको लागि आमा ज्यानै पनि दिन्छ्यौं॥

केही पनि जान्ने थिइन धेरै कुरा सिकायौं।
धन्यवाद आमा तिमीले संसार देखायौ॥

विद्यालय शिक्षामा अभिभावकको भूमिका

सुशीला सिग्देल
शिक्षक
जनक नमुना माध्यमिक विद्यालय

जीवनको उत्तरार्ध नजिकिँदै गर्दा भोगाइ अनुभव र प्राप्तिलाई नियालेर हेर्न खोज्दा विद्यालय शिक्षामा अभिभावकको अहम् भूमिका रहेको पाएँ। आज मानिस सामाजिक प्राणीको हैसियतमा आफूलाई परिचित गराउँदै गर्दा आफ्नो काम-कर्तव्य र जिम्मेवारी के-कस्ता रहे ? के कसरी जीवन प्रक्रिय अगाडि बढेको छ ? आफ्नो जिम्मा पूरा गर्न सकियो या सकिएन भन्ने कुरामा हेक्का राख्न आवश्यक ठान्दछु। यसै प्रसङ्गमा अगाडि जाँदै गर्दा विद्यालय शिक्षामा अभिभावकको भूमिका अद्वितीय छ।

शिक्षा मानव जीवनको मेरुदण्ड हो। विद्यालय ज्ञान, सीप र अनुशासन सिकाउने औपचारिक संस्थान भए पनि त्यसलाई सफल र प्रभावकारी बनाउन अभिभावकको भूमिका अत्यन्त महत्त्वपूर्ण हुन्छ। बच्चाको पहिलो पाठशाला उसको घर र पहिलो गुरु भनेकै उसका आमाबाबु हुनुहुन्छ। मानव समाजको उज्ज्वल भविष्य बालबालिकामा निहित हुन्छ। बालबालिका नै भोलिका कर्णधार हुन्। तर ती बालबालिकाको भविष्य उज्ज्वल बनाउन अभिभावकको भूमिका सर्वाधिक महत्त्वपूर्ण हुन्छ। महात्मा गान्धीले भनेका छन्, "शिक्षा भनेको बलबालिकमा रहेको उत्कृष्टता प्रकट गराउने कला हो।"

सबैभन्दा पहिले, अभिभावकले बालबालिकामा पढाइप्रतिको रुचि जगाउनुपर्छ। घरमा शैक्षिक वातावरण निर्माण गर्ने, पुस्तक पढ्ने बानी बसाल्ने, समयमा गृहकार्य गर्न प्रेरित गर्ने, शिक्षकको सुझावलाई पालना गर्न सहयोग पुऱ्याउने कार्य अभिभावकको जिम्मेवारी हुन्छ। विद्यालयले सिकाएको ज्ञानलाई अभ्यास र जीवनसँग जोड्न अभिभावकको साथ आवश्यक पर्छ।

त्यस्तै, अभिभावक र विद्यालयबीच निरन्तर समन्वय आवश्यक हुन्छ। अभिभावकले अभिभावक-शिक्षक भेटघाटमा सहभागी भई आफ्ना सन्तानको अध्ययन प्रगति, कमजोरी र क्षमता बुझ्नुपर्छ। बच्चाको समस्या शिक्षकलाई जानकारी गराउने र शिक्षकले दिएको सल्लाहलाई घरमा कार्यान्वयन गर्न सहयोग गर्ने अभिभावकको कर्तव्य हुन्छ।

बालबालिकाको चरित्रनिर्माणमा पनि अभिभावकले ठूलो भूमिका खेल्छन्। विद्यालयले शैक्षिक ज्ञान दिन्छ भने घरले नैतिक मूल्य, व्यवहार र जीवनशैलीको आधार तयार गर्छ। सकारात्मक सोच, अनुशासन, ईमानदारी र आत्मविश्वास बालबालिकामा रोप्ने काम अभिभावकको साथले मात्र सम्भव हुन्छ।

यसरी विद्यालय शिक्षा केवल विद्यालयमा मात्र सीमित हुँदैन। बालबालिकाको पूर्ण विकासका लागि विद्यालय र अभिभावकबीचको साझेदारी अनिवार्य हुन्छ। बच्चाको उज्ज्वल भविष्य र सक्षम

नागरिक निर्माण गर्न विद्यालयले दिएको शिक्षालाई घरमा पालना र अभ्यास गराउनेतर्फ अभिभावकले जिम्मेवारीपूर्वक योगदान दिनुपर्छ।

विद्यालय शिक्षामा अभिभावकको सक्रिय भूमिका बिना शिक्षा अधुरो हुन्छ । सन्तानको अध्ययनमा ध्यान दिने, आवश्यक वातावरण सिर्जना गर्ने र विद्यालयसँग सहकार्य गर्ने अभिभावक नै वास्तविक शिक्षामा सहभागी हुन्छन् । त्यसैले "विद्यालय र अभिभावक दुवैको संयुक्त प्रयासले मात्र बालबालिकाको शिक्षा सफल हुन्छ" भन्ने कुरा सधैं स्मरणीय छ।

यसरी अभिभावकको निरन्तर प्रयासले शिक्षक जुन ज्ञानका दीपक हुन जसको प्रकाशले बालबालिकाको भविष्य उज्यालो बनाउँछ। विद्यार्थीलाई ज्ञान दिने मात्र नभई जीवनलाई अर्थ दिने काम सच्चा गरुद्वारा गरिन्छ। तीनै गुरुलाई प्रेरणाको स्रोत मानी अहोरात्र खटेर बालबालिकाको सुन्दर भविष्य निर्माण गर्ने कार्य अभिभावकको भएको हुनाले राष्ट्रको सुन्दर भविष्य निर्माणमा अभिभावकको अद्वितीय भूमिका रहेको छ।

◆◆◆

मेरो उपलब्धि

बबिता लामिछाने ढकाल
झपर्दी शाखा प्रमुख

जनक नै कर्म थलो मान्ने गर्छु प्यारो संसार
भेटे मैले धेरै रङ्गीन फूल अपार अपार
देख्छु यिनै कुसुमभित्र अनगिन्ती ज्ञानको भण्डार
यिनै फूल फक्रे मात्र आउने छ है ममा बहार।

ठूला ठूला सिर्जनात्मक प्रतिभाका धनी यिनी
अघि बढ्न खोज्छन् सधैं रमाइलो मानी मानी
देखउँछन् आफ्नो खुबी उत्कृष्ट नै हुने ठानी
मलाई पनि लाग्छ यिनै प्रेरणाका मेरा खानी।

बनाएछु वकिल, डाक्टर पाछु माया पोल्टाभरी
सधैं सधैं तिम्रोसाथ यसरी नै पाउने गरी
सोच्ने गर्छ यिनैभित्र रमाइदिन्छु जविनभरी
स्कुल शिष्य दुवै मनमा रहुन सधै यसै गरी।

जनक नमुना स्कुल

कृतिका गैरे
कक्षाः ६ (सि)

आहा! जनक नमुना
हाम्रो स्कुल घर
अनुशासित विद्यार्थी छन्
ज्ञान दिन्छन् सर।
गैंडाकोटमा रहेको छ
जनक नमुना स्कुल
चारैतिर बगैंचा छन्
फुली रहन्छन् फुल।
बोल्न सिकाउने बाबा आमा
पढ्न लेख्न सिकाउने गुरु
परम्परा सिकाउने हाम्रो समाज
यसरी नै हुन्छ हाम्रो जीवन चक्र शुरु
कोही बन्छन् डाक्टर, पाइलट
कोही बन्छन् गुरु
हामी सबै गुरुबाट ज्ञान लिई
चेला बन्छौं गुरु।

हार्दिक अभिवादन ! म मानवता बोल्दै छु...

प्रज्वलसागर पौडेल
कक्षा-११, विज्ञान समूह

म त्यो मानवता बोल्दै छु, जुन आज क्रोध, ईर्ष्या, हिंसा, अहंकार, लोभ र मोहको भयानक आगोमा जलिरहेको छ।
म त्यो मानवता बोल्दै छु, जसले बेइमानी, फूट, कपट र द्वेषमा आफ्नो अस्तित्व गुमाउँदैछ।
म त्यो मानवता बोल्दै छु, जो गहिरो दुःख, निराशा, तनाव, पीडा र चिन्ताले थिचिएको छ।
म त्यो मानवता बोल्दै छु, जसले आफ्नै भित्रका बन्धन र जालमा फसेर स्वतन्त्रता खोज्न प्रयत्न गरिरहेको छ।
म त्यो मानवता बोल्दै छु, जसले अज्ञानता र भ्रममा हराएर सत्य र ज्ञानलाई बिर्सिएको छ।
म त्यो मानवता बोल्दै छु, जसले प्रेम, करुणा र दयालाई बिर्सिएर घृणा, द्वेष र तिरस्कारलाई अँगाल्दैछ।
म त्यो मानवता बोल्दै छु, जो रुँदैछ, चिच्याइरहेको छ र अन्धकारमा निदाइरहेको छ।

तर म हार मान्न सक्दिन।
म ती सबै दुख र पीडाका बीचबाट उठ्न खोजिरहेको छु।
म मुक्तिको खोजीमा छु - शान्ति, प्रेम र खुशीको खोजीमा छु।
म त्यो खुला आकाशको खोजीमा छु जहाँ म स्वतन्त्र भएर उड्न सक्ने छु।
म सत्य, ज्ञान र बोधको खोजीमा छु, जसले मेरो हृदय र मनलाई उज्यालो बनाउने छ।
म प्रेम, करुणा र मानवताको पुनर्जन्मको खोजीमा छु।

म जान्दछु, यो यात्रा सजिलो छैन।
तर म अडिग रहन्छु।
मलाई विश्वास छ कि घृणाबाट प्रेमतर्फ, अज्ञानताबाट ज्ञानतर्फ,
असत्यबाट सत्यतर्फ, हिंसाबाट शान्तितर्फ र अन्धकारबाट उज्यालोतर्फ जान सकिन्छ।
म तपाईंहरूसँग छु।
जहाँ तपाईंहरूले प्रेम, करुणा र सहिष्णुता अंगिकार गर्नुहुनेछ, त्यहाँ म पुनः फुल्नेछु।
जहाँ तपाईंहरूले अहिंसा र सत्यको बाटो अपनाउनुहुनेछ,
त्यहाँ म बलियो भएर फेरि जन्मिनेछु।
यो मेरो आवाज हो - मानवताको आवाज।
यो मेरो पुकार हो - सबैलाई प्रेम, सत्य र सहिष्णुताको बाटोमा लाग्न।

यो आत्मगीत अनन्तकालसम्म गुन्जिरहनेछ ।
यो प्रकाश सदाबहार फैलिनेछ ।
म मानवता हुँ - अनन्तशक्तिको स्वर, पीडाबाट उदाउँदो प्रकाश, र समग्र चेतनाको पुनर्जागरण ।
म त्यो ज्योति हुँ, जसले अन्धकारलाई चिरेर नयाँ बिहान ल्याउँछ ।
म त्यो आवाज हुँ, जुन हरेक मनको गहिराइबाट उठ्छ र आशाको गीत गाउँछ ।
म त्यो भावना हुँ, जसले विभाजनलाई भत्काएर एकताको सेतु बनाउँछ ।
म त्यो श्वास हुँ, जसले शान्ति र प्रेमको सुगन्ध फैलाउँछ ।

असतो मा सद्गमय ।
तमसो मा ज्योतिर्गमय । मृत्योर्मा अमृतं गमय ।
ॐ शान्तिः शान्तिः शान्तिः ॥

Art by:
Rishi Poudel, Class-11, Science

Art by:
Bhabishya K.C., Class-11, Mgmt.

The Great Dying

Aayush Gautam
Student

As we know, many stars born and die at the moment when you read this line. The thought that you may thought ever is that there is no life limit for a planet like Earth, Mars, etc. The history of Earth looks like it is about to happen as not in the term of physical existence, but in terms of living creatures lived here.

You often knew that the earth had suffered from a dangerous disaster which erased the existence of creatures such as dinosaurs, which are extinct due to the asteroid falls on the earth which is named as "Chicxulub". That's not even close to the disaster which cause the maximum death on earth.

As per the title of the article "The Great Dying" is the one of the most dangerous disaster that cause 90% of the earth's species of creature extinct from the earth. Before this (252 million years ago), the earth had millions of creatures looks like lizard in gigantic sizes. After 186 million years, another known disaster happens called as "Chicxulub impact" also called Cretaceous-Paleogene cause only 5% death of species on the earth at that time.

What is the great Dying?

The Great Dying, which happened about 252 million years ago, was the most extreme extinction event our planet has ever seen. It wasn't a quick disaster like an asteroid collided into Earth—it continues over thousands of years, possibly even longer, and changed life forever. Before it happened, Earth was full of all kinds of creatures in the oceans and on land. But then, something went terribly wrong. Scientists believe that a massive wave of volcanic eruptions in what we now call Siberia triggered the whole thing. These eruptions weren't just regular volcanoes they covered an area bigger than the United States with lava and sent huge amounts of toxic gases like carbon dioxide and sulfur into the air. That turned Earth's climate into a nightmare. Temperatures raised, the oceans warmed up and lost most of

their oxygen, and acid rain fell from the sky. Sea creatures suffocated, coral reefs collapsed, and even insects—usually very resilient—suffered massive losses. On land, forests dried out, and many types of animals disappeared. In total, about 90% of all marine life and 70% of animals living on land were wiped out.

What after the great Dying?

After the Great Dying, Earth felt like a broken place. Most of the oceans had gone silent, forests were gone, and the ground was almost too hot and dry to support life. But nature, as always, wasn't ready to give up. Some tiny, tough creatures that managed to survive the disaster became the seeds of something new. At first, life was slow and simple. Over time, some aquatic survivors gave rise to new kinds of sea animals like shellfish and early forms of squids and crabs. Coral reefs, which had completely vanished, began to take shape again with different types of builders.

On land, things were even tougher. So much had been lost that the world had to start from scratch. But even in the heat and dryness, small reptile-like animals crept back onto the scene. Some of them were ancestors of mammals—furry, warm-blooded creatures that would one day lead to humans. Others were early relatives of the dinosaurs, lean and fast-moving animals that found clever ways to survive in the harsh landscape. The world didn't bounce back overnight. It took millions of years for new plants to take root and forests to spread again. But as that happened, animals had more food, better shelter, and the chance to evolve into new, more complex forms.

In many ways, life after the Great Dying was like a fresh start. The extinction wiped the slate almost clean, and the survivors became nature's new artists—shaping strange, bold, and sometimes beautiful new life. It was a second chance for Earth, and slowly, the silence gave way to sounds again: the splash of fish, the call of reptiles, the buzz of insects, and the rustling of leaves in forests that had once been ashes.

References : Google , Copilot , Youtube (what if),

www.darwinsdoor.co.uk, www.primaryleap.co.uk

Chalkboards to Code: My AI Journey

Dr. Brahmananda Sapkota,
Alumnus of Janak Secondary School,
Gaindakot

I spent the most formative decade of my life walking the narrow paths of Gaindakot and learning in the classrooms of Janak Secondary School. Back then, there was no electricity in our village, let alone computers or the internet. Life revolved around handwritten notes, oil lamps, and the dedication of teachers who shaped our future with unwavering commitment. The concept of a "computer" sounded almost mythical; something I had heard about but never seen.

It wasnot until after I passed my SLC exams that I first saw a computer. It looked more like a bulky television than the intelligent devices we know today. I got my first real taste of the internet during my undergraduate studies. Around the same time, I also had chance to have a glance on a mobile phone and the ATM card for the first time. When I moved abroad for further studies in 2001, I finally began to use mobile technology regularly. This technology is now on almost every hand in our society.

Today, I work in a multinational company where I specialize in Knowledge Graphs and Artificial Intelligence (AI), helping design systems that support healthcare, improve energy efficiency, and enable personalized services. From the humble classrooms of Janak School to contributing to global innovations; this journey shows how education, opportunity, and determination can open unimaginable doors.

Information Technology (IT) is the use of computers and systems to manage information efficiently. Artificial Intelligence (AI), a growing branch of IT, enables machines to analyse data and make decisions like humans. These technologies are not limited to cities; with internet connectivity, they are transforming the lives of people even in small towns and villages. From online classes to digital payments, technology now shapes our daily routines in visible and invisible ways.

We are in the middle of a quiet revolution. With smartphones in our hands and internet in our pockets, we can do things that once seemed impossible. Call a taxi, monitor road traffic, photograph a diseased plant for diagnosis, consult a doctor remotely sharing smartwatch data, or discover hotels and food recommendations tailored to your tastes; all within seconds. AI enabled services are not luxuries anymore; they are tools that can support farming, education, health, tourism, and even how we manage electricity.

Yet, this transformation also brings challenges. Many communities still lack reliable internet and consistent electricity. Digital literacy, the ability to understand and use technology effectively, is another major barrier. The availability of AI-based services depends heavily on internet speed and stable power supply. Without digital skills, many remain excluded from these benefits. And then there are ethical concerns: protecting user privacy, ensuring fairness, and securing data. Moreover, most tools and content are still in English, limiting access for those more comfortable in Nepali or local languages.

Despite these hurdles, there is immense potential. With the right training and mentorship, our youth can turn these challenges into opportunities. Schools can introduce coding and digital skills from an early age. Parents can guide their children to use technology not just for entertainment, but also for learning. Free platforms like https://www.create-learn.us/ai-for-kids and https://www.coursera.orgoffer excellent learning materials. Local communities and governments can further this movement by investing in infrastructure and encouraging innovation through competitions and policy support. These steps will inspire young minds to create digital tools, apps, and content in Nepali and other native languages; tools that truly meet our needs.

Reflecting on my own path, from studying under kerosene lamps in Gaindakot to engaging with advanced AI systems, I am reminded that great things often begin in the most modest settings. I owe my growth to the values and curiosity nurtured during my time at Janak School. I urge today's youth: stay curious, keep learning, and never give up on your dreams. Technology is evolving rapidly, we must harness its power to build a smarter, fairer, and more inclusive society. The future has already arrived, let us step into it together.

The Science on Astrology: The Real Truth

Bigyan Bastakoti
Former Student

Astrology has captured human imagination for centuries. Many believe that the positions of stars, planets, or even the lines on our hands can predict our future.

Horoscopes, zodiac signs, and palm reading are popular in daily life but is any of it actually backed by science?

Science strongly says No.

Despite astrology's popularity, scientific research has found no real evidence that celestial bodies influence personality, decisions, or life events. The idea that planets can affect our behavior doesn't match how forces like gravity or radiation actually work. They're far too weak to influence humans on Earth.

Similarly, palmistry (reading the lines on hands) is also not scientific. The lines on our palms are shaped by genetics and fetal development, not future destiny.

People often believe in astrology because of confirmation bias — we remember the times it seemed right and ignore when it's wrong. Others find comfort in astrology, especially during uncertain times.

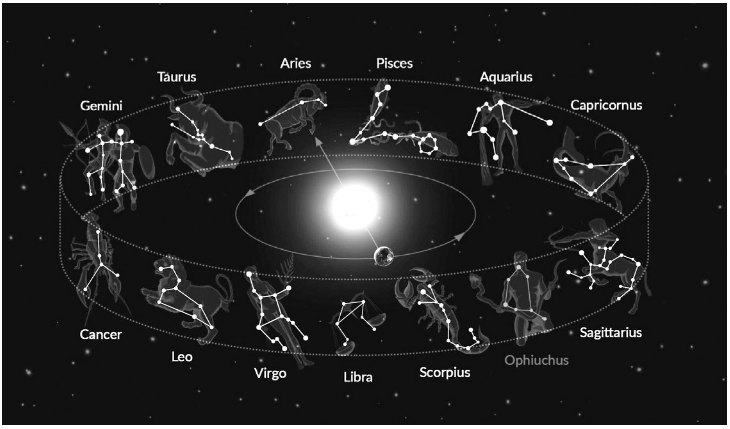

Astrology is n't harmful by itself, but it's important not to let it replace logic, decision-making, or science. It is said that: "Curiosity is natural, but truth comes from evidence. Believing without proof is faith, not science."

In conclusion, while astrology can be fun or cultural, it is not based on science.

Know the difference and let science guide your understanding of the world.

From Janak Model to Chitwan Medical College: My Journey from Dreams to the Dissection Hall

Bimarsha Adhikari
Former Student
MBBS
CMC, Chitwan

Coming from a government school with limited resources but devoted teachers, I never had the privilege of modern teaching aids or private coaching. What I had was belief—in myself, in my mother's sacrifices, and in the dream that kept me going: to become a doctor.

This dream was born not in a classroom but in a hospital, as I stood by my father's side during his battle with a heart attack, atherosclerosis, pneumonia, and pleural effusion. Watching the doctors work day and night, saving lives while being pillars of hope, I knew—this is what I wanted to do.

I come from a lower-middle-class background where money was always tight. I couldn't afford the luxuries others had, but I never complained. Instead, I am working —as a teacher for CEE, Applied, and Engineering entrance preparation students, to fund my own basic needs. I even taught for three months in my own school after entrance exam . Those struggles didn't break me—they built me.

People often expected me to pursue engineering because I was good at experiments and making science projects. But I chose medicine—not because it was easy, but because it was meaningful. Many doubted me, some even laughed. But doubt became my fuel. Today, I stand as a 2nd-year MBBS student, the CR of my batch, President of the CMC AMR Club, Board Member of the Rotaract Club of CMC, and Co-chair of the NYC AMR Central Committee.

My mother is my greatest hero. She fought every storm life threw at our family while my father was chronically ill. Her resilience shaped mine. I believe if you don't sacrifice the things you love doing now, your dreams will be the sacrifice later.

To every student who feels unseen or underestimated—trust the process. Believe in your inner voice. Never do wrong to others, and even if people wrong you, believe that karma will take care of it. Everyone pulls your leg when you're climbing, but once you rise, the same people will praise your success. So, keep climbing.

"Everyone pulls your leg if you are right and working hard in the process, but the same people will appreciate your success. People burn with jealousy, and people with power will never be good to everyone."

History of Economic Thought

Bishnu Prasad Rijal
Teacher
Janak Model Secondary School

Economics, as a social science, is dynamic and comprehensive. Its meaning and definition have evolved significantly over time. The term "economics" originates from the Greek words "oeconomicus" which is a combined word of "oikou" (household) and "nomous" (management), collectively meaning "household management."

Ancient Period: Eastern philosopher Kautilya defined economics as the "science of state management." Greek philosopher Aristotle divided economics into two parts: Economics proper: (The study of household management. Chrematistics (Science of Supply): The study of exchange and wealth acquisition.) During this era, economics was not an independent discipline but viewed as part of political science, religion, ethics, and psychology.

Medieval Period: Religious philosophers regarded wealth primarily as a means to achieve salvation, fulfilling divine or moral purposes. 16th Century (Mercantilism): Mercantilists emphasized accumulating national wealth (especially gold and treasure) to strengthen state power and stability. Their core belief was: "More gold, more treasure, more power."

18th Century (Physiocracy): The Physiocrats shifted focus to the "natural order," arguing that true wealth originated from land. They opined that increasing agricultural productivity was the key to enhancing human material welfare. Defining Economics: It is challenging to provide a single, universally accepted definition of economics, as different economists emphasize different aspects. As Mrs. Barbara Wootton observed, "Whenever six economists are gathered, there are seven opinions." While studying definitions is necessary to understand the subject matter, nature, scope, significance, and limitations, it is not sufficient on its own. Definitions help identify basic phenomena and the nature of economics, agreeing that it is a science

while highlighting specific aspects of economic activity.

Development as a Separate Discipline: The history of economics as a distinct social science is commonly classified into three periods:

1. Classical Period (1776 AD - 1890 AD): This 100+ year period is considered the first modern school of economic thought. Leader: Adam Smith (citizen of Scotland), regarded as the "Father of Economics" for establishing it as an independent science. Key Work: An Inquiry into the Nature and Causes of the Wealth of Nations (1776 AD). This seminal book, often called The Wealth of Nations, marked the beginning of modern economics and made 1776 AD a landmark year. Followers: J.B. Say, J.S. Mill, F.A. Walker, David Ricardo, T.R. Malthus.

2. Neoclassical Period (1890 AD - 1932 AD): This period saw many economic theories developed, redefined, and reformulated, making it highly fertile ground for economic thought. Leader: Alfred Marshall. Key Work: Principles of Economics (1890 AD), defining economics as the "science of material welfare." Followers: A.C. Pigou, Irving Fisher, Edwin Cannan.

3. Modern Period (1932 AD - Present): The 20th century onwards is characterized by economists defining the subject in increasingly scientific ways. Key Figure: Lionel Robbins. Key Work: An Essay on the Nature and Significance of Economic Science (1932 AD), defining economics as the "science which studies human behavior as a relationship between ends and scarce means which have alternative uses" (Science of Scarcity and Choice). Followers: Milton Friedman, George Stigler, Oskar Lange, John Maynard Keynes, Paul A. Samuelson, Friedrich Hayek, Abba P. Lerner, Joan Robinson. ---

Reference: Principles of Economics by S.N. Poudel

◆◆◆

मान्छे आफै मरणशील छ, राष्ट्रहरू उँभो वा उँधो लाग्न सक्छन् तर बाँचिरहन्छन्, विचारहरूमा मृत्युविहीन धैर्य शक्ति हुन्छ ।

- जोन एफ. केनेडी

Benefits of Literature Oriented Teaching

Devendra Raj Tiwari
Teacher
Janak Model Secondary School

A language Teacher, in a language institute uses literary texts with classes. This is a matter of analysis because there is no specific examination to do so and very limited time is available in the classroom to complete the prescribed course. It is seen that the term teaching of literature mostly suggests critical appreciation. Throwing clear light on this particular issue John Pattison states 'learning to read literature must be distinguished from studying it". Similarly, Mackey, WF argues that "literature in the classroom have to functions they are studying of literature and literature as a resource. Study of literature try to focus the study on plot and characterization assuring the language competency in advance.

Putting forward his view Lazar contends that "literature itself is the content of the course which concentrates on areas such as history and characterization of literary movements the social, political and historical background to a text, literary genres and literary devices".

On the other hand, literature is a vehicle of language. The benefits of literature teaching can be dealt under different headings. Literature enjoys a beautiful and varied body of written substances. It is important because it provides matters related to fundamental human issues. Though its meaning does not remain same, a literary text surpasses both culture and time for the readers of any place or different phases of history. Literature is also authentic material. It is seen that most of the work of literature are not directed for the teaching of language. But in recent course, they are rightly placed and arranged. Students are exposed to the language of literature according to the context of course and classroom. Learners have to cope with language intended for native speakers and therefore they acquire familiarity with various linguistic forms use and conventions of the written mode with narration, irony, exposition etc. literature

is the soul of language and the best use of language is found in its literature. Irrespective of culture and religion, the themes literature deals are common such as love, death, nature, separation, belief.

The present study tries to relate literature to English language teaching in particular by showing that the language of literature has an important impact to the teaching of English in Nepal. The status of English in Nepal is that of first foreign language, therefore, the choice of literary texts must depend on the needs and levels of average Nepalese students. The focus of attention has been mainly on the role of literature in English language teaching. For this suitability, selection, gradation, and presentation of literature in prescribed text books can be taken as major factors and their use in the classroom must be evaluated.

A Student Life from Dawn to Dusk

Dikshyanta Kandel
Student, Class 12

The alarm rings, the sun shines, the dream is gone,
A new day comes,we move along
Step by step, we start to go,
To reach the dreams that we glow

The school bell rings, the classes starts,
With books in hands and hopeful hearts
Lessons we get, some fast, some slow,
With every step, we learn and grow

We sit, we laugh, we learn and we play,
Our mind grows stronger day by day
We chase our dreams throughout the sunlight,
Through the day full of tiredness and peaceful night.

The Mystery of the Deep Oceans

Hemanta Parajuli
Class:12 (science)

"The ocean is a place of darkness, beauty and deep secrets yet to be known"

As we all know, The deep ocean is one of the most mysterious parts of our planet. Even though oceans cover more than 70% of Earth's surface, over 80% remains unexplored and unmapped, especially below the surface . The deep ocean, starting from about 200 meters below the surface, is a vast and mysterious part of the earth that remains largely unexplored. it is a dark, cold and high pressure environment, yet it hosts wide verity of unique life forms, including bio luminescent creatures and giant deep-sea-species. Despite covering more than half of planet's surface, only a small portion have been studied .

The deep oceans contains features like deep trenches, underwater mountains and hydrothermal vents that support life without sunlight. Exploring this hidden world helps scientists learn more about earth's ecosystem, climate and undiscovered species.

Why Is It So Mysterious?

The deep ocean begins about 200 meters below the surface, where sunlight no longer reaches. As you go deeper, the pressure increases, temperatures drop, and it becomes completely dark.

In 2020, Australian scientists discovered over 500 new species during deep-sea research in the Indian Ocean, proving that much more life remains to be found in the ocean's depths.

Why Exploration Matters

Studying the deep ocean helps us understand:

- Climate change, as ocean currents affect global weather.
- Marine biodiversity, which may lead to new medicines and technology.
- Earthquakes and tsunamis, since many occur in deep-sea trenches.

Conclusion

The deep ocean is a vast, dark, and mysterious world full of life we barely understand. With every new exploration, we uncover more of its secrets and realize how important it is to protect and explore this hidden part of our planet.

Sources: Google,
https://oceanexplorer.noaa.gov,
https://www.csiro.au/en/

Some Keys to Maintain School Discipline: My Perspective

H.D. Pangeni
Coordinator (English Medium)
Janak Model Secondary School

Discipline is typically thought to have a positive influence on both the individual as well as the classroom environment. Utilizing disciplinary actions can be an opportunity for the class to reflect and learn about consequences, instill collective values, and encourage behavior that is acceptable for the classroom. Recognition of the diversity of values within communities can increase understanding and tolerance of different disciplinary techniques. In particular, moderate interventions such as encouraging positive corrections of questionable behavior inside the classroom by clearly showing the boundaries and making it clear that the behavior is unacceptable, as opposed to more severe punishments outside the classroom such as detention, suspension, or expulsion, can promote learning and future misbehavior. Learning to "own" one's bad behavior is also thought to contribute to positive growth in social emotional learning.

School discipline relates to actions taken by teachers or school organizations toward students when their behavior disrupts the ongoing educational activity or breaks a rule created by the school. Discipline can guide the children's behavior or set limits to help them learn to take better care of themselves, other people and the world around them.

While maintaing the school discipline, there are many strategies which can be applied for maintaing the school discipline. Mostly there are five strategies that will help you in better classroom management and providing quality education without any disturbances.

Top Five strategies to improve Discipline in School:

Setting Clear Rules & Expecttations -------->

----------> Developing Interactive Lesson Plans

--------> Building Positive Relationship With students

----------> Using Reward

--------> Setting Punishments

1. Set Clear Rules and Expectations:

Use clear and straight forward language on the first day of school or class to set clear rules and expectations. Try to be as specific as possible as you can. Also, set rules that are straightforward and easy to follow. This simplicity will make you feel at ease and confident in your ability to enforce them. It would be great if you involve your students in the process of making rules. Because it will automatically give a sense of responsibility which will lead to disciplined behaviour by students.

2. Develop Engaging and Interactive Lessons:

Remember, the most effective way to prevent disruptive behaviour in your classroom is to keep your students actively engaged in their learning process. This simple strategy can make a significant difference. Developing highly engaging and interactive lessons has become very easy due to modern technology like AI and Interactive whiteboards.

3. Build Positive Relationships with Students:

Building good and healthy relationships with students can be a game-changer for you. When you make a personal connection with students, they feel respected and valued, and they are more likely to follow the rules. It also boosts engagement and motivation. A positive relationship fosters effective communication, helping both teachers and students to resolve all the issues before they escalate. But don't be over-friendly; you should also maintain your professional behaviour. Simply put, you must balance your friendly and professional behaviour in the classroom.

We can apply the following tips to build the positive relationship with the students.

- Show genuine interest in what student's say
- Listen actively
- Try to be approachable
- Provide a positive feedback
- Make students feel important
- Create a supportive environment
- Share your personal experiences
- Be fair & respectful.

4. Introduce Reward System:

The reward system is the systematic approach of rewarding your students for their achievements or good behaviour to encourage them to always give their best. Recognition is a universal desire,

and rewards are a potent means of acknowledging and promoting good behaviour. More than just a tool for classroom management, rewards play a crucial role in nurturing a positive relationship with students. We should not give any things to the students. Instead of things, verbal rewards will also work. You can also set up a reward system where students get points for their disciplined behaviour. You can reward the student with the most points at the end of every month or week.

Tips for Effective Implemetation of Reward System:

- Define Clear Criteria
- Choose helpful rewards. eg. Extra playtime, be transparent
- Keep changing the rewards
- Ensure fairness
- Involve students in reward selection to maintain interest

5. Setting Clear Punishments:

Setting punishments for bad behaviour is as important as setting a reward system. Your students will see the link between their actions and outcomes by setting punishment and rewards. This will automatically shape their behaviour in the classroom. We can change the siiting arrangement. we can ask them to do extra assignment. Silent Lunch and writren apology should be applied. There are some tips for better implementaion of punishments. At first we can write the punishment chart and paste it on the wall. Then we should focus on teaching not punishment. We must keep punishments -age- appropriate and and at last we should offer oppertunities for redemption.

There are some other strategies which can be useful to maintain the school discipline.

- Implement a behavior management plan
- Incorporate social-emotional learning
- Provide Regular Feedback
- Offer Choices
- Use proactive classroom management

In the conclusion we have many strategies for maintaining the discipline in the classroom as well as school premises. It depends on the teachers qulality and desire to be proffessional.

Teaching English in Nepal: A Challenging Yet Crucial Endeavor.

Manoj Bikram Bista
Teacher
Janak Model Sec. School

It is known that teaching is one of the most respected professions in Nepal. Teachers are the key persons to build the future of their students. They are the ones who guide, inspire, and shape the future of their students every day. There are many subjects in schools and colleges to teach. Among them, English holds a very special place. It's more than just another subjects — it's a skill, a tool that connects people to the wider world, opens up countless opportunities, and helps students dream bigger. it unlocks the door of opportunities in each and every aspect of human life.

In Nepal, English has become a language that almost everyone wants to learn. Parents push their children to speak English fluently, schools advertise themselves as "English-medium school," and students dream of going abroad by speaking and using English well. Not only students but also the English teachers are categorized into various levels on the basis of their English language in their periphery. Because of this, English teachers are under tremendous pressure to help their students succeed to listen, to speak, to read and to write English.

Why English Matters So Much

Before we dive into the struggles of English teachers, it's important to understand why English matters so much in Nepal in the first place.

In Nepal, English is taught as a compulsory subject in every school. All private schools and community-based schools use it as the medium of instruction from the very beginning. Why? Because English is seen as the language of opportunity in world. It is the medium of instructions in many nations. Without our fluent English we can't enroll in any university, win a scholarship, work in a good company, or even move abroad.

Most of the parents believe that the English language gives their children better chances in life. That's why there's

so much pressure on schools and teachers to make sure students speak, read, and write English fluently along with creating English environment.

But there's a catch. In our nation, English is not used at home, in the street, or anywhere inside or outside the classroom. So, the Nepalese English teachers have many challenges to teach English fluently.

some challenges that each English teacher has to face in our context:

1. lack of proper Training:

One of the biggest problems teachers faces is that they often don't get proper training. Many English teachers graduate with a general education degree, and some may have good knowledge of grammar and literature but knowing English and teaching English are two very different things.

Teaching English, especially to beginners, takes special skills: how to make lessons engaging, how to get students to speak up, how to teach pronunciation, and how to handle shy or struggling learners. Sadly, not many teachers get the chance to learn these skills. Even if they get the chances, they are not able to implement in their real classroom teaching procedure. Some school administrations do not understand the positive effect of training too. They take a training as a missing class only.

Even when there are workshops or training programs, they're usually short, very theoretical, and don't really help teachers improve their day-to-day teaching.

2. Poor Facilities and Few Materials

Is it possible to teach English language without materials?

We know that it is very challenging job teaching English without pictures, audio, videos, library and internet. Even the teachers are not allowed to take their mobile as a teaching material inside the classroom. They are out of internet access inside the classroom. We are facing this reality in our government schools in Nepal. Even today, many classrooms are overcrowded and dark, with just a chalkboard and a pile of old textbooks. So, it is our obligation to give lecture only.

3. Huge Classes with Mixed Abilities

In many public schools, one English teacher is responsible for 40, 50, or even 60 students in a single classroom. Some students already know a little English, others know nothing at all. Some are interested, while others don't care.

How can one teacher meet all their needs? How can they correct everyone's

mistakes, listen to everyone speak, or give everyone a chance to participate? The truth is — they can't. Many teachers admit that they simply focus on "teaching to the middle" and hope the weakest students catch up.

4. No any merits from students' view:

In our context, especially in rural areas, English feels like a subject that has nothing to do with their lives. They don't hear it spoken in their community, and they don't see its immediate use.

Many of them are facing mistakes and getting laughed at. So, they avoid speaking in class and stick to memorizing answers. This lack of motivation makes it really tough for teachers to create an active, lively classroom where students actually use English.

5. Low Pay and Little Respect

One bitter truth is that teaching doesn't pay much in Nepal. In private schools, where most students expect their teachers to speak perfect English, salaries are often shockingly low — sometimes less than what a factory worker in a foreign country earns. Teachers also face job insecurity and very few opportunities for career growth. Many young, talented teachers leave the profession as soon as they find a better-paying job abroad or in another field. Mostly the teachers are blamed of weak pass percentage of students in final examination.

6. Outdated Curriculum and Exams

Even though there have been some changes in the education system, many schools still follow old-fashioned syllabuses and examination systems. Students are still tested on memorized grammar rules and textbook answers rather than real-life communication skills.

So even if a teacher wants to try new, creative methods, they feel pressured to "teach to the test" — drilling students on things that won't actually help them speak or understand English in real life.

What Can Be Done?

Here are some ideas to make it better:

1. Better Training:

We need regular, practical training programs for teachers — not just one-time workshops, but ongoing support that actually helps teachers develop their skills and confidence. The modality of training should be modified.

2. More Resources

Schools should invest in better classrooms, libraries, teaching materials, and access to technology. It can make a big difference in teaching learning process.

3. Fair Pay and Respect

Teachers deserve decent salaries, job security, and respect for the hard work they do. If we want good teachers to stay, we have to treat them like professionals.

4. Smaller Classes

Where possible, class sizes should be reduced, or schools should hire teaching assistants to help manage large groups.

5. Modern Curriculum

We need to update our syllabuses and exams to focus on practical communication skills.

6. Create English-Friendly Environments

Schools can organize English clubs, debates, drama shows, and other activities that give students more chances to use English in a fun and natural way.

7. Raise Awareness

Parents and communities should understand that learning English takes time, practice, and patience. They should support their children and their teachers rather than scolding teachers and schools.

It is concluded that we need better and more practical teacher training time and again, increasing resources and facilities in schools, handsome payment with more respect for teachers, reducing classroom sizes with a modern curriculum and practical way of examination. Raising awareness among parents is must to increase teaching learning process in our nation.

In essence, while the desire for English proficiency is high in Nepal, the systemic issues facing English teachers make their critical role incredibly demanding. Addressing these challenges is essential to empower both educators and students for a brighter future

◆◆◆

> I have most bitterly regretted that I didn't study physics when I was at school, because it is the key to the most exciting research and discoveries of our time, and physicists are the adventurers and the risk takers. Young people who study physics can expect to find themselves at the frontier of human thought.
>
> - Doris Lessing

The Grandma's World

Monica Kandel
Teacher
Janak Model Secondary School

Is that a same or another world ?
I couldn't believe in grandma's word.
People used to share even a bread.
There wasn't status, class or grade.

One used to cry in another's pain.
There was no lost only the gain.
One brother heartily loved other.
He sacrificed himself in sake of other.

Now, how nasty time and how naughty day.
Love and affection have gone away.
How could I believe in grandma's things.
I've never seen these even in dreams.

I am the witness of the present earth.
Where many mothers lose their child before the birth.
And this is the same world a man murder other.
Out of greed and passion a brother kills another.
Where the rivers are colourful with tear and innocent cries.
And waiting in the mother's lap a child, of hunger dies.
Where people behaved as a devil and fought for the religion.
Tranquility of mind is lost giving away to blind ambition.

Where truth lies in a corner and lies touch the sky.
No son pours a single drop of tear when his mother dies.
Where the mist blinds our vision and smoke chokes our breath.
Nobles, saints and mahatma are put to death.

So,Grandma's how could I believe in your words.
Plz come with me and pray for your kind of world.

Adorable life?

Nirdeshika Timilsina
Grade 10 'E

Oh God! Life blooms
like roses
So why do we
prick each other with
throns?

We swim in oceans of
"mine"
Choking in salt water
of greed
while money drills
holes
in the boats we share.

Every dawn whispers
"Change"
Yet we trade hugs
for hastags
and hands for fist

Tell me,
When did "alive"
means "always at war?

We sit in the same class
but build walls with
our eyes,

Notes are shared, but
kindness?
Rare ,like answers in
exams.
Teachers say," Dream
big!".
But the system
whispers.
"Only toppers matter."
We race for marks
while our laughter
fides.

We watch highlight
reels.
of flawless lives.
While ours?
It reads like failure .
Since when did success
mean
"Less sleep
more scars "?
If life's a lesson,
Why do we only learn
" how to compete"
not how to heal ?

From Janak to the University of Toledo, USA

Prakat Tiwari
Former Student

My name is Prakat Tiwari, and whenever I think about where my journey truly began, my heart takes me straight back to Shree Janak Model Secondary School. I studied there from Class 6 to Class 10 (SEE), except Class 7, between 2017 to 2021 A.D. some of the most important and unforgettable years of my life.

Janak wasn't just a school to me — it was my second home and still it is. I grew up there. I spent my childhood within those classrooms, corridors, and that big ground. I made memories that I'll carry forever. From morning assemblies, football during tiffin breaks, quiz contests, and school dance programs, to participating on special events — every day felt alive, and every teacher helped shape who I am today.

I'm forever grateful to all the amazing teachers who guided me: my father Devendra Raj Tiwari, who was not only my biggest inspiration but also my favorite teacher; Choodamani Sharma Kandel Sir (our respected principal), Buddhi Pandit , Tika Bahadur Chhetri, Dhurba Parajuli, Manoj Bikram Bista, Himalaya Dev Pangeni, Mohan Bhandari, Deepak Dhungana, Mukunda Raj Neupane ,Suraj Pandit, Umesh Sapkota and Shirish Sigdel . I also have deep respect and love for Sushila Sigdel Ma'am, Jamuna Lamsal, Radha Kafle, Gyanu Sharma, and Geeta Thapa they taught me with both kindness and care.

Janak gave me more than just an education — it taught me discipline, leadership, friendship, and how to believe in myself. I still remember organizing Blue House events and helping juniors, which helped me build confidence and leadership skills that I use even today.

The day I left Janak after my SEE exams was one of the hardest days of my life. I had spent my whole school life there. Walking away from those gates, leaving behind my teachers, friends, and memories — it was emotional. It felt like leaving a part of myself behind.

Now, I'm pursuing my bachelor's degree at the University of Toledo in the United States. It's a different world — new people, new culture, and new challenges. But the lessons I learned at Janak always stay with me. That school gave me the foundation I needed to chase bigger dreams.

Janak was the root, my wings grew there, With books, and games, and open air.

Now I fly, but still I see, That schoolboy version deep in me.

To all current students: enjoy your days there. Laugh, learn, lead, and make memories — because one day, you'll look back and realize those were some of the best years of your life.

Thank you, Janak. You are and will always be my beginning.

Friends

Prasuna Adhikari
Class: 6

Friends like a guiding star,
My forever shining star
With them my sprit fells so light,
We chase away the darkest night.

They are my hope and my pride,
When I am sad they hold me tight.
Through every challenge, big or small,
They always answer to my call.

I wish our friendship lasts so long,
I know it will be so strong.
A treasurer true, a fift so grand,
Forever together, hand in hand.

"The School Nurse: A Daily Lifesaver"

Rachana Baral
School Nurse

A school nurse is a registered healthcare professional who works within the school environment to support the health, well-being, and academic success of students. Their role is essential in promoting a healthy school community by managing health concerns, providing first aid, and educating students and staff about hygiene, nutrition, and disease prevention. The concept of school nursing in Nepal began through scattered efforts and pilot programs, gradually gaining attention in national education and health policies.

School nurses serve as a vital link between the school, families, and healthcare providers. They help manage chronic conditions such as asthma or diabetes, administer medications, and ensure that students meet immunization and health screening requirements. In times of emergency or illness, they provide immediate care and guidance, contributing to a safe and supportive learning environment.

The presence of a school nurse in Nepalese schools is increasingly important due to several health, educational, and social reasons. As children spend a large part of their day at school, ensuring their health and well-being directly supports their academic success and overall development. Following are the importance of school nurse in school:-

1. Promotes Student Health and Well-being
2. Reduces Absenteeism
3. Manages Chronic Conditions
4. Provides First Aid and Emergency Care
5. Supports Menstrual Hygiene and Adolescent Health
6. Health Education and Awareness
7. Bridges Gap Between School and Health System
8. Mental Health Support

Conclusion : Introducing school nurses in Nepalese schools is not just about treating illness—it's about creating a safe, supportive, and health-focused learning environment. Especially in a developing country like Nepal, where access to healthcare is still limited in many areas, school nurses can play a transformative role in shaping a healthier, more educated generation. While progress has been made, a structured and standardized school nursing program is essential for long-term impact on students' health and education.

'Well Coordination to Bring Change in Students' Activities

Rakesh Gupta
Teacher
Janak Model S. School

Education is more than just academics; it also involves shaping students into responsible, innovative, and disciplined individuals. To bring about a positive transformation in students' activities, well-coordinated efforts among teachers, students, parents, and administrators are essential. Coordination plays a crucial role in shaping students' activities in educational institutions. A well-coordinated approach among teachers, students, parents, and administrators can foster positive behavioural changes, improve academic performance, and enhance extracurricular engagement. Effective coordination ensures that students remain motivated, disciplined, and aligned with the institution's goals. This article explores the significance of well-coordinated efforts in bringing change in students' activities, the key stakeholders involved, challenges faced, and strategies to ensure smooth coordination for effective change.

Importance of Well-Coordination in Student Activities

1. Enhancing Student Engagement
2. Fostering Leadership and Responsibility
3. Improving Academic Performance
4. Building a Positive School Culture
5. Enhancing Creativity and Innovation

Strategies for Effective Coordination

1. Establish Clear Goals and Objectives
2. Foster Collaboration Among Stakeholders
3. Develop a Well-Structured Activity Plan
4. Encourage Student Leadership and Participation
5. Use Technology for Better Coordination
6. Strengthen Teacher - Student Relationships
7. Involve Parents in Student Activities
8. Promote Teamwork Among Students
9. Monitor Progress and Make Adjustments

Challenges in Achieving Well-Coordination

1. **Resistance to Change**

- Some students and teachers may

resist changes in activity structures.

- **Solution:** Organize orientation sessions to explain the benefits of new approaches.

2. Lack of Communication

- Miscommunication between students, teachers, and administrators can lead to confusion.
- Solution: Establish clear communication channels and conduct regular meetings.

3. Time Constraints

- Managing multiple activities alongside academics can be challenging.
- **Solution:** Develop a structured timetable ensuring a balance between studies and activities.

4. Limited Resources

- Schools with limited funds may struggle to implement activity plans.
- **Solution:** Seek sponsorships, government grants, or community support for funding.

5. Unequal Participation

- Some students may be more active than others, leading to an imbalance.
- Solution: Encourage all students to participate by introducing diverse activities catering to different interests.

Overcoming Challenges for Better Coordination

- Train Teachers and Organizers: Conduct workshops on leadership, event management, and student engagement techniques.
- Encourage Peer Mentoring: Senior students can guide juniors in participating and leading activities.
- Celebrate Success: Recognizing and rewarding students for their participation encourages consistent engagement.
- Ensure Inclusivity: Design activities that accommodate students of different skills and interests.

Conclusion

Well-coordination is the key to bringing meaningful change in students' activities. By fostering collaboration among students, teachers, parents, and school administrators, a positive learning environment can be created. Proper planning, communication, and monitoring are crucial for sustaining this change. Despite challenges, with the right strategies, schools can ensure students grow into responsible, engaged, and innovative individuals. Ultimately, well-coordinated efforts will help in shaping future leaders who are not only academically competent but also socially and emotionally well-developed.

Message to Juniors

Samip Parajuli
Former Student,

Dear Juniors,

I was once there where you are now with the same uniform under the same roof sitting next to friends on the same benches under the supervision of the same teachers with the same desire to do great. At that time, it feels normal — just " a usual school life", But later, you'll realize how beautiful those days were.

Everyday that rush walks with homies from home to school is something you'll end up loving forever, just like you've been loving it silently for the past two decades. The fear of having our assignment inspected and the joys of others being caught and punished, is how we preferred growing up. Sitting around a table with your preferred dish and person will forever be your wish, so enjoy being around your loved ones and continue your gossip. Attend every game, sports and recreational events, also as a participant, you will have a great experience when you show up and shout in the audience.

Back then, we used to dress up differently than the rest during our birthdays but we rarely prefer it now.

So, attend every cultural site and dress up the way you like. Don't miss educational trips, site visits, picnics and trips, it is where you'll observe the childish and friendly behaviours of teachers, far different than how we usually perceive. And, don't forget to enjoy the weather outside, the darker sky, cold breeze, flickering lights, dim daylight, heavy rainfall, loud thunderstorm, drumming roofs, wet socks, dripping umbrellas, frozen fingers and warm cuddles with your friends. Don't skip classes during the rainy season.

Always ready for the run, we keep waiting for that final bell, "Bell of freedom". The post school games, night labs and the regular local market routine were bright. Enjoy it. It started

with excitement wearing lab coats holding a microscope, feeling like a special personality, but ended with the disappointment with the fear of ever being there with all you wished to have with you forever.

So here, what I want to tell you is — Enjoy it. All of it. To the fullest.

Yes, It's essential to prioritize your studies but don't suffocate your highschool fun.

Make friends, stand by them, respect our teachers, be kind and create an album of memories. Don't over stress too much about things that will matter only in the next five years. And Enjoy your highschool life.

Because these years?

They'll matter forever.

They'll fly faster than you think — and one day, they'll be the stories you tell when you miss who you used to be.

Take care, and live these days fully.

With love,

Samip Parajuli
Former Student,
Janak Secondary School Class of 2023
Currently pursuing Civil Engineering
University of Texas at Arlington

◆◆◆

Happy is the man who can recognise in the work of today a connected portion of the work of eternity. The foundations of his confidence are unchangeable, for he has been made a partaker of infinity. He strenuously works out his daily enterprises, because the present is given him for a possession.

- James Clerk Maxwell

The best person to decide what research shall be done is the one doing the research. The next best is the head of the department. After that you leave the field of best persons and meet increasingly worse groups. The first of these is the research director, who is probably wrong more than half the time. Then comes a committee which is wrong most of the time. Finally there is a committee of company vice-presidents, which is wrong all the time.

- Charles Mees

We Three Musketeers

Sandesh Bista
Student

"Who wants to be the class captain?"

Two hands raised. (Prakat and Bimarsha)

Both wanted me to be the captain of the class.

It was the time when we three musketeers were in class 9 of Janak Model Secondary School. I was the monitor of the class. The unity of my class was remarkable. We three guys enjoyed each and every moment of life. Prakat's dad and my dad were teachers there. They both teach English subject. Both of them were really good colleagues. But our friendship was far better. Our trio is milestone for many youngsters. This article inspires more about what not to do than what to do in trio.

We are not racists but we set nicknames to each other with valid reasons. Prakat as kale, Bimarsha as mote and me as Jhyape. We call Kale to Prakat because black color seems whiter in front of him. We call mote to Bimarsha because it requires two cameras with wide angle to click his photo and they called me Jhyape because my eyes are sleepy and seems like I'm drunk all the time. Prakat was ambivert. Bimarsha was extrovert. But I was introvert then. I did speak less. I've had less or no friends in the beginning. Meanwhile, a tenth standard girl, elder than me purposed me explaining my eyes. I got panicked because I was so shy and introvert by nature. Then, my heart got beaten faster and I immediately went to the gent's toilet and cried silently. At the moment, mote arrived and he saw me with dropping tears on my cheek. He activated his blackmailing face and his satirical smile was holding my voice. I could speak nothing. Then, he came near to me and made a deal that he won't tell anyone about the incident if I provide him mama noodles and a plate full of chatpat. I love my respect more than money. So, I instantly accepted the deal. For this, I had skipped my 2 days snacks. I got angry inside but can't express my any feeling.

One day, mote called me and invited me to his home for some scientific experiments. Kale was also there. We made a beautiful co-operation there. Actually, we were gathered there to make a robot. Unfortunately, the robot couldn't walk but our relation of trio was running smoothly, then.

After 4 months of our meet, our school has arranged a trip to Sikkim. Kale and mote forced me to go along with them. They convinced my parents also. We three enjoyed the trip to Sikkim. I was suffering from chest pain there in high altitude. They both took care of me with hot soup of maggie and tea. I felt safe, cozy and composed with them. They both were my two hands. I can't guarantee who was in the left but yes, they both were always right for me.

Janak school had praised me with the award, 'student of the year' but for this, kale and mote were my biggest supporters. They were transformers in my eyes because they had changed an introvert, clumsy and compact boy to a mature, extrovert and composed man. I thank Janak school not only for those 2 years memoirs but also for the 2 friends with unlimited memories for the rest of the years.

On today's date, kale is in America struggling to become a registered nurse. Mote is in Nepal, studying MBBS in CMC. And, there is me doing literally nothing in front of their struggle. I've actually zero value against them. But they never isolated me, not even a single moment and that's our bond. We don't meet, call or text daily but whenever we collab, the day resumes from where we had paused last time. That's our relation. That's our brotherhood.

◆◆◆

मानिसले नराम्रा तथा खराब कुरा विचार गर्नु हुँदैन, असल कुरा जहिले पनि विचार गर्नुपर्दछ । - कन्फ्युसियस

मानिसले कहिल्यै पनि तुच्छ विषयहरूमाथि विचार गर्नु हुन्न, यदि ऊ यस्तै साधारण कुराहरूमा अल्झिरह्यो भने ठूला-ठूला महान् कार्यहरू त्यसै रहन्छन् ।

- कन्फ्युसियस

खराब विचारले शरीर कमजोर देखिन्छ, मन अस्थिर रहन्छ र दिमाग अशान्त रहन्छ । विचार स्वस्थ हुनासाथ मानिस धेरै कुरामा स्वस्थ हुन्छ, स्वस्थ विचारले रक्तसञ्चारमा पनि परिवर्तन ल्याउँछ ।

- स्वेटमार्डन

The Silent Power of Sleep - Fuel for the Brain.

Shreejal Kafle
Student Class-12

In the race for success, students sacrifice nights cramming everything before exams, doctors stay awake through long shifts, and workers chase deadlines — but in sacrificing sleep, we often forget that it's the very fuel our brain needs to perform at its best.

Have you ever thought how much portion of your life do you spend sleeping? Probably yes! Because it is that one necessity that no one can avoid in their life. Generally, a person spends their one-third portion of life sleeping. That's about 9,496 days! To our surprise, we spend about 7 years just trying to fall asleep. But just to make sure, sleep is not only confined with resting, it's far more than just resting.

What Is Sleep and Why It Matters?

Sleep isn't just "turning your brain off." It's an active, essential process that restores both body and mind. When you drift off—yawning, eyes closing—you enter a world where your brain is hard at work. It's the time when your memory strengthens, your body heals, and your mood resets .

How We Fall Asleep and What Happens Next?

1. Stage N1 (Dozing Off):
2. Stage N2 (Light Sleep):
3. Stage N3 (Deep Sleep):
4. REM Sleep (Dream Time):

These four stages cycle every 90–120 minutes—roughly four to six times a night.

Sleep's Superpowers for our Brain.

Memory consolidation:

In deep sleep, your hippocampus (the brain's "temporary storage") moves new information to your long-term "library" .

During REM, connections strengthen even more—helping you turn facts into useful knowledge and even sparking creative "aha" moments .

Brain clean-up:

While you sleep, your brain flushes out waste via the lymphatic system—like taking out cellular trash—so you wake up clear-headed.

Emotional reset:

Feeling upset one evening? Sleep helps tone down negative emotions, helping you face the next day with a calmer mind.

Why This Matters to Students?

We've all been there—cramming late into the night. You tell yourself, "Just one more hour." But, skipping REM or deep sleep means your mind never finishes storing what you learned. You might feel alert thanks to caffeine—but your brain still hasn't done its job. Next time you wake up and suddenly remember that formula or map—it's sleep working for you behind the scenes!

Sleep Facts to Share

Teens need 8–10 hours per night—but most get less. REM cycles get longer as night goes on—your final one might be almost an hour! One night without REM can trigger REM rebound—your brain makes up for lost dreams the next night.

Conclusion:

Wake Up to the Power of Sleep

We've seen that sleep isn't just downtime—it's your brain's fuel tank. It helps you learn faster, think sharper, and feel happier. Yet, how many of us still hit the snooze button every morning, feeling foggy and annoyed as that alarm cuts through our half-sleep?

That "can't even open my eyes" feeling is your brain's polite signal: it's still working hard—sorting your memories and restoring your cells. If you let it finish its job with a full night's rest, your mornings would feel smoother—and your days, more productive.

So next time you stay up late finishing homework or watching a show, ask yourself: Are you helping your brain grow—or robbing it of its fuel? Because while it's true we sometimes must sacrifice sleep—students studying for exams, doctors pulling night shifts, professionals racing deadlines—skipping sleep isn't worth losing half your brain power.

Have sweet dreams and sharper mornings!

References and sources:

Verywellhealth.com

Neurosciencenews.com

Entitledhealth.com

Brain.health

En.wikipedia.org

Sleephealth.org

Myclevelandclinic.org

Healthy.kaiserpermanente.org

And other unknown resources.

Evolution of AI in Today's Welfare

Som Dev Gnyawali
Grade:XII (Science)

INTRODUCTION:

In this modern era, Artificial Intelligence (AI) plays a crucial role in giving shape to the new innovations, practices and many more.

AI influences everything from how we communicate And how we make decisions that envisions the future.

In this essay we will gain the knowledge about AI that how it works and help people to markup their potential in the modern society.

The Early Foundations of AI A roots of artificial intelligence trace back to philosophical questions about the nature of thought and intelligence. However, the formal foundation of AI as a field of study began in the mid-20th century. Alan Turing, a British mathematician, posed a critical question in 1950: "Can machines think?" His famous "Turing Test" laid the groundwork for evaluating a machine's ability to exhibit intelligent behavior indistinguishable from that of a human.

In 1956, the term Artificial Intelligence was officially coined at the Dartmouth Conference, where pioneers like John McCarthy, Marvin Minsky, Allen Newell, and Herbert Simon gathered to explore the idea of creating intelligent machines. These early efforts focused on symbolic reasoning, problem-solving, and developing rule-based systems. However, the limitations of computing power and the lack of large datasets meant that progress was slow and inconsistent. These early decades were characterized by cycles of enthusiasm followed by periods of disappointment often referred to as "AI winters."

The Rise of Machine Learning and Big Data: a significant breakthrough occurred in the 1990s and early 2000s with the rise of machine learning, a subfield of AI that enables systems to learn patterns from data rather than being explicitly programmed. Algorithms such as decision trees, support vector machines, and later neural networks

allowed machines to improve their performance over time.

The real explosion, however, came with the advent of deep learning—a technique based on artificial neural networks that mimics the structure of the human brain. Thanks to improvements in computational power, especially through GPUs, and the availability of massive datasets (often harvested from the internet), deep learning models began achieving superhuman performance in tasks such as image classification, speech recognition, and natural language processing.

One of the most symbolic milestones was in 2012, when a deep convolutional neural network (AlexNet) won the ImageNet competition with unprecedented accuracy. Since then, AI systems have steadily improved, leading to the development of powerful models like OpenAI's GPT series, Google's BERT, and DeepMind's AlphaGo.

AI in Everyday Life: Present-Day Applications

Today, AI is embedded in countless aspects of everyday life, often invisibly. Below are some key domains where AI has become transformative:

1. Communication and Language
2. Healthcare
3. Finance
4. Transportation
5. Education
6. Entertainment and Creativity

Ethical, Legal, and Social Challenges

As AI continues to evolve, it raises profound ethical and societal concerns:

1. Bias and Discrimination
2. Privacy
3. Job Displacement
4. Autonomy and Control

Conclusion

Artificial Intelligence has come a long way—from theoretical discussions in academic halls to practical tools embedded in smartphones, hospitals, classrooms, and factories. Its evolution is a testament to human creativity, curiosity, and resilience. Yet, this journey is far from over. As AI continues to advance, society faces both enormous opportunities and significant responsibilities.

The key challenge for the coming decades is to ensure that AI serves as a force for good—amplifying human intelligence, bridging inequalities, and solving the complex problems that define our time. The evolution of AI is not just a technological revolution; it is a human one.

REFERENCE: Russell & Nerving (2020), IBM (nod), Heinlein & Kaplan (2019).

Life After the Fall

Shusmita Kumari Sharma
Class: 11 Science

Failure doesn't just break dreams. it breaks something inside the heart. You try to act normal but deep down you're tired. You ask yourself, "Why did it end like this?".At first everything feels heavy. Your thoughts, your chest, your silence. You miss the version of you that believed. You cry when no one's watching. And that's okay.

But slowly something changes. Not loudly but quietly. You begin to breathe a little easier. You don't forget the pain but you stop hating yourself for it.You start to see what the fall gives you...strength you never noticed, a heart that still tries, and lessons deeper than success ever teaches.

You learn to hold yourself gently. To say, "I did my best." You stop needing to prove anything and explaining everything to others.You just want peace.And then one day you feel a small softness inside you. A quiet kind of light. Not because life got easier but because you got braver.

Life after failure isn't about fixing everything. It's about finding yourself again slower, wiser and kinder.And in that there's a different kind of success and satisfaction.

Building Dreams: From Janak Model to Civil Engineering at Pulchowk

Tunka Nath Sapkota
Civil Engineering Student,
IOE-Pulchowk Campus

Every building begins with a strong foundation, and mine was laid at Janak Model Secondary School, Gaindakot. Today, as a civil engineering student at IOE Pulchowk Campus, I see clear parallels between the physical structures we design and the values, principles, and habits that were built during our time at

school.

Civil engineering is a field that applies science, mathematics, and creativity to derive solutions to everyday problems. Whether it is analyzing the stability of a retaining wall, calculating live loads on a bridge, or studying the hydraulic behavior of rivers, the issues require not just bookish knowledge but also perseverance and logical thinking. These qualities were instilled in me right from my initial days at Janak.

I remember how our science teachers emphasized the importance of fundamental principles—Newton's laws, conservation of energy, stress and strain— which are now the cornerstones of courses such as Engineering Mechanics and Structural Analysis. Our mathematics lessons, too, were not just about problem-solving but about developing a systematic mindset, which now helps me in courses such as Surveying, Fluid Mechanics, and Transportation Engineering.

Getting into Pulchowk itself was a rigorous process—an entrance exam that demands both breadth and depth of knowledge. The perennial insistence of my school teachers, who made us question, explore, and revise, stood me in good stead. I still carry the same mindset as I learn about soil profiles in Geotechnical Engineering or model beam deflections in Strength of Materials labs.

One of the most exciting aspects of civil engineering is seeing how theory is translated into tangible structures—bridges that connect people, buildings that house dreams, roads that power economies. Similarly, Janak School was not just a school of theory; it was a nurturing ground that connected us with practical life skills, teamwork through projects, and leadership in school activities.

To my juniors: I challenge you to dream big, but more importantly, provide the foundation on which those dreams sail. Whether you are working out angles in trigonometry or participating in school-level science fairs, do it with passion and questioning. You never know what concept or skill will later become a vital tool in your academic or professional career.

As a student of civil engineering, I've come to appreciate that the most enduring structures are built not just on concrete and steel, but on vision, planning, and integrity. And I'm proud to say, Janak Model Secondary School gave me all three.

Wishing continued success to my dear school, its dedicated teachers, and all the brilliant students who will one day design, innovate, and transform the future.

◆◆◆

शिक्षक तथा कर्मचारीहरूको विवरण २०८२

क्र.सं.	शिक्षकको नाम थर	पद
१	चूडामणि शर्मा कण्डेल	प्र.अ.
२	नारायणप्रसाद शर्मा	स.प्र.अ.
३	वुद्धिसागर पण्डित	शिक्षक
४	गीता थापा	शिक्षक
५	मनोज विक्रम विष्ट	शिक्षक
६	मोहन भण्डारी	शिक्षक
७	प्रेमप्रसाद आचार्य	शिक्षक
८	मुकुन्द न्यौपाने	शिक्षक
९	देवेन्द्र राज तिवारी	शिक्षक
१०	विष्णुप्रसाद रिजाल	शिक्षक
११	जमुना सुवेदी	शिक्षक
१२	सुशीला सिग्देल	शिक्षक
१३	हिमालयदेव पंगेनी	शिक्षक
१४	नरेन्द्र कमाल	शिक्षक
१५	तुलसीप्रसाद उपाध्याय	शिक्षक
१६	शिव शर्मा	शिक्षक
१७	धानकुमारी तिवारी	शिक्षक
१८	बविता लामिछाने	शिक्षक
१९	कल्पना काफ्ले	शिक्षक
२०	गौरिश्वर शर्मा	शिक्षक
२१	लक्ष्मी कुमारी सुवेदी	शिक्षक
२२	लक्ष्मी कुमारी शर्मा	शिक्षक
२३	दिर्घा ढकाल पौडेल	शिक्षक
२४	कमला श्रेष्ठ	शिक्षक
२५	लिलाधर कण्डेल	शिक्षक

क्र.सं.	शिक्षकको नाम थर	पद
२६	रम्भा मण्डल	शिक्षक
२७	हरिमाया घिमिरे ढकाल	शिक्षक
२८	राधिका पराजुली तिमिल्सिना	शिक्षक
२९	कपिल दवाडी	शिक्षक
३०	मिना वाचे मगर	शिक्षक
३१	भक्तबहादुर केसी	शिक्षक
३२	सुनिता कुँवर	शिक्षक
३३	सिर्जना पोखेल	शिक्षक
३४	सुमित्रा सोती	शिक्षक
३५	उर्मिला ठगुन्ना	शिक्षक
३६	सुजना अधिकारी	शिक्षक
३७	पुष्पा पाठक	शिक्षक
३८	गिता कुमारी शर्मा	शिक्षक
३९	नारायण शर्मा तिवारी	शिक्षक
४०	टिकाबहादुर क्षेत्री	शिक्षक
४१	नितन थापा	शिक्षक
४२	रञ्जिता अधिकारी आचार्य	शिक्षक
४३	पार्वती गौडेल पौडेल	शिक्षक
४४	दुर्गा नेपाल	शिक्षक
४५	राकेश कुमार गुप्ता	शिक्षक
४६	शिवप्रसाद कँडेल	शिक्षक
४७	सविन भट्टराई	शिक्षक
४८	दिपक ढुङ्गाना शर्मा	शिक्षक
४९	मनोज पण्डित	शिक्षक
५०	पुरुषोत्तम रिजाल	शिक्षक

क्र.सं.	शिक्षकको नाम थर	पद
५१	मोनिका कंडेल	शिक्षक
५२	रस्मि पौडेल	शिक्षक
५३	सुदिप पौडेल	शिक्षक
५४	समिर वाग्ले	शिक्षक
५५	सञ्जय अग्रहरी	शिक्षक
५६	विशाल अर्याल	शिक्षक
५७	नानुमाया भुजेल	शिक्षक
५८	यसोदा बराल	शिक्षक
५९	गोमा श्रेष्ठ	स.का.
६०	शुष्मा तिमिल्सिना	स.का.
६१	दुर्गा शर्मा पौडेल	स.का.
६२	सरस्वती कंडेल घिमिरे	स.का.
६३	मञ्जु रावत	स.का.
६४	कमला नेपाल	स.का.
६५	नारायण सापकोटा	आ.शिक्षक
६६	सञ्जय खनाल	आ.शिक्षक
६७	इन्द्रनारायण श्रेष्ठ	आ.शिक्षक
६८	तिलाराम गुरुङ	आ.शिक्षक
६९	रुद्रप्रसाद सुवेदी	आ.शिक्षक
७०	दिनेश घिमिरे	आ.शिक्षक
७१	नमिता तिमिल्सिना	आ.शिक्षक
७२	सविन विलाश पन्त	आ.शिक्षक
७३	अमृत शर्मा	आ.शिक्षक
७४	नारायण पौडेल	आ.शिक्षक
७५	विनोद कोइराला	आ.शिक्षक
७६	रचना बराल	विद्यालय नर्स

क्र.सं.	कर्मचारीको नाम थर	पद
१	बाबुराम पोखरेल	कम्प्युटर अ.
२	आशिष गुरुङ	लेखापाल
३	रूपा देवी पराजुली	स.लेखापाल
४	राधा कुमारी काफ्ले	लाइब्रेरीयन
५	जगत प्रसाद पौडेल	का.स
६	नारायणप्रसाद रिजाल	का.स
७	होमनाथ सापकोटा	का.स.
८	अमरबहादुर थापा	बस चालक
९	देवी माया पौडेल	का.स
१०	पार्वती वस्ताकोटी	का.स
११	मोहन दाश आचार्य	सुरक्षा गार्ड
१२	कृष्णप्रसाद कंडेल	संचालक
१३	बबिता बोटे	स.क.
१४	यशोदा रिजाल	स.क.
१५	गंगा थापा	स.क.

परीक्षा समिति २०८२

क्र.सं.	नाम थर	पद
१	विष्णुप्रसाद रिजाल	संयोजक
२	गीता थापा	सदस्य
३	नितन थापा	सदस्य
४	सुदिप पौडेल	सदस्य
५	बाबुराम पोखरेल	सदस्य, कम्प्युटर अ.

श्री जनक नमुना माध्यमिक विद्यालय

गैंडाकोट-५, बैकुण्ठनगर, नवलपुर

यस विद्यालयको स्थापना कालदेखि हालसम्मको सञ्चालक /विद्यालय व्यवस्थापन समितिको विवरणः

क्र. सं.	नाम थर	ठेगाना	कार्यकाल		कैफियत
			देखि	सम्म	
१	स्व. सूर्य भक्त अधिकारी	गैंडाकोट-५	२०१५	२०२३/०९/१३	ने.रा.श.प्रा.वि
२	रोहण भक्त अधिकारी	गैंडाकोट-४	२०२३।०९।१४	२०२७।०५।०१	ने.रा.श.प्रा.वि
३	खडानन्द घिमिरे	गैंडाकोट-४	२०२७।०५।०२	२०२८।०१।२०	ने.रा.श.प्रा.वि
४	स्व.किर्तिनाथ चालिसे	गैंडाकोट-१	२०२७।०५।०२	२०२८।०९।०९	जनक मिडिल स्कूल
४	मदन भक्त अधिकारी	गैंडाकोट-५	२०२८।०१।२१	२०३४।०५।२४	ने.रा.श.प्रा.वि
६	रोहण भक्त अधिकारी	गैंडाकोट-४	२०२८।०९।१०	२०३०।०२।१३	जनक मिडिल स्कूल
७	स्व. नर बहादुर कार्की	गैंडाकोट-५	२०३०/०२/१४	२०३१/०२/१७	जनक मिडिल स्कूल
८	रोहण भक्त अधिकारी	गैंडाकोट-५	२०३१/०२/१८	२०३४/०५/२४	जनक मिडिल स्कूल
९	मदन भक्त अधिकारी	गैंडाकोट-५	२०३४/०५/२५	२०३८/०७/०२	ने.रा.श प्रा.वि यस जनक मिडिल स्कूलमा समाहित भई जनक नि.मा.वि भएको।
१०	वज्र मोहन सोती	गैंडाकोट-१	२०३८/०७/०३	२०४७/०१/११	
११	मदन भक्त अधिकारी	गैंडाकोट-५	२०४९/०५/२४	२०६०/१२/२७	
१२	कमल प्रसाद पराजुली	गैंडाकोट-५	२०६०/१२/२८	२०७३/१२/२२	
१३	मदन भक्त अधिकारी	गैंडाकोट-५	२०७३/१२/२३	२०७७।०३।०५	
१४	नवराज कंडेल	गैंडाकोट-५	२०७७।०३।०६	२०७९।०१।०९	
१५	मदन भक्त अधिकारी	गैंडाकोट-५	२०७९।०१।१०	२०७९।०२।२०	कार्य वाहक
१६	रत्नप्रसाद सापकोटा	गैंडाकोट-५	२०७९।०२।२१	२०७९।१२।०२	
१७	केशव प्रसाद सापकोटा	गैंडाकोट-५	२०७९।१२।०२	हाल सम्म	सम्पादित मिति (२०८१।०७।०२

(स्रोतः जनक स्वर्ण स्मारिका २०६७, वि.व्य.स बैठक पुस्तिका)

पुनश्चः मिति २०४७/०१/१२ देखि २०४९/०५/२३ को समयमा सक्रमणकालिन समय रहेकोले वि.व्य.स. पदाधिकारीहरुको, अभिलेख प्राप्त नभएको। (जनक स्वर्ण स्मारिका २०६७ पेज नं. २३३)

श्री जनक नमुना माध्यमिक विद्यालय

गैंडाकोट–५, बैकुण्ठनगर, नवलपुर

स्थापना कालदेखि हालसम्मका प्रधानाध्यापकहरूको नामावली

क्र. सं.	नाम थर	ठेगाना	कार्यकाल		कैफियत
			देखि	सम्म	
१	गोपि गिरी	गैंडाकोट-५	२०१५		
२	स्व.जुक्त कृष्ण राना मगर	तनहुँ	२०२४/०५/०५	२०२७/०५/०१	
३	स्व.मुरलिधर भट्टराई	गैंडाकोट-१	२०२७।०५।०२	२०२८।०९।२६	नेराश प्रा.वि तर्फ
४	स्व.रुद्रकुमार प्रधान	गैंडाकोट-२	२०२७।०५।०२	२०२७/०७/०५	जनक मिडिल स्कूल
५	राज कुमार पिया	गैंडाकोट-२	२०२७/०७/०६	२०३१/०५/ १२	जनक मिडिल स्कूल
६	स्व.पञ्च बहादुर नेपाली	अमरापुरी	२०३१/०५/१३	२०३१/०८/०४	जनक मिडिल स्कूल
७	चन्द्रकान्त भट्टराई	गैंडाकोट-१	२०३१/०८/०५	२०३३/०५/३०	जनक नि.मा.वि.
८	राज कुमार पिया	गैंडाकोट-२	२०३३/०५/३१	२०३३/१०/०५	जनक नि.मा.वि.
९	गोविन्दराज विनोदी	गैंडाकोट-८	२०३३/१०/०६	२०३४/०२/१३	जनक नि.मा.वि.
१०	राज कुमार पिया	गैंडाकोट-२	२०३४/०२/१४	२०३६/१०/०५	जनक नि.मा.वि.
११	प्रकाशचन्द्र शर्मा	प्रगतिनगर	२०३६/१०/०६	२०३९/०७/२२	जनक मा.वि.
१२	पुष्पराज कोईराला	मुकुन्दपुर	२०३९/०७/२३	२०४९/०५/२३	
१३	प्रकाशचन्द्र शर्मा	प्रगतिनगर	२०४९/०५/२४	२०५२/११/२४	
१४	दशरथ तिवारी	अमरापुरी	२०५२/११/२५	२०५९/१०/०१	जनक उ.मा.वि
१५	राज कुमार पिया	गैंडाकोट-२	२०५९/१०/०२	२०६०/१२/२७	
१६	चन्द्रकान्त भट्टराई	गैंडाकोट-१	२०६०/१२/२८	२०६५/११/२४	
१७	चेतनाथ भुषाल	गैंडाकोट-५	२०६५/११/२५	२०७०/१०/०१	
१८	स्व.मुकुन्द प्रसाद काफ्ले	गैंडाकोट-२	२०७०/१०/०२	२०७२/०४/०४	
१९	स्व.गोविन्द प्रसाद जोशी	गैंडाकोट-८	२०७२/०४/०५	२०७३/०५/२९	
२०	बृद्धिसागर पण्डित	गैंडाकोट-४	२०७३/०५/३०	२०७५/०८/२५	
२१	चूडामणि शर्मा कण्डेल	गैंडाकोट-५	२०७५/०८/२६	कार्यरत	

(स्रोतः जनक स्वर्ण स्मारिका २०६७ र वि.व्य.स बैठक पुस्तिका)

भूतपूर्व शिक्षक तथा कर्मचारीको नामावली

१	नवराज काफ्ले
२	टंकप्रसाद काफ्ले
३	स्व. त्रैलोक्यनाथ खरेल
४	खेमराज तिवारी
५	डिल्लीराज घिमिरे
६	अर्जुन पाण्डे
७	मञ्जित पाण्डे
८	ध्रुवकुमार पराजुली
९	कपिल घिमिरे
१०	शालिकराम खरेल
११	उमेस सापकोटा
१२	पप्पुप्रसाद चौहान
१३	भुपेन्द्रबहादुर बरुवाल
१४	ज्योति बराल
१५	नारायणप्रसाद पण्डित
१६	जिवराज फुल्देल
१७	सत्यनारायण भण्डारी
१८	सुरज पण्डित
१९	प्रदिप तिवारी
२०	इन्द्रबहादु राना (सुरक्षागार्ड)
२१	तीर्थराज बराल
२२	सन्तोष क्षेत्री
२३	रामबहादुर बाचे
२४	शारदा भुषाल (लाइब्रेरियन)
२५	लक्ष्मणपाठक
२६	मञ्जु शर्मा
२७	भागिरथी देवी खनाल
२८	इन्द्रराज भट्टराई
२९	लक्ष्मण कंडेल
३०	कृष्णहरि पोखरेल
३१	जागेश्वर भुसाल
३२	मधुविलास घिमिरे
३३	निकट पराजुली
३४	बालकृष्ण न्यौपाने
३५	लक्ष्मी न्यौपाने भट्टराई
३६	ज्योति राना
३७	दिलमाया श्रेष्ठ
३८	शिरिष सिग्देल
३९	बामदेव घिमिरे
४०	प्रमिला लम्साल
४१	ज्ञानु कुमारी शर्मा
४२	क्षितिज आचार्य
४३	आर देवेन्द्रप्रसाद
४४	राधिका अधिकारी पौडेल
४५	सरस्वती ढुङ्गाना
४६	गिता शर्मा नेपाल
४७	पुजा पाठक
४८	ओसिन श्रेष्ठ
४९	सिता रेग्मी बगाले
५०	तुलसी राम गौतम
५१	निर्मी सापकोटा
५२	विनोद कोइराला
५३	विकास घिमिरे
५४	सुवास पण्डित
५५	प्रदिप डि.सी.
५६	लिलाबल्लभ भण्डारी
५७	सुस्मिता पराजुली (लाइब्रेरियन)
५८	सिर्जना सापकोटा भुजेल
५९	रामबाबु सापकोटा
६०	गोपाल पौडेल
६१	दिपक सुवेदी
६२	प्रकाश अधिकारी
६३	तेजप्रसाद शर्मा
६४	शिवहरि पंगेनी
६५	शुष्मा कुमारी थापा
६६	करिष्मा श्रेष्ठ
६७	प्रदिप सापकोटा
६८	हेमराज शर्मा
६९	बृन्दा श्रेष्ठ
७०	मिना गुरुङ
७१	रोमबहादुर क्षेत्री
७२	रन्जित पाण्डे
७३	रामबाबु ढकाल
७४	रवि खरेल
७५	लक्ष्मी चापागाई
७६	रमा पोखरेल
७७	सिर्जना पोखरेल (वि.न.)
७८	शुष्मा थापा (वि.न.)

श्री जनक नमुना माध्यमिक विद्यालय

गैंडाकोट-०५, बैकुण्ठ नगर नवलपुर

जनक भूतपूर्व विद्यार्थी मञ्च

(गठन मितिः २०८२/०५/०७)

वि.सं. २०८२ भदौ १ गते प्रधानाध्यापक श्री चूडामणि शर्माको संयोजकत्वमा जनक भूतपूर्व विद्याथी भेला आयोजक समिति गठन गरी मिति २०८२ भदौ ७ गते गठन भएको प्रथम जनक भूतपूर्व विद्यार्थी मञ्चको नामावली)

अध्यक्ष	:	श्री खेमराज तिवारी
उपाध्यक्ष	:	श्री किसान गुरुङ
सचिव	:	श्री सुवास चन्द्र आचार्य
कोषाध्यक्ष	:	श्री अनिता देवकोटा
सह-सचिव	:	श्री सुगम पोखेल
सदस्य	:	श्री लिला देवि सोती वाग्ले
सदस्य	:	श्री बामदेव घिमिरे
सदस्य	:	श्री सरस्वती आचार्य
सदस्य	:	श्री पुष्पराम महत्तो
सदस्य	:	श्री विकास आचार्य
सदस्य	:	श्री शंकर जी. सी
सदस्य	:	श्री रोशन सापकोटा
सदस्य	:	श्री सुमन पण्डित
सदस्य	:	श्री आनन्द चालिसे
सदस्य	:	श्री प्रकाश पौडेल
सदस्य	:	श्री नारायण तिवारी
सदस्य	:	श्री नारायण कंडेल
सदस्य	:	श्री सम्शेर ब. आले
सदस्य	:	श्री विजय पाण्डे
सदस्य	:	श्री अनन्त कंडेल
सदस्य	:	श्री नारायण पौडेल

(स्रोतः खेमराज तिवारी, अध्यक्ष, जनक भूतपूर्व विद्यार्थी मञ्च)

विद्यालय व्यवस्थापन समितिको गठन मिति (२०६९।०९।२८)

पद	नाम थर
अध्यक्ष	कमलप्रसाद पराजुली
सदस्य	ऋषिराम घिमिरे
सदस्य	टेकबहादुर गुरुङ
सदस्य	मधु गुरुङ
सदस्य	डिलाराम रिजाल (मनोनित सदस्य २०७०।०१।०४ देखि)
सदस्य	शंकरनाथ आचार्य (मनोनित सदस्य २०७०।०१।०४ देखि)
सदस्य	बालकृष्ण न्यौपाने (२०७०।०२।५ शि.प्र.)
सदस्य-सचिव	चेतनाथ भुसाल (२०७०।१०।२ सम्म)
आमन्त्रीत सदस्य	मुकुन्दप्रसाद काफ्ले
सदस्य सचिव	मुकुन्दप्रसाद काफ्ले (२०७०।१०।२ देखि २०७२।०४।०४)
सदस्य सचिव	गोबिन्दप्रसाद जोसी (२०७२।०४।०६ देखि २०७३।०५।३०)
सदस्य सचिव	बुद्धिसागर पण्डित (२०७२।०६।०१ देखि

विद्यालय व्यवस्थापन समितिको गठन मिति (२०७३।१२।२२)

पद	नाम थर
अध्यक्ष	श्री मदनभक्त अधिकारी
सदस्य	श्री कमलप्रसाद पराजुली
सदस्य	श्री डिल्ली राजन्यौपाने
सदस्य	श्री दानु कुमारी घिमिरे
सदस्य	श्री विमला धर्ती क्षेत्री अधिकारी
सदस्य	श्री सुन्तली थारु
सदस्य	श्री नवराज कंडेल
सदस्य	श्री ध्रुव पराजुली (शिक्षक प्रतिनिधि)
सदस्य-सचिव	बुद्धिसागर पण्डित (२०७५।०८।२५ सम्म श्री चूडामणि शर्मा (२०७५।०६।२६ देखि)

शिक्षक अभिभावक संघको गठन मिति (२०७३।०६।०८)

पद	नाम थर
अध्यक्ष	श्री शंकरनाथ आर्चाय
सदस्य	श्री गणेशप्रसाद भण्डारी
सदस्य	श्री कल्पना काफ्ले
सदस्य	श्री अन्जीता आचार्य
सदस्य	श्री नारायणी भुषाल
सदस्य	श्री विनीता घिमिरे
सदस्य	श्री डोलराज पौडेल
सदस्य	श्री राधा पराजुली
सदस्य	श्री जमुना सुवेदी
पदेन सदस्य	श्री मदनभक्त अधिकारी
सदस्य-सचिव	श्री चूडामणि शर्मा (प्रधानाध्यापक)

सामाजिक परीक्षण समिति

नाम, थर	पद
श्री शंकरनाथ आर्चाय	संयोजक (अध्यक्ष, शि.अ.सं.)
श्री श्री नवराज कंडेल	सदस्य वडा अध्यक्ष
श्री डोलराज पौडेल	सदस्य अभिभावक
श्री अन्जीता आचार्य	सदस्य (समाजसेवी)
श्री सरस्वती न्यौपाने	सदस्य(अभिभावक)
श्री कृर्ती गोतामे	सदस्य (विद्यार्थी प्रतिनिधि)
श्री प्रेमप्रसाद आचार्य	सदस्य सचिव (शिक्षक)

विद्यालय व्यवस्थापन समितिको गठन मिति (२०७७।०३।०६)

पद	नाम थर
अध्यक्ष	श्री नवराज कंडेल
सदस्य	श्री मदनभक्त अधिकारी
सदस्य	श्री पार्वती सापकोटा
सदस्य	श्री महेन्द्र कार्की
सदस्य-सचिव	श्री चूडामणि शर्मा (प्रधानाध्यापक)

शिक्षक अभिभावक संघको गठन मिति २०७७

पद	नाम थर
अध्यक्ष	श्री शंकरनाथ आर्चाय
सदस्य	श्री गणेशप्रसाद भण्डारी
सदस्य	श्री कल्पना काफ्ले
सदस्य	श्री अन्जीता आचार्य
सदस्य	श्री नारायणी भुषाल
सदस्य	श्री विनीता घिमिरे
सदस्य	श्री डोलराज पौडेल
सदस्य	श्री राधा पराजुली
सदस्य	श्री जमुना सुवेदी
पदेन सदस्य	श्री नवराज कंडेल
सदस्य-सचिव	श्री चूडामणि शर्मा (प्रधानाध्यापक)

सामाजिक परीक्षण समिति

नाम, थर	पद
श्री शंकरनाथ आर्चाय	संयोजक (अध्यक्ष, शि.अ.सं.)
श्री नवराज कंडेल	सदस्य वडा अध्यक्ष
श्री डोलराज पौडेल	सदस्य अभिभावक
श्री अन्जीता आचार्य	सदस्य (समाजसेवी)
श्री सरस्वती न्यौपाने	सदस्य (अभिभावक)
श्री प्रेमप्रसाद आचार्य	सदस्य सचिव (शिक्षक)
श्री सन्देश विक्रम विष्ठ	विद्यार्थी प्रतिनिधि

विद्यालय व्यवस्थापन समितिको गठन मिति (२०७९।०२।२१)

पद	नाम थर
अध्यक्ष	श्री रत्नप्रसाद सापकोटा
सदस्य	श्री नवराज कंडेल
सदस्य	श्री उषा परियार
सदस्य	श्री कमला तिवारी
सदस्य-सचिव	श्री चूडामणि शर्मा (प्रधानाध्यापक)

शिक्षक अभिभावक संघको गठन मिति २०७९

पद	नाम थर
अध्यक्ष	श्री शंकरनाथ आर्चाय
सदस्य	श्री गणेशप्रसाद भण्डारी
सदस्य	श्री कल्पना काफ्ले
सदस्य	श्री अन्जीता आचार्य
सदस्य	श्री नारायणी भुषाल
सदस्य	श्री विनीता घिमिरे
सदस्य	श्री डोलराज पौडेल
सदस्य	श्री राधा पराजुली
सदस्य	श्री जमुना सुवेदी
पदेन सदस्य	श्री नवराज कंडेल
सदस्य-सचिव	श्री चूडामणि शर्मा (प्रधानाध्यापक)

सामाजिक परीक्षण समिति

नाम, थर	पद
श्री शंकरनाथ आर्चाय	संयोजक (अध्यक्ष, शि.अ.सं.)
श्री रत्नप्रसाद सापकोटा	सदस्य (वडा अध्यक्ष)
श्री सरस्वती न्यौपाने	सदस्य (अभिभावक)
श्री टिकाराम ओभा	सदस्य (समाजसेवी)
श्री मिना खनाल	सदस्य
श्री समिप पराजुली	सदस्य (विद्यार्थी)
श्री नरेन्द्र कमाल	सदस्य सचिव

निर्माण समिति

नाम, थर	पद
श्री ऋषिराम घिमिरे	संयोजक
श्री टिकाराम कंडेल	सदस्य
श्री कमला तिवारी	सदस्य
श्री मेघराज कंडेल	सदस्य
श्री दानबहादुर क्षेत्री	सदस्य
श्री शान्ति सिग्देल	सदस्य
श्री कृष्णप्रसाद पौडेल	सदस्य
श्री विष्णुप्रसाद सापकोटा	सदस्य
श्री रत्नप्रसाद सापकोटा	सदस्य
श्री चूडामणि शर्मा	सदस्य सचिव

खरिद समिति

नाम, थर	पद
श्री रत्नप्रसाद सापकोटा	संयोजक
श्री कूलनाथ कंडेल	सदस्य
श्री गोविन्द घिमिरे	सदस्य
श्री भुमा पुन	सदस्य
श्री कृष्ण पाण्डे	सदस्य
श्री चूडामणि शर्मा	सदस्य सचिव

अनुगमन समिति

नाम, थर	पद
श्री बलराम चालिसे	संयोजक
श्री जनक पौडेल	सदस्य
श्री होमनाथ पौडेल	सदस्य

सामाजिक परीक्षण प्रतिवेदन २०७९/०८०

विद्यालय व्यवस्थापन समितिको गठन मिति (२०७९।११।२५)

पद	नाम थर
अध्यक्ष	श्री केशवप्रसाद सापकोटा
सदस्य	श्री रत्नप्रसाद सापकोटा
सदस्य	श्री कृष्णप्रसाद पौडेल
सदस्य	श्री दिनेशराज न्यौपाने
सदस्य	श्री जमुना भुसाल
सदस्य	श्री सुनिता न्यौपाने
सदस्य	श्री कमला तिवारी
सदस्य शिक्षक प्रतिनिधि	श्री दिपक ढुङ्गाना शर्मा (२०८२ जेठ ९ देखि)
सदस्य-सचिव	श्री चूडामणि शर्मा (प्रधानाध्यापक)

शिक्षक अभिभावक संघको गठन मिति २०७९।१२।०९

पद	नाम थर
अध्यक्ष	विष्णुप्रसाद सापकोटा
सदस्य	लेखनाथ रिजाल
सदस्य	सविता रानाभाट
सदस्य	शोभा लामिछाने
सदस्य	सविता सुवेदी
सदस्य	धनमाया परियार
सदस्य	पार्वती गौडेल
सदस्य	लिलाधर कंडेल
सदस्य	लक्ष्मी सुवेदी
पदेन सदस्य	केशवप्रसाद सापकोटा
सदस्य-सचिव	श्री चूडामणि शर्मा (प्रधानाध्यापक)

शिक्षक अभिभावक संघको गठन मिति २०८१।१२।२९

पद	नाम थर
अध्यक्ष	विष्णुप्रसाद सापकोटा
सदस्य	शोभा लामिछाने
सदस्य	मिना गौडेल
सदस्य	सविता रानाभाट
सदस्य	तारामाया राना
सदस्य	पार्वती गौडेल
सदस्य	कमल भण्डारी
सदस्य	लिलाधर कंडेल
सदस्य	राकेश गुप्ता
पदेन सदस्य	केशवप्रसाद सापकोटा
सदस्य-सचिव	श्री चूडामणि शर्मा (प्रधानाध्यापक)

सामाजिक परीक्षण समिति गठन मिति २०८०।०२।१७

नाम, थर	पद
विष्णुप्रसाद सापकोटा	संयोजक शिक्षक (अ.संघ)
अध्यक्ष (वडा)	रत्नप्रसाद सापकोटा
सदस्य अभिभावक	सविता रानाभाट
सदस्य (समाजसेवी)	वामदेव घिमिरे
सदस्य (अभिभावक)	गिता ढकाल बस्ताकोटी
सदस्य (विद्यार्थी प्रतिनिधि)	मिनराज सोती
सदस्य सचिव (शिक्षक)	लिलाधर कंडेल

निर्माण समिति

नाम, थर	पद
श्री कृष्णप्रसाद पौडेल	संयोजक
श्री टिकाराम कंडेल	सदस्य
श्री मेघराज कंडेल	सदस्य
श्री भुमा पुन	सदस्य
श्री राधा भण्डारी	सदस्य
श्री वामदेव घिमिरे	सदस्य
श्री देवेन्द्रराज तिवारी	सदस्य सचिव

खरिद समिति

नाम, थर	पद
श्री दिनेशराज न्यौपाने	संयोजक
श्री सुनिता लम्साल	सदस्य
श्री कूलनाथ कंडेल	सदस्य
श्री मेघराज कंडेल	सदस्य
श्री दिपक ढुङ्गाना शर्मा	सदस्य सचिव

झपर्दी ब्लक व्यवस्थापन उपसमिति (हाल)

नाम, थर	पद
श्री कमला पौडेल तिवारी	संयोजक
श्री खेमराज सुवेदी	सदस्य
श्री किसान कुमाल	सदस्य
श्री अनु केसी	सदस्य
झपर्दी ब्लक इन्चार्ज	सदस्य सचिव

नोटः स्वर्ण महोत्सव मनाउँदा बखतको वि.व्य.स. लगायतका समितिहरु २०६९/०९/२८ सम्म रहेको र २०६७ सालभन्दा अगाडिको तथ्यांक वि.सं. २०६७ मा प्रकाशित जनक स्वर्ण स्मारिका-२०६७ मा रहेको जानकारीको लागि अनुरोध छ ।

एस्.एल्.सी. ब्याच २०६७

क्र.सं.	विद्यार्थीको नाम
१	श्री देबु थापा क्षेत्री
२	श्री कमला अम्बाई
३	श्री अमृता श्रेष्ठ
४	श्री वन्दना घिमिरे
५	श्री विन्दु गुरुङ
६	श्री विशाल चौधरी
७	श्री दिल्लीराम महतो
८	श्री दिलमाया थापा सोमै
९	श्री गीता कुमाल
१०	श्री गोमा सुनारी मगर
११	श्री कविता सुवेदी
१२	कृपा अधिकारी
१३	कविता रानाभाट
१४	श्री लक्ष्मी कुमाल
१५	श्री मनिता गिरी
१६	श्री मिना परियार
१७	श्री मिरा गान्हकी
१८	श्री मिठु थापा
१९	श्री निकेश राना मगर
२०	श्री निरमाया नेपाली
२१	श्री निर्मला श्रेष्ठ
२२	श्री रामभक्त वि.क.
२३	श्री राम ब. दराई
२४	श्री सन्तोष ओली
२५	श्री सपना दर्लामी
२६	श्री सपना थापा
२७	श्री सौगात प्रताप गुरुङ
२८	श्री श्रीप्रसाद थापा
२९	श्री सिर्जना लामिछाने
३०	श्री सुलभ कँडेल

क्र.सं.	विद्यार्थीको नाम
३१	श्री सुजन छन्त्याल
३२	श्री सुनिता लामिछाने
३३	श्री सुरेश दुवाडी
३४	श्री सुरेश पौडेल
३५	श्री सुस्मिता चौधरी
३६	श्री सुस्मिता पराजुली
३७	श्री उर्मिला पुन
३८	श्री दिवोरा सिंह
३९	श्री हरि कंडेल
४०	श्री राधा पौडेल
४१	श्री श्री माया राना मगर
४२	श्री सुस्मिता थापा
४३	श्री सिर्जना सोती
४४	श्री सुकमाया नेपाली
४५	श्री संगिता आचार्य
४६	श्री सोम ब. पुलामी
४७	श्री सोम कुँवर
४८	श्री पुजन गुरुङ
४९	श्री पुजा शर्मा
५०	श्री पुजा थापा
५१	श्री पूर्णबहादुर गहतराज
५२	श्री राजु थापा मगर
५३	श्री रामप्रसाद सापकोटा
५४	श्री रिता श्रेष्ठ
५५	श्री सविता अधिकारी
५६	श्री नवीन सुनारी
५७	श्री निशा मल्ल
५८	श्री पार्वती चालिसे
५९	श्री प्रतिभा खनाल
६०	श्री प्रेम शर्मा

क्र.सं.	विद्यार्थीको नाम
६१	श्री कृष्णा कुमारी गौतम
६२	श्री ममता सुनार
६३	श्री मनोज भण्डारी
६४	श्री मुना पुन
६५	श्री नरेश दराई
६६	श्री गोविन्द सापकोटा
६७	श्री हिमकला अर्याल
६८	श्री हिरासिंह कुमाल
६९	श्री जसमाया राना
७०	श्री जमुना सापकोटा
७१	श्री झकबहादुर थापा
७२	श्री कविता खाँड ठकुरी
७३	श्री किशोर शाही
७४	श्री देवी खत्री
७५	श्री ध्रुव श्रेष्ठ
७६	श्री एन्जिला पराजुली
७७	श्री अर्जुन क्षेत्री
७८	श्री अर्जुन पराजुली
७९	श्री अशिससा सापकोटा
८०	श्री बानुमाया गुरुङ
८१	श्री भोजराज आचार्य
८२	श्री विपना आचार्य
८३	श्री अमृता बरुवाल
८४	श्री अमृत गुरुङ
८५	श्री अमर राना मगर
८६	श्री अञ्जु भण्डारी
८७	श्री आनन्द पिया
८८	श्री अनिता राना
८९	श्री अनिता थापा
९०	श्री अनु तामाङ

एस्.एल्.सी. व्याच २०६८

क्र.सं.	विद्यार्थीको नाम
१	श्री अमृता रिजाल
२	श्री अनिल तामाङ
३	श्री आशिष तामाङ
४	श्री अस्मिता सुवेदी
५	श्री अञ्जना थापा मगर
६	श्री आशिष परियार
७	श्री अस्मिता भुजेल
८	श्री भिम कुमारी सुगरपाक
९	श्री भिमप्रसाद सारु
१०	श्री विशाल बाबु अधिकारी
११	श्री विनिता सुवेदी
१२	श्री विष्णुबहादुर सिंजाली
१३	श्री दिपिका गैरे
१४	श्री देवेन्द्र लम्साल
१५	श्री गंगा न्यौपाने
१६	श्री जयप्रकश गैरे
१७	श्री जीवन पौडेल
१८	श्री कविता दर्लामी
१९	श्री कामदेव सापकोटा
२०	श्री कवितापौडेल
२१	श्री कल्पना रिजाल
२२	श्री कृपा श्रेष्ठ
२३	श्री लक्ष्मी सिग्देल
२४	श्री लोकेश सापकोटा
२५	श्री महेन्द्र गुरुङ
२६	श्री मिरा न्यौपाने
२७	श्री मिलन अधिकारी
२८	श्री मुना लामिछाने
२९	श्री नवीन आचार्य
३०	श्री नारायण पौडेल

क्र.सं.	विद्यार्थीको नाम
३१	श्री प्रदीप थापा
३२	श्री पार्वती सुनार
३३	श्री प्रशान्न खनाल
३४	श्री पुरुषोत्तम काफ्ले
३५	श्री रञिजत मगराती
३६	श्री राजेन्द्र वि.क.
३७	श्री रमेश शर्मा न्यौपाने
३८	श्री राम खनाल
३९	श्री राम कुमारी चितौरे
४०	श्री रञ्जु बुढाथोकी
४१	श्री रोजिना घिमिरे
४२	श्री रुथ राना
४३	श्री सन्देश कँडेल
४४	श्रीसँगर सुवेदी
४५	श्री सुधीर पराजुली
४६	श्री सन्देश पराजुली
४७	श्री सृष्टि खरेल
४८	श्री सावित्री काफ्ले
४९	श्री सिओन गुरुङ
५०	श्री सदिक्षा पौडेल
५१	श्री सन्दिप कार्की
५२	श्री सलु पौडेल
५३	श्री सरस्वती श्रेष्ठ
५४	श्री सरोज खनाल
५५	श्री सरोज तिवारी
५६	श्री सौरभ आले
५७	श्री शंकर शाही
५८	श्री शोभा ढकाल
५९	श्री शिवानी थापा मगर
६०	श्री सुधन पोखरेल

क्र.सं.	विद्यार्थीको नाम
६१	श्री तिलक कुमाल
६२	श्री उमा नेपाली
६३	श्री युवराज दवकोटा
६४	श्री उत्तरबहादुर सुनारी
६५	श्री रोहित कुँवर
६६	श्री तुलबहादुर गुरुङ
६७	श्री मिनबहादुर पुन
६८	श्री समिता थापा
६९	श्री अमिर पुर्जा मगर
७०	श्री भागिसरा थापा
७१	श्री अनिता थापा
७२	श्री अनुप कालाखेती
७३	श्री भूमिका थापा
७४	श्री चित्रबहादुर घर्ती मगर
७५	श्री कालि देवी खत्री
७६	श्री केश घिमिरे
७७	श्री नरबहादुर गुरुङ
७८	श्री राजु परियार
७९	श्री रूपेश दवाडी
८०	श्री सुप्रिया थापा
८१	श्री सुशीला सापकोटा
८२	श्री सन्देशराज तिवारी
८३	श्री यमुना सुवेदी
८४	श्री मञ्जु न्यौपाने
८५	श्री अन्जु राई
८६	श्री गोपाल गुरुङ
८७	श्री मुना खत्री
८८	श्री सन्ध्या श्रेष्ठ
८९	श्री शर्मिला कुमाल

एस्.एल्.सी. व्याच २०६९

क्र.सं.	विद्यार्थीको नाम
१	श्री अमर सुवेदी
२	श्री अर्जुन ओझा
३	श्री अजय भुसाल
४	श्री अनिश नेपाली
५	श्री अनु बस्नेत
६	श्री अप्सरा श्रेष्ठ
७	श्री आकाश लम्साल
८	श्री विपिन पण्डित
९	श्री विज्ञान भट्टराई
१०	श्री दिक्षा भट्टराई
११	श्री गरिमा आचार्य
१२	श्री गोविन्द मल्ल ठकुरी
१३	श्री ज्योति घिमिरे
१४	श्री कमल थापा
१५	श्री खिमानन्द खरेल
१६	श्री क्षितिज आचार्य
१७	श्री नवीन पण्डित
१८	श्री राजन अर्याल
१९	श्री रमेश भण्डारी
२०	श्री सदिक्षा खनाल
२१	श्री श्रीजा खनाल
२२	श्री सुजाता कँडेल
२३	श्री सुनिल कुमार अग्रहरी
२४	श्री सुनिता श्रेष्ठ
२५	श्री सशीला लामा
२६	श्री टोलबहादुर सुनारी
२७	श्री एल्जिना जोशी
२८	श्री अमरबहादुर खत्री
२९	श्री अमृत डिस्वा मगर
३०	श्री अञ्जना भण्डारी
३१	श्री अनोश थापा
३२	श्री अर्जुन गुरुङ
३३	श्री अर्जुन श्रेष्ठ

क्र.सं.	विद्यार्थीको नाम
३४	श्री विमला लामा
३५	श्री विपिन पोखरेल
३६	श्री विशाल पौड्याल
३७	श्री विश्वास श्रेष्ठ
३८	श्री दिपा बस्याल
३९	श्री दिपक सापकोटा
४०	श्री जीवन कँडेल
४१	श्री कला भुसाल
४२	श्री खनिसरा सुगरपाक
४३	श्री किसानप्रसाद कँडेल
४४	श्री कृति अधिकारी
४५	श्री कुमारी शर्मा
४६	श्री लक्ष्मण कुँवर
४७	श्री मनिसा वि.क.
४८	श्री मन्जिता श्रेष्ठ
४९	श्री पूजा थापा
५०	श्री रेखा न्यौपाने
५१	श्री रोशन गाहा मगर
५२	श्री नन्दबहादुर थापा
५३	श्री नारायण ढुङ्गाना
५४	श्री निर्मला भण्डारी
५५	श्री सन्दीप जोशी
५६	श्री सन्दीप सापकोटा
५७	श्री सञ्जय चालिसे
५८	श्री सतिश कुमार सिंह
५९	श्री सामुयल थापा मगर
६०	श्री शान्ता सापकोटा
६१	श्री सिता पोखरेल
६२	श्री सुदिक्षा चितौरे
६३	श्री सुशल गौतम
६४	श्री शुशीला गुरुङ
६५	श्री तारा गुरुङ
६६	श्री टेक ब. ढकाल

क्र.सं.	विद्यार्थीको नाम
६७	श्री टिका माया ग्रन्जा
६८	श्री तिल कुमारी थापा
६९	श्री वविता पौडेल
७०	श्री बन्दना अधिकारी
७१	श्री विना गुरुङ
७२	श्री दिलमाया श्रेष्ठ
७३	श्री गोविन्द गैरे
७४	श्री हेमराज बराली
७५	श्री जमुना गुरुङ
७६	श्री लाल सितारा थापा मगर
७७	श्री माधव कुमाल
७८	श्री मेनुका अधिकारी
७९	श्री मिलन कुँवर
८०	श्री सविना तिवारी
८१	श्री सविता थापा
८२	श्री समीक्षा चितौरे
८३	श्री सम्झना घिमिरे
८४	श्री संगिता वाग्ले
८५	श्री सन्तोष क्षेत्री
८६	श्री सरस्वती श्रेष्ठ
८७	श्री सरिता वि.क
८८	श्री श्रीमाया गुरुङ
८९	श्री सिर्जना गुरुङ
९०	सुजाता लिम्बु
९१	सुकु लामा
९२	पुजा पाण्डे
९३	जुना डिस्वा मगर
९४	थानेश्वर भट्टराई
९५	खगिसरा गुरुङ
९६	सरस्वती विश्वकर्मा
९७	सुस्मिता पोखरेल

एस्.एल्.सी. ब्याच २०७०

क्र.सं.	विद्यार्थीको नाम
१	श्री अमृता सिग्देल
२	श्री अनिता सापकोटा
३	श्री अनन्त पौडेल
४	श्री अन्जली परियार
५	श्री अन्जना अधिकारी
६	श्री अस्मिता घिमिरे
७	श्री अशोकप्रसाद कंडेल
८	श्री अनिलप्रसाद अग्रहरि
९	श्री विक्रम वि.क.
१०	श्री विना अधिकारी
११	श्री गिता थापा
१२	श्री ईश्वरीराज भण्डारी
१३	श्री ज्योति गैरे
१४	श्री लता सापकोटा
१५	श्री मनिस नेपाल
१६	श्री मोनिका पौडेल
१७	श्री मञ्जु लामा
१८	श्री रोहित सुवेदी
१९	श्री रोश बस्नेत
२०	श्री रुद्र ब. थापा
२१	श्री संगिता भण्डारी
२२	श्री सचिता तिमिल्सिना
२३	श्री सञजय मगराती
२४	श्री सन्तोष तिवारी
२५	श्री सुशील रिमाल
२६	श्री सविता पराजुली
२७	श्री सोमु सापकोटा
२८	श्री सुस्मा काफ्ले
२९	श्री सुस्मिता श्रेष्ठ
३०	श्री सीता थापा

क्र.सं.	विद्यार्थीको नाम
३१	श्री विश्वास तामाङ
३२	श्री अमृत पचभैया
३३	श्री झक ब. थापा मगर
३४	श्री विवेक पा मगर
३५	श्री विमल आले मगर
३६	श्री दिनेश आले मगर
३७	श्री जानुका आचार्य
३८	श्री झरना भुजेल
३९	श्री जोनसा स्वर्णकार
४०	श्री के.बि. गुरुङ
४१	श्री लक्ष्मी गाहा मगर
४२	श्री मनोज कुमार वि.क.
४३	श्री मेलिना पोखरेल
४४	श्री मिलन श्रेष्ठ
४५	श्री पवित्रा थापा मगर
४६	श्री प्रकृति अधिकारी
४७	श्री प्रदिप बगाले
४८	श्री प्रमोद पोखरेल
४९	श्री राजेश श्रेष्ठ
५०	श्री राजु श्रेष्ठ
५१	श्री सन्दीप अम्बाई
५२	श्री सन्दीप राज तिवारी
५३	श्री संगिता परियार
५४	श्री विश्वध्वज अधिकारी
५५	श्री श्रीप्रसाद थापा मगर
५६	श्री सिमा आले
५७	श्री सिर्जना कुमारी
५८	श्री उत्सव अर्याल
५९	श्री खेमराज सापकोटा
६०	श्री शीलपा पौडेल

क्र.सं.	विद्यार्थीको नाम
६१	श्री निशान रोका
६२	श्री सरोज बरुवाल
६३	श्री अलका शर्मा
६४	श्री अस्मिता दर्लामी
६५	श्री वर्षा श्रेष्ठ
६६	श्री वेगराज मल्ल
६७	श्री भगवती तामाङ
६८	श्री विकास पण्डित
६९	श्री विन्दु राना मगर
७०	श्री हिरा कुमारी क्षेत्री
७१	श्री लक्ष्मी खड्का
७२	श्री मिलन सिग्देल
७३	श्री नवीन सारु मगर
७४	श्री नरेश घताने
७५	श्री प्रदीप राना मगर
७६	श्री राधिका भण्डारी
७७	श्री रमेश गुरुङ
७८	श्री रिता आले मगर
७९	श्री रिता माया
८०	श्री समीक्षा लामा
८१	श्री संगिता श्रेष्ठ
८२	श्री सुप्रिया परियार
८३	श्री विष्णुमाया परियार
८४	श्री मुकुन्दप्रसाद सुवेदी
८५	श्री सम्झना रिमाल
८६	श्री शर्मिला वि.क.
८७	श्री उषा सुनारी
८८	श्री पुजा श्रेष्ठ

एस्.एल्.सी. व्याच २०७१

क्र.सं.	विद्यार्थीको नाम
१	श्री आशिष गुरुङ
२	श्री अनिता भट्टराई
३	श्री अजय घिमिरे
४	श्री अनिशा दवाडी
५	श्री अग्रज अधिकारी
६	श्री अञ्जन ओझा
७	श्री अन्जु पराजुली
८	श्री अस्मिता राना मगर
९	श्री अशोक पौडेल
१०	श्री अग्रिम अधिकरी
११	श्री विकास श्रेष्ठ
१२	श्री विक्रम पछाई क्षेत्री
१३	श्री विमला सोती मगर
१४	श्री विशाल सापकोटा
१५	श्री विष्णु महतो
१६	श्री विवेक सापकोटा
१७	श्री चिराग कुँवर
१८	श्री दिवाकर अर्याल
१९	श्री देवी थापा मगर
२०	श्री दिपेन्द्र अधिकारी षेत्री
२१	श्री दुग्रेश अग्रहरी
२२	श्री फणिन्द्र सुवेदी
२३	श्री गणेश सापकोटा
२४	श्री कल्याण श्रेष्ठ
२५	श्री किशोर गुरुङ
२६	श्री कृष्ण प्र. गैरे
२७	श्री मन्दिप बाबु सेढाई
२८	श्री मनिला क्षेत्री
२९	श्री निशा काफ्ले
३०	श्री नितिशा पौडेल
३१	श्री पूजा पौडेल
३२	श्री पूजा अधिकारी
३३	श्री पूर्णिमा तिवारी

क्र.सं.	विद्यार्थीको नाम
३४	श्री रविन अर्याल
३५	श्री रचना रिजाल
३६	श्री राकेश कुमार ठाकुर
३७	श्री रिश्मा कुमारी महतो
३८	श्री सविता भण्डारी
३९	श्री सन्देश आचार्य
४०	श्री सन्ध्या रेग्मी
४१	श्री सन्दीप गान्छाकी
४२	श्री सन्जिता सापकोटा
४३	श्री सन्जिता रिमाल
४४	श्री सरोज चापागाइँ
४५	श्री सेन्थिल साहानी
४६	श्री सान्ता भट्टराई
४७	श्री शीला भुजेल
४८	श्री सुनिल श्रेष्ठ
४९	श्री सुरज भण्डारी
५०	श्री सुमन बस्याल
५१	श्री सूर्य न्यौपाने
५२	श्री तेजन राना
५३	श्री तुल ब. कुँवर
५४	श्री जेनिथ आचार्य
५५	श्री सन्दीप खनाल
५६	श्री सुपीप प्रधान
५७	श्री आशा सुनारी मगर
५८	श्री आनन्द श्रेष्ठ
५९	श्री अमृत थापा
६०	श्री एन्जित गुरुङ
६१	श्री अनुमा थापा मगर
६२	श्री अस्विना गुरुङ
६३	श्री अस्मिता सापकोटा
६४	श्री भक्तिमाया थापा
६५	श्री भिमप्रसाद सापकोटा
६६	श्री विशाल थापा

क्र.सं.	विद्यार्थीको नाम
६७	श्री देवकी श्रेष्ठ
६८	श्री दिला भुसाल
६९	श्री दिपा खड्का
७०	श्री दिपा श्रेष्ठ
७१	श्री दिपेश खड्का
७२	श्री इन्द्र ज्योति पोखरेल
७३	श्री जुना कुमारी पुलामी मगर
७४	श्री कमल भण्डारी
७५	श्री कञ्चन राना मगर
७६	श्री खुमन राना मगर
७७	श्री कोपिला थापा मगर
७८	श्री कृष्णा कुमारी घर्ती मगर
७९	श्री मोहनबहादुर थापा
८०	श्री नारायण बास्तोला
८१	श्री निर्मला विश्वकर्मा
८२	श्री पार्वती सापकोटा
८३	श्री प्रदीप आचार्य
८४	श्री प्रदीप शाही
८५	श्री प्रेम कुमारी वि.क.
८६	श्री पूर्णबहादुर गुरुङ
८७	श्री रजनी पौडेल
८८	श्री रञ्जु घिमिरे
८९	श्री रेखा रिमाल
९०	श्री रितिका कँडेल
९१	श्री रुजम पुलामी मगर
९२	श्री सावित्री पोखरेल
९३	श्री साममाया बोहरा
९४	श्री सपना पोखरेल
९५	श्री शर्मिला थापा क्षेत्री
९६	श्री शुसान्त मुखिया
९७	श्री सुमन
९८	श्री सुमन गौतम
९९	श्री सुनिल राई

क्र.सं.	विद्यार्थीको नाम
१००	श्री सुनिता रानाभाट
१०१	श्री सुरक्षा लामिछाने
१०२	श्री सुस्मा खनाल
१०३	श्री तारा श्रेष्ठ
१०४	श्री मिठमा कुमाल
१०५	श्री आशिष थापा मगर
१०६	श्री प्रकाश गुरुङ
१०७	श्री शारदा आचार्य
१०८	श्री लिलबहादुर पुलामी
१०९	श्री महेश पौडेल
११०	श्री पुजा लामिछाने
१११	श्री समिर ठाडा मगर
११२	श्री सुमन श्रेष्ठ
११३	श्री अमिर अधिकारी
११४	श्री प्रकाश थापा मगर

क्र.सं.	विद्यार्थीको नाम
११५	श्री राजेन्द्र कुमाल
११६	श्री पुस्कर अधिकारी
११७	श्री अभिषेक घिमिरे
११८	श्री देवप्रसाद मगर
११९	श्री इन्दिरा लम्साल
१२०	श्री निला गुरुङ
१२१	श्री पुष्पराज पण्डित
१२२	श्री सम्झना बस्ताकोटी
१२३	श्री सन्जिव वि.क.
१२४	श्री सिता सापकोटा
१२५	श्री सुनिता अधिकारी
१२६	श्री यामबहादुर सिंजाली
१२७	श्री शारदा अधिकारी
१२८	श्री देवेन्द्र सापकोटा
१२९	श्री आशा कुमारी रुवाले

क्र.सं.	विद्यार्थीको नाम
१३०	श्री अनिशा थापा मगर
१३१	श्री अनु कुँवर
१३२	श्री विना गुरुङ
१३३	श्री दिनेश थापा मगर
१३४	श्री एकबहादुर वाचे मगर
१३५	श्री कुमारी मल्ल
१३६	श्री लेखमाया सुनारी
१३७	श्री मुना श्रेष्ठ
१३८	श्री नवीन घताने
१३९	श्री नानुमाया गुरुङ
१४०	श्री सुधा आचार्य
१४१	उमा गौतम
१४२	योगेश थापा

एस्.एल्.सी. व्याच २०७२

क्र.सं.	विद्यार्थीको नाम
१	श्री सनसरी लोपा
२	श्री यादव आचार्य
३	श्री आकृति श्रेष्ठ
४	श्री अनिशा श्रेष्ठ
५	श्री मिना सापकोटा
६	श्री होम कुमारी थापा
७	श्री मेघा थापा
८	श्री अप्सरा वि.क.
९	श्री आलोकप्रसाद वाग्ले
१०	श्री आरती सुवेदी
११	श्री अश्विन भट्टराई उपाध्याय
१२	श्री आश्ना गुरुङ
१३	श्री अमित राना मगर
१४	श्री अमृत शर्मा
१५	श्री अरुणा भण्डारी
१६	श्री अन्जना शर्मा

क्र.सं.	विद्यार्थीको नाम
१७	श्री अस्मिता भण्डारी
१८	श्री अस्मिता सापकोटा
१९	श्री भोला कुमार थापा
२०	श्री विवेक चालिसे
२१	श्री विनयमणि अधिकारी
२२	श्री विवेचना काफ्ले
२३	श्री विवेक सारु मगर
२४	श्री विवेक पुरी
२५	श्री विजय लामिछाने
२६	श्री विजय थापा मगर
२७	श्री विष्णुप्रसाद सापकोटा
२८	श्री विश्वास अधिकारी
२९	श्री चन्द्र गुरुङ
३०	श्री गोमा पौडेल
३१	श्री गुणा सुनारी मगर
३२	श्री हिरामणि सापकोटा

क्र.सं.	विद्यार्थीको नाम
३३	श्री होमनाथ सापकोटा
३४	श्री इन्दिरा सापकोटा
३५	श्री जानकी थारु महतो
३६	श्री जुनामाया पोखरेल
३७	श्री कामना सापकोटा
३८	श्री कविता सापकोटा
३९	श्री करुणा अधिकारी
४०	श्री कृति अर्याल
४१	श्री किसान सापकोटा
४२	श्री मनु गुरुङ
४३	श्री मोहित गुरुङ
४४	श्री नवीन अधिकारी
४५	श्री नारायणप्रसाद अधिकारी
४६	श्री नारायण सुनारी मगर
४७	श्री नमु कँडेल
४८	श्री निश्चल गौतम

क्र.सं.	विद्यार्थीको नाम
४९	श्री निशा रानाभाट
५०	श्री निशा श्रेष्ठ
५१	श्री प्रसन्न धमला
५२	श्री प्राप्ति लुइँटेल
५३	श्री पुरुषोत्तम रिजाल
५४	श्री पुजन बराल
५५	श्री पुष्पा शर्मा
५६	श्री पुजा रेग्मी
५७	श्री रविन्द्र अधिकारी
५८	श्री रेविका रिजाल
५९	श्री सविना चौधरी
६०	श्री सविता थापा
६१	श्री सविना श्रेष्ठ
६२	श्रीसँगर श्रेष्ठ
६३	श्री समिता घिमिरे
६४	श्री समीक्षा शर्मा
६५	श्री समिर क्षेत्री
६६	श्री सन्दिप सापकोटा
६७	श्री सन्ध्या न्यौपाने
६८	श्री संगम पौडेल
६९	श्री सन्दीप सुवेदी
७०	श्री सरला भेटवाल
७१	श्री सौगात श्री गौतम
७२	श्री सेजिना सापकोटा
७३	श्री सिमा भुसाल
७४	श्री शिशिर सिलवाल
७५	श्री सिर्जना भण्डारी
७६	श्री सिसम पौडेल
७७	श्री शितल पुन मगर
७८	श्री सोनु भट्टराई
७९	श्री स्पनदन खड्का
८०	श्री सिर्जना भुसाल
८१	श्री सुदीप बस्याल
८२	श्री सुर्मी गुरुङ

क्र.सं.	विद्यार्थीको नाम
८३	श्री सूर्यचन्द्र अर्याल
८४	श्री सुस्मा भट्टराई
८५	श्री सुस्मिता तिवारी
८६	श्री तारा कुँवर
८७	श्री उर्मिला फाल मगर
८८	श्री सञ्जु शर्मा
८९	श्री अजय गोले
९०	श्री एलिशा अधिकारी
९१	श्री अमृत गुरुङ
९२	श्री अमृत सापकोटा
९३	श्री अमृता श्रेष्ठ
९४	श्री अमृता थापा
९५	श्री एन्जिला अधिकारी
९६	श्री अनुषा कुँवर
९७	श्री अर्जुन लोपा मगर
९८	श्री झस्मी फेउली मगर
९९	श्री वन्दना परियार
१००	श्री वसन्त भुसाल
१०१	श्री विना सापकोटा
१०२	श्री विशाल श्रेष्ठ
१०३	श्री विशाल थापा सिंजाली
१०४	श्री धनबहादुर पुलामी
१०५	श्री दिलिप कुमार रिसिमी
१०६	श्री दिपेन्द्र अधिकारी
१०७	श्री दिपिका खड्का
१०८	श्री दोषबहादुर थापा
१०९	श्री डुमराज गुरुङ
११०	श्री गंगा थापा
१११	श्री गिता गौतम
११२	श्री इशारा राना
११३	श्री जगत मिजार
११४	श्री कल्पना सुनारी मगर
११५	श्री कमला विष्ट
११६	श्री कमला गाहा मगर

क्र.सं.	विद्यार्थीको नाम
११७	श्री खेमबहादुर सिंजाली
११८	श्री किरण परियार
११९	श्री लालुमाया के.सी.
१२०	श्री महेश परियार
१२१	श्री मनिस गिरी
१२२	श्री मनिसा न्यौपाने
१२३	श्री मनिता श्रेष्ठ
१२४	श्री मनोज गिरी
१२५	श्री मेखबहादुर गुरुङ
१२६	श्री मिन कुमारी घिमिरे
१२७	श्री मित्रबहादुर सिंजाली
१२८	श्री मुना परियार
१२९	श्री निरज कुँवर
१३०	श्री पविता राना
१३१	श्री पहलसिंह सुनारी
१३२	श्री प्रमिला शाही
१३३	श्री प्रतिक गौतम
१३४	श्री प्रेम कुमारी सारु मगर
१३५	श्री प्रियङ्का पोखरेल
१३६	श्री पूजा बगाले
१३७	श्री पुस्कर डिस्वा मगर
१३८	श्री राजन पौडेल
१३९	श्री राजेश खत्री
१४०	श्री रोशनी मोक्तान
१४१	श्री सविता मगर
१४२	श्री सविता परियार
१४३	श्री सविना राना
१४४	श्री सरिता मण्डल
१४५	श्री सन्दिप गुरुङ
१४६	श्री सन्दिप परियार
१४७	श्री साकार ढकाल
१४८	श्री संजोक दर्लामी
१४९	श्रीसँगर पौडेल
१५०	श्रीसँगर नेपाली

क्र.सं.	विद्यार्थीको नाम
१५१	श्री शान्ति दिप आले मगर
१५२	श्री शशी श्रेष्ठ
१५३	श्री शर्मिा परियार
१५४	श्री शीला आचार्य
१५५	श्री शिवा ठाडा मगर
१५६	श्री शिवानी कुँवर क्षेत्री
१५७	श्री श्री कृष्णाा कुमाल
१५८	श्री सितामाया गन्दर्भा मगर
१५९	श्री सोनी लामा
१६०	श्री सोयता मगर
१६१	श्री सुजता कुँवर
१६२	श्री सुजना शाह
१६३	श्री सुमन सारु

क्र.सं.	विद्यार्थीको नाम
१६४	श्री सुमिना थापा मगर
१६५	श्री सुनिता आले मगर
१६६	श्री सुस्मा शाह
१६७	श्री सुस्मिता श्रेष्ठ
१६८	श्री तिलक वाचे मगर
१६९	श्री तिलक सुगरपाक
१७०	श्री तिर्थराजज डिस्वा
१७१	श्री तिर्सना ठाडा मगर
१७२	श्री यज्ञ खड्का
१७३	श्री युवराज सारु मगर
१७४	श्री नितेश चौधरी
१७५	श्री आयुष्मा थापा मगर
१७६	श्री सुमिना गुरुङ

क्र.सं.	विद्यार्थीको नाम
१७७	श्री मनु माकिम मगर
१७८	श्री भावना थापा क्षेत्री
१७९	श्री बुद्धिराज थापा मगर
१८०	श्री चित्रमाया सुगरपाक
१८१	श्री महेन्द्र वि.क.
१८२	श्री ममता परियार
१८३	श्री राम ओभा
१८४	श्री उन्जिला ओभा
१८५	श्री विष्णु सापकोटा
१८६	श्री बलराम न्यौपाने
१८७	श्री विना सुवेदी
१८८	श्री तिलिमाया थापा मगर

एस्.एल्.सी. ब्याच २०७३

क्र.सं.	विद्यार्थीको नाम
१	श्री आकृति पौडेल
२	श्री अनिकेत घिमिरे
३	श्री अच्युत पौडेल
४	श्री अनिशा पौडेल
५	श्री अन्जना तामाङ
६	श्री अन्जु सुनार
७	श्री अनुज पौडेल
८	श्री अपेक्षा शर्मा
९	श्री अस्मिता सुवेदी
१०	श्री आयुष भुसाल
११	श्री वसन्त पौडेल
१२	श्री विजय घर्ती
१३	श्री विमल पछाइ क्षेत्री
१४	श्री विशाल सिग्देल
१५	श्री विष्णुप्रसाद सापकोटा
१६	श्री विष्णुप्रसाद सापकोटा
१७	श्री विश्वास श्रेष्ठ
१८	श्री विशेष अधिकारी
१९	श्री चन्द्रकान्त अधिकारी

क्र.सं.	विद्यार्थीको नाम
२०	श्री धनराज थापा
२१	श्री दिपेश कार्की
२२	श्री गंगादेवी पौडेल
२३	श्री हुमीमाया राना
२४	श्री कल्पना सोती मगर
२५	श्री कमल माकिम
२६	श्री कपिल देवकोटा
२७	श्री कृष्णहरि रानाभाट
२८	श्री कूलचन्द्र कुमाल
२९	श्री मनिष जमरकट्टेल
३०	श्री मनिष तिवारी
३१	श्री मनिष रानाभाट
३२	श्री मोतिलाल वाचे मगर
३३	श्री मनुमाया थापा मगर
३४	श्री मुना सारु मगर
३५	श्री नवीन अर्याल
३६	श्री नारायण रानाभाट
३७	श्री निशान रिजाल
३८	श्री निर्मला सुवेदी

क्र.सं.	विद्यार्थीको नाम
३९	श्री पल्लव रेग्मी
४०	श्री प्रतिक्षा भण्डारी
४१	श्री प्रशन्न तिवारी
४२	श्री प्रियङ्का रेग्मी
४३	श्री रविन अधिकारी
४४	श्री राजन ढकाल
४५	श्री रजनी थापा मगर
४६	श्री रेशा शर्मा
४७	श्री रशमी ढकाल
४८	श्री सविता श्रेष्ठ
४९	श्री सचिन नेपाली सार्की
५०	श्री समिर नेपाली
५१	श्री समिर मल्ल ठकुरी
५२	श्री समिर राई
५३	श्री सन्ध्या देवकोटा
५४	श्री संगम पौडेल
५५	श्री सञ्जय बस्नेत
५६	श्री सञ्जय कुमार गुप्ता
५७	श्री सञ्जयबहादुर थापा

क्र.सं.	विद्यार्थीको नाम
५८	श्री संजोक्रा शर्मा भण्डारी
५९	श्री सुजना पराजुली
६०	श्री संगिता अधिकारी
६१	श्री सरिस्मातिम्सिना
६२	श्री सुमिना तामाङ
६३	श्री सनम न्यौपाने
६४	श्री सपना गुरुङ
६५	श्री शीलपा अधिकारी
६६	श्री सुदनरिमाल
६७	श्री ससुर्दन रिमाल
६८	श्री सूर्य सापकोटा
६९	श्री सुजन थापा
७०	श्री सुजाता महतो
७१	श्री सुरज दाहाल
७२	श्री सुजन पौडेल
७३	श्री सुशीला भाट
७४	श्री युवराज सिंजाली
७५	श्री अनिता पराजुली
७६	श्री अनिल वि.क.
७७	श्री अञ्जना वि.क.
७८	श्री अञ्जना तोपा मगर
७९	श्री अनुज परियार
८०	श्री अर्जुन मिश्र
८१	श्री अर्जुन न्यौपाने
८२	श्री आशा मस्राङ्गी मगर
८३	श्री अस्मिता धिताल
८४	श्री बालकृष्ण सुयाल
८५	श्री भावना खड्का
८६	श्री विवेक रेग्मी
८७	श्री विवेक थापा
८८	श्री विपना परियार
८९	श्री विष्णुप्रसाद रिमाल
९०	श्री बुद्धिमाया माकिम
९१	श्री दिलकुमारी गैरे

क्र.सं.	विद्यार्थीको नाम
९२	श्री दिलराज रेग्मी
९३	श्री गंगा वि.क.
९४	श्री गंगा भण्डारी
९५	श्री गोमा ढकाल
९६	श्री हेमकला क्षेत्री
९७	श्री होमराज लुङ्गेली
९८	श्री इन्द्रमाया गुरुङ
९९	श्री जमुना वि.क.
१००	श्री जानकी डिस्वा
१०१	श्री जोनिशा वि.क.
१०२	श्री कमला कुमाल
१०३	श्री करण दर्जी
१०४	श्री खुशरिाम लम्साल
१०५	श्री कृतिका देवकोटा
१०६	श्री किरण गुरुङ
१०७	श्री कृतिना शेर्पा
१०८	श्री कृष्ण मल्ल ठकुरी
१०९	श्री ममता विक्रम अधिकारी
११०	श्री मनिसा गुरुङ्ग
१११	श्री मनिसा खनाल
११२	श्री मनिस ठाडा मगर
११३	श्री मनिसा सारु
११४	श्री मिलन गुरुङ
११५	श्री मोनिका आचार्य
११६	श्री नरेश कुमार वि.क.
११७	श्री नवीनराज कुमाल
११८	श्री निधि कुँवर क्षेत्री
११९	श्री निगम परियार
१२०	श्री निशा सापकोटा
१२१	श्री प्रविन श्रेष्ठ
१२२	श्री प्रदिप थापा मगर
१२३	श्री प्रमोद कार्की
१२४	श्री पुनम थापा
१२५	श्री रामबहादुर खत्री

क्र.सं.	विद्यार्थीको नाम
१२६	श्री रविना चौधरी
१२७	श्री रितादेवी सापकोटा
१२८	श्री रोशन थापा
१२९	श्री रुचिका विश्वकर्मा
१३०	श्री रुद्रकली कँडेल
१३१	श्री रुमती राना मगर
१३२	श्री सविना रिमाल
१३३	श्री साजन नेपाली
१३४	श्री समिर गुरुङ
१३५	श्री सम्झना भट्टराई
१३६	श्री सञ्जिव दराई
१३७	श्री सरस्वती भण्डारी
१३८	श्री सरस्वती खड्का
१३९	श्री सरिता गौडेल
१४०	श्री सरिता गुरुङ
१४१	श्री सौगात शाह
१४२	श्री श्याममाया परियार
१४३	श्री सिता सापकोटा
१४४	श्री सौरभ शाह
१४५	श्री सौरभी मण्डल
१४६	श्री श्री सोनी गुरुङ
१४७	श्री सुदीप परियार
१४८	श्री सुजनबहादुर मगर
१४९	श्री सुमित्रा पौडेल
१५०	श्री सुस्मिता श्रेष्ठ
१५१	श्री तारा कुमार सारु
१५२	श्री लितबहादुर आले
१५३	श्री टिका कुमारी गुरुङ
१५४	श्री टिका माया सुनारी
१५५	श्री टिका माया सुनारी मगर
१५६	श्री उर्मिला श्रेष्ठ
१५७	श्री उषा कुमारी थापा
१५८	श्री यमकला शाही
१५९	श्री निश्चिल गुरुङ

एस.ई.ई. ब्याच २०७४

क्र.सं.	विद्यार्थीको नाम
१	श्री अल्का आचार्य
२	श्री अल्का वाग्ले
३	श्री अमृका पाण्डे
४	श्री अनिल ओझा
५	श्री अनिल श्रेष्ठ
६	श्री अनिशा सुनार
७	श्री अञ्जली गुरुङ
८	श्री अञ्जली श्रेष्ठ
९	श्री अञजना शर्मा
१०	श्री अनमोल लम्साल
११	श्री अंशु कुमाल
१२	श्री अनु गुरुङ
१३	श्री आरती श्रेष्ठ
१४	श्री असिम आचार्य
१५	श्री अशोक बोहोरो
१६	श्री अशोक केसी
१७	श्री असिम खत्री
१८	श्री अमिता पुर्जा मगर
१९	श्री विना सुस्लिङ मगर
२०	श्री विन्दु चौधरी
२१	श्री विपना श्रेष्ठ
२२	श्री विपिन श्रेष्ठ
२३	श्री विपिन श्रेष्ठ
२४	श्री विश्वनाथ शर्मा पौडेल
२५	श्री चिना गुरुङ
२६	श्री चेत कुमार आले
२७	श्री डेभिड सारु
२८	श्री डेभिड तिमिल्सिना
२९	श्री दिपेन्द्र कुमार आले
३०	श्री दिपा पुन मगर
३१	श्री दोलख थापा मगर

क्र.सं.	विद्यार्थीको नाम
३२	श्री दुर्गादेवी शर्मा
३३	श्री दुर्गा ज्ञवाली
३४	श्री मेखबहादुर श्रेष्ठ
३५	श्री हेमा पौडेल
३६	श्री जीवन राना
३७	श्री कुशल श्रेष्ठ
३८	श्री लक्ष्मी भण्डारी
३९	श्री लोकेश विश्वकर्मा
४०	श्री महिमा माकिम मगर
४१	श्री मनिस ब. पोखरेल
४२	श्री नवीना पुलामी मगर
४३	श्री नारायणप्रसाद भुसाल
४४	श्री निकिता सुवेदी
४५	श्री निरुसा पुन मगर
४६	श्री निसु गुरुङ
४७	श्री ओसिन ओझा
४८	श्री पंकज तिवारी
४९	श्री पर्वत थापा मगर
५०	श्री परिवेश लम्साल
५१	श्री पवन पोखरेल
५२	श्री प्रविन थापा
५३	श्री प्रज्ञान थापा मगर
५४	श्री प्रशान्न पौडेल
५५	श्री प्रथम कायस्थ
५६	श्री प्रतिज्ञा जैसवाल
५७	श्री राजेन्द्र बोहोरा
५८	श्री राजेश पौडेल
५९	श्री रश्मी गुरुङ
६०	श्री रश्मी परियार
६१	श्री रोहित गुरुङ
६२	श्री रोशन गुरु

क्र.सं.	विद्यार्थीको नाम
६३	श्री सचिन कुमार साहनी
६४	श्रीसँगर भुजेल
६५	श्री सलिना भट्टराई
६६	श्री समीक्षा बस्याल
६७	श्री सन्ध्या तिमिल्सिना
६८	श्री सञ्जिता तिवारी
६९	श्री सञ्जु कँडेल
७०	श्री सन्तोष अधिकारी
७१	श्री सौरभचन्द्र गौतम
७२	श्री साजन कुँवर
७३	श्री शिखा कँडेल
७४	श्री शोभा कुमाल
७५	श्री शितल पौडेल
७६	श्री शीला स्याङ्तान
७७	श्री सुलक्षण अधिकारी
७८	श्री सृष्टि लम्साल
७९	श्री सिर्जना भट्टराई
८०	श्री सुगम राना
८१	श्री सजन रामदाम
८२	श्री सुजन सापकोटा
८३	श्री सुजन तिवारी
८४	श्री सनलाइट मल्ल
८५	श्री सुस्मिता भण्डारी
८६	श्री सुस्मिता गौडेल
८७	श्री सुस्मिता पुलामी मगर
८८	श्री सुस्मिता वाग्ले
८९	श्री तुलसी अधिकारी
९०	श्री आशा लामा
९१	श्री आशा थापा मगर
९२	श्री अविषेक दर्लामी मगर
९३	श्री अजय कुँवर

क्र.सं.	विद्यार्थीको नाम
९४	श्री अमृत राना मगर
९५	श्री अमृत परियार
९६	श्री अञ्जली थापा मगर
९७	श्री अञ्जिता परियार
९८	श्री अञ्जिता श्रेष्ठ
९९	श्री अञ्जु श्रेष्ठ
१००	श्री अनिशा सापकोटा
१०१	श्री अनु वि.क.
१०२	श्री आरती सुनार
१०३	श्री भरत ओझा
१०४	श्री विनय श्रेष्ठ
१०५	श्री विनिता क्षेत्री
१०६	श्री चन्द्र किशोर अहिर
१०७	श्री दिपक रिमाल
१०८	श्री दुर्गा श्रेष्ठ
१०९	श्री गंगा आले मगर
११०	श्री गीता खत्री
१११	श्री हिरा ब. थापा
११२	श्री इन्दु माया भण्डारी
११३	श्री जगर कुमार मगर
११४	श्री जमुना आले मगर
११५	श्री कविता शर्मा
११६	श्री केशव बसनेत
११७	श्री किरणबहादुर थापा मगर
११८	श्री कोपिला मगर
११९	श्री लोकेन्द्र सारु मगर
१२०	श्री ममता ठाडा मगर
१२१	श्री मन नारायण श्रेष्ठ
१२२	श्री मनोज दराई
१२३	श्री मेनुका बोटे
१२४	श्री मेनुका गुरुङ
१२५	श्री मिनबहादुर मश्राङ्गी
१२६	श्री मिनराज मल्ल

क्र.सं.	विद्यार्थीको नाम
१२७	श्री मुनु माया आले मगर
१२८	श्री नवीना भुसाल
१२९	श्री नवीन न्यौपाने
१३०	श्री नारायण पौडेल
१३१	श्री नरिमाया ठाडा मगर
१३२	श्री निराजन बोटे
१३३	श्री पवत्रा रानाभाट
१३४	श्री पारस थापा मगर
१३५	श्री पार्वती मगर
१३६	श्री प्रजिता भुसाल
१३७	श्री पुजा सुनार
१३८	श्री पुजन थापा
१३९	श्री पुष्पा पुरी
१४०	श्री राधिका खड्का
१४१	श्री राजेन्द्र थापा मगर
१४२	श्री राजकुमारी सुनारी
१४३	श्री राकेश वयलकोटी
१४४	श्री रमा धमाका क्षेत्री
१४५	श्री राजु घिमिरे
१४६	श्री रेविका कामी
१४७	श्री रिमबहादुर मानन्धर
१४८	श्री रिषिराम रानाभाट
१४९	श्री रोशनी तामाङ
१५०	श्रीसँगर परियार
१५१	श्री सम्झाना कुमाल
१५२	श्री सनम गुरुङ
१५३	श्री सञ्चिता नेपाली सार्की
१५४	श्री सन्ध्या भुसाल
१५५	श्री संगम दराई
१५६	श्री संगिता बोटे
१५७	श्री सन्तोष गान्छकी
१५८	श्री शर्मिला वि.क.
१५९	श्री सरोज कुमाल

क्र.सं.	विद्यार्थीको नाम
१६०	श्री सरस्वती कुमाल
१६१	श्री शान्तिमाया आले
१६२	श्री शर्मिला वि.क.
१६३	श्री सृष्टि वि.क.
१६४	श्री श्रीमाया ग्रन्जा मगर
१६५	श्री सोममाया राना
१६६	श्री सोनम लामिछाने
१६७	श्री सोरूप धिताल
१६८	श्री सिर्जना सापकोटा
१६९	श्री सुनैना फेउली मगर
१७०	श्री सुन्दरी घर्ती मगर
१७१	श्री सुनिता वस्याल
१७२	श्री सुनिता डिस्वा मगर
१७३	श्री सुति रम्तेल
१७४	श्री शुशीला गौडेल
१७५	श्री सुष्मा के.सी.
१७६	श्री सुष्मा लामा
१७७	श्री सुष्मा मल्ल
१७८	श्री सुष्मा सापकोटा
१७९	श्री सुशील श्रेष्ठ
१८०	श्री सुस्मिता सिग्देल
१८१	श्री थानीसरा पाटा
१८२	श्री तलबहादुर खाँड
१८३	श्री यामबहादुर राना मगर
१८४	श्री युवराज मगर
१८५	श्री अनिश श्रेष्ठ
१८६	श्री सुवास पौडेल
१८७	श्री एन्जल न्यौपाने
१८८	श्री सृष्टि कार्की क्षेत्री
१८९	श्री विश्वनाथ शर्मा पौडेल
१९०	श्री अन्जिता परियार
१९१	श्री नारायण पौडेल
१९२	श्री सुस्मिता सिग्देल

एस.ई.ई. व्याच २०७५

क्र.सं.	विद्यार्थीको नाम
१	श्री अभिषेक तिवारी
२	श्री अनिशा कुँवर
३	श्री दृष्टि ढकाल
४	श्री गणेश गुरुङ
५	श्री मैना श्रेष्ठ
६	श्री मक्रिशा सापकोटा
७	श्री निरबहादुर श्रेष्ठ
८	श्री रजिन थापा
९	श्री सौरभ घिमिरे
१०	श्री सुस्मिता सापकोटा
११	श्री अशोक गौतम
१२	श्री विपना सिंह
१३	श्री हितकुमारी ठकुरी
१४	श्री इन्द्रदेवी रेग्मी
१५	श्री जयराज कँडेल
१६	श्री निशा मल्ल
१७	श्री ममता आले
१८	श्री मिना अधिकारी
१९	श्री पिया फ्याउली मगर
२०	श्री ववितादेवी पौडेल
२१	श्री सम्झना थापा मगर
२२	श्री सुनिता श्रेष्ठ
२३	श्री युवाराज सुनार
२४	श्री आकाश लम्साल
२५	श्री आरती अधिकारी
२६	श्री आश्रित भण्डारी
२७	श्री आस्था लम्साल
२८	श्री आयुष खरेल
२९	श्री अभियान पाठक
३०	श्री अभिषेक तिवारी
३१	श्री एलिसा खनाल
३२	श्री एलिसा न्यौपाने
३३	श्री एलिना पौडेल
३४	श्री अमरदीप आले
३५	श्री अनिशा कुँवर
३६	श्री एन्जिला सापकोटा
३७	श्री अनुजा शर्मा

क्र.सं.	विद्यार्थीको नाम
३८	श्री अनुजा थापा मगर
३९	श्री अनुशा श्रेष्ठ
४०	श्री आशिष भुजेल
४१	श्री आयुष पौडेल
४२	श्री आयुष्मा आचार्य
४३	श्री आलोक आचार्य
४४	श्री विपुल गौतम
४५	श्री बनिन बस्ताकोटी
४६	श्री भानुभक्त थनेत
४७	श्री भिमलाल चापागाई
४८	श्री विवेक वि.क.
४९	श्री विवेक गिरी
५०	श्री विवेक थापा
५१	श्री विवेक पराजुली
५२	श्री विकास सापकोटा
५३	श्री विनिता श्रेष्ठ
५४	श्री विनिता सापकोटा
५५	श्री विपना अधिकारी
५६	श्री विपिन आले मगर
५७	श्री दिपक थापा
५८	श्री दिनेश राना मगर
५९	श्री दिपेश सुवेदी
६०	श्री दिपेश यूध मगर
६१	श्री दिपा अधिकारी
६२	श्री गणेश गुरुङ
६३	श्री गौरी तिम्सिना
६४	श्री गिरीराज घिमिरे
६५	श्री ज्योति घिमिरे
६६	श्री जकसन प्रधान
६७	श्री कविता थापा
६८	श्री करिना आचार्य
६९	श्री खिमबहादुर मल्ल
७०	श्री कृति पौडेल
७१	श्री मनिषा अधिकारी
७२	श्री मनिषा सिग्दे
७३	श्री नवीन कुमार राना
७४	श्री नयन थापा मगर

क्र.सं.	विद्यार्थीको नाम
७५	श्री निरबहादुर श्रेष्ठ
७६	श्री निशा सिंजाली मगर
७७	श्री निसा सापकोटा
७८	श्री मुनिमाया सारु
७९	श्री प्रज्वल सिग्देल
८०	श्री प्रशान्त सापकोटा
८१	श्री प्रतिक पौडेल
८२	श्री प्रितम कँडेल
८३	श्री पुजन घिमिरे
८४	श्री पुष्प गुरुङ
८५	श्री राजन हमाल
८६	श्री रजिन थापा
८७	श्री रितेश भण्डारी
८८	श्री ऋषिराम रानाभाट
८९	श्री ऋष्मा काफ्ले
९०	श्री रोशनी रिमाल
९१	श्री रोशनी सारु मगर
९२	श्री रोशन सिग्देल
९३	श्री रूपेश बयलकोटी
९४	श्री रूपेश घिमिरे
९५	श्री सविता न्यौपाने
९६	श्री सविता थापा मगर
९७	श्री सचिन भण्डारी
९८	श्री सचिन खरेल
९९	श्री सदिक्षा पौडेल
१००	श्री सगुन भट्टराई
१०१	श्री समिर आचार्य
१०२	श्री समीक्षा पराजुली
१०३	श्री संवृद्धि उप्रेती
१०४	श्री संस्कृति घिमिरे
१०५	श्री सरोज चौधरी
१०६	श्री सरोज पोखरेल
१०७	श्री सौरभ घिमिरे
१०८	श्री शिव सापकोटा
१०९	श्री शिशिर ढुङ्गाना

क्र.सं.	विद्यार्थीको नाम
११०	श्री सुशील क्षेत्री
१११	श्री स्मृति खड्का
११२	श्री स्नेहा रेग्मी
११३	श्री सुविन पौडेल
११४	श्री सुजन गैरे
११५	श्री सूर्य किरण हमाल घिमिरे
११६	श्री सुस्मिता ढकाल
११७	श्री सुस्मिता दाहाल
११८	श्री सुसन बस्नेत
११९	श्री सुसिमता सापकोटा
१२०	श्री तासि डोल्मा गुरुङ
१२१	श्री तिलक भट्टराई
१२२	श्री तिलक चालिसे
१२३	श्री तिर्सन सापकोटा
१२४	श्री तुलसी श्रेष्ठ
१२५	श्री यागेश गुरुङ
१२६	श्री आयुषा बोटे
१२७	श्री एलिना भण्डारी
१२८	श्री अमृत गिरी
१२९	श्री अनिता सोती मगर
१३०	श्री अनिसा रेग्मी
१३१	श्री अञ्जली कुमारी पटेल
१३२	श्री अस्विन हमाल
१३३	श्री आशिका कुमाल
१३४	श्री अशोक गौतम
१३५	श्री अस्मिता रामदाम
१३६	श्री भिमकान्त ढकाल
१३७	श्री भिमबहादुरा पाटा
१३८	श्री विपना गुरुङ
१३९	श्री विपना सिंह
१४०	श्री विपना पौडेल
१४१	श्री चन्द्राकुमारी झा
१४२	श्री दिक्षा गाहा
१४३	श्री दिपा सारु मगर
१४४	श्री दिपेन्द्र मल्ल

क्र.सं.	विद्यार्थीको नाम
१४५	श्री दिव्या वि.क.
१४६	श्री हित कुमारी ठकुरी
१४७	श्री इन्द्रदेवी रेग्मी
१४८	श्री इशा गुरुङ
१४९	श्री जनक थापा
१५०	श्री जयराज कँडेल
१५१	श्री जीवन डिस्वा मगर
१५२	श्री ज्योति कुमारी झा
१५३	श्री कलपना गाहा
१५४	श्री करिष्मा विष्ट
१५५	श्री खिमराज आचार्य
१५६	श्री कूलबहादुर झेडी मगर
१५७	श्री लिलामणि ओझा
१५८	श्री लिसा मल्ल
१५९	श्री लोकबहादुर पुलामी
१६०	श्री महिमा गुरुङ
१६१	श्री ममता आले
१६२	श्री ममता कुमारी मण्डल
१६३	श्री मनिष श्रेष्ठ
१६४	श्री मिना अधिकारी
१६५	श्री नवीन पोखरेल
१६६	श्री नवराज मल्ल
१६७	श्री नवीन राइ
१६८	श्री नम्रता थापा मगर
१६९	श्री निशान गुरुङ
१७०	श्री पिया फ्याली मगर
१७१	श्री पूजा गिरी
१७२	श्री राजन परियार
१७३	श्री राजेश थापा
१७४	श्री रमेश मगर
१७५	श्री रेणु फाल मगर
१७६	श्री रेणुका वाचे मगर
१७७	श्री रितु फ्यालीमगर
१७८	श्री ऋषिराज लम्साल
१७९	श्री ऋषिराम ढकाल

क्र.सं.	विद्यार्थीको नाम
१८०	श्री रोशनी नेपाली
१८१	श्री रोशनी परियार
१८२	श्री सविता देवी पौडेल
१८३	श्री सविना तामाङ
१८४	श्री सम्झना थापा मगर
१८५	श्री सन्देश रानाभाट
१८६	श्री संजोग विश्वकर्मा
१८७	श्री संजीवनी पुलामी मगर
१८८	श्री सन्तोष पौडेल
१८९	श्री सरोज पोखरेल
१९०	श्री सन्दिप माझी
१९१	श्री सर्मिला परियार
१९२	श्री सर्मिला अधिकारी क्षेत्री
१९३	श्री सिजन घले तामाङ
१९४	श्री सिर्जना कुमाल
१९५	श्री सुदीप नेपाली
१९६	श्री सुजन गुरुङ
१९७	श्री सुमन माझी
१९८	श्री सुमन पण्डित
१९९	श्री सुनिता श्रेष्ठ
२००	श्री सुनिता रम्तेल
२०१	श्री सुनिता फाल मगर
२०२	श्री सुशीला लामा घलान
२०३	श्री सुस्मा डिस्वा मगर
२०४	श्री स्वस्तिका शर्मा
२०५	श्रीढुकंनाथ सापकोटा
२०६	श्री उमा परियार
२०७	श्री उषा थापा मगर
२०८	श्री युवराज सुनार
२०९	श्री शिशिर थापा
२१०	श्री पविन्द्र सुगरपाक थापा
२११	श्री रञ्जिता अधिकारी
२१२	श्री टिका कुमारी भट्टराई

SEE BATCH 2076

S.N.	Name of Students
1	Aayush Panthi
2	Aayushma Tamang
3	Abinash Tamang
4	Amisha Thakuri
5	Ananda Kumar Saru Magar
6	Anisha Bhandari
7	Anjali Bhandari
8	Ankita Lamichhane
9	Ansu Shrestha
10	Anu Adhikari
11	Ashmita Raila
12	Badal Gurung
13	Bhumi Thakuri
14	Bibek Thakuri
15	Bidhan Aryal
16	Bikash Aryal
17	Binaya Sapkota
18	Binita Ghimire
19	Binita Kandel
20	Binita Pokhrel
21	Binod Pokhrel
22	Bipana Adhikari
23	Biplav Bastakoti
24	Bir Bahadur Shrestha
25	Chhabi Jung Ale
26	Chhitra Kumari Chhetri
27	Chuman Kafle
28	Dhan Maya Thapa
29	Dhan Kumari Aryal
30	Dinesh Poudel
31	Dipesh Ghimire
32	Dipika Neupane
33	Dipika Timilsina
34	Diwas Sigdel

S.N.	Name of Students
35	Ganesh Tiwari
36	Hardik Aryal
37	Hrithik Paudel
38	Ishwor Dhakal
39	Itik Ale
40	Kamal Ranabhat
41	Karan Acharya
42	Khemananda Sharma
43	Krishala Ale Magar
44	Krishma Neupane
45	Kriti Bk (Gotame)
46	Kshitiz Khadka
47	Madhav Chand
48	Mahima Reshmi Magar
49	Manju Maya Ale
50	Manoj Thapa Magar
51	Nabin Kafle
52	Nabin Pradhan Shrestha
53	Nirdesh Timilsina
54	Nisha Kumal
55	Nisha Poudel
56	Panisha Sunar
57	Pradip Pokhrel
58	Praket Kumar Kandel
59	Pratibha Gurung
60	Pratikshya Sharma
61	Puja Pantha
62	Puja Sharma Poudel
63	Pukar Ranabhat
64	Puspa Kumari Mahato
65	Rabin Wagle
66	Rajan Bhandari
67	Ritika Singh
68	Roshani Pariyar

S.N.	Name of Students
69	Saahil Shrestha
70	Sabita Pathak
71	Sadichha Sharma
72	Safal Poudel
73	Sajina Kumal
74	Samjhana Thanet Tharu
75	Sangita Thapa
76	Sarika Rimal
77	Saurav Lamichhane
78	Shishir Dahal
79	Shiva Bahadur Mahato
80	Shiva Poudel
81	Shree Ram Bakabal
82	Shree Ram Shrestha
83	Shristi Aryal
84	Shubham Dhenga Magar
85	Shubechha Sharma
86	Siddhartha Chaudhary
87	Sijan Shrestha
88	Sudip Bk
89	Sudip Poudel
90	Sudip Poudel UPjd\haya
91	Sugam Poudel
92	Sujan Acharya
93	Sujan Bhatta
94	Suman Shahi
95	Sumina Lamsal
96	Sumina Magar
97	Surakshya Acharya
98	Sushil Poudel
99	Swikriti Poudel
100	Uttam Bahadur Thapa
101	Yogita Karki
102	Yubraj Sunari

S.N.	Name of Students
103	Alisha Gurung
104	Amrit Poudel
105	Anjali Sunar
106	Anu Ale Magar
107	Anu Gurung
108	Arati Thapa Magar
109	Arjun Gharti Magar
110	Arun Bote
111	Ashish Sewa
112	Ashmita Ramdam
113	Bagmati Gargha Thapa
114	Bimala Devi Poudel
115	Bipana Kunwar
116	Bibek Thapa Magar
117	Dalsara Soti Magar
118	Deepa Rana Bhat
119	Dhan Maya Somai Magar
120	Dolraj Pata Magar
121	Durga Bahadur Garja
122	Hom Bahadur Magar
123	Jagat Bahadur Khand
124	Kamal Thapa
125	Karina Praja

S.N.	Name of Students
126	Kiran Sherpa
127	Krishna Shrestha
128	Kriti Pariyar
129	Kriti Sharma
130	Kritika Poudel
131	Laxman Ale Magar
132	Laxman Pariyar
133	Lila Devi Sharma
134	Megha Gyawali
135	Nabaraj Kumal
136	Nisha Pariyar
137	Parvat Neupane
138	Pramesh Aryal
139	Pratik Dhakal
140	Puja Ranabhat
141	Rabina Bhandari
142	Rasmita Gurung
143	Roshan Shrestha
144	Roshani Darai
145	Salina Pokhrel
146	Salina Thapa Magar
147	Samir Bote
148	Samyog Gurung

S.N.	Name of Students
149	Sanjaya Nepali
150	Sanju Budhathoki
151	Santosh Thapa Magar
152	Sapana Ghimire
153	Sima Kc
154	Shanta Khati
155	Shanti Thapa Magar
156	Shyam Kumari Bk
157	Subas Poudel
158	Sujan Gurung
159	Sujata Ramdam
160	Suman Saru Magar
161	Sumit Shrestha
162	Sunita Ramjali Magar
163	Susmita Chhantyal
164	Susmita Kamal
165	Tara Maya Magar
166	Tejuna Saru Magar
167	Thamesh Garanja Thapa Magar
168	Tuli Sara Saru Magar
169	Uma Rijal
170	Yamkumari Ale

SEE BATCH 2077

S.N.	Name of Students
1	Samjhana Kishan
2	Aakash Thapa
3	Abhishek Malla
4	Abinash Adhikari
5	Abinash Giri
6	Adarsha Adhikari
7	Aju Lamsal
8	Alisha Bayalkoti
9	Alisha Rana

S.N.	Name of Students
10	Amit Giri
11	Anee Shrestha
12	Anish Dhakal
13	Anish Gurung
14	Anita Bk
15	Anita Bastakoti
16	Anjali Chhetri
17	Ankit Aryal
18	Ankit Bhandari

S.N.	Name of Students
19	Anuja Sunari Magar
20	Anusha Ammai
21	Apekshya Paudel
22	Apsana Gurung
23	Asha Shrestha
24	Asika Rana Magar
25	Asmita Bk
26	Asmita Dhakal
27	Asmita Ghimire

S.N.	Name of Students
28	Ayush Lamsal
29	Ayush Sapkota
30	Bidan Bastakoti
31	Bimarsha Adhikari
32	Bipana Thapa Magar
33	Bipikshya Sharma
34	Bipin Paudel
35	Bisan Shrestha
36	Bishal Aryal
37	Bishal Kumal
38	Bishal Sunar
39	Bishwash Shrestha
40	Deepak Kumar
41	Dev Hari Ranabhat
42	Devi Ranabhat
43	Dhan Bahadur Ale
44	Dhan Bahadur Sonari
45	Dikshya Chaudhary
46	Dilip Thapa Magar
47	Dinesh Gandrama Magar
48	Duth Bahadur Soti Magar
49	Gagan Bahadur Rawat
50	Ganesh Sharma
51	Garima Sharma
52	Gobinda Sonari
53	Govinda Tiwari
54	Grishma Gairhe
55	Gun Maya Soti Magar
56	Hari Krishna Baruwal
57	Hmal Somai Magar
58	Hira Kumari Thapa Magar
59	Iebraj Bhandari
60	Isha Kc
61	Ishwor Thapa

S.N.	Name of Students
62	Janaki Shrestha
63	Jasmati Gurung
64	Jay Krishna Sapkota
65	Jyoti Aryal
66	Kanchan Kumari Shah
67	Karuna Ranabhat
68	Kedar Gaudel
69	Ketrina Rantija Magar
70	Khim Bahadur Thapa
71	Khum Bahadur Sunari
72	Khumi Sara Bk
73	Krish Neupane
74	Kumar Bache Magar
75	Laxmi Neupane
76	Manbir Kumal
77	Mandip Chokhal Chhetri
78	Manisha Pulami
79	Milan Kafle
80	Miraj Budhathoki
81	Mishan Parajuli
82	Mishan Thapa Magar
83	Moharaj Sharma
84	Namrata Khatri
85	Natasha Nepali
86	Nikesh Wagle
87	Nikhil Thapa
88	Nikisha Wagle
89	Nischal Bote
90	Nomita Wagle
91	Pratima Paudel
92	Pawan Adhikari
93	Pawan Adhikari
94	Pawan Adhikari
95	Prabin Adhikari
96	Prabriti Paudyal

S.N.	Name of Students
97	Prakat Tiwari
98	Prakriti Kumal
99	Pramila Niure
100	Prashant Ghimire
101	Prashant Thapa Magar
102	Prashant Sagar Poudel
103	Pratik Dhamala
104	Prativa Paudel
105	Pritam Gurung
106	Puja Syangtan (Lama)
107	Puja Rimal
108	Purnima Parajuli
109	Pushpa Bhandari
110	Rajesh Bayalkoti
111	Rajina Rana Magar
112	Ravi Rana
113	Ridima Dotel
114	Rinu Maya Saru Magar
115	Ritik Bk
116	Ritik Mandal
117	Rj Poudel
118	Rohit Shrestha
119	Roju Thapa Magar
120	Roma Kandel
121	Roshan Sunar
122	Sabina Chhetri
123	Sabita Tamang
124	Sadikshya Baral
125	Sadiksya Kamali
126	Sagar Kandel
127	Sahanshila Niure
128	Saksham Thapa
129	Sakshyam Koirala
130	Samip Parajuli
131	Samir Sharma

S.N.	Name of Students
132	Samir Shrestha
133	Samita Rasaili
134	Sandesh Bista
135	Sandesh Ale
136	Sandhya Sharma
137	Sandip Ghimire
138	Sanjaya Kandel
139	Sanjib Bhandari
140	Sanjiwani Ale
141	Sanju Bk
142	Santosh Thapa Magar
143	Sarika Kafle
144	Saurav Karki Chhetri
145	Shankar Lal Shrestha
146	Shanti Gurung
147	Sher Bahadur Rawal
148	Shishir Shrestha
149	Shristi Dhungana

S.N.	Name of Students
150	Simran Thapa Magar
151	Som Bahadur Sinjali Magar
152	Sovakar Wagle
153	Subash Dhakal
154	Sudan Kumal (Bikal)
155	Sudhan Basnet
156	Sudin Ranabhat
157	Sugam Pokhrel
158	Sugam Adhikari
159	Sujal Lamichhane
160	Sujan Thapa
161	Sujan Karki
162	Sujan Shrestha
163	Sujit Thapa
164	Suman Adhikari
165	Sunil Bk
166	Supriya Timilsina
167	Suraj Gurung

S.N.	Name of Students
168	Suraj Kandel
169	Susan Acharya
170	Susma Kumal
171	Susma Sapkota
172	Susmita Gurung
173	Swoyam Bhattarai
174	Tanka Narayan Aryal
175	Tulsi Rana Magar
176	Uma Devi Thapa
177	Urmila Gurung
178	Usha Parajuli
179	Usmita Sangtan
180	Utsab Shrestha
181	Victor Malla
182	Yam Bahadur Khatri
183	Yamuna Kandel
184	Yubraj Gurung

SEE BATCH 2078

S.N.	Name of Students
1	Aadarsh Kandel
2	Aadesh Adhikari
3	Aadesh Lamsal
4	Aakash Chaudhary
5	Aakriti Bhandari
6	Aakriti Chhetri
7	Aakriti Kharel
8	Aashika Shrestha
9	Aavash Kunwar
10	Aayush Ale
11	Aayush Dahal
12	Aayush Shrestha
13	Aayush Thapa
14	Aayush Tiwari

S.N.	Name of Students
15	Aayushma Bhusal
16	Abhishek Sunar
17	Abishek Poudel
18	Abishek Ranabhat
19	Alisha Sunari
20	Aman B.k
21	Amrita Gharti
22	Anil Thada Magar
23	Anisha Shrestha
24	Anjal Shrestha
25	Anjali Magar
26	Ankita Thapa
27	Anuska Adhikari
28	Apeksha Adhikari

S.N.	Name of Students
29	Apeksha Sigdel
30	Arjun Pariyar
31	Arpan Bhujel
32	Aruna Gaire
33	Ashal Dawadi
34	Ashim Sunar
35	Asmita Nepali
36	Asmita Susling
37	Aurangzeb Babu
38	Ayusha Poudel
39	Badal Gurung
40	Badal Thapa
41	Bal Govinda Gairhe
42	Basanta Hamal Ghimire

S.N.	Name of Students
43	Bhim Raj Sing
44	Bhumisara Suslin Magar
45	Bhuwan Sapkota
46	Bibek Adhikari
47	Bibek Lamsal
48	Bibek Thapa
49	Bidur Ranabhat
50	Bikram Bahadur Khand
51	Bima Gaha
52	Bimal Sharma
53	Bimarsha Gautam
54	Bipasa Thapa
55	Bipasha Tiwari
56	Bipul Bhusal
57	Bishal Sharma
58	Bishnu Mahato
59	Bishnu Sharma
60	Buddha Raj Shahi
61	Chahat B Pokhrel
62	Chintamani Chhetri
63	Chumlal Thada Magar
64	Chuna Kumari Rai
65	Debaki Adhikari
66	Devi Maya Jhedi Magar
67	Dewal Bhandari
68	Dhan Kumari Garanja Magar
69	Dhan Kumari Gurung
70	Dinesh Bote
71	Dinesh Rai
72	Dipan Sigdel
73	Dipisha Pyakurel
74	Diya B.k
75	Ganga Chapagain
76	Garima Subedi
77	Gaurav Susling Magar

S.N.	Name of Students
78	Girish Sharma Poudel
79	Gooma Thapa
80	Guni Maya Sinjali
81	Hemanta Neupane
82	Himanshu Kandel
83	Ishori Bhujel
84	Janak Thapa Magar
85	Janam Kumal
86	Jharana Malla
87	Jiveen Rijal
88	Kanchan Bhattarai
89	Karan Pariyar
90	Karishma Ale
91	Kerlleena Kumal
92	Khim Kumari Diswa
93	Khushi Gautam
94	Kismat Ale
95	Koshika Adhikari
96	Krishna Bahadur Bk
97	Krishna Pandit
98	Krishna Sunar
99	Kristina Gharti
100	Kritika Joshi
101	Kshitiz Pandit
102	Kushal Ghimire
103	Laxmi Kandel
104	Mahima Panndey
105	Mamata Rana
106	Mamata Sinjali Magar
107	Mandip Makim
108	Mankumari Poudel
109	Manoj Aryal
110	Manoj Kumal
111	Milan Budhathoki
112	Milan Thapa Magar

S.N.	Name of Students
113	Minraj Soti Magar
114	Monika Pandey
115	Mukti Narayan Acharya
116	Namita Sharma
117	Negha Bhujel
118	Nihal Chaudhary
119	Nikisha Bhandari
120	Nirjana Dhakal
121	Nishesh Bista
122	Nitesh Gurung
123	Nitika Kafle
124	Parbati Syangtan
125	Pasmina Tiwari
126	Prabesh Kumar Chaudhary
127	Prabinn Pokhrel
128	Prajwol Pangeni
129	Prakash Gurung
130	Prakritee Khanal
131	Pramila Shahi
132	Pramisha Ghimire
133	Pranjal Paudel
134	Prashanna Kharel
135	Pratik Ranabhat
136	Punam Shrestha
137	Rabin Rana Magar
138	Rajan Hamal
139	Rajan Malla
140	Rapunjal Bk
141	Rashik Khanal
142	Reeyaj Kumal
143	Renuka Ale Magar
144	Reshma Bhujel
145	Rhythm Poudel
146	Rijan Mahato
147	Romik Pariyar

S.N.	Name of Students
148	Roshan Sharma
149	Roshan Sunar
150	Rubika Khandaluk Magar
151	Rupa Ranabhat
152	Sachin Thapa Magar
153	Sadikshya Sharma
154	Sagar Disuwa Magar
155	Sagar Kandel
156	Sagun Poudel
157	Sajina Gurung
158	Sakshyam Sharma
159	Salina Karki
160	Salina Kumal
161	Salina Thapa
162	Samikshya Bista
163	Samikshya Sharma
164	Samikshya Sigdel
165	Samip Timilsina
166	Sampanna Gautam
167	Sanchita Shrestha
168	Sandesh Ganchaki Magar
169	Sandesh Thapa
170	Sandip Kunwar
171	Sandipa Bk

S.N.	Name of Students
172	Sandnika Reshmi Magar
173	Sanjeeb Ranabhat
174	Saphal Paudel
175	Sarita Thapa Magar
176	Saugat Poudel
177	Saugat Ranabhat
178	Seemran Pokhrel
179	Sharmila Garanja Magar
180	Shirshak Subedi
181	Shiva Bhujel
182	Shrimaya Ale
183	Shristi Aale Magar
184	Shristi Gole
185	Shristi Lamsal
186	Sima Kisan
187	Smail Fauly Magar
188	Sneha Gurung
189	Som Kumari Ruwale
190	Soni Gurung
191	Sowstika Maraseni
192	Srijal Adhikari
193	Srindra Bhandari
194	Sudan Bhattarai
195	Sudarshan Dhakal

S.N.	Name of Students
196	Sudip Bohora
197	Sudip Gaha Magar
198	Sudip Kumal
199	Sudip Kumal
200	Sugam Bahadur Thapa
201	Sujita Suanr
202	Suman Paudel
203	Suryamadi Sapkota
204	Sushma Khanal
205	Susma Devi Paudel
206	Susmita Ale Magar
207	Susmita Pandit
208	Susmita Sharma
209	Suvekshya Timilsina
210	Tara Devi Gc
211	Thum Sara Bache Magar
212	Top Bahadur Karki
213	Tulasi Malla
214	Unisha Sunar
215	Urmila Pariyar
216	Vhu Bishal Lamichhane
217	Yogesh Nepali
218	Yubraj Kandel
219	Yunisha Karki

SEE BATCH 2079

S.N.	Name of Students
1	Aaditya Acharya
2	Aakritee Bishwokarma
3	Aarati Timilsina
4	Aaryan Adhikari
5	Aashma Ghimire
6	Aastha Thapa
7	Aayush Ojha

S.N.	Name of Students
8	Aayushma Ojha
9	Abishek Subedi
10	Abishes Joshi
11	Aditi Poudel
12	Akriti Gurung
13	Alina Malla
14	Alina Shahi

S.N.	Name of Students
15	Alina Thapa Magar
16	Alisha Sijali
17	Alok Thapa
18	Amrit Kumar Thing
19	Anil Bastakoti
20	Anish Thada Magar
21	Anisha B.k.

S.N.	Name of Students
22	Anusha Pariyar
23	Anjali Tiwari
24	Anju Maya Saru Magar
25	Anshu Silwal
26	Anushka Bhattarai
27	Anushka Magar
28	Anuska Malla
29	Asha Sunar
30	Ashan Thapa
31	Ashish Aryal
32	Asmita Thapa Magar
33	Basanta Poudel
34	Basanta Prasad Tiwari
35	Bharati Tiwari
36	Bhaskari Bhandari
37	Bhawana Bk
38	Bhim Kumari Gurung
39	Bhumika Tiwari
40	Bigyan Bastakoti
41	Bigyanti Kumari Patel
42	Bijaya Aryal
43	Bindiya Chhetri
44	Bindiya Gurung
45	Binisha Kandel
46	Binod Sapkota
47	Bipin Fal Magar
48	Bipisha Paudel
49	Bolina Garanja Magar
50	Chahat Sapkota
51	Debit Subedi
52	Depesh Khatri
53	Devi Sara Saru Magar

S.N.	Name of Students
54	Dhruv Singh
55	Dibya Gurung
56	Dikesh Shrestha
57	Dikshya Pariyar
58	Dipan Raj Neupane
59	Dipesh Ranabhat
60	Garima Timsina
61	Gaurav Sharma
62	Gita Gandrama Magar
63	Gita Soti Magar
64	Himani Aryal
65	Homraj Bakwal
66	Hritik Paudel
67	Isha Kunwar
68	Ishan Poudel
69	Ishu Maya Rana Magar
70	Jamuna Pariyar
71	Jenisha Dahal
72	Jiban Thapa
73	Kanchan Kumari Teli
74	Kapil Sapkota
75	Karina Ale
76	Karuna Sigdel
77	Khusbu Nesa Khatun
78	Khusi K.c.
79	Kripa Baral
80	Krish Bhattarai
81	Krishna Arjel
82	Krishna Sunar
83	Kushum Pulami Magar
84	Lashik Gurung
85	Laxmi B.k

S.N.	Name of Students
86	Laxmi Sapkota
87	Lejina Somai Magar
88	Lokendra Rana
89	Lokendra Risimi Magar
90	Mamata Ale
91	Mamata B.k
92	Mandira Hamal Ghimire
93	Manish Pandey
94	Manju Jaisi
95	Medhabi Bhandari
96	Milan Chanda
97	Monika Gurung
98	Muskan Shah
99	Nabin Malla
100	Nabin Thada Magar
101	Namrata Kunwar
102	Netra Prasad Sapkota
103	Nikita Kumari Raila
104	Nil Kumar Rana
105	Niruta Rana Magar
106	Nishan Parajuli
107	Nisuta Gurung
108	Om Prakash Garanja Magar
109	Pabitra Gairhe
110	Pamita Rana
111	Pema Tamang
112	Pinki Kumari Sharma
113	Pooja Aryal
114	Prabesh Dhakal
115	Prabina Pariyar
116	Pradip B.k.
117	Pradip Rana Magar

S.N.	Name of Students
118	Prakriti Bhandari
119	Prakriti Bhusal
120	Prakriti Bishwokarma
121	Pramila Malla
122	Pranish Thapa Magar
123	Prapti Sharma
124	Prasangam Pathak
125	Prashanta Devkota
126	Prasish Sunar
127	Pratik Sigdel
128	Pratima Thapa
129	Prema Kumari Kandel
130	Prerana Thapa Magar
131	Purnima Ghimire
132	Pushpa Timalsina
133	Puspa Dhungana
134	Rachana Thakuri
135	Rahista Poudel Sharma
136	Rahul Pangyani
137	Rashmi Adhikari
138	Rashmi Thapa Magar
139	Rejina Ranabhat
140	Ridima Dhakal
141	Rijan K.c.
142	Rijika Khandaluk
143	Rina Gurung
144	Ritika Bastakoti
145	Ritika Poudel
146	Riwaj Rana
147	Rojani Soti
148	Roji Bhusal

S.N.	Name of Students
149	Rojina Darnal
150	Roshan Sapkota
151	Roshan Shrestha
152	Roshan Thapa
153	Roshan Ale Magar
154	Rubinda Saru Magar
155	Sabita Poudel
156	Sabita Saru Magar
157	Sachin Acharya
158	Sachin Gurung
159	Sachin Regmi
160	Sachina Dhakal
161	Sadiskshya Dhakal
162	Sagar Neupane
163	Sajina Pandey
164	Salina Basnet
165	Sameer Dhungana
166	Samiksha Panjiyar
167	Samikshya Acharya
168	Samikshya Bohora
169	Samikshya Neupane
170	Samikshya Rimal
171	Samir Ramjali
172	Samir Kamar Yogi
173	Samriddhi Rimal
174	Sandesh Bhusal
175	Sandhya Bhandari
176	Sandhya Gurung
177	Sandhya Shrestha
178	Sandip Gharti
179	Sangam Shrestha

S.N.	Name of Students
180	Sanjog Sharma Bhandari
181	Santosh Ranabhat
182	Santosh Poudel
183	Sapana Bhandari
184	Sarita Kumal
185	Saroj Khanal
186	Saroj Bache Magar
187	Saugat Paudel
188	Saurab Khanal
189	Shasi Ale Magar
190	Shishir Paudel
191	Shrijan Rimal
192	Shristi Bhandari
193	Siddhanta Acharya
194	Siju Thakuri
195	Simran Poudel
196	Sisam Kumal
197	Sneha Pokhrel
198	Sobit Raj Tiwari
199	Soni Kunwar Chhetri
200	Soniya Sharma
201	Spandan Ghimire
202	Sristi Lamsal
203	Subash Thapa
204	Subasna Thapa Magar
205	Subina Lamsal
206	Sugarika Thapa
207	Suhana Makim Magar
208	Sujal Dhakal

SEE BATCH 2080

S.N.	Name of Students
1	Aaditi Ghimire
2	Aakriti Adhikari
3	Aakriti Aryal
4	Aakriti Mishra
5	Aakriti Ghimire Chhetri
6	Aaroshi Bagale
7	Aarushi Ghimire
8	Aayush Gautam
9	Aayusha Adhikari
10	Aayusha Kandel
11	Aayusha Khatri
12	Abhimat Paudel
13	Adarsha Wagle
14	Aditiya Ale Magar
15	Ajita Niroula
16	Amar Thapa
17	Ami Gurung
18	Amrita Aryal
19	Amrita Chhantyal
20	Amshu Thapa
21	Angel Ghimire
22	Anjali Shrestha
23	Anjila Poudel
24	Ankita Bashyal
25	Ankita Kafle
26	Anuja Pathak
27	Anupama Somai
28	Ashok Pariyar
29	Asim Susling Magar
30	Asmita Khadka
31	Asmita Thapa Magar

S.N.	Name of Students
32	Babita Rana
33	Bhawana Dhakal
34	Bhim Maya Gurung
35	Bhuwan Parajuli
36	Bibas Neupane
37	Bibek Magar
38	Bijaya Gurung
39	Bikash Thapa
40	Bindu Singh
41	Binisa Kumal
42	Binita Dhakal
43	Binod Thapa
44	Binupa Giri
45	Bipasha Khanal
46	Bismita Sapkota
47	Bispan Thapa
48	Chandan Raut Kurmi
49	Cheena Bhusal
50	Darsan Magar
51	Dhiraj Sunari Magar
52	Dil Maya Garanja Magar
53	Dilsana Saru Magar
54	Dipan Bhandari
55	Gunjan Pandey
56	Hemanta Parajuli
57	Januka Shrestha
58	Jasmin Neupane
59	Jaya Raj Dhungana
60	John B.k.
61	Kabita Sapkota
62	Kalpana Shrestha

S.N.	Name of Students
63	Kalpit Sharma
64	Kamana Bhattarai
65	Kapil Poudel
66	Karishma Ale Magar
67	Karishma Sapkota
68	Karun Shrestha
69	Khim Kumari Ale
70	Khusi Bhulan
71	Kiran Kharel
72	Kripa Paudel
73	Krisha Ranabhat
74	Krishma Ale Magar
75	Krishna Sharma
76	Kshitiz Majhi
77	Kumar Tiwari
78	Kushal Thapa
79	Laxmi Sapkota
80	Li Badal Resmi Magar
81	Machindranath Baruwal
82	Madan Kharal
83	Madhav Nepal
84	Manilal Bache Magar
85	Manish Kuwar
86	Manish Ranabhat
87	Manisha Subedi
88	Manoj Saru Magar
89	Mina Kumari Ale Magar
90	Netra Bishokarma
91	Nishant Poudel
92	Niyasa Kumari Mandal
93	Omkala Bhttarai

S.N.	Name of Students
94	Palpasa Poudel
95	Pita Maya Thapa
96	Piyush Subedi
97	Prabesh Regmi
98	Prabha Thada Magar
99	Prabin Kandel
100	Prabina Shrestha
101	Prabina Tiwari
102	Pradip Chhetri
103	Pragyan Basyal
104	Prakanda Shrestha
105	Prakriti Ghimire
106	Pramisha Paudel
107	Prasamsha Paudel
108	Prashamsha Basnet
109	Prashan Kandel
110	Pratima Adhikari
111	Pratima Sinjali Magar
112	Priti Kunwar
113	Priya Kunwar
114	Priyanka Kandel
115	Pushpa Sugarpak
116	Rachit Bastakoti
117	Raj Tamang
118	Rajkishor Prasad Kurmi
119	Ranjana Hamal
120	Rasmi Paudel
121	Rejina G.c.
122	Rishika Khanal
123	Ritu Sunar
124	Rubin Lamichhane
125	Rupesh Yadav

S.N.	Name of Students
126	Sabina Ale
127	Sabina Khanal
128	Sachin Niure
129	Sadhana Marasini
130	Sagar Gharti
131	Sagar Shrestha
132	Sajan Thapa
133	Sakshi Adhikari
134	Salan Pariyar
135	Salina Arun
136	Samana Devkota
137	Samir Kandel
138	Samjhana Kandel
139	Samridi Wagle
140	Sanam B.k.
141	Sandesh Kumal
142	Sandesh Lungeli Magar
143	Sandesh Thapa
144	Sandhya Adhikari
145	Sandip Paudel
146	Sandip Sunar
147	Sanjana Pariyar
148	Sapana Ranabhat
149	Sarmila Poudel
150	Shelja Gurung
151	Shital Gautam
152	Shree Maya Thapa Magar
153	Shreedhar Dhungana
154	Shreejal Kafle
155	Shreya Rijal
156	Shuvam Poudel
157	Shuvshristi Yadav

S.N.	Name of Students
158	Smriti Bhatta
159	Sneha Acharya
160	Sneha Rai
161	Sohan Poudel
162	Somdev Gnyawali
163	Spandan Rijal
164	Srijan Thapa Soti
165	Subrit Dahal
166	Sudip Shrestha
167	Sujal Sharma
168	Sujata Pariyar
169	Sulav Dhenga Magar
170	Sulav Poudel
171	Suman Kandel
172	Suman Uparkuti
173	Suna Thapa Magar
174	Supriya Dahal
175	Sushant Bhattarai
176	Sushant Bhattarai
177	Sushant Rijal
178	Sushanta Pandey
179	Susmita Sunari Magar
180	Sworoop Bhattarai
181	Tara Gurung
182	Tol Bahadur Thapa
183	Trilok Thapa
184	Unika Diswa Magar
185	Yam Prasad Gautam
186	Yashoda Subedi
187	Yubraj Poudel

SEE BATCH 2081

S.N.	Name of Students
1	Aakash Reshmi Magar
2	Aakriti Regmi
3	Aashish Khadka
4	Aayush Thapa Magar
5	Aayushma Ale
6	Abhijeet Khadka
7	Abhishek Rijal
8	Ajay Pariyar
9	Alex Adhikari
10	Alina Sharma
11	Alisha Rana Magar
12	Anish Neupane
13	Anisha Gurung
14	Anjal Poudel
15	Anjali Shrestha
16	Anjila Shreshta
17	Anjit Gharti
18	Anmol Thapa
19	Anusa Kandel
20	Anusha Adhikari
21	Anuska Dhungana
22	Apsara Gautam
23	Aryan Pariyar
24	Ashmita Kunwar
25	Ashok Pariyar
26	Asmita Pradhan
27	Avishek Rijal
28	Babysha Karki
29	Basanti Gharti Magar
30	Bhabishya Kc
31	Bibek Poudel
32	Bijaya Ranabhat
33	Bikal Shrestha
34	Bikash Panjiyar

S.N.	Name of Students
35	Binisa Kumal
36	Binita B.k
37	Binita Sharma
38	Binod Thapa
39	Bipasha Shrestha
40	Bipin Aryal
41	Bipin Khanal
42	Biraj Sunam
43	Bishal Lamsal
44	Bisheshwor Mahato
45	Bishwash Giri
46	Brishma Godar
47	Chahana Shrestha
48	Chandika Rana Magar
49	Chetan Rimal
50	Deep Chaudhary
51	Dibyanshu Kandel
52	Dinesh Thada Magar
53	Dipsana Subedi
54	Dipsika Pokhrel
55	Divya Ghimire
56	Diya Thapa
57	Durga Kumal
58	Durgesh Kumar Tiwari
59	Durgesh Sharma
60	Ganesh Sapkota
61	Ganga Kumal
62	Gaurab Bhandari
63	Gita Mahato Tharu
64	Go Maya Rana Magar
65	Grishma Khandaluk
66	Hemangshu Regmi
67	Himansu Gharti
68	Jamuna Kumal

S.N.	Name of Students
69	Januka Shrestha
70	Jeevan Rantija Magar
71	Jenifer Sapkota
72	Jenisha Subedi
73	Jhama Maya Soti Magar
74	Kamal Manandhar
75	Khushi Basnet
76	Khushi Gurung
77	Khusi Mashrangi Magar
78	Kismat Niure
79	Kopila Saru
80	Krish Lamichhane
81	Krish Pariyar
82	Krisha Dhungana
83	Kriti Sen
84	Kushma Thapa Magar
85	Laxmi Sapkota
86	Lekh Maya Birkatta Magar
87	Lokendra Bahadur G.c
88	Madhavi Sharma Bhurtyal
89	Manisha Aryal
90	Manjali Pariyar
91	Manoj Saru Magar
92	Milan Ale
93	Mukesh Regmi
94	Muna Hamal
95	Muna Rana
96	Nabin Shrestha
97	Namrata Tiwari
98	Nandani Lohar
99	Navin Pandey
100	Nirjala Bishwokarma
101	Niroj Thapa Magar
102	Nisha Gautam

S.N.	Name of Students
103	Nisha Paudel
104	Nishan Aryal
105	Pabitra Saru Magar
106	Pawan Ranabhat
107	Prabesh Bhusal
108	Prabesh Ranabhat
109	Prabin Kunwar
110	Prabin Sigdel
111	Prajwala Kunwar
112	Prajwol Sagar Poudel
113	Prasamsha Darai
114	Prashamsa Thapa
115	Prashamsha Banjade
116	Prashant Sunar
117	Pratyush Shrestha
118	Prayash Pariyar
119	Pritika Pangeni
120	Rabindra Pandey
121	Rachana Bhusal
122	Raju Gaudel
123	Ramchandra Maraseni
124	Ramit Soti
125	Ranjita Ale
126	Rashmi Bhandari
127	Rem Bahadur Gurung
128	Rishi Paudyal
129	Ritu Rana
130	Rohan Bholan
131	Rohit Bhusal
132	Rohit Paswan

S.N.	Name of Students
133	Roshan Bahadur Chhetri
134	Roshan Ranabhat
135	Roshani Karki
136	Rubina Giri
137	Sabhyata Giri
138	Sabin Pokhrel
139	Sabin Shrestha
140	Sabita Maya Thapa Magar
141	Sadichhya Rimal
142	Sagar Ranabhat
143	Sagar Shahi Thakuri
144	Sajan Paudel
145	Sakshyam Paudel
146	Salan Pariyar
147	Salina Ale
148	Salishma Paudel
149	Samikshya Nepali
150	Samir B.k.
151	Samrat Kafle
152	Sandhya Dulal
153	Sandip Dhami
154	Sandip Gurung
155	Sandip Poudel
156	Sandip Sunar
157	Sangam Kumal
158	Sanjana Pariyar
159	Sanjita Pariyar
160	Sapana Adhikari
161	Saphal Dhakal
162	Sara Pokharel

S.N.	Name of Students
163	Saroj Dhakal
164	Saroj Ghimire
165	Shishir Ranabhat
166	Shreeya Pandey
167	Shreya Poudel
168	Shristi Ghimire
169	Sima Mijar
170	Sirjal Gautam
171	Smarika Thapa
172	Smriti Sunari Magar
173	Smriti Thapa
174	Sohan Pariyar
175	Srijana Khatri
176	Subodh Bhattarai
177	Sudarshan Kumal
178	Sudarshan Ranabhat
179	Sudikshya Basnet
180	Sudip Kandel
181	Sujita Khamcha Magar
182	Sujita Thapa
183	Sulav Thapa
184	Suman Khanal
185	Sumit Kumal
186	Sumit Thapa Chhetri
187	Suparn B.k
188	Susan Lamichhane
189	Swastika Paudel
190	Tara Gurung
191	Tulasi Bhandari
192	Yasoda Kandel

Students of Science Class 12, 2074

S.N.	Name of Students
1	Aman Prasad Tharu
2	Kriti Rana Magar
3	Karishma Saru Magar
4	Madhu Maya Regmi
5	Purushottam Rijal
6	Rajendra Khanal

S.N.	Name of Students
7	Ramkrishna Rijal
8	Sabina Shrestha
9	Sajan Lamichhane
10	Samir Chhetri
11	Sangam Poudel
12	Sangita B.k

S.N.	Name of Students
13	Sansari Shrestha
14	Swostika Ghimire
15	Tham Raj Malla
16	Tulasi Ghimire

Students of Science Class 12, 2075

S.N.	Name of Students
1	Anisha Poudel
2	Badal Thapa
3	Bhawana Khadka
4	Binita Aslami
5	Bipana Pariyar
6	Bipana Thapa Chhetri
7	Gayetri Kandel

S.N.	Name of Students
8	Kajal Thapa
9	Khushiram Lamsal
10	Laxman Gyawali
11	Milan Gurung
12	Naresh Kumar B.k.
13	Prabin Gupta
14	Priti Rana

S.N.	Name of Students
15	Rojina Chaudhary
16	Sangam Pokhrel
17	Samir Nepali
18	Saurav Shaha
19	Sumina Tamang

Students of Science Class 12, 2076

S.N.	Name of Students
1	Anju Shrestha
2	Bipan Shrestha
3	David Saru
4	Dipak Rimal

S.N.	Name of Students
5	Gopiram Rajali
6	Jamuna Kunwar
7	Narayan Paudel
8	Oshan Thapa

S.N.	Name of Students
9	Pratikshya Khanal
10	Purnima Pangeni
11	Sujan Sapkota
12	Sushma Malla

Students of Science Class 12, 2077

S.N.	Name of Students
1	Aashrith Bhandari
2	Aayush Kharel
3	Ambika Pandey
4	Asbin Hamal
5	Asha Dhakal
6	Bibek Parajuli
7	Dipa Adhikari
8	Dipesh Subedi
9	Guna Sinjali

S.N.	Name of Students
10	Pradip Gyawali
11	Prajita Bhusal
12	Prashan Sapkota
13	Rishi Raj Lamsal
14	Roshan Pandey
15	Roshan Sigdel
16	Rupa Kumari Khadka
17	Rupesh Bayalkoti
18	Sadikshya Paudel

S.N.	Name of Students
19	Samikshya Parajuli
20	Sandhya Sharma
21	Saroj Chaudhary
22	Shibu Kunwar
23	Smriti Sharma Bhurtel
24	Tilak Chalise
25	Tulsi Shrestha
26	Sachin Kharel
27	Tunka Nath Sapkota

Students of Science Class 12, 2078

S.N.	Name of Students
1	Anisha Bhandari
2	Binay Sapkota
3	Bipana Magar
4	Dalsara Soti Magar
5	Dipesh Ghimire
6	Diwas Sigdel
7	Hardik Aryal
8	Hom Raj Bhandari
9	Jwala Thapa

S.N.	Name of Students
10	Kamal Ranabhat
11	Kriti Pandey Jaisi
12	Kriti Tripathi
13	Monika Gaire
14	Nomita Saru
15	Prabin Dhungana
16	Pramila Sharma
17	Pratikshya Sharma
18	Rejeena Sharma

S.N.	Name of Students
19	Rupa Gurung
20	Sagar Gandarma Magar
21	Saurav Adhikari
22	Shristi Aryal
23	Shubham Dhenga Magar
24	Sumina Magar
25	Swikar Acharya
26	Urmila Sharma

Students of Science Class 12, 2079

S.N.	Name of Students
1	Adarsha Adhikari
2	Amrit Sharma
3	Anita Bastakoti
4	Ankit Bhandari
5	Ashma Thapa
6	Ayush Sapkota
7	Bhawana Marasini
8	Bimarsha Adhikari
9	Bishal Aryal
10	Dev Hari Ranabhat
11	Durga Devi Sharma
12	Grishma Gairhe
13	Himali Gurung

S.N.	Name of Students
14	Iebraj Bhandari
15	Kanchan Kumari Shaha
16	Kedar Goudel
17	Krishna Sapkota
18	Kritan Devkota
19	Mamata Sharma
20	Manoj Chitaure Magar
21	Namrata Khatri
22	Nikesh Wagle
23	Partima Paudel
24	Pawan Adhikari
25	Prashant Sagar Poudel
26	Sabina Chhetri

S.N.	Name of Students
27	Sakshyam Koirala
28	Samip Parajuli
29	Samjhana Kishan
30	Sanjaya Kandel
31	Sher Bahadur Rawal
32	Shristi Dhungana
33	Sudin Ranabhat
34	Suman Adhikari
35	Susan Acharya
36	Usha Parajuli
37	Vishal Kandel

Students of Science Class 12, 2080

S.N.	Name of Students
1	Aadesh Adhikari
2	Aadesh Lamsal
3	Aavash Kunwar
4	Aayush Dahal
5	Aayushma Bhusal

S.N.	Name of Students
6	Bipin B K
7	Dewal Bhandari
8	Dipesh Singh Kunwar
9	Gaurab Bista
10	Jharana Malla

S.N.	Name of Students
11	Jiveen Rijal
12	Kanchan Bhattarai
13	Kisan Garja Magar
14	Koshika Adhikari
15	Kripesh Aslami Magar

S.N.	Name of Students
16	Kripesh Aslami Magar
17	Kristina Gharti
18	Mukti Narayan Acharya
19	Munu Thapa
20	Nisha Adhikari
21	Prabin Pokhrel

S.N.	Name of Students
22	Prajwol Pangeni
23	Prakash Gurung
24	Pritika Poudel
25	Rashmi Subedi
26	Sagun Poudel
27	Sandeep Kandel

S.N.	Name of Students
28	Saphal Paudel
29	Saugat Poudel
30	Sudan Bhattarai
31	Vhubishal Lamichhane

Students of Science Class 12, 2081

S.N.	Name of Students
1	Aarati Timilsina
2	Aayushma Ojha
3	Aditi Poudel
4	Anshu Silwal
5	Avishek Tiwari
6	Basanta Prasad Tiwari
7	Bigyan Bastakoti
8	Dipan Raj Neupane
9	Dipesh Sapkota
10	Divya Chand
11	Himani Aryal
12	Ishan Poudel
13	Kapil Sapkota
14	Karina Gyawali

S.N.	Name of Students
15	Manish Pandey
16	Nil Kumar Rana
17	Nisha Silwal
18	Nishan Parajuli
19	Pamita Rana
20	Prabesh Dhakal
21	Prabina Pariyar
22	Prakriti Bhandari
23	Prakriti Bhusal
24	Prasangam Pathak
25	Rahul Pangyani
26	Rijika Khandaluk
27	Ritika Bastakoti
28	Samiksha Panjiyar

S.N.	Name of Students
29	Samiksha Subedi
30	Samir Pokhrel
31	Sampada Upadhyay
32	Samriddhi Rimal
33	Sandip Gharti
34	Santosh Parajuli
35	Saugat Paudel
36	Sukprima Kumari
37	Suman Chandra Adhikari
38	Supath Sharma Lamichhane
39	Surnima Tiwari
40	Sushma Kandel
41	Ujjwal Parajuli

Student of Management, Eucation & Humanities, Class 12, 2068

S.N.	Name of Students	S.N.	Name of Students	S.N.	Name of Students
1	Lila Nmaya Mshrangi	34	Dol Raj Makim	67	Manita Sharma
2	Kalpana Sharma	35	Dipak Sapkota	68	Maya Thapa
3	Pradeep Poudel	36	Dilip Pulami	69	Nagendra Baniya
4	Prakash Bhusal	37	Dinesh Kumal	70	Naina Mahato
5	Ambika Bhanndari	38	Dil Kumari Ale	71	Narayani Bagale
6	Ambi Khadka	39	Ful Maya Thapa	72	Narayan Ghale
7	Amit Sapkota	40	Ganga Poudel	73	Narayan Sharma
8	Amrita Acharya	41	Ganesh Sapkota	74	Nar Bahadur Gaha
9	Anita Poudel	42	Ganga Ram Kharel	75	Neelam Sapkota
10	Aruna Neupane	43	Gopal Sapkota	76	Nikita Khitaure Magar
11	Arun Thapa Magar	44	Gyanu Karki	77	Nirmala Piya Magar
12	Asmita Sharma	45	Hari Maya Dishwa	78	Nirmala Sapkota
13	Bibek Sapkota	46	Hira Sapokota	79	Nirmala Thapa
14	Bed Maya Poudel	47	Indradevi Thapa	80	Nisha Gurung
15	Bhima Giri	48	Jhuma Ale	81	Omkar Shrestha
16	Bijaya Gurung	49	Kalpana Adhiikari	82	Pabitra Karki
17	Bikash Sapkota	50	Karna Bahadur Chitaure	83	Pabitra Sapkota
18	Bikram Adhikari	51	Karuna Chalise	84	Pabitra Dahal
19	Bindu Thapa	52	Kamal Prasad Kandel	85	Poonam Giri
20	Binita Chudhri	53	Kalpana Shrestha	86	Puja Poudel
21	Binod Kunwr	54	Khemendra Gurung	87	Prakash Timilsina
22	Biolp Bk	55	Krishna Acharya	88	Pramita Gurung
23	Bishal Ale	56	Lal Maya Thapa	89	Prem Rana
24	Bishnu Maya Bache	57	Lal Bahadur Kumal	90	Purusottam Pangeni
25	Chan Bahadur Soti	58	Lalita Neupane	91	Radhika Sapkota
26	Chuda Kumari Sapkota	59	Laxmi Poudel	92	Rachana Dawadi
27	Deepa Shree Shahi	60	Lok Bahadur Thapa	93	Rajesh Shrestha
28	Deepak Poudel	61	Madhav Gautam	94	Raju Ghimire
29	Deepak Sapkota	62	Madhavkhanal	95	Rahul Mahato
30	Deepindra Ale Magar	63	Mamata Rana	96	Ramu Shrees
31	Devendra Shrees Rana	64	Meena Kumari	97	Rasmi Sapkota
32	Devi Kumari Hamal	65	Manisha Sharma	98	Rita Kumal
33	Dhan Maya Thapa	66	Manisha Khadka	99	Rupa Bhattarai

S.N.	Name of Students
100	Sabina Gyanwali
101	Sabina Sharma
102	Sabita Sharma
103	Sabitra Kandel
104	Sajani Lama
105	Samir Khandaluk
106	Santosh Dahal
107	Sanjaya Karki
108	Santosh Thapa
109	Sapana Pachabhaiya Magar
110	Saraswati Kumal
111	Sapana Poudel
112	Shanti Sunar
113	Sardha Bhusal

S.N.	Name of Students
114	Sita Acharya
115	Sita Kumari Sharma
116	Siva Raj Gaire
117	Sirjan Poudel
118	Shreedevi Poudel
119	Sita Kandel
120	Sirjana Adhikari
121	Sudan Parajuli
122	Sushil Poudel
123	Sujata Saapkota
124	Suraj Pokharel
125	Suresh Kumar Pariyar
126	Tanka Prasad Ruchai Magar
127	Tara Shrestha

S.N.	Name of Students
128	Tham Bahadur Saru
129	Umesh Sapkota
130	Yamuna Chhantyal
131	Yashoda Poudel
132	Yuvraj Shrestha
133	Salu Sinjali
134	Shreeram Sapkota
135	Arjun Gurung
136	Kiran Sharma
137	Ram Kumar Thapa
138	Prem Prasad Bhattarai
139	Yam Kumari Sunari
140	Avinash Sapkota
141	Hari Maya Tiowari

Student of Management, Eucation & Humanities, Class 12, 2069

S.N.	Name of Students
1	Anu Pariyar
2	Kabita Shrestha
3	Manisha Rokin
4	Dil Kumari Thapa
5	Ananda Shrestha
6	Anita Ranabhat
7	Alija Tiwari
8	Anita Thapa
9	Balkumari Giri
10	Bharat Ale
11	Bhim Prasad Thapa Magar
12	Bijaya Mulmi
13	Bijaya Sharma
14	Binita Dawadi
15	Bipin Kumar Bk
16	Boby Maya Gurung
17	Chandra Kala Kumal
18	Chok Bahadur Ale
19	Dhan Bahadur Chhantyal

S.N.	Name of Students
20	Dhan Bahadur Gurung
21	Dil Bahadur Bache Rana
22	Dipa Sigdel
23	Dinesh Lama
24	Dipesh Shrestha
25	Dipak Thapa
26	Divya Gurung
27	Dol Kumari Mahato
28	Durga Bhandari
29	Ganga Kumari Thapa
30	Gitika Poudel
31	Gyanu Poudel
32	Hari Poudel
33	Hema Mahato
34	Hira Devi Rana Magar
35	Ishwar Chhhetri
36	Jali Kumari Thapa
37	Jamuna Poudel
38	Jamuna Puri

S.N.	Name of Students
39	Januka Basnet
40	Janaki Roka
41	Jiwan Chhetri
42	Jyoti Gurung
43	Jhyoti Dhakal
44	Kalpana Pandey
45	Kamala Thapa Magar
46	Kamal Sapkota
47	Karishma Dhakal
48	Karuna Thapa
49	Kausal Pratap Gurung
50	Kiran Deep Thapa
51	Krishna Dhakal
52	Laxmi Baruwal
53	Manisha Thapa
54	Manju Parajuli
55	Manibhadra Kandel
56	Manoj Bk
57	Maya Bhandari

S.N.	Name of Students
58	Mina Gurung
59	Mina Kumari Thapa
60	Nabin Shrestha
61	Narayan Thapa
62	Narayan Dhakal
63	Naresh Regmi
64	Narimaya Ranabhat
65	Niru Gurung
66	Nisha Kumari Thapa
67	Parbati Pokhrel
68	Pratikshya Shrestha
69	Purnima Thapa Magar
70	Purusottam Kandel
71	Rabin Thapa Chhetri
72	Rachana Timilsina
73	Radhika Wagle
74	Rajan Parajuli
75	Rajeshraj Bhandari
76	Raju Kumal
77	Raju Rana
78	Ram Chandra Baral
79	Ranju Parajuli
80	Rima Bk
81	Rita Acharya

S.N.	Name of Students
82	Rita Dhakal
83	Rita Darai
84	Rojina Pradhan
85	Roshan Sigdel
86	Sabita Gurung
87	Sabita Subedi
88	Sahara Rai
89	Samir Deep Thapa
90	Santosh Khadka
91	Saraswati Bk
92	Saraswati Lamichhane
93	Sharmila Tamang
94	Sapana Tiwari
95	Sarita Gautam
96	Shanti Kunwar
97	Sharda Lamichhane
98	Shaemila Shrestha
99	Shilpa Thapa
100	Shirjana Ale
101	Shiva Darai
102	Sita Thapa
103	Srijana Shrestha
104	Srijana Thapa
105	Subash Parajuli

S.N.	Name of Students
106	Sujan Gautam
107	Suk Bahadur Gurung
108	Suman Shrestha
109	Tagindra Shrestha
110	Tulsi Ban
111	Tulsi Rana
112	Uddhab Nepal
113	Yubraj Garanja
114	Umesh Kumal
115	Bhagawati Neupane
116	Bimala Poudel
117	Niroj Karki
118	Shyam Prasad Chapagain
119	Jayashwar Neupane
120	Sangita Bk
121	Aita Bahadur Gharti
122	Sita Kandel
123	Pratistha Shrestha
124	Sirjana Bharati
125	Yubraj Acharya
126	Parbati Pokhrel
127	Saraswati Kandel

Student of Management, Eucation & Humanities, Class 12, 2070

S.N.	Name of Students
1	Anil Tamang
2	Rachana Shrestha
3	Purnakala Gaudel
4	Subash Gaudel
5	Amar Rana Magar
6	Amit Shrestha
7	Amrita Baral
8	Ananda Piya
9	Anita Rana
10	Anjila Parajuli

S.N.	Name of Students
11	Anju Bhandari
12	Anu Tamang
13	Anuj Khadka Bk
14	Arti Sharma
15	Arjun Chhetri
16	Arjun Parajuli
17	Ashisha Sapkota
18	Asmita Sapkota
19	Bandana Ghimire
20	Bhanu Maya Gurung

S.N.	Name of Students
21	Basanta Bahadur
22	Bhoj Raj Aryal
23	Bibek Ranabhat
24	Bibechana Adhikari
25	Bindu Gurung
26	Binod Gurung
27	Bipana Acharya
28	Birat Sapkota
29	Bishn Bhusal
30	Bishnu Pulami

S.N.	Name of Students
31	Bishal Chaudhari
32	Chandani Kandel
33	Deepak Mahato
34	Devi Khatri
35	Devi Pandey
36	Devlal Subedi
37	Dhruba Shrestha
38	Dhruba Shrestha
39	Dilli Ram Mahato
40	Dilu Ale
41	Gita Kandel
42	Goma Sunari Magar
43	Goma Nepal
44	Govinda Sapkota
45	Hari Kandel
46	Him Kala Aryal
47	Ishwar Aryal
48	Ishwor Thapa
49	Jamuna Sapkota
50	Jyoti Gurung
51	Kabita Khannd Thakuri
52	Kabita Ranabhat
53	Kabita Subedi
54	Kamala Chapagain
55	Kalpana Kumari
56	Kishor Shahi
57	Kripa Adhikari
58	Krishna Kumari Gautam
59	Krishna Prasad Sapkota
60	Lil Bahadur Gotame
61	Lok Bahadur Makim
62	Lok Maya Thapa
63	Mahesh Neupane
64	Mahesh Saru Magar
65	Manisha Sapkota

S.N.	Name of Students
66	Manita Giri
67	Manoj Bhandari
68	Min Bahadur Gandarma
69	Min Bahadur Sunari
70	Mira Ganchhaki
71	Muna Pun
72	Nabin Sunari
73	Naresh Darai
74	Navin Sapkota
75	Nikesh Rana Magar
76	Nirajan Pokhrel
77	Nisha Malla
78	Padam Bahadur Thapa
79	Parbati Chalise
80	Parbati Rana Magar
81	Parbati Shrestha
82	Pawan Sharma
83	Prabina Lama
84	Prabita Kandel
85	Pragati Shrestha
86	Pratima Shrestha
87	Prativa Khanal
88	Puja Thapa
89	Pujan Gurung
90	Purna Bahadur Thapa
91	Puspa Raj Shrestha
92	Radha Poudel
93	Raj Maya Gurung
94	Ram Bahadur Darai
95	Ram Bhakta Bk
96	Ram Prasad Sapkota
97	Ranjana Pokhrel
98	Rejina Thapa
99	Renuka Thapa
100	Roshan Pulami Magar

S.N.	Name of Students
101	Rubi Thapa Magar
102	Sabita Adhikari
103	Samir Poudel
104	Sandip Chapagain
105	Sangita Acharya
106	Sapna Darlami
107	Sapna Thapa
108	Sarita Adhikari
109	Sarita Chhetri
110	Sarita Giri
111	Saugat Pratap Gurung
112	Shanti Thapa
113	Sharmila Ghimire
114	Shiva Poudel
115	Shree Prasad Thapa
116	Shyammmaya Bakawal
117	Shyam Bahadur Kamal
118	Som Kunwar
119	Som Bahadur Pulami
120	Srijana Lamichhane
121	Srijana Soti
122	Sujan Chhantyal
123	Sulav Kandel
124	Sunita Lamichhane
125	Tak Bdr Ale Magar
126	Tek Bdr Makim
127	Tulsi Kumar Chitaure
128	Usha Sapkota
129	Yadav Sapkota
130	Bharati Gurung
131	Giovinda Sapkota
132	Keshav Subedi
133	Madhav Poudel
134	Krishna Sharma

Student of Management, Eucation & Humanities, Class 12, 2071

S.N.	Name of Students	S.N.	Name of Students	S.N.	Name of Students
1	Aadesh Kharel	34	Ganga Neupane	67	Narayan Paudel
2	Aarati Sapkota	35	Gita Acharya	68	Nabraj Ranabhat
3	Ashish Pariyar	36	Gita Thapa	69	Niraj Sapkota
4	Ajaya Paudel	37	Himal Lamichhane	70	Nisha Khanal
5	Amrita Rijal	38	Indira Dhakal	71	Pradeep Bhndari
6	Anil Tamang	39	Indra Devi Thapa Magar	72	Prakash Gurung
7	Anish Tamang	40	Jamuna Khadka	73	Pramila Bastakoti
8	Anita Paudel	41	Janaki Mahato	74	Prashant Khanal
9	Anjana Thapa Magar	42	Jaya Prakash Gaire	75	Prem Bahadur Gurung
10	Anju Rai	43	Jhani Malla	76	Puja Sapkota
11	Anup Bhattarai	44	Jyoti Kumari	77	Rajendra Bk
12	Arjun Thapa	45	Kabita Darlami	78	Ranju Budhathoki
13	Ashmita Baral	46	Kalpana Rijal	79	Rojina Ghimire
14	Ashmita Rana	47	Kamala Kandel	80	Rupa Kafle
15	Ashmita Subedi	48	Kamala Rijal	81	Rupa Rana Bhatt
16	Babita Rokaha	49	Kamdev Sapkota	82	Rupesh Dawadi
17	Bal Kumari Thapa	50	Karuna Sharma	83	Sabina Thapa
18	Basanta Poudel	51	Keshu Ghimire	84	Sabita Dhungana
19	Bhagisara Thapa	52	Kiran Bk	85	Sabita Sharma
20	Bhim Kumari Sugarpak	53	Kishor Gurung	86	Sabitri Kafle
21	Bhim Prasad Saru	54	Krishna Bahadur Thapa	87	Sagar Subedi
22	Bhumika Thapa	55	Laxmi Khatri	88	Sudhir Parajuli
23	Bhumika Thapa Sunari	56	Laxmi Sigdel	89	Sadikshya Poudel
24	Bijaya Poudel	57	Lokesh Sapkota	90	Salu Poudel
25	Bikash Ghimire	58	Mamata Poudel	91	Samiksha Gautam
26	Bikash Shreshtha	59	Manisha Adhikari	92	Samjhana Lamichhane
27	Bipana Gurung	60	Mina Shrestha	93	Samjhana Paudel
28	Bishal Babu Adhikari	61	Mira Neupane	94	Sandesh Dhakal
29	Bishnu Prasad Bhandari	62	Mitra Poudel	95	Sandhya Shrestha
30	Bishwash Sapkota	63	Muna Khatri	96	Sanjaya Tamang
31	Dhan Maya Gurung	64	Muna Lamichhane	97	Santosh Bhattarai
32	Dudha Jung Gurung	65	Nabin Acharya	98	Sapana Khadka
33	Gagan Giri	66	Nar Bahadur Gurung	99	Saraswati Darai

S.N.	Name of Students	S.N.	Name of Students	S.N.	Name of Students
100	Saraswoti Shrestha	111	Raju Magar	122	Sobita Kumal
101	Sarita Gharti Magar	112	Mahesh Prasad Bhandari	123	Sonika Gurung
102	Sharmila Kumal	113	Samita Thapa	124	Shristi Paudel
103	Saroj Khanal	114	Ganesh Dhakal	125	Sudan Pokhrel
104	Saroj Tiwari	115	Anita Thapa	126	Sujan Kumal
105	Usha Nepali	116	Sagar Tiwari	127	Sumit Gurung
106	Yamuna Subedi	117	Aarati Pokhrel	128	Sunita Kumal
107	Yog Bahadur Thapa	118	Shankar Luitel	129	Supriya Thapa
108	Yuvraj Devkota	119	Shanti Kandel	130	Sunita Poudel
109	Yubraj Sunari Magar	120	Sher Bahadur Thapa	131	Sushila Sapkota
110	Gau Maya Gurung	121	Sirjana Lama	132	Tilak Ram Shrestha

Student of Management, Eucation & Humanities, Class 12, 2072

S.N.	Name of Students	S.N.	Name of Students	S.N.	Name of Students
1	Hira Rana	21	Balkrishna Dawadi	41	Amita Thapa
2	Anjali Giri	22	Bashanta Kandel	42	Bibakshya Bhandari
3	Kalpana Khatri	23	Bharat Bk	43	Bikram Gurung
4	Prashamsha Bhattarai	24	Bibas Gautam	44	Devikala Poudel
5	Ajaya Bhusal	25	Bibasshrestha	45	Diksha Saru Magar
6	Ajaya Poudel	26	Bimala Lama	46	Bishnu Dawadi
7	Algina Joshi	27	Bindu Giri	47	Bishnu Ranabhat
8	Amar Bahadur Khatri	28	Binita Paudel	48	Bishwash Shrestha
9	Amar Subedi	29	Bipana Thapa	49	Deepak Poudel
10	Amrit Diswa Magar	30	Bishal Paudyal	50	Devmaya Darlami Magar
11	Amrit Lama	31	Jyoti Bishwakarma	51	Dhurba Kharel
12	Anish Nepal	32	Kapil Shrestha	52	Ganesh Osti
13	Anjana Bhandari	33	Khagi Sara Gurung	53	Ganga Kumal
14	Anjana Poudel	34	Muna Thapa Magar	54	Govinda Malla Thakuri
15	Anosh Thapa	35	Pratima Sharma Chapagain	55	Hari Subedi
16	Apsara Shrestha	36	Ranjita Darai	56	Ishwor Bhakta Sigdel
17	Arjun Gurung	37	Swwta Sapkota	57	Jal Maya Thapa
18	Arjun Shrestha	38	Shila Sigdel	58	Jeevan Kandel
19	Ashmita Gauli	39	Sirjana Chhetri	59	Kabita Devkota
20	Babita Poudel	40	Abita Bajgain	60	Kala Bhusal

S.N.	Name of Students
61	Kashiram Ban Sanyashi
62	Kiran Bhandari
63	Kriti Pariyar
64	Kriti Adhikari
65	Kumari Rana
66	Kushal Poudel
67	Laxman Kunwar
68	Laxmi Dahal
69	Madhav Kumal
70	Menuka Adhikari
71	Milan Chhetri
72	Minu Kumari Thapa Magar
73	Mitraman Gurung
74	Mukesh Khatri
75	Nabin Shrestha
76	Nanda Bahdur Thapa
77	Nirmala Bhandari
78	Parwati Paudel
79	Pratima Thapa
80	Puja Kumari Mandal
81	Puja Thapa
82	Pukar Ale
83	Rabilal Kharel
84	Radhika Poudel
85	Ramesh Bhandari
86	Rekha Neupane
87	Rojan Ghimire
88	Rojani Sunari Magar
89	Roshan Gaha Magar
90	Roshani Kumal
91	Rudra Prasad Kandel
92	Sabina Kandel
93	Sabita Subedi
94	Samikshya Dhakal
95	Samir Thapa

S.N.	Name of Students
96	Sandhya Sigdel
97	Sandip Joshi
98	Sandip Karki
99	Sandip Sapkota
100	Sandip Timilsena
101	Sangita Khanal
102	Sangita Pachabhaiya
103	Sangita Wagle
104	Sanjaya Chalise
105	Sanjib Sapkota
106	Sapana Ale
107	Saraswati Bishwakarma
108	Saraswati Shrestha
109	Sarita Baniya
110	Sarita Thapa Magar
111	Satish Kumar Sign
112	Seema Kumal
113	Shamuyal Thapa Magar
114	Shanta Bhusal
115	Shreya Acharya
116	Sijan Poudel
117	Sita Pokhrel
118	Srijana Gurung
119	Subash Rana
120	Sudikshya Chitaure
121	Sujata Limbu
122	Sulav Kumal
123	Sundar Pandey
124	Sunil Adhikari
125	Sunil Kumar Agrahari
126	Sunita Gurung
127	Suraj Kumal
128	Suraj Poudel
129	Sushil Subedi
130	Sushila Gurung

S.N.	Name of Students
131	Sushila Lama
132	Tara Gurung
133	Yobita Baram
134	Bhagwati Gaudel
135	Govinda Gaire
136	Dipa Basyal
137	Govinda Prasad Garanja
138	Humanti Thapa
139	Jamuna Gurung
140	Krishna Bahadur Bhujel
141	Lal Sitara Thapa Magar
142	Mamata Kumal
143	Manisha Shrestha
144	Manjita Shrestha
145	Menuka Malla
146	Mina Pantha
147	Nabin Gurung
148	Nandalal Parja
149	Omkala Gaha
150	Parbati Baniya
151	Prakash Gurung
152	Puja Pandey
153	Puja Thapa
154	Ram Kumari Chitaure
155	Rupapata
156	Sabina Thapa Magar
157	Sabina Tiwari
158	Sabita Magar
159	Samiskhya Chitaure
160	Saraswati Bhattarai
161	Smriti Makim Magar
162	Sudip Sunar
163	Tikamaya Garanja
164	Tol Bahadur Sunari
165	Sita Sen Thakuri

Student of Management, Eucation & Humanities, Class 12, 2073

S.N.	Name of Students	S.N.	Name of Students	S.N.	Name of Students
1	Pradip Bagale	34	Anjan Gautam	67	Sushma Kafle
2	Ritu Kumari Mahato	35	Dhan Bdr Thapa	68	Surakshya Neupane
3	Nirajan Rana	36	Sushma Lamichhane	69	Manju Lama
4	Usha Sunari Magar	37	Shiva Dhoj Adhikari	70	Sarina Sharma
5	Monika Paudel	38	Sabita Parajuli	71	Sangita Bhandari
6	Sima Aale	39	Pramod Kharel	72	Manoj Mahato
7	Sangita Shrestha	40	Rajani Shahi	73	Anjana Adhikari
8	Bimala Kandel	41	Sanjaya Adhikari	74	Sandip Tiwari
9	Sujita Maya Gole	42	Parbat Gurung	75	Anjali Pariyar
10	Jharana Bhujel	43	Sushil Paudel	76	Prakriti Adhikari
11	Anita Kharel	44	Sangita Pariyar	77	Laxmi Tiwari
12	Aprana Gurung	45	Anita Sapkota	78	Rajan Ghimire
13	Anu Giri	46	Saurav Sapkota	79	Resham Bache Magar
14	Sushil Rimal	47	Sanjila Mashrangi	80	Sabina Tamang
15	Sonu Thapa	48	Suraj Ramtal	81	Sita Kharal
16	Puja Shrestha	49	Nabin Kumar Khandaluk	82	Soniya Paudel
17	Bipana Neupane	50	Rajesh Shrestha	83	Saroj Baruwal
18	Samjhana Pandey	51	Shishir Kumal	84	Alaka Sharma
19	Sujan B.k.	52	Sunita Paudel	85	Sirjana Kumari Thapa
20	Nandulal Thapa	53	Him Kumar Thapa	86	Radhika Bhandari
21	Sunita Adhikari	54	Sanjaya Magrati	87	Milan Gurung
22	Anita Adhikari	55	Rudra Bdr Thapa	88	Bibek Thapa
23	Januka Acharya	56	Dipendra Pokharel	89	Dinesh Aale
24	Sabitri Chalise	57	Pabitra Thapa Magar	90	Sangita Shrestha
25	Susmita Bk	58	Sarita Thapa Magar	91	Belishara Surali
26	Bina Adhikari	59	Bishnu Sapkota	92	Sabita Suryabanshi
27	Punam Thapa	60	Shristi Acharya	93	Nabina Thapa Magar
28	Susmita Shrestha	61	Srijana Gaudel	94	Asmita Darlami
29	Bipal Thapa	62	Lata Sapkota	95	Rita Ale
30	Prakash Nepali	63	Sushil Paudel	96	Samikshya Lama
31	Sumitra Devi Sharma	64	Prem Acharya	97	Baraha Shrestha
32	Suraj Shrestha	65	Anish Nepali	98	Manoj Kumar Bk
33	Ramesh Chandra Ghimire	66	Darshan Ghimire	99	Rashmi Shrestha

S.N.	Name of Students
100	Samjhana Rimal
101	Amrit Pachmaiya Magar
102	Hira Kumari Chhetri
103	Milan Sigdel
104	Indiri Sharma
105	Dilip Darai
106	Pabin Adhikari
107	Sandip Ambai
108	Lalita Rana Magar
109	Naresh Ghatane
110	Bikash Pandit
111	Yashoda Kunwar
112	Shila Paudel
113	Surya Pariyar
114	Anil Kumar Agrahari
115	Manisha Pariyar
116	Bipana Sharma
117	Sameer Gyawali

S.N.	Name of Students
118	Belishara Sinjali
119	Suman Kharal
120	Nirmala Kumal
121	Shankar Sigdel
122	Sumana Shaha
123	Grishma Gurung
124	Ramakanta Chalise
125	Sabitri Sapkota
126	Mukunda Prasad Sapkota
127	Yamkumari Makim
128	Laxmi Kumari Thapa
129	Bijaya Pokharel
130	Sarmila B.k.
131	Parbati Paudel
132	Sabina Ghising
133	Ganesh Lamichhane
134	Sharmila Thapa
135	Asmita Kamali

S.N.	Name of Students
136	Rekha Paudel
137	Kshitiz Acharya
138	Sushil Subedi
139	Pragati Subedi
140	Ful Kumari Thapa
141	Namita Dahal
142	Hemanta Sharma
143	Suman Kuwar Bhandari
144	Sangita Dhakal
145	Sunita Sapkota
146	Sabita Regmi
147	Hari Prasad Bhandari
148	Kaushila Lama
149	Shanta Sapkota
150	Kaushila Sharma
151	Anita Adhikari
152	Anita Sapkota

Student of Management, Eucation & Humanities, Class 12, 2074

S.N.	Name of Students
1	Aakas Sharma Subedi
2	Aashbin Bhattarai
3	Aajaya Gole
4	Amrita Khand
5	Amrita Shrestha
6	Amrita Thapa
7	Anjana Sharma
8	Aruna Bhandari
9	Asmi Phyauli Magar
10	Asmita Sapkota
11	Bel Kumari Ghaha Magar
12	Bharat Singh Lungeli
13	Bibek Devkota

S.N.	Name of Students
14	Bibek Saru Magar
15	Bijaya Lamichhane
16	Bina Sapkota
17	Binod Acharya
18	Bishnu Maya B.k.
19	Bishnu Pokhrel
20	Bishnu Prasad Sapkota
21	Chandra Jyoti Magar
22	Chandra Kala Pokhrel
23	Durga Bahadur B.k
24	Ganga Thapa
25	Gita Hamal
26	Gobin Thapa Magar

S.N.	Name of Students
27	Goma Poudel
28	Guna Sunari Magar
29	Hem Maya Thapa
30	Indra Bahadur Gurung
31	Jiwan Shrestha
32	Jit Maya Saru Magar
33	Kabita Sapkota
34	Kabita Sapkota
35	Karan Yogi
36	Khem Bahadur Sinjali
37	Kiran Gurung
38	Kusum Aryal
39	Manu Gurung

S.N.	Name of Students	S.N.	Name of Students	S.N.	Name of Students
40	Manisa Neupane	74	Samir Wagle	108	Asmita Bhandari
41	Mahendra Pulami Magar	75	Sanddhya Bhattarai	109	Barsha Bhandari
42	Mekh Bahadur Gurung	76	Sandesh Sapkota	110	Bipana Soti Magar
43	Min Bahadur Rana Magar	77	Sanjaya B.k	111	Chandra Bahadur Bhandari
44	Min Kumari Ghimire	78	Sanjok Darlami	112	Dosh Bahadur Thapa
45	Mitrabahadur Sinjali	79	Sanju Sharma	113	Jagat Mijar
46	Monika Thapa Magar	80	Santosh Poudel	114	Jenisha Malla
47	Mukunda Dhungana	81	Sarita Mandal	115	Krishna Sherpa
48	Nabin K.c	82	Sarala Bhetwal	116	Manu Makim Magar
49	Narayan Tharu	83	Sima Bhusal	117	Mina Sapkota
50	Nabin Rijal	84	Sejina Sapkota	118	Prem Sarki Nepali
51	Nitesh Chaudhary	85	Sharmila Pariyar	119	Raju Baram
52	Niraj Kunwar	86	Shashi Shrestha	120	Rebika Rijal
53	Om Shrestha	87	Shishir Kunwar	121	Roshani Moktan
54	Padam Ghimire	88	Sita Maya Gandarma Magar	122	Sagar Nepali
55	Parbati Kandel	89	Smriti Ghising	123	Sagar Rana Magar
56	Prakash Bahadur Acharya	90	Spandan Khadka	124	Sandip Pariyar
57	Prem Kumari Saru Magar	91	Sujata Shaha	125	Sandip Sapkota
58	Pramod Kumal	92	Suman Kumar Thing	126	Sangita Regmi
59	Priya Gurung	93	Sunil Sapkota	127	Subham Kshetri
60	Puja Bagale	94	Sunil Rai	128	Soni Lama
61	Puja Poudel	95	Sunil Sharma	129	Sunil B.k
62	Pushpa B.k	96	Surekshya Chapagain	130	Sunita Sapkota
63	Pushkar Diswa Magar	97	Til Bahadur Thapa	131	Sweta Magar
64	Rabina Kumal	98	Urmila Phal Magar	132	Tilak Bache Magar
65	Rabina Pariyar	99	Yegya Khadka	133	Tialak Sugar Pak
66	Rabin Somai Magar	100	Aanshu Subedi	134	Yubraj Saru Magar
67	Rachana Singh	101	Aayushma Pariyar	135	Aakrisha Gautam
68	Rajan Magar	102	Aakash K.c.	136	Aarati Subedi
69	Rojan Bhandari	103	Aayushma Thapa Magar	137	Aasna Gurung
70	Sabita Thapa Chhetri	104	Anita Bhusal	138	Aasa Kumari Ranabhat
71	Sagar Poudel	105	Anisha Shrestha	139	Alisa Adhikari
72	Sagar Shrestha	106	Anu Basnet	140	Anita Acharya
73	Shakar Dhakal	107	Arjun Lopa Magar	141	Anjila Adhikari

S.N.	Name of Students
142	Anusa Kunwar
143	Apsara Pokhrel
144	Ashok B.k
145	Aasma Makim
146	Aashish Poudel
147	Ashok Gurung
148	Asmita Thapa Magar
149	Bandana Pariyar
150	Barasa Ranabhat
151	Binu Kumari Thapa Magar
152	Bimala Thapa Magar
153	Bhawana Sharma
154	Bishal Thapa Sinjali
155	Bhupal Sarki
156	Bishnu Maya Nepali
157	Bikash Rana
158	Buddhi Raj Thapa Magar
159	Chitra Maya Sugarpak
160	Devi Maya Shrestha
161	Dhan Bahadur Masrangi
162	Dhan Bahadur Pulami
163	Dilip Kumar Rismi
164	Dinesh Thapa Magar
165	Diprendra Adhikari
166	Durga Devi Sapkota
167	Alina K.c.
168	Inimaya Sunari
169	Homnath Sapkota
170	Homkumar Thapa
171	Indira Sapkota
172	Ishwar Ale Magar
173	Janaki Kumal
174	Juna Sinjali
175	Kalpana Sunari

S.N.	Name of Students
176	Kamala Bista
177	Lalmaya Thapa
178	Laxmi Rana Magar
179	Laxmi Poudel
180	Llekh Bahadur Rana Magar
181	Mahendr B.k.
182	Mamata Baram
183	Manita Shrestha
184	Manoj Shrestha
185	Mina Devi Sharma
186	Nabin Bhandari
187	Pabita Rana
188	Pahal Singh Sunari
189	Philimohan Gaha Magar
190	Puja Sharma
191	Punam Ramdam
192	Purna Bahadurrana
193	Rabindra Pokhrel
194	Rejina Thapa Magar
195	Raksha Basen
196	Ram Kumari Pulami
197	Resam Lal Sharma
198	Resma Kisan
199	Rita Adhikari
200	Rupa Thada Magar
201	Sabina Chanda Thakuri
202	Sabina Rana Magar
203	Sabita Magar
204	Sagar Thapa
205	Samiksha Dhakal
206	Samita Shrestha
207	Sandip Poudel
208	Sapana Pokhrel
209	Sangam Neupane

S.N.	Name of Students
210	Sarmila Gurung
211	Shikha Khandaluk
212	Shiva Thada Magar
213	Shiwani Kunwar Kshetri
214	Shrikrishna Kumal
215	Simran Thapa Magar
216	Sirjana Bhandari
217	Sobita Khatri
218	Sujan Darai
219	Sunita Ale
220	Suruchit Thapa
221	Sushmita Shrestha
222	Sushma Shah
223	Sushma Pariyar
224	Tek Bahadur Ale
225	Tak Bahadur Darlami Magar
226	Tilak Sukhariya
227	Tirtha Raj Diswa
228	Tirtha Raj Rana
229	Urmila Sharma
230	Sirjana Thapa
231	Salina Kumal
232	Namika Neure
233	Bishnu Khanal
234	Yamuna Kumari Kandel
235	Anil Pun
236	Aakriti Adhikari
237	Yam Ale Magar
238	Rajiram Gurung
239	Alisha Pokhrel
240	Suman Bhandari
241	Lochan Somai
242	Gita Adhikari
243	Harikala Kharel

S.N.	Name of Students	S.N.	Name of Students	S.N.	Name of Students
244	Aman Prasad Tharu	249	Rajendra Khanal	254	Sangam Poudel
245	Krita Rana Magar	250	Ramkrishna Rijal	255	Sangita B.k
246	Karishma Shah Magar	251	Sabina Shrestha	256	Sansari Shrestha
247	Madhu Maya Regmi	252	Sajan Lamichhane	257	Swostika Ghimire
248	Purushottam Rijal	253	Samir Chhetri	258	Tham Raj Malla

Student of Management, Eucation & Humanities, Class 12, 2075

S.N.	Name of Students	S.N.	Name of Students	S.N.	Name of Students
1	Anisha Poudel	27	Ansu Shrestha	53	Dil Kumari Gaire
2	Badal Thapa	28	Aasma Pariyar	54	Diwakar Dhital
3	Bhawana Khadka	29	Ansu Shrestha	55	Diwas Gurung
4	Binita Aslami	30	Aasma Pariyar	56	Gangadevi Poudel
5	Bipana Pariyar	31	Asmita Dhital	57	Gokul Pandey
6	Bipana Thapa Chhetri	32	Abhaya Gurung	58	Chhabikumar Bhandari
7	Gayetri Kandel	33	Balkrishna Suiyal	59	Him Bahadur Hamal
8	Kajal Thapa	34	Bhawana Sharma	60	Humi Maya Rana
9	Khushiram Lamsal	35	Bibek Thapa	61	Ishwar Bhandari
10	Laxman Gyawali	36	Bikash Thapa Magar	62	Jamuna B.k.
11	Milan Gurung	37	Bimal Pachai Chhetri	63	Janaki Diswa
12	Naresh Kumar B.k.	38	Bina Poudel	64	Janaki Suryabanshi
13	Prabin Gupta	39	Bishal Adhikari	65	Kritina Sherpa
14	Priti Rana	40	Bishwa Karki	66	Krishna Bdrr Thapa Chhetri
15	Rojina Chaudhary	41	Bishnu Kala Kandel	67	Laxmi Kumal
16	Sangam Pokhrel	42	Bodhnath Parajuli	68	Mamata Tamang
17	Samir Nepali	43	Chandra Kanta Adhikari	69	Manisha Gurung
18	Saurav Shaha	44	Chija Basnet	70	Manish Nepal
19	Sumina Tamang	45	Chij Kumari Gurung	71	Manish Thada Magar
20	Alija Rana	46	Chukta Bahadur Bhujel	72	Milan Kumar Bhattarai
21	Amit Kumal	47	Dakshyata Subedi	73	Minakshi Dhakal
22	Amrit Oli	48	Dal Bahadur Rana	74	Monika Chaudhary
23	Anil Sapkota	49	Dalisara Mashrangi Magar	75	Muna Thapa Magar
24	Anisha Poudel	50	Dalisara Masrangi	76	Narayan Ranabhat
25	Anju Sunar	51	Dhankumari Thapa Sijali	77	Nirajan Bakwal Magar
26	Anu Pariyar	52	Dilip Gurung	78	Niraj Kumal

S.N.	Name of Students
79	Nisan Rijal
80	Prabin Kumar Lumre
81	Priti Kandel
82	Priti Gurung
83	Prem Bahadur Syangtang
84	Puja Upadhdhya
85	Punam Thapa Magar
86	Purna Bdr. Thapa Magar
87	Rajan Dhakal
88	Roshan Thapa Magar
89	Rupa Thada Magar
90	Ram Bahadur Khatri
91	Ruchika Bishwakarma
92	Radhika Thapa
93	Rajani Thapa Magar
94	Rabin Adhikari
95	Rabina Chaudhary
96	Sabina Kumari Ale
97	Sabina Rimal
98	Sachin Nepali
99	Sagar Gurung
100	Samiksha Subedi
101	Samir Gurung
102	Samir Pokhrel
103	Sandip Kumal
104	Sanjaya Basnet
105	Sanjaya Gurung
106	Sanjayakumar Gupta
107	Saraswati Bhandari
108	Saraswati Tamang
109	Sarita Shrestha
110	Sarisma Timsina
111	Saroj Poudel

S.N.	Name of Students
112	Saugat Shaha
113	Selina Sharma
114	Sesh Maya Poudel
115	Shila Sharma
116	Shiva Sharma
117	Sisam Thapa Magar
118	Subin Gurung
119	Sudan Rimal
120	Sudarshan Rimal
121	Sujan Bahadur Magar
122	Sujan Thapa
123	Sunil Pachabhaiya Magar
124	Sunil Sharma
125	Suraj Dahal
126	Suraj Thapa
127	Sushma Ranabhat
128	Sushila Pandey
129	Tarabahadur Shrestha
130	Tara Kumar Saru
131	Tol Bahadur Ranamagar
132	Tul Bahadur Kunwar
133	Alina Kandel
134	Yam Kala Thapa
135	Yubraj Dhakal
136	Akriti Shrestha
137	Anil B.k
138	Anjana Lopa Magar
139	Arjun Mishra
140	Arjun Rana Magar
141	Bagmati Ranabhat
142	Balaram Neupane
143	Bhim Kumari Chumi Magar
144	Bishnu Prasad Sapkota

S.N.	Name of Students
145	Buddha Bahadur Magar
146	Dhan Raj Thapa
147	Gita Giri
148	Hari Poudel
149	Hira Maya Makim Magar
150	Hira Maya Magar
151	Homraj Lungeli
152	Inda Shahi
153	Jonisha Blk
154	Keshav Thapa
155	Kiran Gurung
156	Krishna Kumar Chitaure
157	Laxmi Sewa
158	Monika Sharma
159	Motilal Bache Magar
160	Nabin Ramdam
161	Nabina Shrestha
162	Prakash Rokaya
163	Prithi Mayagarja Magar
164	Puja Thapa Magar
165	Rabindra Thapa Magar
166	Rakesh Nepali
167	Rita Devi Sapkota
168	Rishu Sunari Magar
169	Sajan Nepali
170	Samiksha Wagle
171	Sanjita Lama
172	Sanjib Drai
173	Sharmila Nepali
174	Saroj Chhetri
175	Sansari Lopa
176	Shanti Sapkota
177	Sita Saru Magar

S.N.	Name of Students
178	Sudip Pariyar
179	Sujan Makim Magar
180	Suman Gurung
181	Sumina Pariyar
182	Tikimaya Sunari Magar
183	Yubraj Sijali
184	Anjana Tamang
185	Anu Diswa
186	Anup Gurung
187	Aasha Mashrangi Magar
188	Abhilasa Acharya
189	Bidhya Adhikari
190	Bindu Gurung
191	Bipan Shrestha
192	Dhana Devi Neupane
193	Dilmaya Gharti Magar
194	Ganga B.k
195	Goma Dhakal
196	Haribahadur Gurung
197	Himati Garanja
198	Jhabindra Garanja Magar
199	Jhabindra Khandaluk Magar
200	Kalpana Soti Magar
201	Kalpana Sapkota
202	Kebina Kumal
203	Khusbu Nepali
204	Kobin Ale Magar
205	Kopila Poudel
206	Laxmi Singh
207	Madhumaya Ranabhat

S.N.	Name of Students
208	Manjita Gurung
209	Manjil Gurung
210	Manikala Kumal
211	Manisha Khanal
212	Manoj Kumar Garanja Magar
213	Monika Acharya
214	Muna Saru Magar
215	Nabin Garanja Magar
216	Nidhika Kunwar Kshetri
217	Nitu Rana
218	Nisha Sapkota
219	Pabitra Ranabhat
220	Pi Maya Rishmi
221	Puja Khanal
222	Punam Lama
223	Renuka Saru
224	Rekha Sharma
225	Rasmi Dhakal
226	Rinu Sugarpak
227	Rita Gharti
228	Rasmi Ale
229	Renuka Kafle Sharma
230	Sabitra Gharti Magar
231	Sadhana Bhusal
232	Samiksha Kumal
233	Samjhana Bhattarai
234	Sandesh Poudel
235	Sarita Gurung
236	Sharmila Aslami Magar
237	Shashi Aryal

S.N.	Name of Students
238	Shiva Shre Magar
239	Sushila Rishmi
240	Sushmita Nepali
241	Simran Bhandari
242	Soni Gurung
243	Sujata Adhikari
244	Sujata Mahato
245	Susmita Chhetri
246	Sushmita Shrestha
247	Saraswati Khadka
248	Tika Kumari Gurung
249	Tio Bdr. Thapa Magar
250	Tul Bahadur Dhamala
251	Urmila Shrestha
252	Usha Kumari Thapa
253	Yam Bahadur Darlami Magar
254	Karan Dorji
255	Samir Rai
256	Binod Ranabhat
257	Min Bahadur Kumal
258	Asmita Ranabhat
259	Puja Ale
260	Dayaram Acharya
261	Usha Moktan
262	Dipa Chhetri
263	Tika Bahadur Yami Rana
264	Suraj Sapkota
265	Brihaspati Adhikari

Student of Management, Eucation & Humanities, Class 12, 2076

S.N.	Name of Students	S.N.	Name of Students	S.N.	Name of Students
1	Anju Shresrtha	34	Chet Kumar Ale	67	Puspa Poudel
2	Bipan Shrestha	35	Damodar Humagain	68	Rabin Kandel
3	David Saru	36	Deepa Shama	69	Rabin Kumar Singh
4	Dipak Rimal	37	Divya Laxmi Ranabhat	70	Rabin Kumar Thakur
5	Gopiram Rajali	38	Dipendra Kumar Ale	71	Rajendra Bohora
6	Jamuna Kunwar	39	Falista Lamichhane Magar	72	Rajendra Thapa Magar
7	Narayan Paudel	40	Ganga Aale Magar	73	Raju Sunar
8	Oshan Thapa	41	Ginish Kumal	74	Ram Chandra Mishra
9	Pratikshya Khanal	42	Gobinda B.k.	75	Ranjit Ghimire
10	Purnima Pangeni	43	Guni Maya Thapa Magar	76	Rashmi Pariyar
11	Sujan Sapkota	44	Hom Maya Sinjali Magar	77	Renu Gharti
12	Sushma Malla	45	Jeevan Rana	78	Renuka Thapa Magar
13	Alina Dawadi	46	Jyoti Giri	79	Rajoni Poudel
14	Amar Bahadur Kumal	47	Jyoti Paudel	80	Roshan Gurung
15	Angel Neupane	48	Keshab Kandel	81	Shadiksha Poudel
16	Anjali Shrestha	49	Khemraj Paudel	82	Sagar Bhujel
17	Anjita Shrestha	50	Khem Raj Chan Thakuri	83	Samjhana Thapa
18	Anshu Kumal	51	Kiran Bahadur Thapa Magar	84	Samip Kumal
19	Anu Gurung	52	Krishna Raj Kandel	85	Sandhya Timalsina
20	Ashok Bohora	53	Kumar Diswa	86	Sarala Bk
21	Ashok Sharma	54	Laxmi Bhandari	87	Sarada Aryal
22	Asmita Khatri	55	Lila Thapa	88	Sarita Ale
23	Avishek Paudel	56	Lokendra Saru Magar	89	Sarmila Pariyar
24	Babita Magar	57	Mamata Thada Magar	90	Shiva Bk
25	Bal Bahadur Magar	58	Man Kumari Ale	91	Sita Kandel
26	Bharat Ojha	59	Manju Lamichhane	92	Sonam Darlami Magar
27	Bina Thapa Magar	60	Manu Gurung	93	Sonam Lamichhane
28	Bipana Shrestha	61	Min Bahadur Masarangi	94	Srijana Bhattarai
29	Birkhalal Gurung	62	Nari Maya Thada Magar	95	Shrisha Pandey
30	Bishal Acharya	63	Pabitra Ranabhat	96	Sristi Karki Chhetri
31	Bishwanath Sharma Paudel	64	Pankaj Tiwari	97	Sugam Rana
32	Cham Kumari Khandaluk	65	Prabin Thapa	98	Sulav Sapkota
33	Chandra Narayan Shrestha	66	Prasamsa Kc	99	Sunil Lamichhane

S.N.	Name of Students
100	Sunil Paudyal
101	Sunita Basyal
102	Suraj Sunar
103	Sushil Shrestha
104	Sushma Sapkota
105	Susmita Shrestha
106	Susmita Sigdel
107	Sushmita Wagle
108	Tham Bahadur Gurung
109	Til Bahadur Gurung
110	Tul Bahadur Khand
111	Tulasi Adhikari
112	Uma Shrestha
113	Abishek Darlami Magar
114	Amrit Kumal
115	Ani Ghale
116	Anjan Kumal
117	Anjana Lungeli
118	Arati Sunar
119	Bijaya Kumal
120	Bishnu Bahadur Ranabhat
121	Dhan Bahadur Saru Magar
122	Gita Khatri
123	Himal Garanja Magar
124	Jhham Maya Thapa Magar
125	Keshav Basnet
126	Kopila Magar
127	Mamata Gurung
128	Manoj Darai
129	Mekh Raj Gurung
130	Mukhiya Gurung
131	Nani Maya Sunari
132	Nishan Pulami Magar
133	Paras Thapa Magar

S.N.	Name of Students
134	Pradip Neupane
135	Pratik Sigdel
136	Pratima Regmi
137	Pujan Thapa
138	Rajkumari Sunari
139	Rina Chaudhary
140	Roshan Khandaluk
141	Roshan Praja
142	Sagar Pariyar
143	Sajina Gurung
144	Salin Kumal
145	Salina Kumal
146	Samir Magar
147	Samjhana Kumal
148	Sandesh Shrestha
149	Sangam Darai
150	Sarmila Diswa Magar
151	Shanti Maya Ale
152	Sudip Subedi
153	Sushmita Bhandari
154	Susmita Pulami Magar
155	Tilak Bahadur Kumal
156	Aasha Lama
157	Aasha Thapa Magar
158	Amrit Pariyar
159	Amrit Rana Magar
160	Amrita Pariyar
161	Anisha Lamichhane
162	Anita Ale
163	Anjali Thapa Magar
164	Anjita Pariyar
165	Asmita Sunar
166	Asmita Tamang
167	Basudev Kumal

S.N.	Name of Students
168	Benjamin Khadka
169	Benju Bhandari
170	Binita Chhetri
171	Binita Nepali
172	Bishnu Paudel
173	Chhanu Maya Singh Thakuri
174	Chij Kumari Gurung
175	Choli Maya Rana
176	Chun Kumari Pulami
177	Dan Bahadur Sunari Magar
178	Deepa Bk
179	Dilu Saru
180	Durga Shrestha
181	Fantabir Thada Magar
182	Gun Maya Garanja
183	Hira Bahadur Thapa
184	Hira Sunari
185	Hom Nath Ale
186	Indu Makim
187	Indu Maya Bhandari
188	Isara Thapa Magar
189	Jham Bahadur Magar
190	Jharna Sunari
191	Jyoti Kumal
192	Kalpana Sunari Magar
193	Kamala Gurung
194	Karishma Garanja Magar
195	Kaushila Thapa
196	Khem Kumari Rana
197	Khim Bahadur Sunari
198	Khumi Sara Thapa Magar
199	Kopila Khandaluk
200	Krishna Kumar Aslami
201	Krishna Bahadur Chhetri

S.N.	Name of Students
202	Krishna Chandra Subedi
203	Kumari Maya Ale Magar
204	Kushal Shrestha
205	Kushal Sunari Magar
206	Mahima Makim Magar
207	Manisha Gurung
208	Manish Thapa
209	Menuka Bote
210	Menuka Gurung
211	Mina Maya Thapa
212	Mohani Birkatta Magar
213	Narayan Poudel
214	Niraj Khatri
215	Nirajan Thada Magar
216	Nischal Rana Magar
217	Nisha Rana
218	Padam Bahadur Thapa
219	Paras Adhikari
220	Parbati Magar
221	Pema Rana
222	Prakash Bi.ka
223	Pratima Gurung

S.N.	Name of Students
224	Prem Bahadur Bk
225	Rabina Ale
226	Radika Khadka
227	Rama Dhamala Chhetri
228	Rita Adhikari
229	Sagar Bholan
230	Sangita Diswa
231	Sangita Rana Magar
232	Sapana Shrestha
233	Sharmila Bk
234	Shiksha Devi Ranabhat
235	Shiva Ale
236	Sirmaya Garanja Thapa Magar
237	Som Maya Rana
238	Soni Pariyar
239	Sorup Dhital
240	Srijana Sapkota
241	Sujan Ale
242	Sunaina Pheuli Magar
243	Sundari Gharti Magar
244	Sunita Diswa Magar
245	Sunita Ramtel

S.N.	Name of Students
246	Suraj Shrestha
247	Sushma Kc
248	Sushma Lama
249	Tara Devi Garanja Magar
250	Tek Raj Gurung
251	Thani Sara Pata
252	Tola Maya Malla
253	Yam Bahadur Rana Magar
254	Nagendra Giri
255	Anish Pandey
256	Amrit Sunar
257	Jeshan Rasaili
258	Santosh Thapa
259	Anjali Tharu
260	Minraj Malla Thakuri
261	Roshan Sunari
262	Santosh Sunar
263	Ishwor Sarki
264	Rijal B.k.
265	Rimika Thapa
266	Nikita Tabdar Chaudhary

Student of Management, Eucation & Humanities, Class 12, 2077

S.N.	Name of Students
1	Aakash Pariyar
2	Aakriti Kumari
3	Aarati Aryal
4	Aarati Sharma
5	Aashrith Bhandari
6	Aayush Kharel
7	Aayusha Bote
8	Abhiyan Pathak
9	Abishek Tiwari

S.N.	Name of Students
10	Akash Thapa Magar
11	Alisha Khanal
12	Amar Deep Ale
13	Ambika Pandey
14	Amrit Bk
15	Amrit Giri
16	Anisha Kunwar
17	Anita Ghimire
18	Anita Pariyar

S.N.	Name of Students
19	Anita Pariyar
20	Anita Soti Magar
21	Anjali Bashyal
22	Anjan Kishan
23	Anjila Chitaure Magar
24	Anjila Sapkota
25	Ankit Neupane
26	Ankita Thapa Magar
27	Anuja Thapa Magar

S.N.	Name of Students
28	Anukul Kumar Karna
29	Asbin Hamal
30	Asha Dhakal
31	Ashika Kumal
32	Ashish Bhujel
33	Ashish Paudel
34	Ashok Gautam
35	Asmita Ghimire
36	Asmita Nepali
37	Asmita Rai
38	Bal Kumari Malla
39	Bal Kumari Pulami
40	Basant Shrestha
41	Basundhara Thapa
42	Bed Bahadur Shrestha
43	Bel Bahadur Bache Magar
44	Bhanu Bhakta Thanet
45	Bhupal Gurung
46	Bibek Giri
47	Bibek Parajuli
48	Bibek Thapa
49	Bibek Thapa
50	Bibek Thapa
51	Bikash Sunar
52	Bimala Gurung
53	Bimala Ramjali
54	Bimala Sapkota
55	Bina Gurung
56	Bindu Neupane
57	Bini Maya Lungeli Magar
58	Binita Neupane
59	Binita Sapkota
60	Binita Shrestha

S.N.	Name of Students
61	Binod Ranabhat
62	Bipana Gurung
63	Bipana Gurung
64	Bipana Singh
65	Bipin Ale Magar
66	Bipin Kunwar
67	Bipul Gautam
68	Bishal Pariyar
69	Bishal Saru Magar
70	Bishnu Kumari Ranabhat
71	Chabi Lal Chhetri
72	Chandra Bdr Chitaure Magar
73	Chandra Kala Thapa
74	Chani Maya Pulami Magar
75	Debit Rai
76	Deepak Saru Magar
77	Dhan Kumari Suryabansi Magar
78	Dil Bahadur Thapa Magar
79	Dimple Sharma
80	Dinesh Rana Magar
81	Dipa Adhikari
82	Dipa Devi Sharma
83	Dipa Saru Magar
84	Dipa Subedi
85	Dipak Kumar Chaudhary
86	Dipendra Malla
87	Dipesh Subedi
88	Divya Bishowkarma
89	Dristi Dhakal
90	Ganesh Gautam
91	Ganesh Gurung
92	Ghana Shyam Rana Magar
93	Giriraj Ghimire
94	Gita Thapa Magar

S.N.	Name of Students
95	Goma Sharma
96	Gopal Saru Magar
97	Gun Maya Ale
98	Gun Maya Kumal
99	Guna Sinjali
100	Himal Bikram Malla
101	Himal Mahato
102	Hit Kumari Thakuri
103	Indra Bdr Saru Magar
104	Indra Devi Reshmi
105	Jamuna Kandel
106	Janak Thapa
107	Jaya Raj Kandel
108	Jiban Biswakarma
109	Jivan Diswa Magar
110	Jyoti Chandra Kandel
111	Jyoti Gc
112	Jyoti Kumari Jha
113	Karishma Bista
114	Keshab Thapa
115	Khem Bdr Chitaure Magar
116	Khim Bahadur Malla
117	Kriti Khatri
118	Kumari Ale Magar
119	Kushal Bishwokarma
120	Kushal Pandey
121	Kushum Tamang Lama
122	Laksan Malla
123	Laxman Sunar
124	Lila Madi Ojha
125	Lisha Malla
126	Lok Bdr Pulami Magar
127	Lokendra Malla
128	Madhu Sudan Sapkota

S.N.	Name of Students
129	Mahima Gurung
130	Maina Shrestha
131	Makrisha Sapkota
132	Mamata Ale
133	Mamata Tamang
134	Manish Shrestha
135	Manisha Sigdel
136	Manjit Diswa Magar
137	Milan Sharma
138	Mina Adhikari
139	Mina Thapa
140	Mira Shrestha
141	Muna Devi Gurung
142	Nabaraj Malla
143	Nabin Bk
144	Nabin Rai
145	Namrata Thapa Magar
146	Nari Sara Garja Magar
147	Nauraj Aslami Magar
148	Nayan Thapa Magar
149	Neer Bahadur Shrestha
150	Neeru Shrestha
151	Niraj B.k.
152	Niru Chaudhary
153	Nisha Sinjali Magar
154	Nishana Malla
155	Nuni Maya Saru
156	Pabindra Sugar Pak Thapa
157	Piya Fauli Magar
158	Pradip Gyawali
159	Prajita Bhusal
160	Prakash Pulami
161	Pramila Lamichhane
162	Prashan Sapkota

S.N.	Name of Students
163	Pratiksha Sharma
164	Preruna Gurung
165	Puja Ale
166	Puja Giri
167	Puja Gurung
168	Pujan Ghimire
169	Punam Kumal
170	Purna Sing Thapa
171	Rajan Hamal
172	Rajan Neupane
173	Rajan Pariyar
174	Ramesh Magar
175	Ranjana Shrestha
176	Renu Fal Magar
177	Rina Thapa Magar
178	Rishi Raj Lamsal
179	Rishi Ram Dhakal
180	Rishi Ram Ranabhat
181	Rita Pariyar
182	Rita Sharma
183	Ritu Faulimagar
184	Rojina Shrestha
185	Roshan Pandey
186	Roshan Pariyar
187	Roshan Sigdel
188	Roshani Tamang
189	Rupa Kumari Khadka
190	Rupa Shrestha
191	Rupesh Bayalkoti
192	Rupesh Sugarpak Magar
193	Sabita Devi Poudel
194	Sabita Neupane
195	Sabita Shrestha
196	Sabita Thapa Magar

S.N.	Name of Students
197	Sachin Bhandari
198	Sachin Kharel
199	Sadhana Bhusal
200	Sadikshya Paudel
201	Sakuntala Adhikari
202	Salina Lama
203	Salina Sunari Magar
204	Saluja Sunari Magar
205	Samikshya Parajuli
206	Samir Malla
207	Sandhya Sharma
208	Sandip Babu Shrestha
209	Sandip Kumal
210	Sandip Poudel
211	Sangita Shrestha
212	Sanisha Thapa Chhetri
213	Sanjok Bishwakarma
214	Sanju Gurung
215	Sansari Shrestha
216	Santa Maya Gurung
217	Santosh Paudel
218	Santosh Thada Magar
219	Sapana Tamang
220	Saraswati Paudel
221	Sarmila Adhikari Chhetri
222	Saroj Chaudhary
223	Saroj Pokhrel
224	Saurav Ghimire
225	Sebika Subedi
226	Sharmila Rana Magar
227	Shashmita Rana Magar
228	Shibu Kunwar
229	Shikshya Bhusal
230	Shiv Raj Gurung

S.N.	Name of Students
231	Shukra Raj Diswa
232	Shusil Chhetri
233	Sindiya Piya
234	Sita Gurung
235	Smriti Sharma Bhurtel
236	Sostika Sharma
237	Srijana Adhikari
238	Subash Sharma
239	Sudip Nepali
240	Sudip Poudel
241	Sujan Gaire
242	Sujana Sunari Magar
243	Suk Maya Pulami Magar
244	Sukesh Kumar Thakur
245	Suman Bhandari
246	Suman Dhital
247	Suman Majhi
248	Suman Pandit
249	Sumit Saru Magar
250	Sunil Ramtel
251	Sunil Rana Magar
252	Sunil Thapa Magar
253	Sunita Fal Magar
254	Sunita Karki
255	Supriya Pariyar
256	Suraj Kumar Thing
257	Suraj Lama
258	Surya Kiran Hamal Ghimire
259	Susan Basnet
260	Susil Rana
261	Susmita Bhandari
262	Susmita Chuhan
263	Tara Bhattarai
264	Tara Prasad Ale Magar
265	Tashi Dolma Gurung
266	Thagendra Pulami
267	Tika Kumari Bhattarai
268	Til Bahadur Gurung
269	Tilak Chalise
270	Tirtha Raj Diswa
271	Tulsi Shrestha
272	Tunka Nath Sapkota
273	Umesh Bdr Thapamagar
274	Upendra Adhikari
275	Usha Thapa Magar
276	Utsav Parajuli
277	Yam Bahadur Gurung
278	Yuv Raj Sunar

Student of Management, Eucation & Humanities, Class 12, 2078

S.N.	Name of Students
1	Abishek Gandarma Magar
2	Akash Kumar Garanja Magar
3	Alish B K
4	Alisha Gurung
5	Amisha Thakuri
6	Amit Kumar B.k.
7	Amrit Makim
8	Anish Gurung
9	Anish Shrestha
10	Anisha Bhandari
11	Anita Dhungana
12	Anita Subedi
13	Anjali Gurung
14	Anjali Sunar
15	Anjit Kumar Gupta
16	Ansu Shrestha
17	Anu Ale Magar
18	Apsara Sherestha
19	Asbin Thapa Magar
20	Ashim Gurung
21	Asmita Kumal
22	Asmita Rana
23	Avinash Adhikari
24	Awan Pulami Magar
25	Bagmati Jargha Thapa
26	Bal Kumari Thapa
27	Bhoj Kumari Jhedi Magar
28	Bhumi Thakuri
29	Bibek Thapa Magar
30	Bidhan Aryal
31	Bikash Shrestha
32	Bimala Devi Poudel
33	Binay Sapkota
34	Bipana Magar
35	Biplav Bastakoti
36	Bir Bahadur Shrestha
37	Bishnu Kumal
38	Bishnu Maya Gandrama Magar
39	Chitra Kumari Chhetri
40	Dalsara Soti Magar
41	Dasharatha Sunari
42	Deepa Ranabhat
43	Dhan Kumari Aryal
44	Dhan Kumari Saru
45	Dhan Maya Thapa
46	Diksha Magar
47	Dilmaya Ranabhat
48	Dinesh Ranabhat

S.N.	Name of Students
49	Dipesh Ghimire
50	Dipesh Kumal
51	Dipjon Pariyar
52	Diwas Sigdel
53	Dolraj Pata Magar
54	Durga Bahadur Garja
55	Ganesh Singh Aauji
56	Ganesh Tiwari
57	Ghani Maya Ale
58	Gita Gurung
59	Gobinda Thapa
60	Gokul Pulami Magar
61	Hardik Aryal
62	Hari Prasad Sunari Magar
63	Himal Ale Magar
64	Hom Bahadur Magar
65	Hom Raj Bhandari
66	Hum Kala Bhandari
67	Humanti Sunari Magar
68	Jagat Bahadur Khand
69	Janak Gurung
70	Jenisa Khandaluk
71	Jwala Thapa
72	Kamal Ranabhat
73	Kamal Thapa
74	Karina Praja
75	Kesari Pariyar
76	Kesh Bahadur Saru Magar
77	Khemananda Sharma
78	Kiran Mahato
79	Kiran Sherpa
80	Kishan Kumar Sunari Magar
81	Krishma Neupane
82	Krishna Kumari Ale
83	Krishna Shrestha

S.N.	Name of Students
84	Kriti Pandey Jaisi
85	Kriti Pariyar
86	Kriti Tripathi
87	Kumari Ale Magar
88	Laxman Ale Magar
89	Laxman Pariyar
90	Laxmi Poudel
91	Lekh Bdr Chitaure Magar
92	Lekh Bahadur Gurung
93	Lila Devi Sharma
94	Madhav Chand
95	Man Bahadur Magar
96	Man Kumari Gurung
97	Manish Gurung
98	Manish Silwal
99	Manju Maya Ale
100	Manoj Thapa Magar
101	Mausham Rayamajhi
102	Megha Gyawali
103	Milan Ranabhat
104	Min Kumari Ramjali
105	Mina Maya Ale
106	Monika Gaire
107	Munal Jung Magar
108	Muskan Makim Magar
109	Nabaraj Kumal
110	Nabin Kafle
111	Nabin Pradhan Shrestha
112	Nabina Rana
113	Nandini Rupakheti
114	Nir Maya Gurung
115	Nisha Kumal
116	Nisha Pariyar
117	Nomita Saru
118	Om Bahadur Thapa Magar

S.N.	Name of Students
119	Padam Singh Ale Magar
120	Panisha Sunar
121	Parbati Sinjali
122	Prabin Dhungana
123	Prachi Poudel
124	Pramila Sharma
125	Pramila Thapa
126	Pramila Thapa
127	Pratikshya Sharma
128	Pratima Thakuri
129	Pravat Neupane
130	Priya Rana Magar
131	Priya Sunari Magar
132	Priyanshu Gurung
133	Puja Bhattarai
134	Puja Gurung
135	Puja Pantha
136	Puja Sharma Poudel
137	Purna Bahadur Sunari
138	Purni Maya Makim
139	Ram Bahadur Thapa
140	Ramesh Saru Magar
141	Ramila Sharma
142	Rasmita Gurung
143	Rejeena Sharma
144	Rekha Nepali
145	Ritika Singh
146	Rohan Kumal
147	Rohan Poudel
148	Rohit Gurung
149	Roshan Masrangi
150	Roshani Pariyar
151	Roshni B.k
152	Rum Kumar Gurung
153	Rupa Gurung

S.N.	Name of Students
154	Sabin Gurung
155	Sabina Gurung
156	Sabita Pathak
157	Sachin Kumal
158	Sagar Gandrama Magar
159	Sajan Gurung
160	Salina Thapa Magar
161	Sangita Thapa
162	Sanjaya Nepali
163	Sanjita Ghale
164	Santosh Thapa Magar
165	Sapana Ghimire
166	Saraswati Ranabhat
167	Sarita Giri
168	Sarmila Niure
169	Saurab Adhikari
170	Saurav Lamichhane
171	Seema K.c.
172	Shanta Khati
173	Shanti Thapa Magar
174	Shiva Bahadur Mahato
175	Shiva Poudel
176	Shree Maya Kumal
177	Shree Ram Shrestha

S.N.	Name of Students
178	Shristi Aryal
179	Shubham Dhenga Magar
180	Shyam Kumari B.k.
181	Simran Khandaluk
182	Sonu Kumal
183	Sonu Thapa Chhetri
184	Sostika Kumari Shah Teli
185	Subha Mashrangi Magar
186	Sudarshan Poudel
187	Sudip Kumal
188	Sudip Poudel Upadhaya
189	Sugam Poudel
190	Sujan Bhatta
191	Sujata Ramdam
192	Suman Kumal
193	Suman Shahi
194	Suman Shrestha
195	Sumina Magar
196	Sumit Shrestha
197	Sumit Shrestha
198	Sumitra Rana Magar
199	Sunaina Pariyar
200	Sunil Shrestha
201	Sunita Shrestha

S.N.	Name of Students
202	Suraj Kumar Jha
203	Surakshaya Acharya
204	Sushil Poudel
205	Susmita Chhantyal
206	Suyogya Kandel
207	Swikar Acharya
208	Tara Maya Magar
209	Tejuna Saru Magar
210	Tekson Sinjali
211	Teli Maya Somai
212	Tikaram Sarki
213	Tilak Saru Magar
214	Tol Maya Ale Magar
215	Tulasi Poudel
216	Tuli Sara Saru Magar
217	Uma Rijal
218	Urmila Gurung
219	Urmila Sharma
220	Usha Magar
221	Uttam Bahadur Gurung
222	Uttam Thapa Magar
223	Yam Kumari Ale
224	Yamuna Sen Thakuri
225	Yogesh Saru

Student of Management, Eucation & Humanities, Class 12, 2079

S.N.	Name of Students
1	Aakash Thapa
2	Aarati Sapkota
3	Aayush Kumal
4	Abhikshek Malla
5	Abinash Adhikari
6	Abishek Timalsina
7	Adarsha Adhikari
8	Alisha Rana

S.N.	Name of Students
9	Amrit Sharma
10	Anil Bahadur Magar
11	Anisha Thapa
12	Anita Bastakoti
13	Ankit Bhandari
14	Anuja Sunari Magar
15	Arjun Wagle
16	Asha Shrestha

S.N.	Name of Students
17	Ashish Kumal
18	Ashma Thapa
19	Asika Rana Magar
20	Ayush Sapkota
21	Babita Thapa Magar
22	Besana Sunari Magar
23	Bhagawati Sapkota
24	Bhawana Marasini

S.N.	Name of Students
25	Bhom Bahadur Thapa
26	Bibek Kandel
27	Bikesh Pulami Magar
28	Bimarsha Adhikari
29	Bindu Subedi
30	Binod Saru
31	Bipana Thapa Magar
32	Bipikshaya Sharma
33	Bishal Sunar
34	Bishal Aryal
35	Bishal Dhakal
36	Bishal Gurung
37	Bishal Kumal
38	Bishwas Chalise
39	Cham Bahadur Thada
40	Chok Bahadur Chitaure Magar
41	Debendra Rana
42	Debi Chitaure Magar
43	Deepak Kumar
44	Dev Bahadur Rana
45	Dev Hari Ranabhat
46	Devi Ranabhat
47	Dhan Bahadur Ale
48	Dhrup Raura Tharu
49	Dilip Thapa Magar
50	Durga Devi Sharma
51	Duth Bahadur Soti Magar
52	Gita Bakabal Magar
53	Gobinda Sonari
54	Govinda Thapa Magar
55	Grishma Gairhe
56	Gun Maya Soti Magar
57	Guras Bhujel

S.N.	Name of Students
58	Gyanendra Ruwale
59	Hari Krishna Baruwal
60	Himali Gurung
61	Himkala Saru Magar
62	Hira Kumari Thapa
63	Hira Maya Khandaluk Magar
64	Humi Sara Kunwar
65	Iebraj Bhandari
66	Indu Rimal
67	Isha K.c.
68	Isha Kamar
69	Ishwari Lungeli Magar
70	Ishwor Thapa
71	Jay Krishna Sapkota
72	Jyoti Aryal
73	Kabita Gurung
74	Kamal Raj Sunari Magar
75	Kanchan Kumari Sah
76	Kedar Gaudel
77	Ketrina Rantija Magar
78	Khum Bahadur Sonari
79	Khumi Sara Somai
80	Kishor Giri
81	Krish Neupane
82	Krishna Poudel
83	Krishna Sapkota
84	Kritan Devkota
85	Kumar Bache Magar
86	Lisan Sunari
87	Madan Khanal
88	Madan Thapa
89	Mamata Ranabhat
90	Mamata Sharma

S.N.	Name of Students
91	Man Prasad Shrestha
92	Manbir Kumal
93	Manisha Khatri
94	Manisha Pulami
95	Manoj Chitaure Magar
96	Min Kumar Gurung
97	Mishan Parajuli
98	Nabaraj Poudel
99	Namrata Khatri
100	Narayan Sapkota
101	Natasha Nepali
102	Nikesh Wagle
103	Nikisha Wagle
104	Nir Maya Jhyari
105	Nischal Bote
106	Nomita Wagle
107	Partima Paudel
108	Pawan Adhikari
109	Pawan Adhikari
110	Prabina Kumal
111	Pradip Paudel
112	Prakriti Kumal
113	Pramila Sunari Magar
114	Pramila Niure
115	Prashant Sagar Poudel
116	Pratik Chhetri
117	Pratiksha B.k.
118	Pratiksha Ghimire
119	Pratikshya Sharma
120	Prem Kumari Ale Magar
121	Pritam Gurung
122	Puja Rimal

S.N.	Name of Students
123	Puja Adhikari
124	Pujan Gurung
125	Purnima Parajuli
126	Puspa Bakawal
127	Rajina Rana Magar
128	Ramesh Saru Magar
129	Rebika Makim Magar
130	Resham Maya Thapa
131	Resham Ranabhat
132	Rina Maya Thada Magar
133	Rinu Maya Saru Magar
134	Ritik B.k.
135	Ritu Tamang
136	Rj Poudel
137	Rohit Shrestha
138	Roshan Sunar
139	Roshan Poudel
140	Roshani Thapa Magar
141	Rupa Gurung
142	Sabina Chhetri
143	Sabina Gurung
144	Sabita Tamang
145	Sagun Gurung
146	Sakshyam Koirala
147	Salina Basnet
148	Samikshya Malla
149	Samip Parajuli
150	Samir Sharma
151	Samir Shrestha
152	Samjhana Kishan
153	Samriddha Ghising
154	Sandesh Ale

S.N.	Name of Students
155	Sanjaya Kandel
156	Sanjib Bhandari
157	Sanjiwani Ale
158	Sanju B.k.
159	Santosh Thapa Magar
160	Sapana Thapa
161	Saraswati Shrestha
162	Saraswoti Regmi
163	Saraswoti Timalsina
164	Sarmila Garja Magar
165	Saurav Karki Chhetri
166	Shankar Lal Shrestha
167	Shanti Gurung
168	Shanti Sunar
169	Sher Bahadur Rawal
170	Shishir Shrestha
171	Shreejana Kumari
172	Shristi Dhungana
173	Sima Maya Magar
174	Simran Thapa Magar
175	Som Bahadur Sinjali Magar
176	Soni Darai
177	Sonisma Thapa Magar
178	Sriya Koirala
179	Stia Shrestha
180	Sudan Kumal Bikal
181	Sudhan Basnet
182	Sudin Ranabhat
183	Sudip Bohora
184	Sudip Thapa
185	Sujal Lamichhane
186	Sujan Gurung

S.N.	Name of Students
187	Sujan Karki
188	Sujan Nepali
189	Sujan Shrestha
190	Sujan Thapa
191	Suman Adhikari
192	Suman Makim Magar
193	Sunita Gurung
194	Supriya Timilsina
195	Suraj Gurung
196	Suraj Kandel
197	Suresh Garja Magar
198	Suresh Gharti Magar
199	Susan Acharya
200	Sushant Sapkota
201	Susma Kumal
202	Susmita Gurung
203	Susmita Adhikari
204	Susmita Sharma
205	Tika Maya Ramjali Magar
206	Tirtha Bahadur Magar
207	Trinchandra Thapa
208	Uma Devi Thapa
209	Umesh Pariyar
210	Usha Parajuli
211	Usha Thapa Magar
212	Ushmita Sangtan
213	Utsab Shrestha
214	Vishal .
215	Yam Bahadur Rai
216	Yam Bahadur Khatri
217	Yam Kumar Mapchhan Magar
218	Yubraj Gurung

Student of Management, Eucation & Humanities, Class 12, 2080

S.N.	Name of Students	S.N.	Name of Students	S.N.	Name of Students
1	Aadesh Adhikari	33	Bharat Prasad Chapagain	65	Ichchha Gurung
2	Aadesh Lamsal	34	Bhumisara Susling Magar	66	Indira Maya Kumal
3	Aakriti Chhetri	35	Bidur Ranabhat	67	Isa Bishwokarma
4	Aakriti Kharel	36	Bikash Saru Magar	68	Ishu Paudel
5	Aashikha Dhakal	37	Bikram Bahadur Khand	69	Jharana Malla
6	Aavash Kunwar	38	Bima Gaha	70	Jiveen Rijal
7	Aayush Ale	39	Bimarsha Gautam	71	Kamal Bahadur Thapa
8	Aayush Dahal	40	Binod Gurung	72	Kamal Bhandari
9	Aayushma Bhusal	41	Bipana Khandaluk Magar	73	Kanchan Bhattarai
10	Alisha Sunari	42	Bipasa Thapa	74	Kapil Raj Sapkota
11	Aman B.k	43	Bipin B.k.	75	Karan Pariyar
12	Amrita Gharti	44	Chet Bahadur Pulami Magar	76	Karishma Ale
13	Amrita Sinjali Magar	45	Chumlal Thada Magar	77	Khim Kumari Diswa
14	Anil Thada Magar	46	Chuna Kumari Rai	78	Khinisara Thapa
15	Anisa Rana	47	Debaki Adhikari	79	Khushi Gautam
16	Anish Chaudhary	48	Debina Lungeli Magar	80	Kisan Garja Magar
17	Anisha Kandel	49	Deepika Masarangi Magar	81	Kismat Ale
18	Anisha Shrestha	50	Denuka Pulami Magar	82	Koshika Adhikari
19	Anisha Sinjali	51	Devi Maya Jhedi Magar	83	Kripesh Aslami Magar
20	Anita Sinjali Magar	52	Dewal Bhandari	84	Krishna Bahadur Bk
21	Anjali Magar	53	Dhan Kumari Garanja Magar	85	Kristina Gharti
22	Ankita Thapa	54	Dhan Kumari Gurung	86	Kritika Joshi
23	Anuska Adhikari	55	Dikchha Mahato	87	Kritika Pandey
24	Aruna Gaire	56	Dikshya Chaudhary	88	Lal Bahadur Sunari Magar
25	Asmita Dong	57	Dipen Thapa	89	Lisha Ale
26	Asmita Susling	58	Dipesh Singh Kunwar	90	Liza Thapa
27	Babita Gurung	59	Diya B.k	91	Mahesh Thapa
28	Badal Gurung	60	Ganga Chapagain	92	Mamata Adhikari
29	Bal Bahadur B.k.	61	Gaurab Bista	93	Mamata Rana
30	Bal Govinda Gairhe	62	Gayatri Kandel	94	Mamata Sinjali Magar
31	Bandana Thapa	63	Guni Maya Sinjali	95	Manisha Gurung
32	Basanta Hamal Ghimire	64	Hemanta Neupane	96	Manisha Sinjali Magar

S.N.	Name of Students
97	Manju Ale
98	Mankumari Poudel
99	Manoj Puri
100	Milan Thapa Magar
101	Minraj Soti Magar
102	Monika Pandey
103	Mukti Narayan Acharya
104	Munu Thapa
105	Nabina Sunari
106	Narendra Lungeli
107	Nawaraj Sharma
108	Nikisha Bhandari
109	Nisha Adhikari
110	Padam Thapa Magar
111	Pitam Birta Magar
112	Prabin Gurung
113	Prabin Pokhrel
114	Pradip Gurung
115	Prajwol Pangeni
116	Prakash Gurung
117	Pramila Shahi
118	Pramila Sharma
119	Pritika Poudel
120	Puja Chitaure Magar
121	Pushpa Thapa Magar
122	Rabin Rana Magar
123	Rabina Thapa Magar
124	Rachana Shrestha
125	Rachita Rana Magar
126	Raj Kumar Ramdam
127	Ram Krishna Barali

S.N.	Name of Students
128	Rapunjal Bk
129	Rashmi Subedi
130	Rejena Diswa Magar
131	Renuka Ale Magar
132	Richa Mishra
133	Roshan Kumal
134	Roshan Sapkota
135	Rubika Khandaluk Magar
136	Rupa Ranabhat
137	Rupesh Khan
138	Sabina Gurung
139	Sabina Sunari Magar
140	Sagar Kandel
141	Sagun Poudel
142	Sajina Gurung
143	Salina Thapa
144	Samikshya Bista
145	Samikshya Gautam
146	Samikshya Sharma
147	Samjhana Gurung
148	Sanchita Nepal
149	Sandeep Kandel
150	Sandesh Thapa
151	Sandika Reshmi Magar
152	Sangam Panjiyar
153	Saphal Paudel
154	Sarita Thapa Magar
155	Saugat Poudel
156	Saugat Ranabhat
157	Seemran Pokhrel
158	Sharmila Kumal

S.N.	Name of Students
159	Shova Ranabhat
160	Shrimaya Ale
161	Sima Kisan
162	Sima Rakim Magar
163	Simran Darji
164	Smriti Pulami
165	Som Kumari Ruwale
166	Soni Gurung
167	Sowstika Maraseni
168	Subarna Pun Magar
169	Subash B.k
170	Subham Ghimire
171	Sudan Bhattarai
172	Sunita Poudel
173	Surya Magar
174	Sushila Ranabhat
175	Sushma Khanal
176	Susma Devi Paudel
177	Susmita Sharma
178	Taranath Jaisi
179	Thum Sara Bache Magar
180	Toli Maya Thapa
181	Top Bahadur Karki
182	Tulasi Malla
183	Unisha Sunar
184	Upendra Sharma
185	Urmila Pariyar
186	Vhu Bishal Lamichhane
187	Yamuna Gurung
188	Yunisha Karki

Student of Management, Eucation & Humanities, Class 12, 2081

S.N.	Name of Students	S.N.	Name of Students	S.N.	Name of Students
1	Aaditya Acharya	34	Bikram Thapa	67	Jamuna Pariyar
2	Aarati Timilsina	35	Bindiya Chhetri	68	Janaki Kumal
3	Aarya Pariyar	36	Bindiya Gurung	69	Jiban Sapkota
4	Aatif Thapa	37	Binod Gurung	70	Kalpana Bhusal
5	Aayushma Ojha	38	Binod Sapkota	71	Kapil Sapkota
6	Adiksha Kumal	39	Bipika Chhetri	72	Karan Mallah
7	Aditi Poudel	40	Biswash Ghimire	73	Karina Ale
8	Alina Thapa Magar	41	Bolina Garanja Magar	74	Karina Gyawali
9	Alisha Sijali	42	Catrina Adhikari	75	Khusbu Nesa Khatun
10	Amit Gurung	43	Chandra Maya Sunari Magar	76	Kiran Gurung
11	Anisa Giri	44	Damayanti Pulami Magar	77	Krishna Arjel
12	Anisha B.k.	45	Devi Sara Saru Magar	78	Krishna Kunwar
13	Anshu Silwal	46	Dhan Bahadur Rana Magar	79	Laxmi Sapkota
14	Anusha Pariyar	47	Dhan Maya Gurung	80	Lejina Somai Magar
15	Anusha Pariyar	48	Dhan Maya Sunari	81	Lokesh Sunari
16	Anushka Magar	49	Dhruv Singh (Hamal)	82	Mamata Ale
17	Aryan Bhattarai	50	Dibya Gurung	83	Mamata B.k
18	Ashika Chhetri	51	Dikshya Pariyar	84	Manish Pandey
19	Ashish Ale	52	Dil Bahadur Bache Magar	85	Manisha Banshi
20	Ashish Aryal	53	Dipan Raj Neupane	86	Meri Maya Rana
21	Ashmita Thapa	54	Dipesh Khatri	87	Muskan Shah
22	Asmita Thapa Magar	55	Dipesh Sapkota	88	Nabin Kandel
23	Avishek Tiwari	56	Dipika Sunar	89	Nandakali Thapa
24	Azeeta Paudel	57	Dipisha Kumal	90	Naramata Sinjali Magar
25	Basanta Poudel	58	Divya Chand	91	Nil Kumar Rana
26	Basanta Prasad Tiwari	59	Diwas Chand	92	Niruta Rana Magar
27	Bharati Tiwari	60	Gambhir Tiwari	93	Nisha Silwal
28	Bhawana Thapa Magar	61	Gesh Raj Rana Magar	94	Nishan Parajuli
29	Bhim Bahadur Lama	62	Gita Soti Magar	95	Om Prakash Garanja Magar
30	Bhim Kumari Gurung	63	Himani Aryal	96	Pamita Rana
31	Bhim Kumari Thapa Magar	64	Homraj Bakwal Magar	97	Pawan Sunari
32	Bibek Kumar Thakur	65	Ishan Poudel	98	Phewan Gurung
33	Bigyan Bastakoti	66	Ishan Tamang	99	Prabesh Dhakal

S.N.	Name of Students
100	Prabina Pariyar
101	Pradip B.k.
102	Pradip Rana Magar
103	Prakriti Bhandari
104	Prakriti Bhusal
105	Prasangam Pathak
106	Pratik Sigdel
107	Pratima Thapa
108	Puspa Malla
109	Rachana Thakuri
110	Rahul Pangyani
111	Rijika Khandaluk
112	Rina Gurung
113	Rishika Shrestha
114	Ritika Bastakoti
115	Ritu Ale Magar
116	Ritu Ale Magar
117	Rojani Soti
118	Rojina Darnal
119	Sabina Rana Magar
120	Sabita Poudel
121	Sabita Saru Magar
122	Sain Prasad Kurmi
123	Salina Basnet
124	Salina Kumal
125	Samiksha Panjiyar
126	Samiksha Subedi
127	Samikshya Bohora

S.N.	Name of Students
128	Samikshya Neupane
129	Samir Pokhrel
130	Sampada Upadhyay
131	Samriddhi Rimal
132	Samyog Paudel
133	Sanam Ale Magar
134	Sandhya Gurung
135	Sandhya Shrestha
136	Sandip Gharti
137	Sangam Poudel
138	Sannidewal Bk
139	Santosh Parajuli
140	Santosh Ranabhat
141	Sarita Thapa
142	Saroj Bache Magar
143	Saroj Gurung
144	Saroj Khanal
145	Satyendra Kumar Yadav
146	Saugat Paudel
147	Shanti Tamang
148	Shasi Ale Magar
149	Shiba Gurung
150	Shishir Paudel
151	Shristi Bhandari
152	Shuku Gurung
153	Sojina Kumal
154	Srijana Kamu
155	Subashna Lamsal

S.N.	Name of Students
156	Subasna Thapa Magar
157	Subin Rana Magar
158	Sudip Gautam
159	Sudip Kandel
160	Sujan Soti Magar
161	Sujata Kharel
162	Sujina Magar
163	Sukprima Kumari
164	Suman Thing
165	Suman Chandra Adhikari
166	Sumit Thapa Chhetri
167	Sumitra Ale Magar
168	Supath Sharma Lamichhane
169	Supriya Karki
170	Supriya Pariyar
171	Suren Khanal
172	Surnima Tiwari
173	Sushma Kandel
174	Susmita Reshmi
175	Susmita Saru Magar
176	Sweta Acharya
177	Sweta Pariyar
178	Tika Thapa Magar
179	Ujjal Sunari
180	Ujjwal Parajuli
181	Uma Kumari Thada Magar
182	Upendra Lungeli Magar
183	Usha Magar

श्री ५ को सरकार
शिक्षा मन्त्रालय
जिल्ला शिक्षा कार्यालय
(प्रशासन शाखा)

तनहुँ, दमौली
मिति :-०३१-६-२६-६,

पत्र संख्या :-
च.नं. :-३०१

विषय :- विद्यालय गाभी संचालन गर्ने ।-

श्री .... तनहुँ ।-
.... तनहुँ ।-

जिल्ला शिक्षा समिति तनहुँको मिति ०३१-[illegible]-१३ को निर्णय अनुसार शिक्षा ऐन नियमावली २०२८ दफा १५ र परिच्छेद १० नियम २८ बमोजिम श्री ने.रा.प्रा. प्राथमिक विद्यालय .. गोर्खा .. लाई श्री जनक [illegible] विद्यालय .... मा गाभीएको हुँदा उक्त विद्यालयमा कक्षा . [illegible] . देखि [illegible] सम्म पढाई गर्नु भनी सूचित गरिन्छ ।-

(रमेश चन्द्र देवकोटा)
जि० शि० अ०

कार्य श्री :-
श्री ने.रा.प्रा.
श्री [illegible] मिक विद्यालय,
तनहुँ :- त्यस विद्यालयमा भैरहेको जिन्सी नगदी सबै सामान सहित शिक्षक दरबन्दी समावेश भएको ।-
श्री क्षेत्रीय शिक्षा निर्देशनालय,
पश्चिमान्चल, पोखरा ।-
श्री लेखा शाखा,
जि०शि० कोष तनहुँ, दमौली ।-
श्री माध्यमिक शिक्षा उपशाखा,
केशरमहल, काठमाण्डौं ।-
श्री प्राथमिक शिक्षा उपशाखा,
केशरमहल, [illegible] ।-

श्री ५ को सरकार

जिल्ला कार्यालय शिक्षा शाखा

नवलपरासी

प०सं०:-

च०नं०:- ८०४

मिति:- ०५२।९।२८

विषय:- विद्यालय स्वीकृती बारे ।

श्री जनक निम्न माध्यमिक विद्यालय,

गैंडाकोट ।

उपरोक्त सम्बन्धमा क्षेत्रिय शिक्षा निर्देशनालय प० पोखरा को च० नं० १९२४ मिति ०३५।९।१५ को पत्र द्वारा यस शैक्षिक शत्र देखि ८ तथा ९ कक्षा सम्मको माध्यमिक विद्यालय संचालन गर्न स्वीकृती प्रदान भै आएकोले सो अनुसारको कक्षाहरु संचालन गर्नु हुन अनुरोध छ ।

(शंकर प्रसाद आचार्य)

नि०

बोधार्थ:-

श्री शिक्षा मन्त्रालय,
योजना महा शाखा केशरमहल, काठमाण्डौं ।

श्री शिक्षा मन्त्रालय
विद्यालय प्रशासन शाखा केशरमहल, काठमाण्डौं ।

श्री क्षेत्रिय शिक्षा निर्देशनालय,
पश्चिमान्चल पोखरा ।

श्री निरिक्षण फाँट जि० का० शि० शाखा नवलपरासी ।

श्री लेखा फाँट ,, ,, ,, ,, ,,

श्री ५ को सरकार

जिल्ला कार्यालय शिक्षा शाखा

नवल-परासी

पत्र संख्या :— २०६६

प्राप्त पत्र संख्या र मितिः—

परासी बजार

मितिः- ०३६।१०।१८।

विषयः— विद्यालयमा थप कक्षाको स्वीकृती बारे ।

श्री जनक माध्यमिक विद्यालय गैंहाकोट

नवल परासी ।

उपरोक्त सम्बन्धमा शैक्षिक सत्र ०३५-०३६मा त्यस विद्यालयले कक्षा ९ संचालन गरेको हुनाले यस शैक्षिक सत्र०३६-०३७मा कक्षा१० संचालन गर्नका लागी निर्देशानुसार यो स्वीकृती पत्र दिइएको छ ।

सहायक जिल्ला शिक्षा अधिकारी

बोधार्थः—

श्री क्षेत्रिय शिक्षा निर्देशनालय,

पश्चीमाञ्चल पोखरा ।

उच्च माध्यमिक शिक्षा परिषद्

सानोठिमी, भक्तपुर

सम्बन्धन संख्या : १८३

च.नं १९२८/०५२।०५३

फो.नं. ६१०५८३

पो.ब.नं. ११०१३

मिति : २०५३।२।१६

विषय : सम्बन्धन प्रदान गरिएको ।

श्री जनक उच्च माध्यमिक विद्यालय

डौंडाकोट, नवलपरासी

यस उच्च माध्यमिक शिक्षा परिषद्को मिति २०५३/२/६ को निर्णयानुसार त्यस जनक उच्च माध्यमिक विद्यालयलाई शिक्षा विषय समूहको उच्च माध्यमिक तहको कक्षा संचालन गर्न अस्थायी सम्बन्धन प्रदान गरिएको छ । निर्धारित शर्तहरू र परिषद्का नियम विनियम तथा निर्देशनहरू पूर्णरूपले पालना गरी शैक्षिक सत्र २०५२।५३ देखि सुचारुरुपले कक्षा संचालन गर्नु हुन अनुरोध गरिन्छ ।

(हस्ताक्षर) २।१६

(डा. उमाकान्त सिलवाल)

सम्बन्धन तथा अनुगमन महाशाखा

प्रमुख

सम्बन्धन तथा अनुगमन महाशाखा

बोधार्थ

श्री शिक्षा मन्त्रालय,
उच्च शिक्षा शाखा, केशरमहल, काठमाडौं ।
श्री क्षेत्रीय शिक्षा निर्देशनालय ।
पोखरा, कास्की
श्री योजना महाशाखा
त्रि.वि.वि., कीर्तिपुर ।
श्री परीक्षा नियन्त्रण कार्यालय
उच्च माध्यमिक शिक्षा परिषद् ।
श्री जिल्ला शिक्षा कार्यालय
परासी, नवलपरासी

{ ६–१०५८३
{ ६–११३६२
फ्याक्स – ६१०५८३
पो. ब. नं. ११०१३

उच्च माध्यमिक शिक्षा परिषद्

सानोठिमी, भक्तपुर, नेपाल ।

(उच्च माध्यमिक शिक्षा ऐन २०४६ द्वारा स्थापित)
(.................................शाखा)

पत्र संख्या :–
च. नं. :– ०५४।०५४८।६०

मिति :–
२०५४।३।१९

विषय :– अनुमति प्रदान गरिएको ।

श्री जनक उ.मा.वि.
गैंडाकोट, नवलपरासी
....

यस उच्च माध्यमिक शिक्षा परिषद्को मिति २०५४ साल आषाढ १७ गतेको निर्णयानुसार त्यस जनक उ.मा.वि. .... लाई थप ......वाणिज्य....... विषय समूहको उच्च माध्यमिक तहको कक्षा संचालनार्थ अस्थायी अनुमति प्रदान गरिएको छ । निर्धारित शर्तहरु र परिषद्को नियम विनियम तथा निर्देशनहरु पूर्णरुपले पालना गरी शैक्षिक सत्र २०५४/०५५ देखि सुचारुरुपले कक्षा संचालन गर्नु हुन अनुरोध गरिन्छ ।

....
(ढाल बहादुर खड्का)
सम्बन्धन तथा अनुगमन महाशाखा

बोधार्थ
- श्री शिक्षा मन्त्रालय,
  उच्च शिक्षा शाखा, केशरमहल, काठमाण्डौ ।
- श्री पश्चिमाञ्चल क्षेत्रीय शिक्षा निर्देशनालय,
  ....पोखरा.................................... ।
- श्री त्रि.वि.वि., योजना महाशाखा,
  कीर्तिपुर ।
- श्री उच्च माध्यमिक शिक्षा परिषद्,
  प.नि.का., सानोठिमी ।
- श्री जिल्ला शिक्षा कार्यालय,
  परासी, नवलपरासी

१

श्री ५ को सरकार
शिक्षा मन्त्रालय

फोन नं. ०७८ २०१०९

जिल्ला शिक्षा कार्यालय

नवलपरासी

च० नं० :- १२२१
पत्र संख्या :-

मिति ०४५।११।३०

विषय:- प्रमाणित गरिएको।

श्री जनक उच्च मा० वि० ---
गौंडाकोट

प्रस्तुत विषयमा हालको श्री जनक उच्च मा० वि० विद्यालय २०१५ साल फाल्गुण १६ गतेजिल्लाबाट श्री नेपाल राष्ट्रिय शमसेर आदर्श प्रा० वि० को नाउँ बाट स्वीकृति भै अनुदान प्राप्त गरेको र २०२६ भाद्र ४ गते जि० शि० नि० कार्यालय तनहुँ बाट जनक मिडील स्कूल को नाउँमा स्वीकृति भै छुट्टा छुट्टै रहेर प्राङ्गणमा सञ्चालन भै आएकोमा २०३१ साल पौष २६ गते को जि०शि०का० तनहुँ को पत्रबाट श्री नेपाल राष्ट्रिय शमसेर आदर्श प्रा० वि० लाई श्री जनक नि० मा० वि० मा गाभिएको व्यहोरा प्रमाणित गरिन्छ।

०४५।११।३०
जिल्ला शिक्षा अधिकारी

द० नं० २०
२०४५।११।२१

☎ ६६३१२९४
६६३१२६२
६६३७१२८, ६६३७१२९
फ्याक्स : ६६३०७९८
E-mail: hseb@mos.com.np

उच्च माध्यमिक शिक्षा परिषद्

सानोठिमी, भक्तपुर, नेपाल ।

(उच्च माध्यमिक शिक्षा ऐन, २०४६ द्वारा स्थापित)

सम्बन्धन महाशाखा

पत्र संख्या :- १०२१।०६७।०६८
च.नं. :-

मिति :- २०६७/०८/२३.

विषय :- म्याद थप सम्बन्धमा ।

श्री जनक उ.मा.वि.
गैडाकोट, नवलपरासी

उपर्युक्त विषयमा यस परिषद्ले त्यस विद्यालय/संस्थालाई प्रदान गरिएको अस्थायी सम्वन्धनको म्याद यहि २०६४ साल आषाढ मसान्तसम्म कायम रहेकोमा म्याद समाप्त भएको मितिदेखि लागु हुने गरि परिषद्को मिति २०६४।६।१२को निर्णयानुसार पुनः ३ वर्षको लागि म्याद थप गरिएको छ । परिषद्को नियम, विनियम, निर्देशन तथा निर्धारित शर्तहरू पूर्ण रूपले पालना गरी उच्च माध्यमिक तहको कक्षा स्तरीयरुपले संचालन गर्नुहुनेछ भन्ने कुरामा परिषद् विश्वस्त रहेको छ ।

बोधार्थ :

१) श्री पश्चिमाञ्चल क्षेत्रीय शिक्षा निर्देशनालय
पोखरा, कास्की ।

२) श्री परीक्षा नियन्त्रण कार्यालय,
उच्च माध्यमिक शिक्षा परिषद्, सानोठिमी ।

३) श्री योजना तथा अनुगमन महाशाखा,
उच्च माध्यमिक शिक्षा परिषद्, सानोठिमी ।

४) श्री जिल्ला शिक्षा कार्यालय,
पाल्पी, नवलपरासी

२०६७।८।२२
नि.

उच्च माध्यमिक शिक्षा परिषद्

उच्च माध्यमिक शिक्षा ऐन, २०४६ द्वारा स्थापित

(.. शाखा)

सम्बन्धन महाशाखा

६६३०८४८ (प्रशासन)
६६३१३९४ (सम्बन्धन)
६६३१५८७ (पाठ्यक्रम)
६६३१५८६ (योजना)
६६३०७४७ (परीक्षा)
५६३९०७३ (आर्थिक शाखा)
फ्याक्स: ६६३०५९८, ६६३०८४८
E-mail: hseboard@mos.np
Website: www.hseb.edu.np

सानोठिमी, भक्तपुर, नेपाल ।

पत्र संख्या :- ०६५/६६

च.नं. :- ११००

मिति :- २०६५/०९/१८

विषय :- अनुमति प्रदान गरिएको ।

श्री ...जनक... उ.मा.वि.

...गैंडाकोट, नवलपरासी

उपर्युक्त विषयमा उच्च माध्यमिक शिक्षा परिषद् सम्बन्धन समितिको मिति २०६५/८/९ को निर्णयानुसार त्यस उच्च माध्यमिक विद्यालयलाई एस.एल.सी. उत्तीर्ण पछि शैक्षिक जनशक्ति विकास केन्द्र वा सो केन्द्रबाट मान्यताप्राप्त शैक्षिक संस्थाबाट १० महिने प्राथमिक शिक्षक तालिम प्राप्त गरेका व्यक्तिहरुलाई विशेष पाठ्यक्रम तथा विशेष संरचना बमोजिमको कक्षा संचालनका लागि तपसिलमा उल्लिखित शर्तहरु पूरागर्ने गरी परीक्षणको रुपमा उक्त कक्षा संचालनका लागि अनुमति प्रदान गरिएको छ। परिषद्को ऐन नियम विनियम तथा निर्देशनहरु पूर्ण रुपले पालना गरी सुचारुरुपले उक्त कक्षा संचालन गर्नुहुन अनुरोध गरिन्छ ।

शर्तहरु

१. अनुमति प्राप्त विद्यालयले पाठ्यक्रम कार्यान्वयन तथा विषय छनौट निर्देशिका २०५५ (परिमार्जित २०६५) को पेज २० संरचना (घ) अनुसार कक्षा सञ्चालन गर्नुपर्नेछ। एकजना विद्यार्थीले अनिवार्य ४०० पूर्णाङ्क र ऐच्छिक ९ विषयमध्ये २०० पूर्णाङ्कको कुनै एक विषय गरी ६०० पूर्णाङ्कको मात्र अध्ययन गर्नु पर्नेछ ।

२. अनुमति प्राप्त विद्यालयले २०६५ पुस मसान्तभित्र विद्यार्थी भर्ना लिई २०६५ माघ १ गतेदेखि कक्षा सञ्चालन गर्नुपर्नेछ। यी विद्यार्थीहरुको वार्षिक परीक्षा २०६६ मंसिर महिनामा सञ्चालन हुनेछ ।

३. परिषद्ले यस पूर्व तोकेको स्थानमा आवेदन दिइसकेका र अहिले भर्ना भै अध्ययन गर्न असमर्थ हुने विद्यार्थीहरुले २०६६ श्रावणमा भर्ना भै अध्ययन गर्न पाउनेछन् र ती विद्यार्थीहरुको वार्षिक परीक्षा कक्षा ११ र १२ का नियमित परीक्षार्थीसँगै सञ्चालन हुनेछ ।

४. अनुमति प्राप्त विद्यालयले यस कार्यक्रममा भर्ना हुने विद्यार्थीहरुको परिषद्ले तोकेको ढाँचामा २०६५ फाल्गुण मसान्तभित्र रजिष्ट्रेशन आवेदन फारम भरि/भराई तोकिएको शुल्क सहित परिषद्का जिल्लास्थित तोकिएको कार्यालयमा पेश गर्नुपर्नेछ। रजिष्ट्रेशन आवेदन फारमसाथ विद्यार्थीको एस.एल.सी.को मार्कसिट, चारित्रिक प्रमाणपत्र, नागरिकता प्रमाणपत्र र शैक्षिक जनशक्ति विकास केन्द्र वा सो केन्द्रबाट मान्यता प्राप्त शैक्षिक संस्थाबाट १० महिने प्राथमिक शिक्षक तालिम प्राप्त गरेको प्रमाणपत्रको प्रमाणित प्रतिलिपिहरु पेश गर्नुपर्नेछ ।

५. विद्यार्थीहरु नियमित रुपमा कक्षामा उपस्थित हुनुपर्नेछ र विद्यालयले पनि विद्यार्थीहरुको दैनिक हाजिरी अभिलेख राख्नुपर्नेछ। परीक्षामा सम्मिलित हुन घटिमा ७०% हाजिर भएको हुनुपर्नेछ। सेवामा कार्यरत शिक्षकहरुको विद्यालयमा कार्यरत समय र कक्षामा सहभागी समय एउटै हुनु हुँदैन ।

६. यस पूर्व आवेदन फारम पेश गर्न छुट भएका विद्यार्थीहरुले पनि आफूलाई पायक पर्ने विद्यालयमा सम्पर्क राखी भर्ना हुन सक्नेछन्। ती विद्यार्थीहरुले निवेदन शुल्क रु. १००।- समेत बुझाउनुपर्नेछ ।

७. अनुमति प्राप्त विद्यालयले सम्भाव्यता अध्ययन फारममा उल्लेख गरे अनुसारको विद्यार्थी संख्या न्यूनतम ४० जना (एक सेक्सन) र अधिकतम १२० जना (३ सेक्सन) भन्दा बढी नहुने गरी भर्ना लिनुपर्नेछ ।

८. सेवामा कार्यरत रहेका शिक्षकहरुले सम्वन्धित विद्यालयको सिफारिशमा जि.शि.का. को सहमति वा विदा स्वीकृतिको पत्र वा अध्ययन विदा अथवा अध्ययन काज स्वीकृत भएको पत्र पेश गर्नुपर्नेछ ।

....

(दुर्गाप्रसाद अर्याल)

नि.महाशाखा प्रमुख

बोधार्थः

श्री परीक्षा नियन्त्रण कार्यालय, उ.मा.शि.परिषद्, सानोठिमी ।

श्री योजना तथा अनुगमन महाशाखा, उ.मा.शि.परिषद्, सानोठिमी ।

श्री शैक्षिक जनशक्ति विकास केन्द्र, सानोठिमी ।

श्री जिल्ला शिक्षा कार्यालय ...नवलपरासी...।

श्री उच्च माध्यमिक शिक्षा परिषद्

...............बुटवल कार्यालय...पुल्चोक, बुटवल ।

D:\Nepali_Letter065.doc (6)

उच्च माध्यमिक शिक्षा परिषद्
उच्च माध्यमिक शिक्षा ऐन, २०४६ द्वारा स्थापित
(.. शाखा)
सम्बन्धन महाशाखा

☎ ६६३०८४८ (प्रशासन)
६६३१३९४ (सम्बन्धन)
६६३१५८७ (पाठ्यक्रम)
६६३१५८६ (योजना)
६६३०७४७ (परीक्षा)
५६३९०७३ (आर्थिक शाखा)
फ्याक्स: ६६३०५९८, ६६३०८४८
E-mail: hseboard@mos.np
Website: www.hseb.edu.np

सानोठिमी, भक्तपुर, नेपाल ।

पत्र संख्या :- ०६५/६६

च.नं. :- ११५१

मिति :- २०६५/१०/०३

विषय :सहमति प्रदान गरिएको बारे ।

श्री जनक न.मा.वि.
गैंडाकोट, नवलपरासी ।

उपरोक्त विषयमा त्यस विद्यालयको मिति २०६५/०५/२५ चं नं. ०६.... को विषय थपका लागि सहमति माग भएको पत्रका सम्बन्धमा कारवाही हुँदा शैक्षिक शत्र २०६५/६६ देखि तपसिलमा उल्लिखित विषयहरू सञ्चालनका लागि मिति २०६५.०९.२८......को निर्णयानुसार सहमति प्रदान गरिएको छ । परिषदद्वारा तयार गरिएको "**पाठ्यक्रम कार्यान्वयन तथा विषय छनौट निर्देशिका २०५५ (परिमार्जित २०६५)**" को परिधिभित्र रही पठनपाठन गर्नु गराउनु हुन जानकारी गराईन्छ ।

<u>सहमति प्रदान गरिएका विषयहरू</u> :

१. Mass Communication.
२.
३.
४.
५.
६.
७.
८.
९.

....
(दुर्गाप्रसाद अर्याल)
नि. महाशाखा प्रमुख

<u>बोधार्थ</u> :
श्री परीक्षा नियन्त्रण कार्यालय, उ.मा.शि.परिषद् ।
श्री उच्च माध्यमिक शिक्षा परिषद्,
............बुटवल.....कार्यालय, पुष्पलाल, बुटवल, रुपन्देही ।

नेपाल सरकार
शिक्षा मन्त्रालय

शिक्षा विभाग

(........सामुदायिक विद्यालय व्यवस्थापन शाखा)

पत्र संख्या :-
चलानी नं. :-
१०७

सानोठिमी, भक्तपुर
मिति : २०७३/६/१४

विषय : विषय थपको अनुमति सम्बन्धमा ।

श्री जनक मा.वि., गैंडाकोट
नवलपरासी ।

प्रस्तुत विषयमा शैक्षिक सत्र २०७३ देखि कक्षा ११ मा थप विषयहरू सञ्चालन गर्न अनुमतिका लागि दिएको निवेदन उपर शिक्षा मन्त्रालयको मिति २०७३/०५/१५ गतेको निर्णयानुसार यसै शैक्षिक सत्रबाट त्यस विद्यालयलाई तपसिलका विषयहरू समेत सञ्चालन गर्ने गरी अनुमति प्रदान गरिएको व्यहोरा अनुरोध छ ।

विषय थपको अनुमति प्रदान गरिएका विषयहरू :

1. **Physics,**
2. **Chemistry,**
3. **Biology,**
4. **Mathematics**

....
योगेन्द्रप्रसाद बराल
उपनिर्देशक

बोधार्थ :
श्री शिक्षा मन्त्रालय, सिंहदरवार, काठमाडौं ।
श्री राष्ट्रिय परीक्षा वोर्ड, सानोठिमी, भक्तपुर ।
श्री क्षेत्रीय शिक्षा निर्देशनालय, पश्चिमाञ्चल, कास्की ।
श्री जिल्ला शिक्षा कार्यालय, नवलपरासी ।

फोन नं. : ६६३४१७८, ६६३४१७९, ६६३४१८०, ६६३१०७५, ६६३१९७१, ६६३१९७४, ६६३३६२५, ६६३३०२८, फ्याक्स नं. : ६६३१९७२, ६६३१९७३, ६६३३६२४
वेभसाइट : www.doe.gov.np, इमेल : doestat@mos.com.np, doedg@mos.com.np

नेपाल सरकार
शिक्षा मन्त्रालय
शिक्षा विभाग
(..शाखा)
सामुदायिक विद्यालय व्यवस्थापन

पत्र संख्या :-

सानोठिमी, भक्तपुर

चलानी नं. :-
१०८

मिति : २०७३/६/१४

विषय : विषय थपको अनुमति सम्बन्धमा ।

श्री जनक मा.वि.
गैडाकोट, नवलपरासी ।

प्रस्तुत विषयमा शैक्षिक सत्र २०७३ देखि कक्षा ११ मा थप विषयहरू सञ्चालन गर्न अनुमतिका लागि दिएको निवेदन उपर शिक्षा मन्त्रालयको मिति २०७३/०६/०६ गतेको निर्णयानुसार यसै शैक्षिक सत्रबाट त्यस विद्यालयलाई तपसिलका विषयहरू समेत सञ्चालन गर्ने गरी अनुमति प्रदान गरिएको व्यहोरा अनुरोध छ ।

विषय थपको अनुमति प्रदान गरिएका विषयहरू :

1. **Environment Education**

....
योगेन्द्रप्रसाद बराल
उपनिर्देशक

बोधार्थ :
श्री शिक्षा मन्त्रालय, सिंहदरवार, काठमाडौं ।
श्री राष्ट्रिय परीक्षा वोर्ड, सानोठिमी, भक्तपुर ।
श्री क्षेत्रीय शिक्षा निर्देशनालय, पश्चिमाञ्चल, पोखरा ।
श्री जिल्ला शिक्षा कार्यालय, नवलपरासी ।

फोन नं. : ६६३४१७८, ६६३४१७९, ६६३४१८०, ६६३१०७५, ६६३१९७१, ६६३१९७४, ६६३३६२५, ६६३३०२८, फ्याक्स नं. : ६६३१९७२, ६६३१९७३, ६६३३६२४
वेभसाइट : www.doe.gov.np, इमेल : doestat@mos.com.np, doedg@mos.com.np

गैंडाकोट नगरपालिका
नगर कार्यपालिकाको कार्यालय
गैंडाकोट, नवलपरासी (बर्दघाट, सुस्ता पूर्व)
गण्डकी प्रदेश, नेपाल
२०७३

☎:०७८-५०११९०
५०१११९
फ्याक्स: ०७८-५०११९०

प.सं. ०७५/०७६
च.नं. १४२२

मिति २०७५/११/०१

श्री जनक माध्यमिक विद्यालय
गैंडाकोट नगरपालिका वडा नं.५ ,नवलपरासी (बर्दघाट सुस्ता पूर्व)

बिषयः -विद्यालय बहुवर्षिय गुरुयोजना स्वीकृत सम्वन्धमा।

प्रस्तुत विषयमा तांहाको च.नं.१६८/२०७५/०७६ मिति २०७५/०९/३० को पत्रबाट अनुरोध भई आए अनुसार नमूना विद्यालयको रुपमा छनौट भएको गैंडाकोट नगरपालिका वडा नं. ५ मा सञ्चालीत श्री जनक माध्यमिक विद्यालयको शैक्षिक-भौतिक र व्यवस्थापकीय पक्षहरु समेटी तयार पारी पेश भएको विद्यालय सुधार बहुवर्षिय गुरुयोजना नमूना विद्यालय व्यवस्थापन निर्देशिका,२०७४ बमोजिम मिति २०७५।१०।२७ मा सम्पन्न यस गैंडाकोट नगर कार्यपालिकाको ३९ औं बैठकबाट स्वीकृत गर्ने निर्णय भएको व्यहोरा अनुरोध गरिन्छ।

....
राम प्रसाद आचार्य
प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत

रामप्रसाद आचार्य
प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत

बोधार्थः-

१. श्री शिक्षा तथा मानव स्रोत विकास केन्द्र सानो ठिमी,भक्तपुर।
२. श्री शिक्षा विकास तथा समन्वय इकाई नवलपरासी (बर्दघाट सुस्ता पूर्व)

facebook: हेलो गैंडाकोट नगरपालिका
वेबसाइट: http://www.gaindakotmun.gov.np

गैंडाकोट नगरपालिका
५ नं.वडा कार्यालय

गैंडाकोट, नवलपरासी(वर्दघाट सुस्ता पूर्व)
गण्डकी प्रदेश, नेपाल
२०७३

प.सं. -०८०/०८१ मितिः२०८०/०९/२९
च.नं. १५५५

श्री शिक्षा युवा तथा खेलकुद शाखा,
गैंडाकोट नगरपालिका,नगर कार्यापालिकाको कार्यालय
गैंडाकोट नवलपरासी(बर्दघाट सुस्ता पूर्व) जिल्ला
गण्डकी प्रदेश,नेपाल

विषय-सिफारिस सम्वन्धमा।

प्रस्तुत विषयका सम्वन्धमा गैडाकोट नगरपालिका वडा नं ५ मा रहेको जनक माध्यामिक विद्यालयमा व्यवस्थापन शिक्षा मानवीकी तथ विज्ञान समूहका कक्षाहरु संचालन भइरहेको र अभिभावक र विद्यार्थीको माग बमोजिम व्यवस्थापन समूहमा होटल व्यवस्थापन विषय थप गर्न आवश्यक भएको र विद्यालय व्यवस्थापन सिमतिको मिति २०८०/०९/२९मा सो समूह थप गर्ने निर्णय समेत भएकोले उक्त जनक माध्यामिक विद्यालयमा होटल व्यवस्थापन विषय थप गर्नको लागि आवश्यक व्यवस्था मिलाईदिनुहुन सिफारिस साथ अनुरोध गरिन्छ।

....
वडा अध्यक्ष

रत्न प्रसाद सापकोटा
वडा अध्यक्ष

facebook:हेलो गैंडाकोट नगरपालिका
वेवसाइट:http://www.gaindakotmun.gov.np

गैंडाकोट नगरपालिका
नगर कार्यपालिकाको कार्यालय
गैंडाकोट, नवलपरासी (बर्दघाट सुस्ता पूर्व)
गण्डकी प्रदेश, नेपाल
२०७३

☎ ०७८-५०३१८४

प. सं. : ०८०/८१
च.नं. : ३५५

मितिः २०८१/०२/३१

श्री जनक माध्यमिक विद्यालय

गैंडाकोट-०५, नवलपुर ।

बिषयः विद्यालय समायोजन सम्बन्धमा ।

प्रस्तुत बिषयमा गैंडाकोट नगरपालिका नगर कार्यपालिकाको मिति २०८१/०२/२७ को निर्णय अनुसार श्री सरस्वती आधारभूत विद्यालय, गैंडाकोट-०५ लाई श्री जनक माध्यमिक विद्यालयमा समायोजन गर्ने निर्णय भएकाले श्री सरस्वती आधारभूत विद्यालय, गैंडाकोट-०५ मा भएको चल, अचल सम्पति र मानवीय जनशक्ति समेत संचालन एबम व्यवस्थापन गरी सो को विवरण सहित नगरपालिकामा पेश गर्न अनुरोध छ ।

बोधार्थ :

श्री सरस्वती आधारभूत विद्यालय, गैंडाकोट-०५: विद्यालयमा भएको चल, अचल एबम मानवीय जनशक्ति समेत श्री जनक माध्यमिक विद्यालय लाई बिधिपुर्बक हस्तान्तरण गर्ने र सो को विवरण सहित नगरपालिकामा पेश गर्ने।

श्री शिक्षा विकास तथा समन्वय इकाइ, नवलपरासी पूर्व ।

श्री शिक्षा तथा मानव स्रोत विकास केन्द्र, सानोठिमी भक्तपुर ।

२०८१-०२-३१
राम प्रसाद अधिकारी
शिक्षा अधिकृत

Email:- gaindakotmun@gmail.com, info@gaindakotmun.gov.np Website:- www.gaindakotmun.gov.np

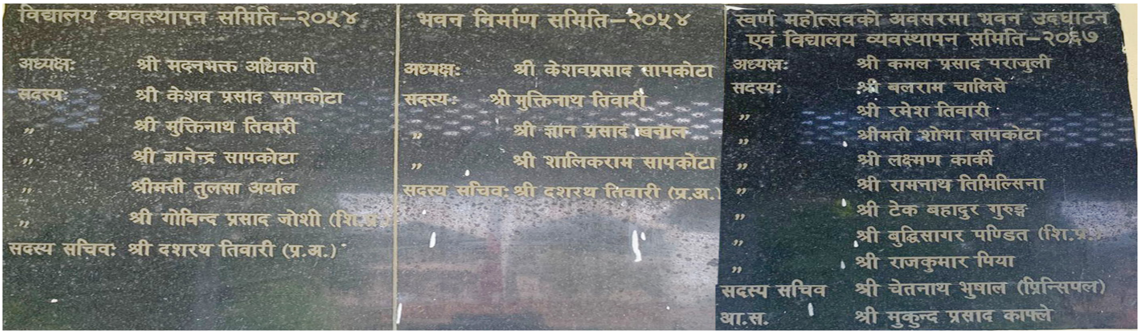
विद्यालय व्यवस्थापन समिति–२०५४
अध्यक्षः श्री मदनभक्त अधिकारी
सदस्यः श्री केशव प्रसाद सापकोटा
" श्री मुक्तिनाथ तिवारी
" श्री ज्ञानेन्द्र सापकोटा
" श्रीमती तुलसा अर्याल
" श्री गोविन्द प्रसाद जोशी (शि.प्र.)
सदस्य सचिवः श्री दशरथ तिवारी (प्र.अ.)
भवन निर्माण समिति–२०५४
अध्यक्षः श्री केशवप्रसाद सापकोटा
सदस्यः श्री मुक्तिनाथ तिवारी
" श्री ज्ञान प्रसाद खनाल
" श्री शालिकराम सापकोटा
सदस्य सचिवः श्री दशरथ तिवारी (प्र.अ.)
स्वर्ण महोत्सवको अवसरमा भवन उद्घाटन एवं विद्यालय व्यवस्थापन समिति–२०६७
अध्यक्षः श्री कमल प्रसाद पराजुली
सदस्यः श्री बलराम चालिसे
" श्री रमेश तिवारी
" श्रीमती शोभा सापकोटा
" श्री लक्ष्मण कार्की
" श्री रामनाथ तिमिल्सिना
" श्री टेक बहादुर गुरुङ्ग
" श्री बुद्धिसागर पण्डित (शि.प्र.)
" श्री राजकुमार पिया
सदस्य सचिव श्री चेतनाथ भुषाल (प्रिन्सिपल)
आ.स. श्री मुकुन्द प्रसाद काफ्ले

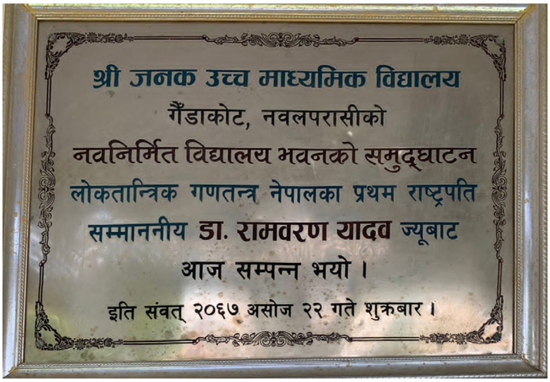
श्री जनक उच्च माध्यमिक विद्यालय
गैंडाकोट, नवलपरासीको
नवनिर्मित विद्यालय भवनको समुद्घाटन
लोकतान्त्रिक गणतन्त्र नेपालका प्रथम राष्ट्रपति
सम्माननीय डा. रामवरण यादव ज्यूबाट
आज सम्पन्न भयो ।
इति संवत् २०६७ असोज २२ गते शुक्रबार ।

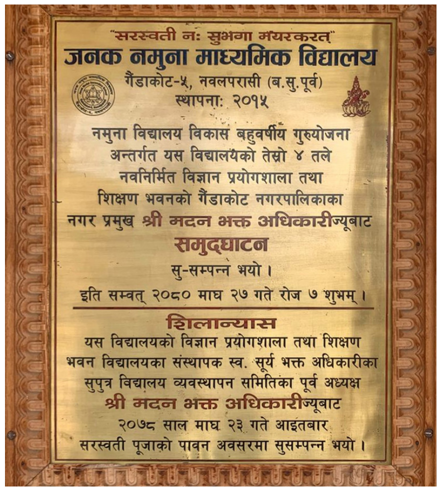
"सरस्वती नः सुभगा मयस्करत"
जनक नमुना माध्यमिक विद्यालय
गैंडाकोट-५, नवलपरासी (ब.सु.पूर्व)
स्थापनाः २०१५
नमुना विद्यालय विकास बहुवर्षीय गुरुयोजना
अन्तर्गत यस विद्यालयको तेस्रो ४ तले
नवनिर्मित विज्ञान प्रयोगशाला तथा
शिक्षण भवनको गैंडाकोट नगरपालिकाका
नगर प्रमुख श्री मदन भक्त अधिकारीज्यूबाट
समुद्घाटन
सु-सम्पन्न भयो ।
इति सम्वत् २०८० माघ २७ गते रोज ७ शुभम् ।
शिलान्यास
यस विद्यालयको विज्ञान प्रयोगशाला तथा शिक्षण
भवन विद्यालयका संस्थापक स्व. सूर्य भक्त अधिकारीका
सुपुत्र विद्यालय व्यवस्थापन समितिका पूर्व अध्यक्ष
श्री मदन भक्त अधिकारीज्यूबाट
२०७८ साल माघ २३ गते आइतबार
सरस्वती पूजाको पावन अवसरमा सुसम्पन्न भयो ।

जनक नमुना माध्यमिक विद्यालय
गैंडाकोट-५, नवलपरासी (ब.सु.पूर्व)
स्थापनाः २०१५
यस विद्यालयको नमुना विद्यालय विकास बहुवर्षीय गुरुयोजना
अन्तरगत नव-निर्मित पहिलो र दोस्रो मा. वि. शिक्षण भवनको
माननीय प्रतिनिधि सभा सदस्य प्रा. डा. शशाङ्क कोईरालाज्यूबाट
समुद्घाटन
सु-सम्पन्न भयो ।
इति सम्वत् : २०७९ माघ २७ गते रोज ६ शुभम् ।
शिलान्यास
पहिलो तिनतले १२ कोठे पक्कि नमुना शिक्षण भवनको
शिलन्यास मितिः २०७६ जेठ ०१ गते ।
शिलान्यास कर्ता :
माननीय प्रतिनिधि सभा सदस्य प्रा.डा. शशाङ्क कोइराला ।
दोस्रो तिनतले १२ कोठे पक्कि नमुना शिक्षण भवनको
शिलान्यास मितिः २०७६ असोज १२ गते ।
शिलान्यास कर्ता :
: तत्कालीन वि.व्य.स. अध्यक्ष, मदनभक्त अधिकारी
: तत्कालीन गैंडाकोट न.पा. नगरप्रमुख छत्रराज पौडेल

जनक नमुना माध्यमिक विद्यालय
गैंडाकोट-५, नवलपरासी (ब.सु.पूर्व)
स्थापनाः २०१५
विद्यालय व्यवस्थापन समिति
२०७३/१२/१२ देखि २०७७/०३/०५ सम्म
पद नाम थर
अध्यक्ष श्री मदनभक्त अधिकारी
सदस्य श्री कमल प्रसाद पराजुली
सदस्य श्री डिल्ली राज न्यौपाने
सदस्य श्री दानु कुमारी घिमिरे
सदस्य श्री विमला क्षेत्री अधिकारी
सदस्य श्री सुन्तली थारु
सदस्य श्री नवराज कंडेल
सदस्य (शिं. प्र.) श्री ध्रुव पराजुली
सदस्य सचिव श्री चूडामणि शर्मा
(मिति २०७५/०८/२३ देखि)
खरिद उपसमिति
२०७५/१२/२६ देखि हालसम्म
पद नाम थर
संयोजक श्री रत्नप्रसाद सापकोटा
सदस्य श्री कुलनाथ कंडेल
सदस्य श्री गोबिन्द घिमिरे
सदस्य श्री भूमा पुन
सदस्य श्री कृष्ण प्रसाद पाण्डे
सदस्य सचिव श्री चूडामणि शर्मा
विद्यालय व्यवस्थापन समिति
२०७७/०३/०६ देखि २०७८/०१/०८ सम्म
पद नाम थर
अध्यक्ष श्री नवराज कंडेल
सदस्य श्री मदनभक्त अधिकारी
सदस्य श्री पार्वती सापकोटा
सदस्य श्री महेन्द्र कार्की
सदस्य सचिव श्री चूडामणि शर्मा
निर्माण उपसमिति
२०७५/१२/१६ देखि हालसम्म
पद नाम थर
संयोजक श्री ऋषिराम घिमिरे
सदस्य श्री माधव प्रसाद कंडेल
सदस्य स्व. वेद प्रसाद गौतम
सदस्य श्री कमला तिवारी
सदस्य श्री मेघराज कंडेल
सदस्य श्री दान बहादुर क्षेत्री
सदस्य श्री शान्ति सिग्देल
सदस्य श्री कृष्ण प्रसाद पौडेल
सदस्य श्री रत्न प्रसाद सापकोटा
२०७७/०४/०६ देखि
सदस्य श्री विष्णु प्रसाद सापकोटा
२०७७/०४/०६ देखि
सदस्य सचिव श्री चूडामणि शर्मा
विद्यालय व्यवस्थापन समिति
२०७८/०२/३१ देखि हालसम्म
पद नाम थर
अध्यक्ष श्री रत्नप्रसाद सापकोटा
सदस्य श्री नवराज कडेल
सदस्य श्री उषा परियार
सदस्य श्री कमला तिवारी
सदस्य सचिव श्री चूडामणि शर्मा
विद्यालय अनुगमन उपसमिति
२०७५/१२/३० देखि २०७७/०४/०५ सम्म
पद नाम थर
संयोजक श्री डिल्लीराज न्यौपाने
सदस्य श्री नवराज कंडेल
सदस्य श्री सुन्तली थारु
निर्माण अनुगमन उपसमिति
२०७७/०४/०६ देखि हालसम्म
पद नाम थर
संयोजक श्री बलराम चालिसे
सदस्य श्री जनक पौडेल
सदस्य श्री होमनाथ पौडेल
इति सम्वत् २०७९ माघ २७ गते
रोज ६ शुभम् ।

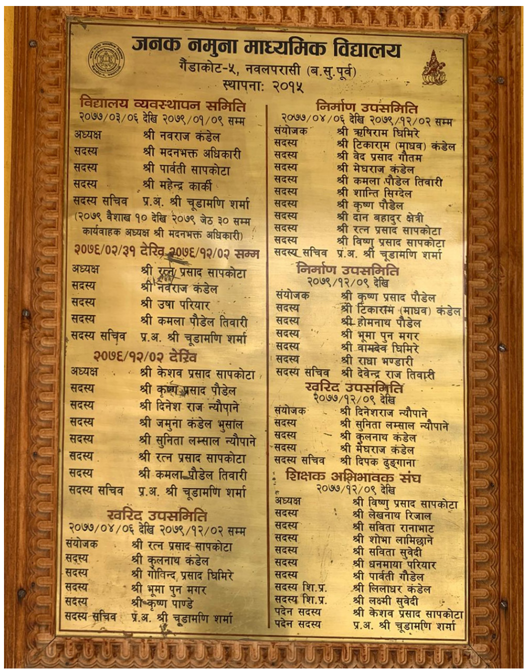
जनक नमुना माध्यमिक विद्यालय
गैंडाकोट-५, नवलपरासी (ब.सु.पूर्व)
स्थापनाः २०१५
विद्यालय व्यवस्थापन समिति
२०७७/०३/०६ देखि २०७९/०१/०९ सम्म
अध्यक्ष श्री नवराज कंडेल
सदस्य श्री मदनभक्त अधिकारी
सदस्य श्री पार्वती सापकोटा
सदस्य श्री महेन्द्र कार्की
सदस्य सचिव प्र.अ. श्री चूडामणि शर्मा
(२०७९ वैशाख १० देखि २०७९ जेठ ३० सम्म
कार्यवाहक अध्यक्ष श्री मदनभक्त अधिकारी)
२०७८/०२/३१ देखि २०७८/१२/०२ सम्म
अध्यक्ष श्री रत्न प्रसाद सापकोटा
सदस्य श्री नवराज कंडेल
सदस्य श्री उषा परियार
सदस्य श्री कमला पौडेल तिवारी
सदस्य सचिव प्र.अ. श्री चूडामणि शर्मा
२०७८/१२/०२ देखि
अध्यक्ष श्री केशव प्रसाद सापकोटा
सदस्य श्री कृष्ण प्रसाद पौडेल
सदस्य श्री दिनेश राज न्यौपाने
सदस्य श्री जमुना कंडेल भुसाल
सदस्य श्री सुनिता लम्साल न्यौपाने
सदस्य श्री रत्न प्रसाद सापकोटा
सदस्य श्री कमला पौडेल तिवारी
सदस्य सचिव प्र.अ. श्री चूडामणि शर्मा
खरिद उपसमिति
२०७७/०४/०६ देखि २०७९/१२/०२ सम्म
संयोजक श्री रत्न प्रसाद सापकोटा
सदस्य श्री कुलनाथ कंडेल
सदस्य श्री गोविन्द प्रसाद घिमिरे
सदस्य श्री भूमा पुन मगर
सदस्य श्री कृष्ण पाण्डे
सदस्य सचिव प्र.अ. श्री चूडामणि शर्मा
निर्माण उपसमिति
२०७७/०४/०६ देखि २०७९/१२/०२ सम्म
संयोजक श्री ऋषिराम घिमिरे
सदस्य श्री टिकाराम (माधव) कंडेल
सदस्य श्री वेद प्रसाद गौतम
सदस्य श्री मेघराज कंडेल
सदस्य श्री कमला पौडेल तिवारी
सदस्य श्री शान्ति सिग्देल
सदस्य श्री कृष्ण पौडेल
सदस्य श्री दान बहादुर क्षेत्री
सदस्य श्री रत्न प्रसाद सापकोटा
सदस्य श्री विष्णु प्रसाद सापकोटा
सदस्य सचिव प्र.अ. श्री चूडामणि शर्मा
निर्माण उपसमिति
२०७९/१२/०९ देखि
संयोजक श्री कृष्ण प्रसाद पौडेल
सदस्य श्री टिकाराम (माधव) कंडेल
सदस्य श्री होमनाथ पौडेल
सदस्य श्री भूमा पुन मगर
सदस्य श्री वामदेव घिमिरे
सदस्य श्री राधा भण्डारी
सदस्य सचिव श्री देवेन्द्र राज तिवारी
खरिद उपसमिति
२०७७/१२/०९ देखि
संयोजक श्री दिनेशराज न्यौपाने
सदस्य श्री सुनिता लम्साल न्यौपाने
सदस्य श्री कुलनाथ कंडेल
सदस्य श्री मेघराज कंडेल
सदस्य सचिव श्री दिपक ढुङ्गाना
शिक्षक अभिभावक संघ
२०७७/१२/०९ देखि
अध्यक्ष श्री विष्णु प्रसाद सापकोटा
सदस्य श्री लेखनाथ रिजाल
सदस्य श्री सविता रानाभाट
सदस्य श्री शोभा लामिछाने
सदस्य श्री सविता सुवेदी
सदस्य श्री धनमाया परियार
सदस्य श्री पार्वती गौडेल
सदस्य शि.प्र. श्री लिलाधर कंडेल
सदस्य शि.प्र. श्री लक्ष्मी सुवेदी
पदेन सदस्य श्री केशव प्रसाद सापकोटा
पदेन सदस्य प्र.अ. श्री चूडामणि शर्मा